

සරල පාලි ශික්ෂකය

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්තෙය
මහානායක සවාමීන්රයන් වහන්සේ
විසින් සමපාදිත යි

මුද්‍රණය හා ප්‍රකාශය
මොඩන් පොත් සමාගම
නුගේගොඩ

Non-Commercial Distribution

ප්‍රථම මුද්‍රණයේ හැඳින්වීම

මේ කලකට පෙර අප විසින් ලියා පළ කරවන ලද පාලි ශික්‍ෂකයේ දෙවෙනි සැකැස්මයි. පළමු සැකැස්මට වඩා මෙහි පාඩම් ද වැඩි කොට ඇත. මෙය මැනවින් උගත්තහුට කවර පාලි පොතක් වුව ද ඉගැනීම ලෙහෙසියෙන් කළ හැකිය.

මෙහි සමහර තැන් පැරැණි පාලි වෛයාකරණයන් ඉගැන්වූ ක්‍රමයට වෙනස් වූ මඟක් ගෙන ඇත. ඒ ආධුනිකයන්ගේ පහසුව පිණිස ය. 59 වැනි පිටේ අංක 29 යේ සමාන සචර දීඝී සන්ධිය එයට නිදසුනි. පැරැණි පාලි වියරණාදුරන් මෙය දක්වා ඇත්තේ සමාන සචර දෙකින් පළමු එක ලොප් කොට පසු එය දීඝී කිරීම ය. එහෙත් මේ සන්ධි පිළිබඳව සකු ඇදුරන් ඉගැන්වූ සැටිය වඩා සරල බැවින් එය මෙහි අනුගමනය කළමු. කොයි සැටියෙන් හෝ පදසිද්ධිය කැරේ නම් එය ප්‍රමාණ ය.

තව ද සිංහල ව්‍යාකරණවත් නොදන්නා කුඩා සිසුනට එක් සැහැරම පාලි ව්‍යාකරණ ඉගැන්ම දුෂ්කර ය. එබැවින් ප්‍රාරම්භ පාඨ වශයෙන් යම්තමින් සිංහල ව්‍යාකරණයට බැසීම පිණිස පාඩම් කීපයක් මුලට එක් කළමු. එය හොඳට උගත් ශිෂ්‍යයාට එයින් එහා පාලි පාඩම් ඉගැනීම පහසු වෙයි.

මෙයින් දුහුනනට වැඩෙක්ම වේවයි පතමු.

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්තෙය සචරිත

1972. 11. 29

බලන්ගොඩ උඩුමුල්ලේ

ශ්‍රී නන්දරාමයේ දීය.

පටුන

ප්‍රාරම්භ පාඨ

1. පද - කතෘ /1
2. කතෘ /2
3. කරණය /3
4. සම්ප්‍රදානය /4
5. අපාදානය /5
6. සමබන්ධය /6
7. ආධාරය /7
8. ආලපනය /8
9. සංඛ්‍යා (නාම පද) /9
10. සංඛ්‍යා (ක්‍රියා පද) /10
11. පුරුෂ තුන /11
12. කාල තුන /12
13. උක්ත අනුක්ත /14
14. ලිඛිත හෙදය /16
15. විශේෂණ විශේෂය /18
16. අවයය (නිපාත උපසර්ග) /20
17. පූර්ව ක්‍රියා /21
18. අර්ථක්‍රියා මිශ්‍රක්‍රියා /23

* * * *

1. පාලි භෝධිය /25
2. විභතති /27
- 3-1. පඨමා විභතාසනන පළමු කොටස (ඒකවචන) /29
- 3-2. පඨමා විභතාසනන දෙවන කොටස (බහුවචන) /31
4. දුතියාවිභතතික පද /32
5. තතියාවිභතාසනන පද /34
6. චතුර්ථවිභතාසනන පද /36
7. පංචමී විභතාසනන පද /38
8. ඡට්ඨී විභතාසනන පද /40
9. සතතමී විභතාසනන පද /42
10. ආලපන විභතාසනන පද /44
11. නාමවරනැගීම, වචනමානා විභතති /46
12. අමත තුමත ශබ්ද, භවිෂ්‍යසනති /51
13. පූර්වක්‍රියා හා තුමනන /54
14. නපුංසක අකාරනන, පංචමී විභතති /58

15. ඉතිලිඛිත ආකාරන /63
16. විශේෂණ විශේෂය, අස්ඛාතුව /67
17. පුංලිඛිත ඉකාරන උකාරන /71
18. නපුංසක ඉකාරන උකාරන අස්ථනි /76
19. පුංලිඛිත ඊකාරන උකාරන /83
20. ඉතිලිඛිත ඉ - ඊ - උ - ඌ කාරන, සත්තම් /89
21. තුප්පායානන (පිතුමාතු) /93
22. සබ්බනාම (සථිනාම) /98
23. සඤ්ඤා, සබ්බනාම /101
24. සබ්බනාම /106
25. උකතාථිපුරණය හා ප්‍රමාණ ප්‍රමේය /111
26. වත්තමානකාලික කිතකන්ත /115
27. ධාතුගණ 121
28. වත්තු - මත්තු - පච්චයන /125
29. අතිතකාලික ආඛ්‍යාතික ක්‍රියා (ගියතන්ති) /131
30. අත්ත, බ්‍රහ්ම, රාජ, සබ්බ ඉබ්ද /133
31. මනෝගණික ඉබ්ද /139
32. සංඛ්‍යාවාචී ඉබ්ද /144
33. සංඛ්‍යාපුරණ ඉබ්ද /153
34. විශේෂණ තුන්වගය /158
35. ආඛ්‍යාතික ක්‍රියා - උභය පද /162
36. කම්මවාචක ආඛ්‍යාතික ක්‍රියා /165
37. කිතකන්ත (අ) /175
38. කිතකන්ත (ආ) /179
39. කිතකන්ත (ඉ) /189
40. කිතකන්ත (ඊ) /199
41. සමාස /206
42. ආඛ්‍යාත - කාලාතිපත්ති /211
43. ප්‍රයෝජනක්‍රියා /218
44. තද්ධිතනන (අ) /222
45. තද්ධිතනන (ආ) /225
46. තද්ධිතනන (ඉ) /226
47. කිතකන්ත /227
48. කාරකය /228

උපග්‍රහය

- 1 නාමචරනාග්‍රිල /232
- 2 ආඛ්‍යාත වරනාග්‍රිල /244

සරල පාලි ශික්ෂකය

1. ක්‍රියාපද

ඉඳී, නිදයි, කයි. මේ වචනවලින් කිමෙන් හැගෙයි ද? "ඉඳී" යන්නෙන් ඉඳීම නැමැති ක්‍රියාව කරන බව හැගෙයි. නිදයි යන්නෙන් නිදාගැනීම කරන බව ද, කයි යන්නෙන් කෑම කරන බව ද හැගෙයි. මෙසේ ක්‍රියාවක් (කිරීමක්) හඟවන පද ක්‍රියාපද නම් වේ.

2. නාමපද

මිනිසා, ගොනා, බල්ලා, ගස. මේ පදවලින් කිරීමෙන් හැඟේ ද? නැත. මේවා ඒ ඒ අයට බැවහර කරන නම් ය. මිනිසා යනු නමෙක් ය. ගොනා යනු ද නමෙක් ය. බල්ලා, ගස යනු ද නම් ය. මෙසේ කෙනකුට හෝ දෑයකට බැවහර කරන නම නාමපද නම්.

3. කථා

මිනිසා ඉඳී, ළමයා නිදයි, බල්ලා කයි. මේ වාක්‍ය තුනෙකි. "මිනිසා ඉඳී" යි කී නැත ඉඳී යනු ක්‍රියාවෙකි. මිනිසා යනු ඒ ඉඳීම කරන්නා යි. ඉඳී යන ක්‍රියාවේ කථා ය. "ළමයා නිදයි" යන නැත නිදයි යනු ක්‍රියාව යි. ළමයා යනු එහි කථා යි. බල්ලා කයි. කන්නේ කවරෙක් ද? බල්ලා ය. බල්ලා යනු කයි යන ක්‍රියාවේ කථා යි. ක්‍රියාවක් කරන්නා කථා නම් වේ යැ යි සිතට ගත යුතු. කථාහු හඟවන පද කථාවාවක පද නම්. උඩ දුන් වාක්‍ය තුනේ ම මිනිසා, ළමයා, බල්ලා යනු කථාවාවක පද හ.

ඇබැසිය

මේ වාක්‍යවල කථාවාවක පදන් ක්‍රියාපදන් වෙන වෙන ම දක්වන්න :

1. ළමයා යයි	4. මිනිසා දකී
2. ගොනා දුවයි	5. ගොවියා සායි
3. බල්ලා බුරයි	6. ශිෂ්‍යයා ලියයි

4. "මිනිසා ගස කපයි."

මේ වාක්‍යයේ කපයි යනු ක්‍රියාවයි. මිනිසා යනු ජනිතෘයි. ගස යනු කිමෙක්ද? ඔහු කපන දැයි. ඔහු ගේ කැපීමට හසු වූන දැයි. කෙතකු කරන ක්‍රියාවට හසු වන, යටත් වන දැයි කම් නම්, "ගස කපයි" කී නැත, ගස යනු කම්ය වෙයි. කම්ය අභවන පද කම්වාචක පද නම් වේ.

දරුවා කිරි බෝයි.

ළමයා අකුරු ලියයි.

බළලා මීයා මරයි.

බමරා රොන් ගනියි.

බල්ලා භාවා ලුහුබඳී.

මේ වාක්‍යවල පෙනෙන බෝයි, ලියයි, මරයි, ගනී, ලුහුබඳී යනු ක්‍රියා පදයි. දරුවා, ළමයා, බළලා, බමරා, බල්ලා යනු පිළිවෙළින් ඒ ක්‍රියාවල කතෘහු ය. කිරි, අකුරු, මීයා, රොන්, භාවා යනු පිළිවෙළින් ඒ ක්‍රියාවල කම්යෝ ය. ඔහු ඒ වාක්‍යයන්හි කම්වාචක පදයෝ ය.

ඇබැසිය

පහත සඳහන් වන වාක්‍යවල කතෘවාචක පද ද කම්වාචක පද ද ක්‍රියාවාචක පද ද වෙන් කොට දක්වන්න.

1. බුදුරජ දහම් දෙසයි	6. ළමයා මුහුණ සෝදයි
2. මව දරුවා නලවයි	7. ගවයා නණ කයි
3. පියා පුතු සොයයි	8. උපාසකයා බුදුරජුහු වඳී
4. සිංහයා මුවා මරයි	9. ගොවියා කුඹුර වපුරයි
5. රජ සිරිකරු මුදයි	10. කොළවා ගොනාට නළයි

5. "හේ ඇසින් බලයි."

හේ කිමෙකින් බලයි ද? හේ ඇසින් බලයි. ඔහු බලනුයේ ඇසින් (ඇසේ උපකාරයෙන්).

හේ කනින් අසයි.

හේ කිමෙකින් (කිමෙක උපකාරයෙන්) අසා ද? කනින්. (කනේ උපකාරයෙන්) අසයි.

හේ පොරොවෙන් ගස කපයි.

හේ කිමෙකින් (කිමෙක උපකාරයෙන්, කුමක් උපකරණය කොට ගෙන) ගස කපා ද? පොරොවෙන් (පොරොවේ උපකාරයෙන්, පොරොව උපකරණ කොට ගෙන) ගස කපයි.

ළමයා දම්වැලින් බල්ලා බඳී.

ළමයා කිමෙකින් බල්ලා බඳී ද? දම්වැලින් බල්ලා බඳී.

මේ හැම තැනම "කිමෙකින් ද " යන ප්‍රශ්නයට උත්තර වශයෙන් ඇසින්, කනින්, පොරොවෙන්, දම්වැලින් යන වචන ලැබී ඇත. ක්‍රියාවක් කිරීමට උපකරණ වන දෑය කරණ නම්. කරණය හඟවන පදය කරණවාචක පද නම්. උඩ සඳහන් "ඇසින්, කනින්, පොරොවෙන්, දම්වැලින්" යනු කරණවාචක පදයෝ ය.

ඇබැසිය

කතීචාවක, කම්චාවක, කරණවාචක පද පෙන්වන්න :

1. ගොවියා දැකැත්තෙන් ගොයම් කපයි
2. මිනිසා පොල්ලෙන් හොරාට ගසයි.
3. වඳුරා දත්වලින් ගෙඩිය සපයි.
4. දිවියා නියෙන් ගොනා ඉරාලයි.
5. වැද්දා ඊයෙන් මුවා විඳී.
6. පොළොව වැස්සෙන් තෙමෙයි.
7. ශිෂ්‍යයා පෑතෙන් අකුරු ලියයි.
8. අරක්කැමියා ගින්නෙන් බත පිසයි.
9. ළමයා පැතින් පිපාසාව නිව්ලයි.
10. මම දිවෙන් රස විඳිමි.
11. කොළවා කෙක්කෙන් ගෙඩිය කඩයි.

6. "මව දරුවාට කිරි දෙයි"

මවු කිරි දෙනුයේ කාටද? දරුවාට ය. දෙයි යන්නෙන් දැක්වෙන ක්‍රියාවේ කණ්ඩායම වෙයි. කිරි යනු කමය ය. දරුවාට යනු කිමෙන්ද? ඒ දෙන දෑ ලබන්නා හඟවන පදය ය. මෙය සම්ප්‍රදාන නම්. ඒ සම්ප්‍රදානය හඟවන පදය සම්ප්‍රදාන වාචක පද නම්.

අරක්කැමියා අමුත්තාට බත් පිසයි.

මෙ තැන අරක්කැමියා බත් පිසනුයේ කාටද? කවරකු සඳහාද? කවරකු පිණිසද? අමුත්තාට ය, අමුත්තා සඳහා ය, අමුත්තා පිණිස ය. මෙහි අමුත්තාට යනුද සම්ප්‍රදාන වාචක පද යි.

දෙනුයේ කාටද? ක්‍රියාව කරනුයේ කාටද? (කවුරු පිණිසද? කවුරු සඳහාද?) යන ප්‍රශ්නවලට උත්තරය සම්ප්‍රදානවාචක පදයෙන් ලැබේ.

ඇබැසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල කණ්ඩායමක කමිවාචක කරණවාචක සම්ප්‍රදානවාචක පද වෙන් කොට ලියන්න.

1. මෙහෙකරුවා සිගන්නාට බත් දෙයි.
2. රජ සෙනෙවියාට තෑගි දෙයි.
3. ගුරුවරයා ශිෂ්‍යයාට පොතක් දෙයි.
4. කොළවා ගොනාට අතින් ගසයි.
5. දිවියා ගොදුරු පිණිස ඇවිදී.
6. ගොවියා වැඩට යයි.
7. වඩුවා ගෙයක් තනයි.
8. හෙ නෙම ගිරවාට කුඩුවක් සාදයි.
9. මෙහෙකරුවා කැත්තෙන් කැලෑව කපයි.
10. ගුරුවරයා ළමයාට වේවැලින් තළයි.
11. මිනිසා ගොනාට තණකොළ දෙයි.

7. "හේ ගමෙන් නික්මෙයි"

ඔහු නික්මෙන්නේ කිමෙකින් ද? (කුමක් කෙරෙන් ද?)
"ගමෙන් ය, ගම කෙරෙන් ය."

ගසෙන් ගෙඩිය වැටේ.

ගෙඩිය වැටෙන්නේ කිමෙකින් (කුමක් කෙරෙන්) ද?
ගසෙන් ය, ගස කෙරෙන් ය.

යමෙකින් ඉවත් වෙයි නම්, වෙන් වෙයි නම් එය අපාදානය (අවධිය) නම්. එය අභවන පදය අපාදානවාචක පද නම්. ඉහත දුන් වාක්‍යවල ගමෙන්, ගසෙන් යනු අපාදානවාචක පද යි.

ඇමැයි

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල පෙනෙන කණිෂ්ඨවාචක කම්භාවක කරණවාචක සම්ප්‍රදානවාචක අපාදානවාචක පද වෙන් කොට ලියන්න.

1. කුරුල්ලා කැදැල්ලෙන් ඉහිල්ලෙයි.
2. හොරා ගමෙන් පලායයි.
3. ගොනා ගාලෙන් නික්මෙයි.
4. පෑන අතෙන් වැටෙයි.
5. කන්දෙන් ගල පෙරළෙයි.
6. මිනිසා කඩයෙන් බඩු මිළයට ගනී.
7. ළමයා අතින් පහත ගෙනෙයි.
8. ගුරුහු ශිෂ්‍යයන්ට ආහාර දෙති.
9. ගින්නෙන් කැලෑව දැවෙයි.
10. මිනිසා රියෙන් නුවරට යයි.

8. ළමයා ගේ පොත.

කාගේ (කා අයත්) පොත ද? ළමයා ගේ (ළමයා අයත්) පොත ය.

ගහේ අත්ත

කිමෙක (කුමක ගේ) අත්ත ද? ගහේ (ගහ අයත්) අත්ත ය.

යමකට අයත් බව, යමකට බැඳී ඇති බව සම්බන්ධය නම් වේ. ළමයා ගේ යනු ද ගහේ යනු ද සම්බන්ධය අඟවන පද යි. ඒ සම්බන්ධාවක පද නම්.

ඇබැසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල ඇති කර්තෘ කම් කරණ සම්ප්‍රදාන අපාදාන සම්බන්ධ යන මොවුන් හඟවන පද වෙන් කොට ලියන්න.

1. ගොවියා ගේ පුතා දැකැත්තෙන් ගොයම් කපයි.
2. සතුරා ගේ සේනාව යුදයට එයි.
3. මිනිසා සතුරාට තමා ගේ කඩුවෙන් ගසයි.
4. සොරා මගියා ගේ බඩු පැහැරගනී.
5. ගසේ අත්තෙන් වළුරා වැටෙයි.
6. රජුගේ කුමරුවෝ ප්‍රාසාදයෙන් බසිත්.
7. ඇමැතියා සෙනෙවියා ගේ රියෙන් නුවරින් නික්මෙයි.

9. "කුරුල්ලා ගසෙහි ලගි."

කුරුල්ලා ලගින්තේ කොහි ද ? ගසෙහි ය.

"මිනිසා කුඹුරේ වැඩ කරයි."

මිනිසා වැඩ කරනුයේ කොහි ද ? කුඹුරේ ය.

"සැන්දෑවේ කුරුල්ලෝ ලැග්මට යෙත්."

මේ උඩ සඳහන් වාක්‍ය අනුව කොහි ද ? කොතන්හි ද ? කොයි වෙලේ ද ? (කොයි කාලයේ ද ?) යන ප්‍රශ්නවලට උත්තර ගසෙහි, කුඹුරේ (කුඹුරෙහි), සැන්දෑවේ යන වචනවලින් ලැබේ.

යමක් කිරීමට ආධාර වන තැන ආධාරය යි. ඒ ආධාරය අගවන පද ආධාරවාචක පද නම්.

යමක් කරන කාලය හෝ වේලාව අගවන පද ද ආධාරවාචක පද කොටසට ම ඇතුළත් ය.

අතීත කාලයෙහි මහෝෂධ නම් පඬිවරයෙක් විය

අනාගතයෙහි මෙමනෙය නම් බුදු රජෙක් පහළ වන්නේ ය.

අද හැන්දෑවේ අපි මෙහෙත් පිටත් වන්නමු.

මේ වාක්‍ය තුනෙහි ම අතීතකාලයෙහි, අනාගතයෙහි, හැන්දෑවේ යනු ආධාරවාචක පදයෝ යි.

ඇබැසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල ඇති පද මොන මොන කොටසට අයත් වාචක පද ද ? යි දක්වන්න.

1. ළමයා පුටුවේ ඉඳී.
2. ගමේ වෙහෙරෙහි උළෙලෙක් වෙයි.
3. ළමෝ පිට්ටනියේ සෙල්ලම් කරති.
4. අරක්කැමියා රසවතියෙහි බත් පිසයි.
5. අද මෙහි අමුත්තනට සංග්‍රහයෙක් වෙයි.
6. යුදෙහි රාම තෙම රාවණයා නැසී ය.
7. සිවලා කටින් කුකුළා ඩැහැගනී.
8. මිනිහා නැමට ගහට බසී.
9. මෙහෙකරුවා සොරා ගේ හිසට පොල්ලෙන් ගසයි.
10. ළමයා ගේ පසුම්බියෙන් මුදල් වැටෙයි.
11. වළවේ ගහ සමනොළ කන්දෙන් ගලාබසී.
12. මුදේ නැවෙක් යෙයි.

10. "පුත, මෙහි එන්න.

පියේ, මම ගමට යෙමි.

දරුවනි, මේ ගොනා ලිහා දමවු."

මේ වාක්‍ය තුනේම "පුත, පියේ, දරුවනි" යන පද යොදා ඇත්තේ, කෙනකුට ඇමැතීමේ අභිගැසීමේ වශයෙනි. මෙසේ කෙනකු අමතා කතා කිරීම පිණිස යෙදෙන පද ආලපනාථ්‍යවාවක හෙවත් ආමන්ත්‍රණාථ්‍යවාවක පද නම්.

ආලපනය, ආමන්ත්‍රණය යනු කතා කොට කැඳවීම යි, අභිගැහීම යි.

ඇබැසිය

පහත සඳහන් වාක්‍යවල වාචක පද කොයි කොටසට අයත් ද? යි වෙන වෙනම දක්වන්න.

1. මෙහෙකරුව, දරකොටය පොරොවෙන් පළුව.
2. අරක්කැමියනි, සිසුවනට දැන් බත් පිසවු.
3. දරුව, වැසි වසී. වී ගෙට ගනුව.
4. කොපුව, එළඳෙන ගාලට ගෙන යව.
5. දුවේ, කළයෙන් දිය ගෙනෙව.
6. ශිෂ්‍යයනි, බලවු. මේසයෙහි දුවිලි ඇත. සියල්ල පිසදමවු.
7. දරුව, හුණුකැටයෙන් කලු ලෑල්ලෙහි අකුරු ලියව.
8. යහලුව, බලන්න, ගස සුළඟින් සැලෙයි.
9. දරුවනි, ගසෙන් ගෙඩි වැටෙයි, සියල්ල අවුලවු.
10. මෑණියනි, ගමට යෑමට මට අවසර දෙන්න.

11. එක් කෙනකු අගවන වචන ඒකවචන යි. දෙදෙනකු හෝ තුන් දෙනකු හෝ වැඩි දෙනකු අගවන (බොහෝ දෙනකු අගවන) වචන බහුවචන යි.

මිනිසා යනු ඒකවචන යි. මිනිස්සු යනු බහු වචන යි. ගමෙහි යනු ඒකවචන යි. ගමීහි යනු බහුවචන යි.

වාචකපද වර්තැගීම

මේ තාක් ඉගෙන ගත් වාචක පද අට වගය ඒකවචන බහුවචන දෙකෙහි සිටින සැටි දැක්වේ.

මිනිස් ශබ්දය

	ඒකවචන	බහුවචන
කතෘවාචක	මිනිසා	මිනිස්සු
කම්වාචක	මිනිසා, මිනිසාට	මිනිසුන්, මිනිසුනට
කරණවාචක	මිනිසා කරණකොට	මිනිසුන් කරණකොට
සම්ප්‍රදානවාචක	මිනිසාට, මිනිසා පිණිස	මිනිසුනට, මිනිසුන් පිණිස
අපාදානවාචක	මිනිසා ගෙන්, මිනිසා කෙරෙන්	මිනිසුන් ගෙන්, මිනිසුන් කෙරෙන්
සම්බන්ධවාචක	මිනිසා ගේ	මිනිසුන් ගේ
ආධාරවාචක	මිනිසා කෙරෙහි	මිනිසුන් කෙරෙහි
ආලපන	මිනිස	මිනිසුනි

අත් ශබ්දය

	ඒකවචන	බහුවචන
කතෘවාචක	අත	අත්
කම්වාචක	අත	අත්
කරණවාචක	අතින්	අත්වලින්
සම්ප්‍රදානවාචක	අතට	අත්වලට
අපාදානවාචක	අතෙන්, අත කෙරෙන්	අත්වලින්, අත් කෙරෙන්
සම්බන්ධවාචක	අතේ	අත්වල
ආධාරවාචක	අතේ, අතෙහි	අත්හි, අත්වල
ආලපන	අත	අත්නි

වර්තැගීම: කතෘ කම් කරණාදි පිළිවෙළින් නාමයෙක වාචක පද ලිඛීම හෝ කීම නාම වර්තැගීම නම්. ඉහත මිනිස් ශබ්දයෙන් අත් ශබ්දයෙන් වර්තැගිලි සඳහන් කරන ලදී.

ඇබැසිය

බල, බලල්, ගස්, ගොන්, මුගටි යන ශබ්ද වර්තගන්න.

"මිනිසා වැඩ කරයි
මිනිස්සු වැඩ කරත් (කරති)."

"මිනිසා වැඩ කරයි" කී නැත වැඩ කරනුයේ එක් මිනිසෙකු යි "කරයි" යන්නෙන් හැඟවේ. "කරත්" යන්නෙන් බොහෝ දෙනෙකු වැඩ කරන බව හැඟවේ. කරයි යනු ජිකවචන ක්‍රියා පදය යි. කරත් යනු බහුවචන ක්‍රියා පදය යි.

ක්‍රියාව ජික වචන වී නම්, එයින් හැඟෙන කථා ද ජික වචනයෙන් සිටී. ක්‍රියාව බහුවචන වී නම්, එයින් හැඟෙන කථා ද බහුවචනයෙන් සිටී.

ඒ මෙසේය :

ලමයා දුවයි.	ලමෝ දුවත්.
බල්ලා ඩුරයි.	බල්ලෝ ඩුරත්.
උරා භාරයි.	උරෝ භාරත්.
මියා කපයි.	මියෝ කපත්.

ඇබූසිය

වැරදි හරිගස්සා ලියන්න

1. ලමෝ ගෙඩි කඩයි.
2. බල්ලු මියත් ඇල්ලයි.
3. ගොවියා සී සාති.
4. ගිරවා පියාඹති.
5. බල්ලා පිදුරුගොඩේ ලගිති.
6. ගොන්නු නණ් කයි.
7. ගස්සු සුළඟින් වැටෙයි.
8. වඩුවා ගෙයක් නනත්.
9. වඩුවෝ ගෙයක් සාදයි.
10. ගසෙන් ගෙඩිය වැටෙති.

12. කථා ව්‍යවහාරයෙහිදී ලොවැ සියලු දෙනා තුන් කොටසකට බෙදෙති.

හේ, ඔහු යි අන් කෙනකු හැඳින්වෙන පක්‍ෂය.

තෝ, තෙපි යි කියනු ලබන (ඉදිරි පිට සිටින) පක්‍ෂය.

මම, අපි යැ යි කියාගන්නා පක්‍ෂය.

මෙයින් "හේ ඔහු" යි හැඳින්වෙන පක්‍ෂය (පිට අය) ප්‍රථම පුරුෂ නම්. "තෝ තෙපි" යි කියනු ලබන පක්‍ෂය (ඉදිරිපිට ඉන්නා) මධ්‍යම පුරුෂ නම්. "මම අපි" යි කියන (තමන් හඟවන) පක්‍ෂය උත්තම පුරුෂ නම්.

වාක්‍යයෙක ක්‍රියාපද ද මේ කොටස් තුන අනුව වෙනස් වේ.
ඒ මෙසේ ය :

	ඒකවචන	බහුවචන
ප්‍රථම පුරුෂ	හේ දුවයි	ඔහු දුවන්
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුවති	තෙපි දුවහු
උත්තම පුරුෂ	මමි දුවමි	අපි දුවමු

ඇබෑයිය

අඩු තැන් පුරවන්න

1. ---- අඬමි.	6 තෝ ----.
2. ---- වැටෙයි.	7 ---- නිදමි.
3. මම ----.	8. ඔහු ----.
4. ---- කපති.	9 අපි ----.
5. තෙපි ----.	10. ---- යමි.

(අ) වැරදි තැන් හරිගස්සා ලියන්න

1. මමි ලියමු.	6 හේ දුවති.
2. තෙපි හඬති.	7 තෙපි තළයි.
3. ඔහු කියයි.	8. අපි නාති.
4. අපි වසමි.	9 ඔහු බොයි.
5. තෝ ලියමි.	

13. හෙ තෙමේ යයි. ඔහු යන්.

මේ වාක්‍ය දෙකින් කියැවෙන්නේ පෙර සිදු වූ ගමනෙක් ද? දැන් සිදු වන ගමනෙක් ද? නැතහොත් මන්නට සිදුවන ගමනෙක් ද?

දැන් සිදුවන ගමනෙකි. මෙසේ දැන් කැරෙන ක්‍රියාව වර්තමානකාලික ක්‍රියා නම්. වර්තමාන කාල යනු දැන් පවත්නා කාලය යි.

හේ ගියේ ය. ඔහු ගියහ.

මෙහි ගියේ ය, ගියහ යනු ගමන කැරී නිම කළ බව අඟවන ක්‍රියාවෝ ය. නිම කළ ක්‍රියාව, අවසන් කළ ක්‍රියාව අතීතකාලික ක්‍රියා නම් වේ.

හේ යන්නේ ය (මතු යයි). ඔහු යන්නාහ (මතු යන්).

යන්නේය, යන්නාහ යනු මන්නට කරන, නව ම පටන් නොගත් ක්‍රියාවක් අඟවන පදයෝ ය. මොහු අනාගත කාලික ක්‍රියා යි. අනාගත යනු නව ම නො ආ, මන්නට එන්නට ඇති කාලය යි.

මෙසේ පුරුෂ තුනටම අයත් ක්‍රියාවෝ කාල තුනෙහි ද ඒකවචන බහුවචන දෙක්හි ද වර නැගෙති.

මෙසේ යි :

වර්තමානකාලික ක්‍රියා

	ඒකවචන	බහුවචන
පුරුෂ පුරුෂ	හේ දුවයි	ඔහු දුවන්
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුවති	තෙපි දුවහු
උත්තම පුරුෂ	මම් දුවමි	අපි දුවමු

අතීතකාලික ක්‍රියා

ප්‍රථම පුරුෂ	ඒකවචන	බහුවචන
	හේ දිව්වේය	ඔහු දිව්වාහ
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දිව්වෙහි	තෙපි දිව්වහු
උත්තම පුරුෂ	මම් දිව්වෙමි	අපි දිව්වමු

අනාගත කාලික ක්‍රියා

ප්‍රථම පුරුෂ	ඒකවචන	බහුවචන
	හේ දුවන්නේ ය	ඔහු දුවන්නාහ
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුවන්නෙහි	තෙපි දුවන්නහු
උත්තම පුරුෂ	මම් දුවන්නෙමි	අපි දුවන්නමු

ඇබ්‍යසිය

අඩුතැන් පුරවා ලියන්න

1. මම් ඊයේ -----.	8. තෝ සෙට -----.
2. තෙපි හෙට -----.	9. හේ පළමු දා -----.
3. දැන් -----.	10. ----- ලියන්නෙහි.
4. අපි අනිද්දා -----.	11. ----- කියති.
5. ඔහු -----.	12. ----- ආයෙමි.
6. තෝ ඊයේ -----.	13. ----- කැපුහ.
7. මම් අනිද්දා -----.	14. ----- සාදන්නහු.
15. ----- නැවත.	

ප්‍රථම පුරුෂ	ඒකවචන හේ දුවයි (ලමයා දුවයි)	බහුවචන ඔහු දුවන් (ලමෝ දුවන්)
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුවහි	තෙපි දුවහු
උත්තම පුරුෂ	මම් දුවමි	අපි දුවමු

14. "දුවයි" කී කල කවරෙක් දුවා යැයි හැඟේද? මා දුවන බව හැඟේද? නැත. නොප දුවන බව හැඟේද? නැත. මම, අපි යන කොටසටද තෝ තෙපි යන කොටසටද යන දෙකොටසටම අයත් නොවූ, ඒ දෙකොටසින්ම පිටත්, එක් කෙනකු (ප්‍රථම පුරුෂයට අයත් එක් කෙනකු) දුවන බව හැඟේ. "හේ දුවයි, ලමයෙක් දුවයි, මිනිසෙක් දුවයි" යන ආදි වශයෙන් හැඟවිය යුතු "අන් එකෙක් දුවයි" කියාම හැඟේ. දුවන් යි කී කල, "ඔහු දුවන්, ලමෝ දුවන්, මිනිස්සු දුවන්" යන ආදීන් කිය යුතු පරිදි අන් බොහෝ දෙනකු දුවනු හැඟේ.

"දුවහි" කී කල "තෝ දුවහි" කියාම හැඟේ. දුවහු යි කී කල එහි කතෘ තෙපි යි කියාම හැඟේ. "දුවහු" යන්න "මම, අපි, තෝ, හේ, ඔහු" යන කතෘ පද සමග නො යෙදෙන බැවිනි.

දුවමි යි කී කල මම් යනු එහි කතෘ බව හැඟේ. "මම් දුවමි" යන්න ම ශිෂ්ට ව්‍යවහාරය බැවිනි. දුවමු යි කී කල අපි යනු ම එහි කතෘ බව හැඟේ.

මෙසේ ක්‍රියායෙන් එහි කතෘ මොන පුරුෂයට අයත්ද? එක් කෙනෙක්ද? බොහෝ දෙනෙක්ද? යි නිශ්චිත වේ නම් එය ක්‍රියායෙන් කතෘ උක්ත වීම නම්.

හේ දුවයි යන තැන "හේ" යන්න නො තුබුණත් දුවන්නා "හේ" ම යැයි හැඟේ. දුවයි යන්නෙන් හේ යනු උක්ත කතෘ යි. දුවන් යන්නෙන් ඔහු යනු උක්ත කතෘ යි. දුවහි යන්නෙන් තෝ යනු උක්ත කතෘ යි. දුවහු යන්නෙන් තෙපි යනු උක්ත කතෘ යි. දුවමි යන ක්‍රියායෙන් මම් යනු උක්ත කතෘ යි. දුවමු යන ක්‍රියායෙන් අපි යනු උක්ත කතෘ යි.

හෙ තෙම ගොනා බඳි.
හෙ තෙම ගොනුන් බඳි.
හෙ තෙම තා බඳි.
හෙ තෙම තොප බඳි.
හෙ තෙම මා බඳි.
හෙ තෙම අප බඳි.

මේ වාක්‍යවල බඳි යන ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනයට අයත් ක්‍රියාපදයෙන් එහි කථෘ ද ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන වූ හේ යැයි නම් කළ හැක්කෙකැයි හැඟේ හෙවත් උක්ත වේ. එහෙත් ඔහු බඳිනුයේ අසුවල් පුරුෂයාට අයත් තැනැත්තකු යැයි හැඟේ ද? ඒ ක්‍රියායෙන් එවැන්නක් නොහැඟේ. හැම පුරුෂයකටම අයත් ඒක වචන වූ හෝ බහුවචන වූ හෝ කවර ම කම් පදයක් එහි යෙදිය හැකි බැවිනි. එ බැවින් කථෘහු ක්‍රියායෙන් උක්ත වන වාක්‍යයෙක කම්ය උක්ත නොවේ, අනුක්ත වේ. එසේ වූ කම්ය අනුක්ත කම් නම්. උඩ සඳහන් වාක්‍යවල ගොනා, ගොනුන්, තා, තොප, මා, අප යනු අනුක්ත කම්වාචක යි. (කම්ය පමණක් නොව අනිත් කරණ සම්ප්‍රදානාදි වාචකපද ද ක්‍රියායෙන් අනුක්ත ය.)

ඇබැසිය

උක්ත අනුක්ත පද දක්වන්න

1. මිනිස්සු ගස කපන්.	7 උපාසකයෝ සිල් ගත්හ.
2. අපි නැව් දැක්කමු.	8 මම මුහුණ සෝදමි.
3. බළලා මියත් මරයි.	9. ඔහු මා පෙළුව.
4. බල්ලෝ සාවුන් අල්ලති.	10 අපි ඔවුන් දුටුමු.
5. මගියා බර ගෙනයයි.	11. ඔහු අපට ගැසුහු.
6. තොරු ගෙය බිත්දාහ.	12. හේ අප පැසැසී ය.

15. බළලා, බැළැලි, මල.

බළලායි කි විට පිරිමි සතෙකැයි හැඟෙයි. බැළැලි යි කි විට ගැහැනු සතෙකැයි හැඟෙයි. මල යැයි කි විට පිරිමින් නොවූ ගැහැනුත් නොවූ දෑයෙකැයි හැඟේ. පිරිමි සතුත් හඳුන්වන බඳ පුරුෂ ලිංගික (පුංලිංගික) නාමයෝ ය. ගැහැනු සතුත් හඳුන්වන බඳ ස්ත්‍රීලිංගික නාමයෝ ය. පිරිමි ගැහැනු දෙකොටසට ම අයත් නොවූ දෑ හඳුන්වන බඳ නපුංසක ලිංගික නාමයෝ ය.

පුරුෂයා, බල්ලා, ගොනා, වලහා, රජා, බමුණා යනු පුංලිංගික නාම පද යි. ස්ත්‍රී, බැල්ල, දෙන, වැලැහින්න, රැජින, බැමිණි යනු ස්ත්‍රීලිංගික නාම පද යි. ගස, ගල, සුළඟ, ගින්න යන ආදිහු නපුංසකලිංගික නාම පද යි. මෙසේ සිංහලයෙහි නාමයෝ ලිඛිත තුනකට අයත් වෙත්.

සමහර පැටිවරු පාලි සංස්කෘත භාෂාවල එන පුංලිංගික නපුංසක ලිංගික බඳවලින් සිංහල ව්‍යවහාරයට ආ බඳ සියල්ල පුංලිංගික බඳ හැටියට ද ඒ භාෂාවල ස්ත්‍රීලිංගික බඳවලින් සිංහලයට ආ බඳ ස්ත්‍රීලිංගිකයන් හැටියට ද සලකත්.

ලිංග තුනට අයත් බඳයන් ගේ වර්තමාන සැකෙවින් දැක්වේ.

පුංලිංගික

ගොන්

ඒකවචන

බහුවචන

(උකත)කථාවාචක ගොනා	ගොනා කරණකොට	ගොන්, ගොන්නු
(අනුකත)කම්වාචක ගොනා	ගොනාට	ගොන්, ගොනුන්
කරණවාචක	ගොනා කරණකොට	ගොනුන් කරණකොට
සම්ප්‍රදානවාචක	ගොනාට	ගොනුනට
අපාදානවාචක	ගොනා ගෙන්	ගොනුන් ගෙන්
සම්බන්ධවාචක	ගොනා ගේ	ගොනුන් ගේ
ආධාරවාචක	ගොනා කෙරෙහි	ගොනුන් කෙරෙහි
ආලපන	ගොනෝ	ගොනුනි

සත්‍ය ලිංගික

දෙන

ඒකවචන

බහුවචන

(උකත)කතීචාවක	දෙන	දෙනු
(අනුකත)කතීචාවක	දෙන	දෙනුන්
කරණචාවක	දෙන කරණකොට	දෙනුන් කරණකොට
සමප්‍රදානචාවක	දෙනට	දෙනුනට
අපාදානචාවක	දෙන ගෙන්	දෙනුන් ගෙන්
සමබන්ධචාවක	දෙන ගේ	දෙනුන් ගේ
ආධාරචාවක	දෙන කෙරෙහි	දෙනුන් කෙරෙහි
ආලපන	දෙන	දෙනුනි

නපුංසක ලිංගික

මල්

ඒකවචන

බහුවචන

(උකත)කතීචාවක	මල	මල්
(අනුකත)කතීචාවක	මල	මල්
කරණචාවක	මලින්	මල්වලින්
සමප්‍රදානචාවක	මලට	මල්වලට
අපාදානචාවක	මලෙන්, මල කෙරෙන්	මල්කෙරෙන්, මල්වලින්
සමබන්ධචාවක	මලේ	මල්වල
ආධාරචාවක	මලේ, මලෙහි	මල්හි, මල්වල
ආලපන	මල	මල්නි

ඇබ්බැසිය

මිනිස්, මහලු, මැහැලි, බමුණු, බැමිණි, ගස්, ගල්, වැව් යන
ශබ්ද වර නගන්න.

"සුදු මල, රතු මල."

16. සුදු මල යැයි කී කල රතු හෝ නිල් මලක් නොව සුදු පැහැති ම මලෙකැයි හැඟේ. අන් පැහැති මල්වලින් එය වෙන් කැරුණේ සුදු යන වචනයෙනි. රතු මල කී කල වෙන පැහැති මල්වලින් වෙන් කොට රතුපැහැ ඇති මල ම යැයි හැඟවුණේ රතු යන වචනයෙනි. මෙසේ දැයක් හෝ කෙනකු අන් අය ගෙන් වෙන් කොට දක්වන ගුණවාචක ශබ්ද විශේෂණ නම්. ඒ ශබ්ද මගින් වෙන් කරනු ලබනුයේ විශේෂය නම්.

සුදු මල, රතු මල යන තන්හි සුදු, රතු යනු විශේෂණ ශබ්ද යි. මල යනු විශේෂය ශබ්ද යි.

හොඳ මිනිසා, නරක ළමයා යන තන්හි ද හොඳ, නරක යනු විශේෂණ යි. මිනිසා, ළමයා යනු විශේෂය යි.

ඇබැසිය

(අ) විශේෂණ විශේෂය පද වෙන් කොට දක්වන්න

1. උස් ගස සැඟ පුළුන් ඇඳ වැටෙයි.
2. කුඩා ළමයා ගිලා ගොනා දික් ලණුවෙන් බැඳ ගෙනෙයි.
3. නපුරු මිනිස්සු දුබල අයට පිඩා කරත්.
4. අත් මිනිසා ගැඹුරු වළෙහි වැටුණේ ය.
5. සියලු ගෙවල් මහවතුරට යට වූහ.
6. බොහෝ සිරකරුවෝ අඳුරු තිරගෙහි උන්න.
7. දක්ෂ ශිෂ්‍යයෝ නිලේඛ අධිපතියා ගෙන් වටිනා තැහි ලැබූහ.
8. දුෂ්ට ධනවතා දිළිඳු මිනිසා ගෙයින් පලවා හැරියේ ය.
9. ගිලන් මිනිසා දයාවන් වෙදමහතාගෙන් අත්දුටු බෙහෙතක් ලබාගති.
10. මේ ගමේ පැරැණි විහාරයෙහි මහා පින්කම් උළෙලෙක් දැන් පවති.

(ආ) අඩු තැන් විශේෂණ පදවලින් පුරවන්න

1. -----මිනිසා-----ගොනාට-----ලියෙන් තැළී ය.
2. ----- වෙළෙන්දා ----- බඩු ----- මිනිසුනට ----- මිලට
වික්කේ ය.
3. ----- උපාසකවරු ----- විහාරයට ගොස්----- පොහෝ
දිනවලා බණ අසත්.
4. -----අසු ගේ පිටින්-----මිනිසා වැටෙයි.
5. -----මුඛ-----වැද්දා දැක පැනදිවුයේ ය.
6. -----සතුන් ගෙන් වැඩ ගැනීම-----මිනිසුනට නො වටී.
7. -----සිතින් කළ පිනෙහි-----අනුසස් ඇත.
8. -----ළමයාගේ අතෙන්-----කෝප්පය වැටුණේ ය.
9. -----සිවුපාවෝ-----අඳුරෙහි ගොදුරු සොයා ඇවිදිති.
10. -----ශිෂ්‍යයා දඬුවමින් නො කිපෙයි.

17. (1) ගොවියා කුඹුරට අඳ නො යයි.

(2) මෙහෙකරුවාත් ඔහුගේ පුතාත් කුඹුරට නො යෙති.

(3) එහෙත් මම නම් එහි යෙමි.

මේ වාක්‍ය තුනෙන් පළමු වැන්නෙහි "නො යයි" කී තැන නො යනු ද, දෙවෙනි වැකියෙහි මෙහෙකරුවාත් පුතාත් යන තැනින් ත් යනු ද, තුන්වැනි වාක්‍යයෙහි එහෙත් යනු ද, "මම නම්" යන තැන "නම්" යනු ද දක්නා ලැබෙත්. මොහු නාමපදයෝ ද? "මිනිසා මිනිස්සු" යන ආදි වශයෙන් මොහු කථාවාවකාදි අභියන්ති වර්තාගෙන් ද? නැත. එසේ නම් කිරීමක් අගවන ක්‍රියාපද ද? නැත. නාම ක්‍රියා යන දෙ වගට ම අයත් නොවූ මොහු කවුරු ද? මොහු "අව්‍යය" නම් කොටහට ඇතුළත් නිපාත නමින් ගැඳිවෙන්නෝ ය. සුදුසු පරිදි වාක්‍යයෙක මුලට, මැදට හෝ අගට නොයෙක් අභි අනුව යෙදෙත්.

අව්‍යයනට ඇතුළත් වූ උපසර්ග පද පාලි පාඨම් කොටසේදී ඉගැන්වෙයි.

ඇමැසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යයන්හි නාම ද ක්‍රියා ද යන දෙකොටසට අයත් නොවන පද ඇත් ද? යි සොයා වෙනම ලියන්න. ඔවුනට නිපාත යන නම බැවහර කරන්න.

1. පියා පුතු හා ගෙන් නික්මෙයි.
2. පියා ද පුතු ද නාන පිණිස යෙති.
3. අඳ මිනිස්සු පුරාතනයෙහි සේ නො වෙත්.
4. අඳ වූකලි දහමින් පිටතට යන්නෝ බොහෝ වෙත්.
5. එහෙත් ගුණදහම් රක්තාහු නැත්තාහු ද නො වෙත්.
6. කථාවෙන් ම ආගම වඩන්නට සැරසෙත් මුත් ක්‍රියායෙන් ආදර්ශ දෙන්නෝ සවල්ප දෙනෙක් ය.
7. අඳ දවසැ වනාහි අපරාධ නම් ඉතා බහුල ය.
8. මෙය වළක්වා ලන උපාය කිමෙක් ද?
9. බොරු සෝෂණ කෙරෙත් තොර වැ මේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නට තැත් කරත් නම් කොතරම් යහපතෙක් ද!
10. මේ තාක් මේ පැණය නිසි පරිදි විසඳන්නට ඉදිරිපත් වූවක්හු ගැන මට මතක නැත.

18. ළමයා ඇඳෙන් නැගිට එළියට යයි.
 ළමයා එළියට ගොස් මුහුණ සෝදයි.
 ළමයා මුහුණ සෝදා කෑම කයි.
 ළමයා කෑම කා අත කට සෝදයි.
 ළමයා අත කට සෝදා කාමරයට යයි.

මේ උඩ සඳහන් වාක්‍යවල පිළිවෙළින් යයි, සෝදයි, කයි, සෝදයි, යයි කියා අවසානයෙහි ක්‍රියාපද දක්නට ඇත. ඒ අවසාන ක්‍රියා හෝ අපර ක්‍රියාවෝ ය. ඒ ක්‍රියාවන් කරන්නට පූර්වයෙන් ළමයා කළ ක්‍රියා වශයක් ද පිළිවෙළින් "නැගිට, ගොස්, සෝදා, කා, සෝදා" යැ යි දක්නට ඇත. වාසගමක් ඒ ක්‍රියාවලින් අවසන් කරන්නට නොහැක්ක. "ළමයා නැගිට" කියා වාක්‍යයක් අවසන් කළ හැකි ද? නොහැක්ක. "ළමයා නැගිට කුමක් කරයි ද? " යි ප්‍රශ්නයක් නැගේ. "ළමයා නැගිට" යැ යි කී පමණින් අදහසක් සම්පූර්ණයෙන් නොලැබෙන බැවිනි. "ළමයා නැගිට යයි" කී විට සම්පූර්ණ අදහසක් ලැබේ. "නැගිට, යයි" යන ක්‍රියා දෙකෙන් "යයි" යනු අවසාන ක්‍රියාව හෝ අපර ක්‍රියාව යි. එයට පූර්වයෙන් කළ දෑ අගවන "නැගිට" යන්න පූර්වක්‍රියාව යි. අනිත් වාක්‍යවලත් සෝදයි, කයි, යයි යනු අපර ක්‍රියා යි. "ගොස්, සෝදා, කා" යනු පූර්වක්‍රියා යි.

ඇබ්‍යුසය

(අ) පහත සඳහන් වන වාක්‍යවල පූර්වක්‍රියා අපරක්‍රියා වෙන වෙනම දක්වන්න.

1. ළමෝ පාසලට ගොස් උගනිති.
2. ශිෂ්‍යයෝ පාසැලෙන් නික්ම පිට්ටනියට යෙත්.
3. සොරු රෑ ගේ බිඳ ගෙට වැද බඩු හැරගෙන යති.
4. බල්ලා පිදුරුගොඩට වැද වක ගසාගෙන නිදයි.
5. ගොවියෝ උදලු ගෙන කුඹුරට බැස එය කොටති.
6. කුකුළෝ අලුයමැ අවදි වැ හඬ ලති.
7. බල්ලා අමුත්තා දැක ගොරවා ඉදිරියට පනී.
8. මිනිහා කෘෂ්‍ය ගෙන ගොනා ලුහුබැඳ අල්ලා ගනී.
9. කොටියා වස්සා දැක වහා පැන අල්ලාගෙන පලා යයි.
10. බේබද්දෝ නැබැරැමට ගොස් රා බී මත් වී කලහ කරති.

(ආ) අඩුතැන් පුළුක්කියා පදවලින් පුරවන්න

1. අපි අද ගහට-----නාමු.
2. සොරා ගෙහිමියා-----ගසෙන්-----පලායෙයි
3. හරක් වැට-----වන්නට-----බෝග කාදමිනි.
4. වෙළෙන්ඳා ගමට ----- ඵලවලු මිලයට -----
කඩපොලට-----වැඩි මිලට විකුණයි.
5. මෙහෙකරු හැන්දූවේ වැඩපොලෙන් ----- ගෙදොරට -----
ඇඟ ----- කෑම ----- නින්දට යයි.
6. වඩුවෝ පොරෝ ද කියන් ද ----- කැලෑවට -----
ගස් ----- මැයි ----- ඉරන්.
7. උපාසකවරු වෙහෙරට-----බුදුරජුන් -----තෙරුන් ගෙන්
බණ -----පෙරළා ගෙවලට එත්.
8. ළමෝ හැන්දූවේ කෑම-----පාඩම්-----නින්දට යත්.
9. හරකා කඹය-----වන්නට----- -----ඵලවලු කාදමයි.
10. කොළවා ගසට ----- පොල් ----- එක් අතෙකින්
කුරුම්බාවක් ද ----- සෙමෙන් බීමට බයි.

19. අඵක්‍රියාව

"මිනිසා ගමට යන්නේ රුක්සෙවණකට ගොස් ගිමන් හැරියේ ය."

මේ වාක්‍යයෙහි හැරියේ ය යන්න අවසාන (අපර) ක්‍රියා යි කි තැන යන්නේ යනු කවර ක්‍රියාවෙක්ද? මෙය පැරැණි සිංහල ඇදුරෝ අරුත් කිරියැ (අඵ ක්‍රියා) යි නම් දුන්න. මෙය ක්‍රියායෙන් හැඳෙන නාමයෙකි. එහි කථාහට ලිංග විභක්ති සංඛ්‍යා යන තුනින් ම සමාන ව සිටී.

සත්‍රී ගමට යන්නී ලිඳක් දැක එය වෙත ගියා ය. මෙ තැන සත්‍රී යන කථා පදයට සමානව යන්නී යි අඵක්‍රියාව සත්‍රීලිංගික ඒකවචනයෙන් සිටී.

20. මිශ්‍රක්‍රියාව

ළමයා අඬමින් යෙයි.

මෙහි "යයි" යන්නෙන් අභවන ක්‍රියාව කරනු සමග ම ඇඬීම කරන බව දැක්වේ. ප්‍රධාන ක්‍රියාව යයි යනුවෙන් දැක්වෙන එක ය. එයට මිශ්‍ර ව කරන අනිත් ක්‍රියාව "අඬමින්" යන්නෙන් දැක්වේ. මෙය සිංහල ඇදුරෝ මුසුකිරිය (මිශ්‍රක්‍රියා) නමින් හැඳින්වූහ.

* * *

දැන් ඉගැන්වුණු මේ මූලික සිංහල ව්‍යාකරණ
පාඩම් ටීකා හොඳට පුහුණු කොට ගෙන
පාලිභාෂාව ඉගැනීම පටන්ගන්න.

පාළි භාෂායෙහි අකුරු හතලිස් එකෙකි. එයින් පළමු වන අට සවරයෝ ය. ඉතිරි අකුරු ව්‍යංජනයෝ ය.

සවර අට

අ ආ ඉ ඊ උ ඌ ඍ ඔ

ව්‍යංජන හෙතිස

ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ		ක-වර්ගය
ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ		ච-වර්ගය
ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ		ට-වර්ගය
ත	ථ	ද	ධ	න		ත-වර්ගය
ප	ඵ	බ්	භ්	ම්		ප-වර්ගය
ය	ර	ල	ව්	ස්	හ් ළ (අ)°	අවර්ගය

භ්‍රසව දීඝී

නො ඇදී කියැවෙන සවරයෝ භ්‍රසව නම්හ. ඇදී කියැවෙන්නෝ දීඝී නම්හ. අ, ඉ, උ යන තිදෙන භ්‍රසවයෝ ය. ආ, ඊ, ඌ යන තිදෙන දීඝීයහ.

එ - ඔ දෙදෙනා නො බැඳුණු අකුරුවලට මුලින් සිටැ දීඝී වැ (ඇදී) කියැවෙත්. බැඳි අකුරුවලට මුලින් සිටැ බොහෝ තැන භ්‍රසව වැ (නො ඇදී) කියැවෙත්.

එත්ථ, ඔට්ඨා යන මෙහි ත්ථ-යන්නට මුලින් සිටි තනි එ යන්න ද, ට්ඨා යන්නට මුලින් සිටි තනි ඔ යන්න ද නො ඇදී කියැවෙත්.

සෙය්‍යො, සොත්ථි යන තන්හි ව්‍යංජනයන් හා එක් වැ සිටි එ - ඔ දෙදෙන බැඳි අකුරින් පෙරවූ වැ සිට නො ඇදී (භ්‍රසව වැ) කියැවෙත්.

සිපිල ධනිත

ක - ව - ට - න - ප යන වර්ග පසේ දෙවෙනි සතරවන අකුරු ධනිත නම්හ. (සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයෙහි මහාප්‍රාණය යැයි මොවුන්ට නම් කරනු ලැබේ.) සෙස්සෝ සිපිල නම්හ. (අල්ප අකුරු යැයි පොදු වහරෙහි නම් කැරෙනුයේ මොවුන්ට ය.)

සෝෂ අසෝෂ

කවර්, වවර් ආදි වර්ගයන් ගේ පළමුවන දෙවෙනි අකුරු ද ස යන්න ද අසෝෂ නම්හ. සෙස්සෝ සෝෂ නම් වෙති.

වර්ගානත

වර්ග පසේ කෙළවර වූ බී ස්ඤ්ඤාණීන් මි යන පස වර්ගානත නම් හ.

ඇබැසිය

1. පාලි භාෂාවේ අකුරු කොතෙක් ද? ඒ කවුරුහු ද? ස්වරයෝ කවුරු ද? ව්‍යංජනයෝ කවුරු ද?
2. හ්‍රස්වයෝ කවුරු ද? දීඝීයෝ කවුරු ද?
3. පූජෙම්, කුසුමෙන, හොතු, මොකෙබ්බා, කායො, මෙතනං, කරොථ, යොබ්බතං යන මේ පදවල එ - ඔ දෙක හ්‍රස්ව ව ද දීඝී ව ද කියැවෙන තැන් දක්වන්න.
4. නමො නසස් භගවතො. මෙහි ස්වර ව්‍යංජන වෙන් කරනු. සෝෂ අසෝෂ ද වෙන් කරන්න.
5. නමො සම්මාසම්මුද්ධස්ස. මෙහි ඒ ඒ අකුරු කවර කවර වර්ගවලට අයත්හු ද? යි දක්වන්න.
6. බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි. මෙහි සිපිල ධනිත වෙන් වෙන් කොට ලියන්න.

1. පදයන් ගේ මූල ප්‍රකෘති නම්.

බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ, මග්ග, කාය යනු පාලිභාෂාවේ ශබ්ද ප්‍රකෘති (මුල් ශබ්ද) කිහිපයෙකි. වාක්‍යයෙක යෙදෙන විට අදහසට ගැළපෙන සැටියෙන් මේ ශබ්ද වෙනස් වේ.

බුද්ධෝ විහරති (බුදුරජ වෙසෙයි)

බුද්ධං වජ්‍රාමි (බුදුරජු වදිමි)

බුද්ධො ජනො සුඛිජානො (බුදුරජු කරුණ කොට ගෙන ජනයා සුව පත් විය)

මේ වාක්‍ය තුනේ "බුද්ධෝ බුද්ධං බුද්ධො" යැයි එකම බුද්ධ ශබ්දය තුන් අතකට වෙනස් වී ඇත. ඒ වෙනස ද වන්නේ ඒ ශබ්දයේ අගට යි.

2. බුද්ධ යනු මුල් ශබ්දය යි (ප්‍රකෘතිය යි). එහි අග ධ්‍යන්තේ ඇත්තේ "ධ් + අ" යන අකුරු දෙක ය. එහි අග අයන්ත නැති වී එතැනට ඔ යන්නෙක් එයි. එවිට (බුද්ධි ඔ =) බුද්ධො යි පදය හැදේ. බුද්ධං යැයි කී තැන බුද්ධ ශබ්දයේ අග "අං" වී තිබේ. "බුද්ධො" කී තැන බුද්ධ ශබ්දයේ අග "එන" වී තිබේ.

මෙසේ ශබ්දයෙක අගට එකතු වී එය කිහිප අතකට බෙදන ඒ අකුරුවලට විභක්ති යැයි කියන.

පාලි භාෂායෙහි එසේ වූ විභක්ති අට වශයෙන් ඇත. ඒවාට පාලියෙන් කියන නම් සහ එහි සිංහල තේරුම පහත දැක්වේ.

* පැරණි ඇදුරේ "සි" යනු පශ්චාත් විභක්ති ඒකවචන යැයි ගෙන එයට "ඔ" ආදේශය කොට "බුද්ධො" යි සෑදූහ. මෙහි දැක්වූ ක්‍රමය ආධුනිකයනට එයට වඩා ලෙහෙසි යි.

පාලි	සිංහල තේරුම
පයමා විහතනි	(පළමු විඛත)
ආලපනෙ පයමා	(අලප් අරුතැ පළමු විඛත*)
දුතියා විහතනි	(දෙවෙනි විඛත)
තතියා විහතනි	(තෙවෙනි විඛත)
චතුස්සී විහතනි	(සතර වැනි විඛත)
පඤ්චමී විහතනි	(පස් වැනි විඛත)
ඡට්ඨී විහතනි	(ස වැනි විඛත)
සත්තමී විහතනි	(සත් වැනි විඛත)

3. දැන් විහතනි අට ම එක් වී හැදුණු පද වැලෙන් දැක්වේ.
ඒවායේ අගට එක් වී තිබෙන විහතනි සොයා බලන්න.

ප්‍රකෘතිය - බුද්ධ

ජිකච්චන	බහුවචන
පයමා විහතනි බුද්ධා	බුද්ධා
ආලපනෙ පයමා බුද්ධා	බුද්ධා
දුතියා විහතනි බුද්ධං	බුද්ධං
තතියා විහතනි බුද්ධෙන	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
චතුස්සී විහතනි බුද්ධාය, බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
පඤ්චමී විහතනි බුද්ධා, බුද්ධමහා, බුද්ධසමා	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
ඡට්ඨී විහතනි බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
සත්තමී විහතනි බුද්ධෙ, බුද්ධමහි, බුද්ධසමිං	බුද්ධෙසු

ඇබැසිය

1. උඩ සඳහන් පදවැලෙහි බුද්ධ ශබ්දයේ අගට එක්ව ඇති විහතනින් සොයා ගෙන වෙන ම විහතනි පිළිවෙළ අනුව ලියන්න.
2. ශබ්ද ප්‍රකෘති නම් කවරේ ද ?
3. පාලි භාෂාවේ නාමවිහතනි කීයක් ඇද්ද ?

* විහතනි යනු සංස්කෘත යි. ව්‍යවහාර සිංහලයෙහි ද එය යෙදෙයි. විහතනි යනු එහි පාලි රූපය යි.

පළමු කොටස - ඒකවචන

4. ක්‍රියාවෙන් උකත වන පදය පශ්චාත්විභාගය එක්ව හැදුණු (පශ්චාත්විභාගයන්හි) එකෙකි. (මේ පොතේ ප්‍රාරම්භයේ පළමු වන පාඨමේ අංක 3 කියවා සිතට ගන්න.)

ශබ්ද ප්‍රකෘතිය

අස්ස (අශ්ව)

ගජ (ඇත්)

සුනඛ (බලු)

වාහර (වඳුරු)

පශ්චාත්විභාගික ඒක වචනය

අස්සො (අශ්වයා)

ගජො (ඇතා)

සුනඛො (බලලා)

වාහරො (වඳුරා)

5. ක්‍රියාපද

"ගව්‍යති" මෙය වර්තමානකාලික (දැන් කරන ක්‍රියාවක් අගවන) ක්‍රියාපදයෙකි.

"යයි" යනු එහි තේරුම යි. එයින් එක් කෙනෙකු යන බව ම හැඟෙයි. එබැවින් එය ඒකවචන ක්‍රියාපදයෙකි.

පුරිසො ගව්‍යති (පුරුෂයා යයි)

අස්සො ධාවති (අශ්වයා දුවයි)

මෙහි ගව්‍යති (යයි) යනු ඒකවචන ක්‍රියාපදයෙකි. එයින් උකත වූ කතෘ පදය පුරිසො (පුරුෂයා) යන්න යි. එය පශ්චාත්විභාගයන්හි ඒකවචන පදයෙකි. ධාවති යනු ඒකවචන ක්‍රියාපද යි. අස්සො යනු එහි උකතකතෘ පදය යි. එය ද පශ්චාත්විභාගිකව සිටී.

උකතකතෘ ගැන ප්‍රාරම්භ කාණ්ඩයේ 13 වැනි පාඨම යලිත් කියවා බලන්න.

ඇබෑසිය

1. අසස (අශව), ගජ (ඇත්), සුනඛ (බලු), වානර (වදුරු), ගොන (ගොන්), මූසික (මී), බිළාල (බළල්) යන ප්‍රකෘතිශබ්දවලින් පශ්චාත්භෞතික ජීවත්වන රූප සාදන්න. තේරුම් ද දෙන්න.
2. සිංහලයට නගන්න
  1. මූසිකො ධාවති.
  2. ගජො ධාවති.
  3. සුනඛො ගවජති.
  4. ගොනො ධාවති.
  5. බිළාලො ගවජති.
  6. වානරො ධාවති.
3. පහත දැක්වෙන ශබ්දප්‍රකෘතිවලින් පශ්චාත්භෞතික ජීවත්වන සාදන්න. පහත දැක්වෙන ක්‍රියාපද හා එකට ගලපා වාක්‍ය සාදන්න. තේරුම් ද ලියන්න.

පුරිස (පුරුෂ)
කුකකුර (බලු)
බාලක (ළමා)
පුත්ත (පුත්)
භාතික (සහෝදර)
රැකක (ගස්)
වාන (සුළං)

තිරියති (සිටී)
තිසීදති (හිඳී)
සයති (වැදහෙයි)
උරියහති (නැගීසිටී)
ආගවජති (එයි)
කිළුති (සෙල්ලම් කරයි)
පතති (වැටෙයි)
වායති (හමයි)

දෙවෙනි කොටස - බහුවචන

අසස (අභව) යනු ප්‍රකෘතිය යි. එයින් හැදෙන පද්මා විභතතික බහුවචනය අසසා යනු යි. "අභවයෝ " යනු එහි තේරුම යි.

ගව්‍යනි යනු ඒකවචන ක්‍රියාපදයෙකි. එහි බහුවචනය ගව්‍යනනි (යන්) යනු යි.

ක්‍රියාව බහුවචන වූ කල එයින් උකත වූ කතෘ පද්මා විභතතික බහුවචනයෙන් සිටී. අසසා ගව්‍යනනි (අභවයෝ යන්) යනු නිදහ්න යි.

මතු දැක්වෙන වාක්‍ය හැඳි ඇති සැටි සලකන්න

පුරිසා ගව්‍යනනි (පුරුෂයෝ යන්)
 අසසා ධාවනනි (අභවයෝ ද්‍රවන්)
 කුකකුරා සයනනි (බල්ලෝ වැදහෙන්)
 බාලකා තිට්ඨනනි (ළමෝ සිටිත්)

ක්‍රියාව බහුවචන වූ කල එයින් උකත කතෘ ද පද්මාවිභතතික බහුවචනයෙන් සිටිය යුතු යි.

ඇබෑසිය

1. නිසිදිනි, උට්ඨගනි, ආගව්‍යනනි, කිළුනි, පතනි, වායනි යන ක්‍රියාවල බහුවචන රූප දෙන්න. තේරුම් ද ලියන්න.
2. බාලක, පුතන, භාතක, රුකබ, වාන, කුකකුර යන ශබ්දවල පද්මාවිභතතික බහුවචන රූප දී තේරුම් ද ලියන්න.
3. සිංහලයට නගන්න
 කුකකුරා ධාවනනි, බාලකා කිළුනනි, අසසා සයනනි, පුරිසා ආගව්‍යනනි, රුකබා පතනනි, ගජා උට්ඨගනනි, වාතා වායනනි.
4. පාලියට නගන්න
 බල්ලා ද්‍රවයි, වජුරෝ වැටෙත්, ළමෝ හිඳිත්, ගස වැටෙයි, සුළඟ හමයි, පුරුෂයෝ නැගිටිත්.

ක්‍රියාවෙන් උකත නොවූ කම්ය (අනුකත කම්ය) දුතියාවිභත්තික පදයෙන් දැක්වෙයි. (අනුකත පද යන්න ආරම්භයේ 13 පාඨම බලා දැනගන්න.)

දුතියාවිභත්තික ඒකවචන හා බහුවචන පහත දැක්වේ.

ඒකවචන	බහුවචන
අස්සං (අභවයා)	අස්සෙ (අභවයන්)
ගජං (ඇතා)	ගජේ (ඇතුන්)
සුතං (බල්ලා)	සුතං (බල්ලන්)
වානරං (වඳුරා)	වානරෙ (වඳුරන්)
රුකං (ගස)	රුකෙ (ගස්)

අනුකත කම්චාවකය දුතියාවිභත්තික පදයෙන් සිටී.

පුරිසො රුකං ඡිත්ථි (මිනිසා ගස කපයි)	පුරිසො රුකෙ ඡිත්ථි (මිනිසා ගස් කපයි)
ගජො පුරිසං පහරති (ඇතා මිනිසාට ගසයි)	ගජො පුරිසෙ පහරන්ති (ඇත්තු මිනිසුන්ට ගසන්)
කස්සකො ගොනං බන්ධි (ගොවියා ගොනා බඳී)	කස්සකා ගොනෙ බන්ධන්ති (ගොවියෝ ගොනුන් බඳිත්)
බාලකො බ්ලාලං පොසෙති (ළමයා බළලා පෝෂිත කරයි)	බාලකා බ්ලාලෙ පොසෙන්ති (ළමෝ බළලුන් පෝෂණය කරන්)

මේ වාක්‍යවල රුකං රුකෙ, පුරිසං පුරිසෙ යන ආදීන් ඡිත්ථි ඡිත්ථන්ති ආදී ක්‍රියාවන් ගෙන් අනුකත වූ කම්පදයෝ ය. ඔහු දුතියාවිභත්තික ව සිටිත්.

6. යම් තැනකට යෙයි ද, වදී ද, නගී ද, බසී ද ඒ හැම දුතියාවිභත්තාන්ත පදයෙන් සිටී. බාලකො විජ්ජාලයං ගව්හි (ළමයා විදුහලට යෙයි). වානරො රුකං ආරුහති (වඳුරා ගස නගී). ගජො කාසාරං ඔනරති (ඇතා විලට බසී). ගොනා වජං පවිසන්ති (ගොන්තු ගාලට වදිත්).

ඇබැසිය

(අ) පහත දැක්වෙන නාමයන්ගේ පරිමාණවත්කම, දුර්වලතාවය, ජනප්‍රියතාවය, බහුලතාවය දෙනු. අර්ථ ද ලියනු.

සාටක (සල්),	අජ (එල්),
රථ (රිය),	ව්‍යග්‍ය (ව්‍යාග්‍ය),
ලුණුක (වැදි),	මිග (මුව),
අජගර (පිණුරු),	සප්ප (සප්),
කලතුක (ලෙනෙත),	සිලුනන (ගරඬි),
වොර (සොර),	සුද (අරක්කම්).

(ඉ) මෙහි දැක්වෙන ක්‍රියාවන්ගේ බහුලතාවය දෙන්න

බාදන (කයි)	අනුබන්ධන (ලුහුබද්)
භූකෘති (වළඳයි)	විජ්‍යන (විද්)
වහන (උසුලයි, උසුලාගෙන යයි)	ජිනුක (කපයි)
හරන (ගෙන යයි)	කම්පන (සැලෙයි)
ආහරන (ගෙනෙයි)	මාරන (මරයි)
වෙයෙති (වෙළයි)	බන්ධන (බද්)
පානෙති (හෙළයි)	මාපෙති (මවයි, සාදයි)
භසන (භාහුගනී, සපයි)	

(ඊ) සිංහලයට නගන්න

1. අජගරො අජං වෙයෙති.	4. ලුණුකා මිගෙ විජ්‍යනනි
2. ව්‍යග්‍යො ගොතං මාරෙති	5. වාතො රුකෙබ් පානෙති.
3. අසපා රථං වහනනි.	6. සප්පො මුසිකං බාදනි.
7. බිලාලො කලතුකං අනුබන්ධනි.	

(උ) පාලියට නගන්න

1. බල්ලා ගොතා සපයි.	5. පිණුරා බල්ලා වෙළයි.
2. බල්ලු මියත් කත්.	6. මිනිස්සු විලට බසිත්.
3. පුරුෂයෝ ඇතා බදිත්.	7. වඳුරෝ ගස නගිත්.
4. වැද්දා මුවා ලුහුබද්.	8. ළමෝ ගමට යත්.
9. සොරු ගමට වදිත්.	

7. කරණාථීය තනියා විභජනික පදයෙන් දැක්වෙයි.

(මෙහි ආරම්භයේ තුන්වැනි පාඨම කියවා කරණාථීය තේරුම් ගන්න).

තනියා ඒකවචන පුරිසෙන (පුරුෂයා කරණ කොට ගෙන)

තනියා බහුවචන පුරිසෙහි, පුරිසෙහි (පුරුෂයන් කරණ කොට ගෙන)

තනියා ඒකවචන හසෙත්ත (අතින්, අත කරණ කොට ගෙන)

තනියා බහුවචන හසෙති, හසෙති (අත්වලින්, අත් කරණ කොට ගෙන)

ශබ්ද මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පඨමා ඒකවචනය
රොග	රොගො (ලෙඩ)
කස්සක	කස්සකො (ගොවියා)
ලගුළු	ලගුළො (පොල්ල)
දණ්ඩ	දණ්ඩො (දංඩ, ලිය)
බගග	බගගො (කඩුව)
ගෙණ්ඩුක	ගෙණ්ඩුකො (පන්දුව)
පාසාද	පාසාදො (ප්‍රාසාදය)
භාර	භාරො (බර)
භොග	භොගො (සපියාගේ කඳ, දරණ වැල)
අජගර	අජගරො (පිඹුරා)
පොත	පොතො (නැව)
නබ	නබො (නිය)
අගද	අගදො (බේන)
කොධ	කොධො (කෝධය)
අකෙකාධ	අකෙකාධො (අකෝධය)
බන්ධ	බන්ධො (උරහිස)
මග	මගො (මුවා)

ක්‍රියාපද

පහරනි (ගසයි)
කිළනි (සෙල්ලම් කරයි)
දාළෙති (ඉරාලයි, පළයි)
තරනි (ඉක්ම යයි, එ තෙරට යයි)
පිනානි (දිනයි)
වූපසමමනි (සංසිඳෙයි, සුව වෙයි, නිවෙයි)
වූපසමෙති (සංසිඳුවයි)

ඇබ්‍රෙසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. පුරිසො අගදෙන රොගං වූපසමෙති.
2. කසසකො දණ්ඩන ගොනං පහරනි.
3. බාලකා ගෙණඩුකෙති කිළනනි.
4. වාග්සො නබෙති අජං දාළෙති.
5. පුරිසා පොතෙන සමුද්දං තරනනි.
6. පණ්ඩිතා අකෙකාධෙන කොධං පිනනනි.
7. රොගා අගදෙති වූපසමමනනි.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. ළමයා අනින් ගොනාට ගසයි.
2. පිඤ්ඤා හෝගයෙන් (දරණවැලින්) මුවා වෙළයි.
3. මිනිසා කඩුවෙන් සොරාට ගසයි.
4. ගොවියෝ පොළවලින් සොරුන්ට ගසත්.
5. බළලා නියවලින් සපියාට ගසයි.
6. අක්‍රෝධයෙන් ක්‍රෝධය නිවෙයි.
7. දාසයා උරහිසින් බර උසුලා ගෙන යයි.

8. සමප්‍රදානාථීය වතුන්විභත්තික පදයෙන් දැක්වෙයි.

(මෙහි ප්‍රාරම්භයේ සතරවන පාඩම නැවැත් කියවන්න.)

වතුන් එකවචන පුරිසාය, පුරිසසස (පුරුෂයාට, පුරුෂයා පිණිස, පුරුෂයා සඳහා)

වතුන් බහුවචන පුරිසානං (පුරුෂයනට, පුරුෂයන් පිණිස, පුරුෂයන් සඳහා)

වතුන් එකවචන ගතාය, ගතාසස (අතට, අත පිණිස)

වතුන් බහුවචන ගතානං (අත්වලට)

9. දෙන්නේ යමකුට ද හේ වතුන්විභත්තික පදයෙන් දැක්වෙයි.

කුටුම්භිකො යාවකාය ආහාරං දෙති.

(කෙළෙඹයා සිගන්නාට අහර දෙයි.)

කුටුම්භිකො යාවකානං ආහාරං දෙති.

(කෙළෙඹයා සිගන්නනට අහර දෙයි.)

10. කිසිවක් කරනුයේ යමකු පිණිස ද යමකු සඳහා ද හේ වතුන් විභත්තාන්ත පදයෙන් සිටී.

සුදො ආගනතුකසස ආහාරං පටියාදෙති.

(අරක්කැමියා අමුන්නා පිණිස - අමුන්නා සඳහා - අහර පිළියෙල කරයි.)

11. කිපෙන්නේ හෝ ඊෂ්ඨා කරන්නේ යමකුට ද හේ ද වතුන් විභත්තාන්ත පදයෙන් සිටී.

භූපො අමච්චසස කුජ්ඣති.

(රජ තෙමේ ඇමැත්තාට කිපේ.)

භූපො අමච්චානං කුජ්ඣති.

(රජ තෙමේ ඇමැත්තනට කිපේ.)

කුටුම්භිකො වාණිජසස උසුයති.

(කෙළෙඹයා වෙළෙඳාට ඊෂ්ඨා කෙරෙයි.)

12. කැමැති වන්නේ යමකුට ද එයත් වතුන්විභත්තාන්ත පදයෙන් සිටී.

බාලකො මොදකාය පිහයති.

(ළමයා රසකැවිල්ලට කැමැති වෙයි.)

ශබ්ද මාලාව
පස්මා විභතනයන ජිකවචනය

පිණ්ඩ (පිඩු)	පිණ්ඩා (පිඩුව)
තවජක (වඩු)	තවජකො (වඩුවා)
යොධ (සෙබළු)	යොධො (සෙබළා)
ගොවර (ගොදුරු)	ගොවරො (ගොදුර)
නිගළ (හැකිලි)	නිගළො (හැකිල්ල)
කකව (කියත්)	කකවො (කියත)
නිවාස (නවාතැන්)	නිවාසො (නවාතැන)
උපහාර (තැගි)	උපහාරො (තැගිග)
විවරති (ඇවිදී)	හත්ථිගොපකො(ඇත්ගොව්වා)
පටියාදෙති (පිළියෙල කරයි)	උපනාමෙති (පිරිනමයි)
පිනාති (දිනයි)	ඔවදති (අවවාද කරයි)
පටිජගහති (රැකගනී, සකස්කරයි, පෝෂිත කරයි)	

ඇබ්භිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. කුටුම්භිකො යාවකසස ආහාරං දෙති.
2. තවජකා භූපසස පාසාදං මාපෙනති.
3. අමවෙවා කුමාරසස උසුයති.
4. භූපො යොධානං කුජකති.
5. සිගාලො ගොවරාය විවරති.
6. වාණිජො තවජකසස කකවං දෙති.
7. අමවවා ආගනතුකානාං නිවාසෙ පටියාදෙනති.
8. උපාසකා ථෙරසස ආවාසං පටිජගහනති.
9. හත්ථිගොපකා නිගළෙන ගජං ඛණ්ඩනති.
10. සජ්ජනා වාගෙන ලොහං පිනනති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ගොවියෝ ගොනුනට ආහාර දෙත්.
2. ළමයා බළලාට එළකිරී දෙයි.
3. අරක්කැමියෝ මගීනට ආහාර පිළියෙල කරත්.
4. ඇමැතියා ශිෂ්‍යයනට තැගි පිරිනමයි.
5. ගුරුවරයා සිසුනට අවවාද කරයි.
6. කෙළෙඹියා වෙළෙන්දාට ඊෂ්ඨා කෙරෙයි.
7. තෙපි අක්‍රෝධයෙන් ක්‍රෝධය දිනවු.
8. මහණ තෙම පිඬු පිණිස හැසිරෙයි.
9. සිංහයා ගොදුරු පිණිස හැවිදී.
10. වඩුවෝ කියතින් ගස ඉරත්.

13. අපාදාන (අවධි) අථීය පඤ්චමිවිභතතික පදයෙන් දැක්වේ.
(පාරමකයේ 5 වැනි පාඨම කියවන්න.)

ඒකවචන	පුරිසා, පුරිසමහා, පුරිසසමා (පුරුෂයා ගෙන්, පුරුෂයා කෙරෙන්)
බහුවචන	පුරිසෙහි, පුරිසෙහි (පුරුෂයන් ගෙන්, පුරුෂයන් කෙරෙන්)
ඒකවචන	හත්තා, හත්තමහා, හත්තසමා (අතෙන්, අත කෙරෙන්)
බහුවචන	හත්තෙහි, හත්තෙහි (අත්වලින්, අත් කෙරෙන්)

ඉවත් වන්නේ යමෙකින් ද, යමක් කෙරෙන් ද, යමකුගෙන් ද
එය හෝ ඔහු පඤ්චමිවිභතතික පදයෙන් දැක්වේ.

ඒකවචන	පුරිසො ගාමා නිකඛමති පුරිසො ගාමසමා නිකඛමති පුරිසො ගාමමහා නිකඛමති (පුරුෂයා ගමෙන් නික්මෙයි.)
බහුවචන	පුරිසා ගාමෙහි (ගාමෙහි) නිකඛමතති (මිනිස්සු ගම් කෙරෙන් (ගම්වලින්) නික්මෙති.)

14. බිය වන්නේ යමකුගෙන් ද එයත් පංචමිවිභතතික පදයෙන්
දැක්වෙයි.

පුරිසො සප්පමහා භායති (මිනිසා සථියා ගෙන් බිය ගනී.)

ශබ්ද මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පයමාවිභතතාන්ත (ඒකවචන)
වජ්‍ය	වජො (ගාල)
වොර	වොරො (සොරා)
ගාම	ගාමො (ගම)
පාසාද	පාසාදො (පහය)
ගෙහ	ගෙහො (ගෙය)
විහාර	විහාරො (වෙහෙර)
උපාසක	උපාසකො (උපාසකයා)
ත්‍යාපස	ත්‍යාපසො (තවුසා)
රොග	රොගො (ලෙඩ)
සතන	සතනො (සත්තවයා)

සංසාර

මහිස

සඳු

සංසාරො (සසර)

මහිසො (මියුවා)

සඳො (බඳය)

නිකමනි (නික්මෙයි)

චරනි (හැසිරෙයි)

උනනරනි (ගොඩ නැගේ)

උනනාරෙති (ගොඩ නගයි)

උනනසනි (තැනි ගනී)

මුවනි (මිඳෙයි)

පනනි (වැටෙයි)

නිවෘතති (නිකුත් වේ)

නිහරනි (මැත් කෙරෙයි, බැහැර කෙරෙයි)

නිකකඛිසනි (පිටමං කරයි, මැත් කරයි)

භායනි (බිය ගනී)

ඇබෑසිය

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. ගොනා වජමහා නිකමනනි.
2. වානරො රුකමහා පනනි.
3. වොරා ගාමමහා පලායනනි.
4. භූපො පාසාදා ඔරුගනි.
5. මුසිකො බිළාලමහා මුවනි.
6. බාලකා සිලුනනමහා කලඤ්ඤං මුසුවනනි.
7. දාසො දණ්ණික සප්පං ගෙන නිකකඛිසනි.
8. දාරකො ගජමහා භායනි.
9. වොරා ගෙහසමා පලායනනි.
10. ගජා පබ්බතමහා ඔරුගනනි.

(අ) පාලියට නැගන්න

1. උපාසකවරු විහාරයෙන් නික්මෙත්.
2. නවුසෝ පිඬු පිණිස හැසිරෙත්.
3. බුදුවරු සත්ත්වයන් සසරින් ගොඩනගත්.
4. ගොනා ව්‍යාඝ්‍රයා ගෙන් තැනි ගනී.
5. මියා ගරඬියා ගෙන් මිඳෙයි.
6. සොරා ගසෙන් වැටෙයි.
7. මිනිස්සු බෙහෙත් කරණ කොට ගෙන ලෙඩවලින් මිඳෙත්.
8. ගොවියා ගමෙන් මියුවනු ගෙනෙයි.
9. ගොන්නු ගාලෙන් පිට ව යෙත්.
10. ගසෙන් හඬෙක් නිකුත් වෙයි.

15. ජට්ඨිවිභත්තාන්ත පදයෙන් සමබන්ධය දැක්වේ. (ප්‍රාරම්භයේ 6 වන පාඨම යලිත් කියවන්න.)

ඒකවචන	පුරිසස්ස (පුරුෂයා ගේ)
බහුවචන	පුරිසානං (පුරුෂයන් ගේ)
ඒකවචන	ගත්ථස්ස (අතේ, අතට අයත්)
බහුවචන	ගත්ථානං (අත්වල, අත්වලට අයත්)

ශබ්ද මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පයමාවිභත්තාන්ත (ඒකවචනය)
අනෙතවාසික	අනෙතවාසිකො (අනවැස්සා, ශිෂ්‍යයා)
විවාද	විවාදො (විවාදය, ආරාදුල)
පරිබ්බාජක	පරිබ්බාජකො (පිරිවැජියා)
වණණ	වණණා (පැහැය, ගුණය)
මිත්ත	මිත්තො (මිතුරා)
ඔවාද	ඔවාදො (අවිවාදය)
හෙට්ඨාභාග	හෙට්ඨාභාගො (යට කොටස)
කාසාර	කාසාරො (විල)
සමණ, පබ්බජිත	සමණො, පබ්බජිතො (පැවිද්දා)
භාතික	භාතිකො (සොහොයුරා)
පෙර	පෙරො (සථවිරයන් වහන්සේ)
සෙවක	සෙවකො (සේවකයා, මෙහෙකරුවා)
බග්ග	බග්ගො (කඩුව)
පාණ්ඩාන	පාණ්ඩානො (ප්‍රාණවධය)
ආචරිය	ආචරියො (ඇයුරා)
දාරක	දාරකො (දරුවා)
විහාර	විහාරො (වෙහෙර)
සාකට්ඨික	සාකට්ඨිකො (ගැල්පයුරා)
උමමග්ග	උමමග්ගො (උමග)
නිවාස	නිවාසො (ගෙය, නවාතන)
රාජපුරිස	රාජපුරිසො (රාජපුරුෂයා)

ක්‍රියා පද

පවිසනි(ඇතුල් වෙයි)	භාසනි (කියයි)
කනනනි,ජිඤ්ඤි(කපයි)	සොධෙති (ගුඳා කරයි)
නාළෙති (නළයි)	පලාපෙති (පලවා හරී)
විරමති (වළකී)	ඔවදති (අවවාද කරයි)
අකෙකාසනි (පරුෂ වචනයෙන් බණී)	
පරිභාසනි (පරිභව කරයි, බැණවදී)	

ඇබ්බැසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. කුටුම්භිකයන් රොගෝ වෙජ්ජයන් අගදෙන වූපසමමති.
2. ආචරියෝ අනෙතවාසිකානං විවාදං වූපසමමති.
3. පරිබ්බාජකයන් අනෙතවාසිකා බුද්ධයන් වණ්ණං භාසනති.
4. පටිකයන් පුතෙතා වානරමහා භාසනති.
5. සුදයන් මිත්තා ආගනතුකානං ආහාරං පටියාදෙනති.
6. බුද්ධයන් ඔවාදෙන භූපයන් කොපො වූපසමමති.
7. කුටුම්භිකයන් දාසා රුකබයන් හෙට්ඨාභාගං සොධෙතති.
8. වොරා අමච්චයන් රථං හරනති.
9. බාලකා වජ්ජමහා සොනෙ පලාපෙතති.
10. රාජපුරිසෝ බග්ගෙන වොරසන් හතෙව් කනනති.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. පැවිද්දා කෙළෙඹියා ගේ සොහොයුරාට අවවාද කරයි.
2. තෙරුන් වහන්සේ ගේ අවවාදයෙන් වැද්දා ප්‍රාණවධයෙන් වළකී.
3. ඇදුරා ගේ දරුවෝ තෙරුන් වහන්සේ ගේ වෙහෙරට යෙත්.
4. ගැල්පද්වාවා ගේ පුත්තු අමුත්තනට බණිත්.
5. ගොවියා ගේ පුතා වඩුවා ගේ පුතුනට ඊෂ්ඨා කරයි.
6. රජු ගේ සොහොයුරා ඇමැතිගේ පුතුට කිපෙයි.
7. සොරු උමගින් ඇමැත්තා ගේ ගෙට වදිත් (ඇතුල් වෙත්).
8. සොරු කෙළෙඹියා ගේ ගෙයින් පලායෙත්.
9. ඇමැත්තා ගේ සේවකයෝ අමුත්තනට නවානත් පිළියෙල කරත්.
10. සොරාගේ පහරින් රාජපුරුෂයා ගේ අනෙත් කඩුව වැටෙයි.

16. ආධාරවාචක පද සත්තම්විභන්තාන්ත ව සිටී. (පුරුෂයෙ හත්වැනි පාඨම බලා සිතට ගන්න.)

ඒකවචන	පුරිසෙ, පුරිසමහි, පුරිසසම් (පුරුෂයා කෙරෙහි)
බහුවචන	පුරිසෙසු (පුරුෂයන් කෙරෙහි)
ඒකවචන	හතෙ, හතමහි, හතසම් (අතෙහි)
බහුවචන	හතෙසු (අත්හි, අත්වල)

පුරිසො මසෙච සයති (පුරුෂයා ඇඳෙහි සැතපෙයි)
 පුරිසා මසෙචසු සයන්ති (පුරුෂයෝ ඇඳන්හි සැතපෙත්)
 කුට්ඨකො ථෙරෙ පසීදති (කෙළෙඹි තෙම තෙරහු කෙරෙහි පහදී)
 කුට්ඨකො ථෙරෙසු පසීදන්ති (කෙළෙඹියෝ තෙරැන් කෙරෙහි පහදිත්)
 පුරිසො සායණෙ නිකබ්බති (පුරුෂයා සවස් වේලේ නික්මෙයි.)

ගබ්ඳ මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පශ්චාත්භන්තාන්ත (ඒකවචන)
අනාථපිණ්ඩික	අනාථපිණ්ඩිකො (අනේපිඩු සිටු තෙම)
ආරාම	ආරාමො (අරම, වත්ත)
සන්නිපාත	සන්නිපාතො (රැස්වීම)
ගහට්ඨ	ගහට්ඨා (ගිහියා)
ගුණ	ගුණො (ගුණය)
කුලාවක	කුලාවකො (කැඳැල්ල)
නාග	නාගො (නයා)
වමම්ක	වමම්කො (පුඹස)
සංගාම	සංගාමො (රණබිම)
සපතන	සපතනො (සතුරා)
ධම්ම	ධම්මො (දහම්, බණ)
ජණ	ජණො (සැණකෙළිය)
කලහ	කලහො (කලහය)

ක්‍රියා පද

විහරනි (වෙසෙයි)	නභායනි (නායි)
වනනනි (පවති)	පසිදනි (පැහැදේ)
කරොනි (කරයි, තනයි)	උගගණ්භානි, සිකකනි (උගනී)
සුණානි (අසයි)	උතතසනි (බිය ගනී, නැති ගනී)
නිලියනි (සැඟවෙයි)	සනනිපනනි (රැස් වෙයි)
පලායනි (පලායෙයි)	පලාපෙනි (පලවා හරී)
හොනි, හවනි (වෙයි)	නිමුජ්ජනි (ගිලෙයි)

ඇබ්‍රෙසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. බුද්ධා අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ විහරති.
2. කුටුම්භිකස්ස මිත්තා කාසාරෙ නභායනති.
3. විහාරෙ පබ්බජිතානං සනනිපාතො වනනති.
4. පෙරානං අනෙතවාසිකා ගාමෙ පිණ්ඩාය විවරනති.
5. පාසාදස්ස හෙට්ඨාභාගෙ සෙවකානං විවාදො වනනති.
6. ගහට්ඨා පබ්බජිතානං ගුණේසු පසිදනති.
7. සකුණා රුකෙකසු කුලාවකෙ කරොනති.
8. නාගො වම්මිකමහි වසති.
9. ගජා පබ්බතෙ විවරනති.
10. භූපස්ස යොධා සංගාමෙ සපනෙන පහරනති.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. ළමෝ පාසලෙහි දහම් උගනිත්.
2. උපාසකයෝ විහාරයෙහි බණ අසත්.
3. පිරිවැටියා ගේ අනුවැස්සෝ බුදුරජු ගේ දහමෙහි පහදිත්.
4. ගමෙහි සැණකෙළියෙක් පවතී.
5. මිනිස්සු රෝගයට බිය වෙත් (රෝගයෙන් බිය ගනිත්).
6. ගසෙහි වඳුරා සැඟවෙයි.
7. පැවිද්දෝ වෙහෙරෙහි රැස්වෙත්.
8. සතුරෝ රණබිමෙන් පලායෙත්.
9. මාගීයේ මගීන් ගේ කලහයෙක් වෙයි.
10. පුරුෂයා චිලෙහි ගිලෙයි.

17. කෙනකු ඇමැතීමෙහි ආලපනාථයෙහි පයමාවිභතතික පද යෙදේ. "ආලපනෙ පයමා" (ආලපන අරුත්හි පයමා) නමින් මෙය හැඳින්වේ. (ප්‍රාරම්භයේ අටවැනි පාඨම කියවන්න.)

- ඒකවචන (හෝ) පුරිස (භවත් පුරුෂය)
 බහුවචන (භවනො) පුරිසා (භවත් පුරුෂයින්)
 ඒකවචන (හෝ) පුරිස (එම්බා පුරුෂය)
 බහුවචන (හෝ) පුරිසා (එම්බා පුරුෂයින්)

ප්‍රශ්න ඇසීම

ප්‍රශ්නයක් ඇසීමෙහිදී ක්‍රියාවට මුලින් හෝ අගින් "කිං" යන්න යෙදේ. "කවර හෙයින්, කුමට" යන අථයන්හි ද "කිං" යන්න යෙදේ.

- කිං පුරිසෝ ගවෂති ?
 පුරිසෝ කිං ගවෂති ?
 පුරිසෝ ගවෂති කිං ?
 (පුරුෂයා යෙයි ද, පුරුෂයා කවරහෙයින් යෙයි ද ?)

"අපි, අපි නු" යන නිපාතයේ ද ප්‍රශ්න ඇසීමෙහි ක්‍රියාවට මුලින් යෙදෙත්.

- අපි පුරිසෝ ගවෂති ?
 අපි නු පුරිසෝ ගවෂති ?
 (පුරුෂයා යෙයි ද ?)

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. කිං ථෙරො විහාරෙ වසති ?
2. හෝ පුරත, අපි නු සිසසා විජ්ජාලයමො නිකඛමනති ?
3. හෝ පුරිස, කිං වොරා කුටුමබ්බකසස සෙවකෙ පහරනති ?
4. හෝ පුරිසා, අපි ගාමෙ මනුසසානං කලහො වතනති ?

5. අපි නු සංගාමෙ භූපසස කුමාරා සපතෙන ජිනනි ?
6. භවනො උපාසකා, කිං පබ්බජිතා විහාරමහා නිකමනි ?
7. හො කුමාර, අපි නු රාජපුරිසො කුටුමබ්බිකං ගෙහා නිකකඩ්ඪිති ?
8. හෙ උපාසක, අපි නු විහාරෙ ථෙරො ධම්මං දෙසෙති ?
9. භවනො පුතතා, කිං ආචරියා විජ්ජාලයං න ආගච්ඡති ?
10. හො පුරිස, කිං විහාරෙ පබ්බජිතානං සනතිපාතො හොති ?

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. දරුවනි, වෙහෙරෙහි උපාසකයෝ බණ අසන් ද ?
2. භවත් පුරුෂය, මිනිස්සු ගමෙන් සොරුන් පලවාහරිත් ද ?
3. රාජපුරුෂයනි, රණබිමෙහි සතුරෝ රජුගේ යෝධයන් පෙළන් ද ?
4. මෙහෙකරුව, ගසෙන් මිනිහා වැටෙයි ද ?
5. දරුව, සහෝදරයා විලෙහි නායි ද ?
6. භවත් රාජපුරුෂයනි, ගමෙහි මිනිසුන්ගේ රෝගයෝ සංසිඳෙන් ද ?
7. භවත් දාසය, කෙළෙඹියා ගෙහි වෙසේ ද ?
8. හෙමිබා සේවකය, රජ ඇමැතියාට කිපෙයි ද ?
9. හෙමිබා වඩුව, ගස වැටෙයි ද ?

විභක්ති පිළිවෙළ අනුව නාමයෙක පදමාලාව කීම නාම වර්තැගීම නම්.

දැන් මෙතෙක් දුර ඉගෙන ගත් පරිදි පුරිස - හත් යන බෙදයන් ගේ වර්තැගීම දක්වනු ලැබේ.

පුරිස

	ඒකවචන	බහුවචන
පයමා විභතති	පුරිසො	පුරිසා
දුතියා විභතති	පුරිසං	පුරිසෙ
තතියා විභතති	පුරිසෙන	පුරිසෙහි, පුරිසෙහි
චතුර්ථි විභතති	පුරිසාය, පුරිසස්ස	පුරිසානං
පඤ්චමී විභතති	පුරිසා, පුරිසමහා, පුරිසස්මා	පුරිසෙහි, පුරිසෙහි
ඡය්මි විභතති	පුරිසස්ස	පුරිසානං
සතතමී විභතති	පුරිසෙ, පුරිසමහි, පුරිසස්මිං	පුරිසෙසු
ආලපන විභතති	(හෙ) පුරිස, පුරිසා	(හවනෙනා) පුරිසා

අථ

පු.වි.	පුරුෂයා	පුරුෂයෝ
ද්වි.වි.	පුරුෂයා	පුරුෂයන්
තෘ.වි.	පුරුෂයා කරණකොට	පුරුෂයන් කරණකොට
ච.වි.	පුරුෂයාට, පුරුෂයා පිණිස	පුරුෂයනට, පුරුෂයන් පිණිස
ප.වි.	පුරුෂයා ගෙන්	පුරුෂයන් ගෙන්
ෂ.වි.	පුරුෂයා ගේ	පුරුෂයන් ගේ
ස.වි.	පුරුෂයා කෙරෙහි	පුරුෂයන් කෙරෙහි
ආ.වි.	පින්වත් පුරුෂය	පින්වත් පුරුෂයෙහි

18. පුරිසෙන, පුරිසෙහි, පුරිසෙහි යන තතියා විභතතික රූප අනුකත කථෘ ගැඟවීමෙහි ද යෙදේ. එවිට ඒවායේ අථ මෙසේ යි : පුරිසෙන (පුරුෂයා විසින්), පුරිසෙහි, පුරිසෙහි (පුරුෂයන් විසින්). මේවා එක්කොට වාක්‍ය හැදීම දැන් ම නොඉගැන්වෙයි. එය පසුව එයට සුදුසු තැනදී ඉගැන්වේ. දැන් වාක්‍යයෙහි යෙදෙනුයේ කරණවාචක තතියාවිභතතික පද පමණ ය.

හත්ත

	ඒකවචන	බහුවචන
පයමා විභතනි	හත්තො	හත්තා
දුතියා විභතනි	හත්තං	හත්තෙ
තනියා විභතනි	හත්තෙන	හත්තෙහි, හත්තෙහි
චතුස්ථි විභතනි	හත්තාය, හත්තස්ස	හත්තානං
පඤ්චමී විභතනි	හත්තා,හත්තමහා,හත්තස්මා	හත්තෙහි, හත්තෙහි
ඡට්ඨි විභතනි	හත්තස්ස	හත්තානං
සත්තමී විභතනි	හත්තෙ,හත්තමහි,හත්තස්මිං	හත්තෙසු
ආලපන විභතනි	හෙ හත්ත	හෙ හත්තා

අභි

පු.වි.	අත	අත්
ද්වි.වි.	අත	අත්
තෘ.වි.	අතින්	අත්වලින්
ච.වි.	අතට, අත පිණිස	අත්තට, අත් පිණිස
ප.වි.	අතෙන්, අත කෙරෙන්	අත්වලින්, අත්කෙරෙන්
ඡ.වි.	අතේ (අතට අයත්)	අත්වල (අත්තට අයත්)
ස.වි.	අතේ, අතෙහි	අත්හි, අත්වල
ආ.වි.	එම්බා අත !	එම්බා අත්ති !

19. සහ, සඤ්ඨං (හා, සහ, සමග, කැටුව). මේ නිපාත පද තනියා විභතන්‍යන්ත පද සමග යෙදේ.

පුනෙතන සහ, පුනෙතන සඤ්ඨං.

(පුතා හා, පුතා සහ, පුතා සමග, පුතා කැටුව, පුතා එක්ක.)

පුනෙතහි සහ, පුනෙතහි සඤ්ඨං.

(පුතුන් හා, පුතුන් සහ, පුතුන් සමග, පුතුන් කැටුව, පුතුන් එක්ක.)

විතා. (තැති ව, වෙන් ව, තොර ව.)

20. විතා යනු නිපාත පදයෙකි. එය හා දුතියා විභතන්‍යන්ත, තනියා විභතන්‍යන්ත, පංචමී විභතන්‍යන්ත පද යෙදේ. විතා ධමමං, විතා ධමෙමන, විතා ධමමා = ධම්ය හැර, ධම්යෙන් වෙන් ව, ධම්යෙන් තොර වැ, ධම්ය නැති වැ).

**ආබ්‍යාසික ක්‍රියා
ව්‍යාපාරික විභාග
(වර්ගීකරණ ක්‍රියා)**

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ධාවති (හේ දුවයි)	තෙ ධාවන්ති (ඔහු දුවන්)
මජ්ඣම පුරිස	ඤා ධාවසී (තෝ දුවති)	තුමො ධාවථ (තෙයි දුවනු)
උත්තම පුරිස	අහං ධාවාමි (මම දුවමි)	මයං ධාවාම (අපි දුවමු)

21. මෙහි ධාවති යන ක්‍රියාපදයේ ධාව යන්න ඉවත් කරන්න. එවිට ති යන්න ඉතිරි වේ. මෙය විභාගික පව්‍යය (විභාගික ප්‍රත්‍යය) නම් වේ. ඒ ක්‍රියාපද හයේම අගට ඇති විභාගික පව්‍යයන් (විභාගික ප්‍රත්‍යයන්) දැන් වෙන් කැර ගනිමු.

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	ති	(අ)න්ති
මජ්ඣම පුරිස	සි	ථ
උත්තම පුරිස	මි	ම

22. "ධාවාමි, ධාවාම" යන දෙකැන මි, ම යන ප්‍රත්‍යය දෙකට මුලින් සිටි ධාව යන්නෙහි අග ව-යන්න වා-යන්න වී තිබේ. අගට අ-යන්නක් ඇසෙන හැම ක්‍රියා අංගයකටම (මි - ම යන ප්‍රත්‍යයන් පර ව සිටි කලහි) ඒ අයන්න දිසී වේ. "ගව්‍යාමි, ගව්‍යාම, හරාමි, හරාම" යනාදි වශයෙනි.

23. ගව්‍ය යනු ක්‍රියා අංගයෙකි. එයට උඩ සඳහන් ප්‍රත්‍යයන් එක් කොට ක්‍රියාපද සාදමු. තේරුම් ද ලියමු.

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	ගව්‍යති (යෙයි)	ගව්‍යන්ති (යෙන්)
මජ්ඣම පුරිස	ගව්‍යසි (යෙති)	ගව්‍යථ (යෙවු)
උත්තම පුරිස	ගව්‍යාමි (යෙමි)	ගව්‍යාම (යෙමු)

මේ ක්‍රියාපදවලට මුලින් සුදුසු පරිදි කථාපද යොදන්න.

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ගවජනි (හේ යෙයි)	තෙ ගවජනනි (ඔහු යෙන්)
මජ්ඣිම පුරිස	ඤං ගවජසි (තෝ යෙහි)	තුමෙහ ගවජථ (තෙපි යෙවු)
උත්තම පුරිස	අහං ගවජාමි (මමි යෙමි)	මයං ගවජාම (අපි යෙමු)

මෙහි පුරුෂ තුනට මේ ක්‍රියාපදන් ඒවායේ කථිකයාට පදන් බෙදී ඇති බව පෙනේ. මේ පුරුෂ තුන මෙයට පෙර ඔබ ඉගෙන ඇත. මේ පොතේ ප්‍රාරම්භ කොටසේ 11 වැනි පාඨම නැවතත් කියවන්න.

24. න (නො), න ගවජනි (නො යයි), න ගවජාමි (නො යමි).

ඇබ්බැසිය

(අ) මතු දැක්වෙන ක්‍රියාපදවල අංගයන් වෙන් කරන්න. ඉන්පසු හි අනති ආදි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක්කොට පුරුෂ තුනටම අයත් ක්‍රියාපද සම්පූර්ණ කොට තේරුම් සමග ලියන්න. නිධානි, නිසිදනි, සයනි, උධාහනි, ආගවජනි, කිලුනි, පනනි, වායනි.

(ආ) සිංහලයට නගන්න

1. බාලකො මිනෙහි සද්ධිං ගෙණුඩුකෙන කිලුනි.
2. සිසුයා ආවරියෙන විනා විජ්ජාලයමනා න නිකමනනි.
3. මයං දණ්ණෙකිනි වොරෙ පහරාම.
4. දාසො බණ්ඩන භාරං වහනි.
5. වෙජ්ජසස අගදෙහි බාලකසස රොගො වූපසමමනි.
6. මයං රථෙන ගාමෙ විවරාම.
7. කිං ඤං ආගනතුකසස ආහාරං න දෙසි ?
8. කිං තුමෙහ කුටුම්භිකානං දාරකෙ පහරථ ?
9. මයං වාණිජමනා කකවෙ කිණාම.
10. තෙ තවජකසස උසුයනනි.
11. කුටුම්භිකා සමණසමිං පසිදනනි.
12. අහං පරිබ්බාජකෙසු න පසිදාමි.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. මම ආහාරයෙන් බල්ලා පෝෂිත කරමි.
2. සිවලා ගොදුරු පිණිස ඒ ඒ තැන හැවිදී.
3. ඇමැනියා ගේ පුතා ගොවියා ගේ දරුවනට රීෂිඤා කරයි.
4. සොරා වෙළෙන්දා ගෙන් කියනක් මිලයට ගනී.
5. අනාථපිණ්ඩික සිටුහු ගේ ආරාමයෙහි මහණහු වෙසෙත්.
6. මම ආගන්තුකයනට නවාතන් දෙමි.
7. සන්පුරුෂයෝ බුදුරජු කෙරෙහි පහදිත්.
8. තෙපි ශිෂ්‍යයනට තැගි දෙවු ද ?
9. අපි අලෝභයෙන් ලෝභය දිනමු.
10. ගමේ වෙළෙන්දෝ ආගන්තුකයනට ආහාර දෙත්.
11. ගරඬියා දරණුවැලින් සොරාගේ පය වෙළයි.
12. අපි කියත්වලින් ගස ඉරමු.

විභතනි	ඒක	බහු
පද්මා	අභං (මම)	මයං, අමෙභ, නො. (අපි)
දුතියා	මං, මමං (මා)	අමෙභ, නො (අප)
තතියා	මයා, මෙ (මා විසින්, මා කරණ කොට)	අමෙහනි, අමෙහනි (අප විසින්, අප කරණ කොට)
චතුර්ථී	මම, මය්හං, මෙ (මට)	අමහාකං, නො (අපට)
පඤ්චමී	මයා (මගෙන්)	අමෙහනි, අමෙහනි (අප ගෙන්)
ෂට්ඨී	මම, මය්හං, මෙ (මගේ)	අමහාකං, නො (අප ගේ)
සතතමී	මයි (මා කෙරෙහි)	අමෙහස්සු (අප කෙරෙහි)

තුම්භ

විභතනි	ඒක	බහු
පද්මා	තචං (තෝ, නුඹ)	තුමෙභ, වො (තෙපි)
දුතියා	තචං, තං (තා, නුඹ)	තුමෙභ, වො (තොප)
තතියා	තචයා, තයා, තෙ (තා විසින්, තා කරණ කොට, නුඹ කරණ කොට)	තුමෙහනි, තුමෙහනි, වො තොප විසින්, තොප කරණ කොට)
චතුර්ථී	තච, තය්හං, තෙ (තට, නුඹට)	තුමහාකං, වො (තොපට)
පඤ්චමී	තචයා, තයා (තගෙන්, නුඹගෙන්)	තුමෙහනි, තුමෙහනි (තොප ගෙන්)
ෂට්ඨී	තච, තය්හං, තෙ (තාගේ)	තුමහාකං, වො (තොප ගේ)
සතතමී	තචයි, තයි (තා කෙරෙහි)	තුමෙහස්සු (තොප කෙරෙහි)

25. තෙ, මෙ, වො, නො යන පද වාක්‍යයෙක මුලින් නො සිටී. පදයකට පසුව ම. සිටී. ගාමො මෙ (මගේ ගම), ගාමො තෙ (තගේ ගම).

බාව

භවික්‍ෂ්‍යනී විභතති (අනාගතකාලික ක්‍රියා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පශම පුරිස	සො ධාවික්‍ෂනි (හේ දුටන්නේය)	තෙ ධාවික්‍ෂනහි (ඔහු දුටන්නාහ)
මජ්ඣිම පුරිස	තථං ධාවික්‍ෂසි (තෝ දුටන්නෙහි)	තුමෙහ ධාවික්‍ෂථ (තෙපි දුටන්නහු)
උත්තම පුරිස	අහං ධාවික්‍ෂාමි (මම දුටන්නෙමි)	මයං ධාවික්‍ෂාම (අපි දුටන්නමු)

26. මෙහි අංගයෙන් විභතති ප්‍රත්‍යයයන් වෙන් කළ විට සිටිනුයේ මෙසේය :

	ඒකවචන	බහුවචන
පශම පුරිස	(ඉ) ස්‍යනි	(ඉ) ස්‍යනහි
මජ්ඣිම පුරිස	(ඉ) ස්‍යසි	(ඉ) ස්‍යථ
උත්තම පුරිස	(ඉ) ස්‍යාමි	(ඉ) ස්‍යාම

මේවායේ මූලට තිබෙන ඉ-යන්න ඒකාරාත්ත අංගයනට පර ව නො ලැබෙයි.

දෙසෙ

	ඒකවචන	බහුවචන
පශම පුරිස	දෙසෙස්‍යනි	දෙසෙස්‍යනහි
මජ්ඣිම පුරිස	දෙසෙස්‍යසි	දෙසෙස්‍යථ
උත්තම පුරිස	දෙසෙස්‍යාමි	දෙසෙස්‍යාම

විශේෂ රූප :

දස්‍යනි (දෙන්නේය), ගමිස්‍යනි (යන්නේය)
සෙව, නි. (සෙට)
පාතො, නි. (උදේ)
ලොකං, නි. (විකක්).

ඇබ්සිය

(අ) පහත දැක්වෙන ක්‍රියාවල අංග සොයා ඒවා හවිසසනම් විභතියෙහි වර්තමානය. අප් ද දෙන්න :

පහරනි, කිණානි, නෙති, කරොනි.

(ආ) සිංහලයට නගන්න

1. යොධො අසසං ආරුහිසසනි.
2. කුමාරා රචෙන නගරෙ විවරිසසනනි.
3. මයං අනාථපිණ්ඩිකසස ආරාමං ගවජිසසාම.
4. තචං තච ආචරියෙන විනා අනුරාධපුරං ගවජිසසසි කිං ?
5. මයං අමහාකං පුතෙනහි විනා විහාරං න ගමිසසාම.
6. තුමෙනහි විනා අහං න ගවජිසසාමි.
7. කිං වොරා ගොනෙ වො හරිසසනනි ?
8. කිං කුටුමබිකො තුමහාකං ආහාරං දස්සනි.
9. මයං ගෙහමහා නිකබ්බිසසාම.
10. වොරා ගාමමහා වො පලායිසසනනි.
11. තෙ අමහාකං පුතෙනහි සද්ධිං භාතිකසස ගාමං ගමිසසනනි.
12. ආචරියො වො සමණමහි නො පසිදිසසනි.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. අපේ බල්ලා නොප ගේ බළලා සමග සෙල්ලම් කරයි.
2. නොප ගේ පුත්තු අපේ සොහොයුරන් සමග පන්දුවලින් (හෙට) සෙල්ලම් කරන්නාහ.
3. හෙට අපි අපේ කියත්වලින් ගස ඉරන්නමු.
4. හෙට උදේ අපි අපේ මිතුරන් සමග නැවෙත් මුදෙහි යන්නමු.
5. කිමෙක් ද ? මගේ බේත්වලින් නොපගේ ලෙඩවල් නො සංසිඳෙන්නාහු ද ?
6. බළලා නියවලින් මියා ඉරාලන්නේ ය.
7. ඔබේ අවවාදයෙන් මගේ ක්‍රෝධය සංසිඳෙන්නේ ය.
8. කිම, පිණුරා දරණයෙන් ගොනා වෙළයි ද ?
9. තෙපි අප ගේ රසකැවිලිවලට නො කැමැති වන්නාහු ද ?
10. මගේ ආවායියා මට කිපෙන්නේ ද ?
11. සෙට තෙපි මගෙන් ගොනා මිලයට ගන්නාහු ද ?
12. අපි නොප ගේ දරුවන් රැක ගන්නමු (පෝෂිත කරන්නමු).

27. පුච්ඡුයා

සො නහායිතො ගෙහං ආගච්ඡති (හේ නා ගෙට එයි)

සො ගෙහං ආගන්තො මඤ්ඤා සයති (හේ ගෙට අවුත් ඇඳේ සැතපෙයි)

සො ථොකං සයිතො මඤ්ඤා ඔරුහති (හේ ටිකක් සැතපී ඇඳෙන් බසී).

මේ වාක්‍යවල ආගච්ඡති, සයති, ඔරුහති යනු අවසාන ක්‍රියාපද යි. ඒවායින් ඇඟවෙන ක්‍රියාවන් කරන්නට පුච්ඡෙත් කළ ක්‍රියා අගවන නහායිතො, ආගන්තො, සයිතො යන පද පුච්ඡුයා පද නම්. (පුච්ඡුයා හැඳින් ගන්නට තව දුරටත් මේ පොතේ ප්‍රාරම්භයේ 17 වැනි පාඨම කියවා සිතට ගන්න.)

පාලි භාෂාවේ පුච්ඡුයා පද හැඳෙන්නේ බොහෝ සෙයින් තො-ප්‍රත්‍යය එක් වීමෙනි. එය එක් වන්නේ ධාතුවට හෝ ක්‍රියා අංගයට ය. එසේ වූ සමහර තැන තො යන්නට මුලින් ඉ-යන්නෙක් ද එක් වේ. ධාතු ගැන පසුව උගන්වනු ලැබේ. දැනට ඉගෙන ගන්නා හැම ක්‍රියාවක් සමගම එහි පුච්ඡුයා රූපයක් දෙනු ලැබේ.

28. තුමන්ත

සො නහායිතුං කාසාරං ගච්ඡති (හේ නාත්තට වීලට යයි)

සො සයිතුං මඤ්ඤං ආරුහති (හේ නිදන්තට ඇඳට නගී)

සො මඤ්ඤා ඔරුහිතුං න ඉච්ඡති (හේ ඇඳෙන් බසින්නට නොකැමැති යි).

මේ වාක්‍යවල නහායිතුං (නාත්තට), සයිතුං (නිදන්තට), ඔරුහිතුං (බසින්නට) යැ යි තුං-ප්‍රත්‍යයය එකතු ව හැඳුණු පද දක්නා ලැබේ. යමක් කරන්නට, යමක් කරනු පිණිස යන අර්ථය දීම සඳහා මේ තුමන්ත පදයෝ යොදනු ලැබෙත්. මොවුන් හැඳෙන්නේ ද ධාතුවට හෝ ක්‍රියාංගයට තුං-ප්‍රත්‍යයය එක් වීමෙනි. බොහෝ තැන තුං-ප්‍රත්‍යයයට මුලින් ඉ-කාරයෙක් එක්වේ. ක්‍රියා සමග තුමන්ත පද ද මන්තට දෙනු ලැබේ.

ක්‍රියාව	පූර්වක්‍රියාව	තුමනතපදය
ගවෂණ (යයි)	ගන්තවා (ගොස්)	ගනතුං (යන්නට)
පටියාදෙන (පිළියෙල කරයි)	පටියාදෙතවා	පටියාදෙතුං
නිසිදෙන (හිඳී)	නිසිදිතවා	නිසිදිතුං
භුක්ෂ්ණ (වළඳයි)	භුක්ෂ්ණිතවා	භුක්ෂ්ණිතුං
උගගණ්ණානි (උගනී)	උගගණ්ණිතවා	උගගණ්ණිතුං
උපසංකමනි (ඵළඹෙයි)	උපසංකමිතවා	උපසංකමිතුං
ආහරනි (ගෙනෙයි)	ආහරිතවා	ආහරිතුං
වහනි (උසුලාගෙන යයි)	වහිතවා	වහිතුං
පසංසනි (දකී)	දිසවා, පසංසිතවා	දට්ඨං, පසංසිතුං
ධාරෙනි (දරයි)	ධාරෙතවා	ධාරෙතුං
චරනි (කරයි, පුරයි)	චරිතවා	චරිතුං
චරනි (හැසිරෙයි, ඇවිදී)	චරිතවා	චරිතුං
නිට්ඨනි (සිටී)	ඨතවා	ඨාතුං
පලායනි (පලා යයි)	පලායිතවා	පලායිතුං
පලාපෙනි (පලවාහරී)	පලාපෙතවා	පලාපෙතුං
ගණ්ණානි (ගනී)	ගණ්ණිතවා, ගහෙතවා	ගණ්ණිතුං, ගහෙතුං
වූපසමෙති (සංසිඳුවයි)	වූපසමෙතවා	වූපසමෙතුං
සුණානි (අසයි)	සුණිතවා, සුතවා	සුණිතුං, සොතුං
භායනි (බිය ගනී)	භායිතවා	භායිතුං
පනනි (වැටෙයි)	පනිතවා	පනිතුං
අනුබන්ධනි (ලුහුබඳී)	අනුබන්ධිතවා	අනුබන්ධිතුං
මුක්ඛනි (මුදයි)	මුක්ඛිතවා	මුක්ඛිතුං
මුච්චනි (මිඳෙයි)	මුච්චිතවා	මුච්චිතුං
වායනි (හමයි)	වායිතවා	වායිතුං
පරාජෙනි (පරදවයි)	පරාජෙතවා	පරාජෙතුං
නිකමමනි (නික්මෙයි)	නිකමමිතවා	නිකමමිතුං
නිහරනි (බැහැර කරයි)	නිහරිතවා	නිහරිතුං

ශබ්ද මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පටමා විභක්ති ඒකවචනය
ආගන්තුක	ආගන්තුකෝ (අමුත්තා)
මක්ඛ, මංච	මක්ඛෝ, මංචෝ (ඇඳ)
ආචරිය	ආචරියෝ (ඇඳුරා)
වණ්ණ	වණ්ණා (පැහැය, ගුණය)

පඤ්ජර
ජණ
භාර
ලගුළු
ව්‍යාධි
වාන
පාණවධි
යොධි
සිලුනන

පඤ්ජරො (මැදිරිය)
ජණො (සැණ කෙළිය, උත්සවය)
භාරො (බර)
ලගුළො (පොල්ල)
ව්‍යාධො (වැද්දා)
වානො (සුළඟ)
පාණවධො (සතුන් මැරීම)
යොධො (සෙබළා, යුද්ධ භටයා)
සිලුනනො (ගරඬියා)

ක්‍රියා

පව්වාගව්‍යනි (පෙරළා එයි, ආපසු එයි)
සකකානි (හැකිවෙයි)
සකඛිසසනි (හැකි වන්නේ ය)
රුවවනි (රිසියෙයි, ප්‍රිය වෙයි)
උසසහනි (වැයම් කරයි)
වයනි (හමයි)
පනනි (වැටෙයි)
පානෙති (වට්ටයි, හෙලයි)
මීයනි (මැරෙයි)

නිපාත

පාතො'ව (පාතො එව), උදාසන ම
අජ්ජ (අද)
සුවෙ (හෙට)
පරසුවෙ (අනිද්දා)

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. පුරිසො ගාමං ගන්ත්වා කුකකුරං ආනෙති.
2. අහං ආහාරං පටියාදෙතුං ගෙහං පටිසාමි.
3. මම පුත්තා මිනෙහි සඳ්ධිං ගන්ත්වා ආගතතුකානං නිවාසං පටියාදෙසසනති.
4. බාලකො ආවරියෙන සඳ්ධිං මංවෙ නිසිද්දො භුක්ඛිතුං න ඉච්ඡති.
5. මම භාතිකො අජ්ජ ජණං පසසිතුං මයා සඳ්ධිං ගාමා නිකඛමිසසති.

6. මයං අජ්ජ පානො එව පායාලයං ගන්තවා ආවරියමහා ධම්මං උගගණ්හිතවා ගෙහං පච්චාගච්ඡිස්සාම.
7. සෙව තුමො වෙජ්ජං උපසඛකම්මතවා අගදං ආහරිතුං සකඛිස්සප්ඵ කිං ?
8. කිං දාසො භාරං වහිතුං සකෙකාති ?
9. කුටුම්භිකො වජ්ජස්ස පුරතො වොරං දිස්වා බග්ගං හසො ධාරෙතවා ගෙහා නිකම්මති.
10. බුද්ධස්ස ඔවාදෙ යතවා ධම්මං චරිතවා සතතා සංසාරමහා මුච්චිස්සන්ති.
11. දාසා වොරං පලාපෙතුං ලගුළෙ ගහෙතවා ගෙහමහා නිකම්මන්ති.
12. පෙරස්ස ඔවාදෙ යතවා වතාධො පාණවධා චිරම්ස්සති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. වෙදා කෙළෙඹියා ගේ රෝගය සංසිදුවන්නට නො හැකි වෙයි.
2. පිරිවැජියා බුදුරජු ගේ ගුණ අසන්නට නො රිසියෙයි.
3. සොරු යෝධයන් ගෙන් බිය ගෙන පලායෙත්.
4. වදුරා ගසින් වැටී මියයයි.
5. දාසයා සොරා ලුහුබැඳ අල්ලා ගනී.
6. මියා ගරභියා ගෙන් මිඳෙන්නට නො හැකි වන්නේ ය.
7. සුළඟ හමා ගස් හෙළන්නේ ය.
8. නෙපි ක්‍රෝධයෙන් ක්‍රෝධය පරදවන්නට නො හැකි වන්නහු.
9. සෙට කෙළෙඹි තෙම අපට ආහාර දෙන්නේ ය.
10. උපාසකවරු බණ අසන්නට මිතුරන් කැටුව අද සවස විහාරයට යන්නාහ.
11. ගිරවා මැදිරියෙන් නික්මෙන්නට උත්සාහ කෙරෙයි.
12. මම් ඔහු ගෙයින් බැහැර කරන්නට නො හැක්කෙමි.

මෙ තෙක් ඔබ ඉගෙන ගත්තේ පුංලිංගික ශබ්ද යි. දැන් නපුංසක ලිංගික ශබ්ද ද ඉගැන්වෙයි.

විභත (සිත)

විභතනි	ඒකවචන	බහුවචන
පයම	විභතං (සිත)	විභතා, විභතානි (සිත්)
ආලපන	(හෙ)විභත(එමබා සිත)	(හෙ)විභතා,විභතානි(එමබාසිත්ති)
දුතියා	විභතං (සිත)	විභතෙ, විභතානි (සිත්)

ඉතිරි සියලු විභක්තින්හි "පුරිස" ශබ්දය මෙන් වර නැගේ.

පඤ්චමිවිභතනි (ආසි කිරිය, විදි කිරිය)

ගම් (ගව්ශ)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ගව්ශතු (හේ යේ වා)	තෙ ගව්ශතතු (ඔහු යෙත් වා)
මජ්ඣම පුරිස	ආං ගව්ශ, ගව්ශාහි (තෝ යෙහි වා, තෝ යව)	තුමො ගව්ශථ (තෙපි යෙහුවා,තෙපි යවු)
උත්තම පුරිස	අහං ගව්ශාමි (මමි යෙමි වා)	මයං ගව්ශාම (අපි යමෝ වා)

පි (පිනා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො පිනාතු (හේ දිනා වා)	තෙ පිනතතු (ඔහු දිනත් වා)
මජ්ඣම පුරිස	ආං පිනාහි (තෝ දිනව, දිනහි වා)	තුමො පිනාථ (තෙපි දිනවු, දිනහු වා)
උත්තම පුරිස	අහං පිනාමි (මමි දිනමි වා)	මයං පිනාම (අපි දිනමෝ වා)

දිස් (දෙසෙ)

	ඒකවචන	බහුවචන
පශ්‍යම පුරිස	සො දෙසෙනු (හේ දෙසා වා)	නෙ දෙසෙනතු (ඔහු දෙසත් වා)
මජ්ඣම පුරිස	තචං දෙසෙහි (තෝ දෙසව, දෙසහි වා)	තුමෙහ දෙසෙථ (තෙපි දෙසවු, දෙසහු වා)
උත්තම පුරිස	අහං දෙසෙමි (මමි දෙසමි වා)	මයං දෙසෙම (අපි දෙසමෝ වා)

කර් (කරො)

	ඒකවචන	බහුවචන
පශ්‍යම පුරිස	සො කරොතු (හේ කෙරේ වා)	නෙ කරොනතු (ඔහු කෙරෙත් වා)
මජ්ඣම පුරිස	තචං කරොහි (තෝ කෙරෙහි වා, කරව)	තුමෙහ කරොථ (තෙපි කරහු වා, කරවු)
උත්තම පුරිස	අහං කරොමි (මමි කෙරෙමි වා)	මයං කරොම (අපි කරමෝ වා)

සකි

29. එක් වර්ගයේ ස්වර දෙකක් එක් ව ඒ වර්ගයේ ම දිස් ස්වරය බවට පැමිණේ.

වසති ඉති = වසතිති.

බැඳි අකුරු පර කල්හි මෙය නො වේ. පුළු ස්වරය ලොප් වේ.

ලොක අග්‍යො = ලොක් අ + අග්‍යො

= ලොක්අග්‍යො ලොකග්‍යො.

30. ඇතැම් තැනෙක ස්වරයක් පර කල පුළු වූ ස්වරය මැකේ (ලොප් වේ). ඉතිරි හල් අකුරු පර වූ ස්වරය සමග එකතු වේ.

අජ්ජ එව = අජ්ජඅ + එව = අජ්ජ එව = අජ්ජෙව.

31. නිග්ගහිතය (බිත්ථුව)ට පර ව ස්වරයක් සිටි කල සමහර තැනෙක ඒ බිත්ථුවට මි යන්න වේ. එය පසු ව සිටිනා ස්වරය හා එකතු වේ.

විහාරං ආගන්ත්වා = විහාරම් + ආගන්ත්වා = විහාරමාගන්ත්වා.

ශබ්ද මාලාව

චිත්තශබ්දය මෙන් වර්තැගෙන නපුංසකලිංගික ශබ්ද.

එල (ගෙඩි)	මිත්ත (මිතුරු)
උද්‍යාන (උයන්)	පුජ්ජ (මල්)
දුඬු (කිරි)	බීර (කිරි)
සීල (සිල්)	අකුසල (අකුසල්)
කුසල (කුසල්)	මුඛ (මුහුණ, කට)
හත්ත (බත්)	පොත්ත (පොත්)
නෙත්ත (ඇස්)	රූප (රූප)
සොත්ත (කන්)	සාණ (නාස්)
පාප (පව්)	ගගන්‍යාන (අහස්‍යතුරු)
බෙත්ත (කුඹුරු)	බීජ (වීජ, ධාන්‍ය ඇට)
අගාර (ගිහි ගේ)	සෙනාසන (සෙනසුන්)
සුචණ්ණ (රන්)	කුණ්ඩල (කුණ්ඩලාභරණ)
අත්ත (ආහාර)	වත්ත (වසතු)
පාන(බීම)	තුසිත්තවත්ත (තුසි බවත්ත)

පුංලිංගික ශබ්ද

මිත්ත (මිතුරු)	බිළාල (බළල්)
ගන්ධ (ගඳ)	ජම්බුදීප (දකුණුදිව)
පතොද (කෙටිවි)	ධම්ම (ගුණ දහම්)
පබ්බජිත (පැවිදි)	පබ්බත (කඳු)
අසසම (අසපු, පන්සල්)	පච්චාමිත්ත, සපත්ත (සතුරු)

නිපාත

පරසුචෙ (අනිද්දා)	අපි (ත්, ද)
ඉතො (මෙයින්)	ඉහ, ඉඳ (මෙහි)

ක්‍රියාපද

සුණාති (අසයි)	ජායති (හටගනී)
ඔච්චාති (රැස් කෙරෙයි)	දෙති (දෙයි),
	දත්වා (දී), දාතුං (දෙන්නට)
සමාදියති(ගනී,සමාදන් කෙරෙයි)	පජ්ජති (දුරැලයි)
භාලෙති (වඩයි)	ධොවති (දොවයි)
උට්ඨාති (නැගිසිටී)	භංජති (වළඳයි)

බොවිතො (දෙවැ, සෝදා)
 තුනො, තුංජිතො (වළඳා)
 වපති (වපුරයි)
 වවති (වුන වෙයි)
 තුදති (අනි)
 අලංකරොති (සරසයි)
 පුජෙති (පුදයි)
 පඤ්චති (පනයි)
 වසිතො (වැස)
 සකෙකාති (හැකි වෙයි)
 කොට්ටති (කපයි)
 දිසවා (දැක)

රමති (ඇලෙයි)
 ඝායති (ආශ්වාණය කරයි)
 වවිතො (වසුන වැ)
 පානෙති (හෙලයි, කඩාදමයි)
 අලංකරිතො (සරසා)
 පුජෙතො (පුදා)
 වසති (වෙසෙයි)
 පුරෙතං (පුරන්නට)
 පටිපගාති (සකස් කරයි)
 තාලෙති (තලයි)
 කරොති (තනයි)
 කතො (තනා)

ඇබැසිය

(අ) එල කුසුම ශබ්ද සියලු විභක්තින්හි වර නැගන්න.

(ආ) වදනි (කියයි). මෙහි අංගය සොයන්න. වචනමානා විභතති, භවිෂ්‍යතනිවිභතති, පංචමිවිභතති යන ආබ්‍යාස විභක්ති තුනෙහි වර නැගන්න. අථ ද ලියන්න.

(ඉ) සිංහලයට නැගන්න

1. අජ්ජ උපාසකා විහාරමාගන්තො ධම්මං සුණන්තු.
2. ඉදානි රුකෙකස්ස එලානි ජායන්ති.
3. මම පුතො මිතෙන්ත සද්ධිං උය්‍යානං ගන්තො පුප්ඵානි ඔව්නිතො ඉධාගරතු.
4. හෙ දාරක, කිං තච කලඤ්ඤාසං දුද්ධං න දෙසී ?
5. මම බිළාලො බීරස්ස පිහයති.
6. හෙ මිත්ත, අජේච සීලානි සමාදියාති, අකුසලං පජහිතො කුසලං භාවෙති.
7. භාතික, ආසු උට්ඨාහි, මුඛං බොවිතො භතතං තුනො පොඤ්ඤාති ගහෙන්තො විජ්ජාලයං ගවජ.
8. මයං නෙතෙන්ති රුපානි පසස්සාම, සොතෙහි සද්දෙ සුණොම, ඝාණෙන ගන්ධෙ ඝායාම.
9. අසප්පුරිසානං චිත්තානි පාපෙ රමන්ති.
10. මයං සුවෙ ගගනායානෙන ජම්බුදීපං ගවජස්සාම.

(ඊ) පාලියට නගන්න

1. තෙපි සෙට උදේ ම අවුත් මගේ කුඹුරේ වී වපුරවූ.
2. දරුව, නගේ කෙට්ටෙන් ඇත ගසේ ගෙඩි කඩා දමව.
3. කෙළෙඹි තෙම රුක සරසා වැඳ පුදා පුතකු පතා ගෙට එයි.
4. "ගිහිගෙයි වැස ගුණ දහම් පුරන්නට නො හැක්කෙම්, එහෙයින් පැවිදි වන්නෙමි"යි වෙළඳ තෙම කියයි.
5. මිනිස්සු පැවිද්දන් දැක පැහැද සෙනසුන් සකස් කොට දෙත්.
6. බමුණා රන් කපා තළා තුණ්ඩලාහරණ තනා පුතට දෙයි.
7. අනිද්දා අපි යාවකයනට ආහාර ද වසනු ද දෙන්නමු.
8. සෙට තෙපින් අපින් කන්ද නැග තවුසා දක්නට අසපුවට යමෝ වා.
9. සෙට හෝ අනිද්දා හෝ මියුවකු මිලදී ගෙනෙන්නමු.
10. මේ ගෙයින් වුත ව තුසී බවතෙහි උපදිමි වා.
11. අපි මෙහි ඇමැතියාට ගෙයක් කරමෝ වා.
12. අපේ රජතුමා සතුරන් දිනා වා.

කඤ්ඤා (කතායා)

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	කඤ්ඤා කතායාව	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායෝ කතායාවෝ
දුතියා	කඤ්ඤං කතායාව	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායෝ කතායාවන්
තතියා	කඤ්ඤාය කතායාව කරණ කොට	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි කතායාවන් කරණ කොට
චතුර්ථී	කඤ්ඤාය කතායාවට	කඤ්ඤානං කතායාවනට
පංචමී	කඤ්ඤාය කතායාව ගෙන්	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි කතායාවන් ගෙන්
ඡට්ඨී	කඤ්ඤාය කතායාවගේ	කඤ්ඤානං කතායාවන්ගේ
සතතමී	කඤ්ඤාය, කඤ්ඤායං කතායාව කෙරෙහි	කඤ්ඤාසු කතායාවන් කෙරෙහි
ආලපන	(භොති) කඤ්ඤා පින්වත් කතායාව	(භොතියෝ) කඤ්ඤායෝ පින්වත් කතායාවනි

ලතා (වැල්)

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	ලතා වැල්	ලතා, ලතායෝ වැල්
දුතියා	ලතං වැල්	ලතා, ලතායෝ වැල්
තතියා	ලතාය වැලින්	ලතාහි, ලතාහි වැල්වලින්
චතුර්ථී	ලතාය වැලට	ලතානං වැල්වලට
පංචමී	ලතාය වැලෙන්, වැල් කෙරෙන්	ලතාහි, ලතාහි වැල් කෙරෙන්, වැල්වලින්
ඡට්ඨී	ලතාය වැලේ, වැලට අයත්	ලතානං වැල්වල, වැල්වලට අයත්
සතතමී	ලතාය, ලතායං වැලෙහි	ලතාසු වැලෙහි, වැල්වල

32. පංචමී විභතතිශ්ඤ්ඤා අර්ථය දීමට නාමයට නො-ප්‍රත්‍යයය ද එක් කරනු ලැබේ. පුරිසතො (පුරුෂයා ගෙන්), ගාමතො (ගමෙන්), කඤ්ඤාතො (කන්‍යාව ගෙන්).

උපසංහ (උපසර්ග්)

33. නාමයන් ගේ ද ක්‍රියාවන් ගේ ද මූලට යෙදෙන උපසර්ග් නම් වූ පද කෙතෙක් ඇත. ඔහු විසි දෙනෙකි.

අභි, අධි, අනු, අප, අපි, අභි, අව, ආ, උ, උප, දු, නි, නි, ප, පභි (පටි), පරා, පරි, වි, සං, සු.

මොවුන් එක් විමෙන් ක්‍රියාවේ හෝ නාමයේ අර්ථය දැඩි වේ. වෙනස් වේ. නැතහොත් විරුද්ධාර්ථයක් ලැබේ.

හරති (ගෙන යයි)	අවහරති (සොරාගෙන යයි)
පහරති (පහරී, ගසයි)	විහරති (වෙසෙයි)

එකම හරති යනු ක්‍රියාවට මූලින් උපසර්ග් යෙදීමෙන් වෙනස් අර්ථ ලැබෙන හැටි මෙයින් සිතට ගත යුතු.

පූර්වක්‍රියා

34. උපසර්ග් මූලට ඇති කල්හි සමහර තැන නො යන්න වෙනුවට ය-යන්න එක්ව පූර්වක්‍රියා පද සෑදෙයි.

ආගන්ත්වා (අවුත්) යන පූර්වක්‍රියාව හැදුනේ ආ + ගම් + නො යන්නෙනි. එහි ගම් යනු ධාතුවයි (ක්‍රියාවේ මූලයි). ආ යනු උපසර්ගියයි. නො යන්නට මූලින් සිටි මි යන්න න් වී ඇත.

මෙහි නො යන්න වෙනුවට ය-යන්න ද එක් වෙයි.

ආ + ගම් + ය.

මිය දෙකට මිම වේ.

එවිට ආගමම යැ යි සෑදේ.

ය-ප්‍රත්‍යය එක් වූ සමහර තැන එයට මූලින් ඉ-යන්නෙක් ද එක් වේ.

ආ + ගම් + ඉ + ය = ආගමිය.

ආගන්ත්වා, ආගමම, ආගමිය යන තුනේම අර්ථය "අවුත්" යනුයි. දැනට මේ පූර්වක්‍රියා පද පමණක් ඒ ඒ සුදුසු තැනදී දෙනු ලැබේ. මේවා සාදන හැටි පසුව ඉගැන්වේ.

සත්විලිඛිත ශබ්ද

අසප්පධාරා - කඳුළු	හරියා - හායීච
බාහා - අන	පාරමිතා - පාරමිතාව
විණා - විණාව	නාවා - නැව
ගඩගා - ගඩගා නම් නදිය	ගිඤ්ජකා - ගඩොළුව
සාලා - ශාලාව	වාලිකා - වැල්ල
නාසා - නාසය	සාබා - අන්ත
සෙනා - සේනාව	පිවිහා - දිව
සහායිකා - යෙහෙළිය	මෙනතා - මෙත්‍රිය
නිසා - රිය	මානිකා - ඇල
කුමාරිකා - කුමරිය	ගිවා, ග්‍රීවාච, බෙල්ල
මාලා - මල්දම	සක්කා - සැන්දෑව
කපා - කපාව	ජවා - ජවාච
තණ්ණා - තෘණාව	(ඉස මුදුනේ කෙස් ගටිය)

මේවා කඤ්ඤා ශබ්දය මෙන් වර්තාගෙන්.

පුංලිඛිත ශබ්ද

ගිලාන - ගිලන්	වෙජ්ජ - වෙද
පලගණ්ඩ-බදාමවඩු, මේසෙන්	ආවාට - වළ
රස - රස	කුමහකාර - කුඹල්
	දුමෙමධ - මුස

නපුංසකලිංගික

මජ්ඣ - මැද	නාම - නම්
ආපණ - කඩ (වෙළෙඳහල්)	පාටලිපුතන - පැළලුප් නුවර
කුද්දාල - උදුලු	යුඬ - යුද
කිවච - කටයුතු	ගිත - ගී
මුල - මුල්	

ත්‍රියාපද

පග්ගරනි - වැගිරෙයි	ඔලොකෙනි - බලයි
තිකිවජාපෙනි - පිළියම් කරවයි	පගගණ්ණානි - ඔසොවාගනී
වදනි - කියයි	පගගයන-ඔසොවාගෙන(ඉසැ බැඳ ගෙන)
කන්දනි - හඬයි	පුච්ඡනි - විචාරයි
කිණානි - මිළියට ගනී	පාපුනානි - පැමිණේ
ඔකිරනි - ඉසි, විසුරුවයි	ආසිඤ්චනි-වක්කරයි,(දිය)ඉසිය
සායනි - රසවිඳී	ඉච්ඡනි - කැමැති වෙයි
ජායනි - හටගනී	සොහනි - හොබේ
පාපෙනි - පමුණුවයි	පිලඤ්ඤානි - පලඳී
කපෙනි - කියයි	වාදෙනි - වයයි
ගායනි - ගයයි	බනනි - සාරාදමයි, කනී

ඇබ්ෂිය

(අ) වීණා - ජවා යන ශබ්ද වර නගන්න.

(ආ) සිංහලයට නගන්න

1. පේරාසය නෙතෙහි අසසුධාරායෝ පග්ගරනනි.
2. බ්‍රාමහණයා හරියා පුතනං ඔලොකෙනවා "බ්‍රාමහණ, පුතෙනා නෙ ගිලානො හොති, වෙජ්ජං ආනෙතවා තිකිච්ඡාපෙහි"ති වදති.
3. "බ්‍රාමහණ, කිං ත්වං වනයස්මයෙකං බාහා පගගස්ග කතදසී?"ති මාතවකො පුච්ඡති.
4. කුටුම්භිකො පුතනස්ස "පාලො"ති නාමං කරොති.
5. බොධිසත්තා ලොකං දුක්ඛතො මොවෙතුමෙව පාරමිතායො පුරෙන්නි.
6. භාතිකො කසුද්දාය දාතුං ආපණ්ණො වීණං කිණාති.
7. හොතියො කසුද්දායො, මයං සුචෙ නාවාය ගඩගං තරිතවා පාටලීපුතනං පාපුතිස්සාම.
8. පලගණේඛා ගිඤ්ජකාහි පාකාරං බන්ධතු.
9. හොති කසුද්ද, රුක්ඛස්ස මුලෙ වාලිකං ඔතිරාති.
10. ඵද්දකො ආවාටං බන්ධුං කුද්දාලමාදාය හරියාය සද්ධිං ගෙහතො තික්ඛමති.
11. පෙරො නිසීදිතවාච නාසාය තෙලං ආසික්ඛති.
12. වානෙන රුක්ඛානං සාබාහි පත්තාති ච ඵලාති ච පත්තති.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. රජ තෙම සේනාව කැටුව යුද පිණිස නුවරින් නික්මෙයි.
2. අපි දිවෙන් රස විඳිමු.
3. කන්‍යාව යෙහෙළියගෙන් වෙන් ව වසන්නට නො කැමැති වෙයි.
4. දැන් කැලැවල ගස්හි ද වැල්හි ද මල් ද ඵල ද හටගනිත්.
5. පැවිද්දෝ මෙත්‍රියෙන් වෙන් ව නො හොබිත්.
6. ඔ කුඹලා ගේ ශාලායෙහි මිනිස්සු නො සිටිත්.
7. ගොවියනි, ගඟේ ජලය ඇලවලින් කුඹුරුවලට පමුණුවවු.
8. කුමරියෝ ශ්‍රීවාචනහි මල්දම් පලඳිත් වා.
9. සෙට සැන්දෑවෙහි අපි කථාවන් කියමෝ වා.
10. පින්වත් කන්‍යාවනි, තෙපි වීණාවන් වයවු. සොහොයුර, ගී ගයව.
11. මුසිය, තාගේ ජවායෙන් ප්‍රයෝජනයෙක් නො වේ.
12. තෘණාව ගේ මුල සාරාදමවු.

35. සුදු අඟවයා. කෙබඳු අඟවයෙක් ද? සුදු අඟවයෙකි. කලු හෝ රතු හෝ වෙන පැහැති එකෙක් නොවැ සුදු පැහැ ඇති අඟවයෙකැ යි මෙහි උතුරු අත් පැහැ ඇති අසුන් ගෙන් වෙසෙසා (වෙන් කොට) දැක්වෙනුයේ සුදු යන පදයෙනි. එසේ වූ පද විශේෂණ නම්. එයින් වෙන් කරනු ලබන පදය විශේෂය නම්.

(මෙහි ප්‍රාරම්භයේ 15 වැනි පාඨම නැවැතත් කියවා සිතට ගන්න.)

විශේෂණ වන පදය විශේෂය පදයට ලිඛනයෙන් විභක්තියෙන් සංඛ්‍යායෙන් යන තුනින් ම සමාන කොට තබනු. මෙබඳු විශේෂණ සමානාධිකරණ නම් වේ.

පුංලිඛනයෙහි

පයමා ඒකවචන. සෙනො අසෙසා	සුදු අඟවයා
පයමා බහුවචන. සෙනා අසසා	සුදු අඟවයෝ
දුතියා ඒකවචන. සෙනං අසසං	සුදු අඟවයා
දුතියා බහුවචන. සෙනෙ අසෙස	සුදු අඟවයන්
ඡට්ඨි ඒකවචන. සෙනසස අසසසස	සුදු අඟවයා ගේ
ඡට්ඨි බහුවචන. සෙනානං අසසානං	සුදු අඟවයන් ගේ

නපුංසකලිඛනයෙහි

පයමා ඒකවචන. සෙනං කුසුමං	සුදු මල
පයමා බහුවචන. සෙනානි කුසුමානි	සුදු මල්
තතියා ඒකවචන. සෙනෙන කුසුමෙන	සුදු මලින්
තතියා බහුවචන. සෙනෙහි කුසුමෙහි	සුදු මල්වලින්

සත්විලිඛනයෙහි

පයමා ඒකවචන. සෙනා වළවා	සුදුවෙළෙඹ(අඟවයෙකුට)
පයමා බහුවචන. සෙනායො වළවායො	සුදු වෙළෙඹෝ
ඡට්ඨි ඒකවචන. සෙනාය වළවාය	සුදු වෙළෙඹ ගේ
ඡට්ඨි බහුවචන. සෙනානං වළවානං	සුදු වෙළෙඹුන් ගේ

36. අසෙසා යනු පුංලිඛික අසස-ශබ්දයේ පශ්චාත්භවන ඒකවචන පදය යි. එයට විශේෂණ වූ සෙන ශබ්දය ද පුංලිංගික ව පශ්චාත්භවන ඒකවචනයෙන් සෙනො යි සිටී. ඒ දෙකම ලිඛිතයෙන් ද විභතියෙන් ද සංඛ්‍යාවචනයෙන් ද සමාන යි.

ආඛ්‍යාතික ක්‍රියා අස් වචනමානාවිභතති

	ඒක	බහු
පශ්ම පුරිස	අත්ති	සතති
	ඇත, වේ	ඇතහ, වෙත්
මජ්ඣම පුරිස	අසි	අත්ථ
	වෙහි	වහු
උතතම පුරිස	අසමි, අමහි	අසම, අමහ
	වෙමි	වමු

37. නාම - නිපාත යෝගය

මෙමත්‍රෙය නම් බුදුරජ	මෙතෙනෙයො නාම බුද්ධො
මෙමත්‍රෙය නම් බුදුරජු ගේ	මෙතෙනෙයාසස නාම බුද්ධස්ස
රාජගහ නම් නුවරෙහි	රාජගහෙ නාම නගරෙ
යශෝධරා නම් කුමාරිකාව	යසෝධරා නාම කුමාරිකා
යශෝධරා නම් කුමාරිකාව ගේ	යසෝධරාය නාම කුමාරිකාය

මෙසේ නමත් නම අයත් නැතැත්තා අගවන පදයත් එකම විභතියෙන් එකම සංඛ්‍යාවෙන් එකම ලිංගයෙන් තබන්න. ඒ දෙක අතරට "නාම" යන නිපාතය යොදන්න.

ශබ්ද මාලාව

විසාල - ලොකු	බුද්ධ - කුඩා
අනාගත - මතු	අපුතනක - දරුවන් නැති
අප්පක - ටික, කුඩා	මජ්ඣම - මැදමි
අඛිඪ - ආසාද, පෝසත්	මහඤ්ඤ - ධනවත්
බර - කුරු, දරුණු	දුඛචිත - නො හික්මුණු
වණ්ඨ - නපුරු, සැඟ	කණ්ඨය - වයසින් බාල, කණ්ටු
අප්පිය - අප්‍රිය	අමනාප - නොමනා

පිය - පිය
කිස - කෙට්ටු
අඟ - අඟ
බඳු - බඳු
නව - අවන්
මහලලක - මහලු
නානාවිධ - නන්වැද්දරුම්
ගිලාන - ගිලන්

මනාප - මනා, මන වඩන
සදය - කරුණාව ඇති
බඩිර - බිහිරි
මධුර - මිහිරි
සදා - සැදහැවන්
උළු - උස්
දළිඳු - දිළිඳු

විශේෂණ

ජෙට්ටු - දෙටු
මහගස් - අගනා
කදරිය - මසුරු
අවිදුර - නොදුරු

කණ්ටය - කණ්ටු
දිස් - දික්
පව්වාමිනන, පටිපකක - සතුරු
මහලලක - මහලු

පුංලිඛනික

පරිවාර - පිරිවර
සුමනකුට - සමනොළ
ඔකාස - ඉඩ
සාමික - සාමියා

ලංකාදීප - ලක්දිව
සගග - සවරිය
බන්ධාවාර - කඳවුර
උමමගග - උමග

නපුංසක

ආපණ - කඩය
ආවුධ - ආයුධ

උයනාන - උයන
යාන - තැන

ක්‍රියා

පහාය - හැර
තුදනි - අනි

සලලපනි - දොඩයි

ඇබ්බැසිය

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. නගරසස සම්පේ විසාලං උයනානං. අනි.
2. කිං ත්වං පතොදෙන තුදිත්වා බුද්ධානි ඵලානි පානෙසි ?
3. අනාගතෙ සමයෙ මෙතෙනයෙසා නාම බුද්ධො ලොකෙ පාතුහව්සසති.
4. මහාසුමනො නාම අපුත්තකො කුටුම්භිකො රුක්කදෙවනං පුජෙත්වා පුත්තං පඤ්චති.
5. අජ්ජ විජයො නාම කුමාරො පරිවාරෙන සද්ධිං ලබ්බාදීපං සමපාපුතිසසති.
6. අහං ඉතො වට්ඨො තුසිතෙ නාම දෙවලොකෙ උපපජ්ජිසාමි.

7. සෙව නෙ සුමනකුටං නාම පබ්බතං අභිරුහිස්සන්ති.
8. අප්පකා ජනා පාපතො වීරමිත්වා පුඤ්ඤාති කත්වා සග්ගං පුරෙස්සන්ති.
9. නගරස්ස මජ්ඣිමෙ භාගෙ විසාලායො සාලායො සන්ති.
10. අභිඝ්ඝස්ස මහද්ධනස්ස පුරිසස්ස සරීරෙ බරො ආබාධො උප්පජ්ජති.
11. සාමිකො දුඛඛිනීතං හරියං ගෙහා නිකකඛිඝිස්සති.
12. චණ්ඩමහා සුතබ්බමහා භාගිත්වා මම කණ්ඨොයා භාතිකො ගෙහං පවිසති.
13. තුමෙහ අප්පියං වාචං පහාය පියාහි මනාපාහි වාචාහි සලලපථ.
14. දුඛඛිනීතස්ස දාරකස්ස පහාරෙන කිසාය කඤ්ඤාය පිට්ඨො රුජා උප්පජ්ජති.
15. මහද්ධනස්ස කුටුම්භිකස්ස සද්දා හරියා අධ්මස්ස පුරිසස්ස ච බ්බරාය චිත්තාය ච බ්බද්දාය දාරිකාය ච මධුරං භෝජනං ච නවාති වජ්ජාති ච දෙති.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. සැදූහැවත් උවැසියෝ වෙහෙරට ගොස් මහලු තෙරහුගේ මිහිරි ධර්මකථාව අසත්.
2. විශාල උයනෙහි උස් ගස්හි නත්වැද්දැරැම් පක්ෂීහු කැඳලි තනා වෙසෙත්.
3. නො හික්මුණු සිසුනට අපේ පාසැලෙහි ඉඩ නැත.
4. ධනවත් පුරුෂයෙකි, මසුරුබව මැඩ දිළිඳු ජනයනට උපකාර කරවු.
5. දරුවකි, තෙපි වහා ගොස් වෙදා කැඳවාගෙනවුත් ගිලන් සොහොයුරාට පිළියම් කරවවු.
6. අද සැඟ පුළුඟන් ගස්වල කුඩා ගෙඩි පවා වැටේ.
7. දෙවු පුත් තෙමේ කණිටු පුතු සමග කඩයට ගොස් අගනා වස්තුයක් මිළයට ගනී වා.
8. සොරු දික් උමගක් කැන මසුරු කෙළෙඹියාගේ ගෙට වදිති.
9. බැඳුම්කරුවකි, තෙපි නුවර වටා උස් පවුරක් බඳිවු.
10. සතුරු රජුගේ සේනාවෝ නත්වැද්දැරැම් ආයුධ ගෙන දික් මගින් අවුත් අප රජු ගේ නුවරට නොදුරු නැත කඳවුරු බඳිත්.

ඉකාරාන්ත - උකාරාන්ත

කපි (වදුරා)

විභතති පඨමා	ඒක කපි වදුරා	බහු කපී, කපයෝ වදුරෝ
ද්වියා	කපිං වදුරා	කපී, කපයෝ වදුරන්
තතියා	කපිනා වදුරා කරණ කොට	කපීහි, කපීහි වදුරන්ත් කරණ කොට
චතුත්ථි	කපිනෝ, කපිසස වදුරාට	කපීනං වදුරනට
පංචමී	කපිනා, කපිමහා, කපිසමා වදුරා ගෙන්	කපීහි, කපීහි වදුරන් ගෙන්
ඡට්ඨී	කපිනෝ, කපිසස වදුරා ගේ	කපීනං වදුරන් ගේ
සතතමී	කපිමහි, කපිසමිං වදුරා කෙරෙහි	කපිසු, කපීසු වදුරන් කෙරෙහි
ආලපන	කපි වදුර	කපී, කපයෝ වදුරහි

පුංලිංගික ඉකාරාන්ත නාමයෝ මේ කපි ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්.

ගරු (ගුරුවරයා)

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	ගරු ගුරුවරයා	ගරු, ගරවො ගුරුවරු
දුතියා	ගරුං ගුරුවරයා	ගරු, ගරවො ගුරුවරුන්
තතියා	ගරුනා ගුරුවරයා කරණ කොට	ගරුහි, ගරුහි ගුරුවරුන් කරණ කොට
චතුර්ථී	ගරුනො, ගරුසස ගුරුවරයාට	ගරුනං ගුරුවරුනට
පංචමී	ගරුනා, ගරුමනා, ගරුසමා ගුරුවරයා ගෙන්	ගරුහි, ගරුහි ගුරුවරුන් ගෙන්
ෂට්ඨී	ගරුනො, ගරුසස ගුරුවරයා ගේ	ගරුනං ගුරුවරුන් ගේ
සතතමී	ගරුමහි, ගරුසමිං ගුරුවරයා කෙරෙහි	ගරුසු, ගරුසු ගුරුවරුන් කෙරෙහි
ආලපන	ගරු ගුරුවරය	ගරු, ගරවො ගුරුවරුහි

පුංලිඛිත උකාරානන නාමයෝ මේ ගරු ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්.

සැලකිය යුතු : නිකඛු ශබ්දයේ ආලපන බහුවචනයේ නිකඛවෙ (මහණෙනි) යි ද සදයෙක් ඇත. සෙස්ස ගරු-ශබ්දයේ මෙනි.

38. ශබ්දානන ඉ-කාරය පයමා දුතියා බහුවචනවල ඊ අයො වේ. කපි, කපයො. ඒ තත්ති ම අනන උ-කාරය උ, අවො වේ.

ගරු, ගරවො.

සෙසු තත්ති සමාන ව සිටිත්.

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛිත ශබ්ද

සෙනාපති - සෙනෙවියා	මුනි - බුදුරජ, නවුසා
ගහපති - ගැහැවියා	ගිරි - පථනය, කන්ද
අග්නි - ගින්න	කපි - වඳුරා
පාණි - අත	ඤාති - නැයා
නිධි - නිධානය	මණි - මිණ

වනජාති - වනස්පති රැක
අසි - කඩුව
සාළි - ගැල්
මුට්ටි - මිට
මසි - දැලි
සුසු - ළමයා
තරු - රැක
කෙතු - කොඩිය
සංකු - උල
උවුණු - උක් ගස
මවු - මරු, මරණය
ආතප - අවිව
උදුකබල - වංගෙඩිය

අතිට් - අමුත්තා
අරි - සතුරා
කව් - කිවියා
ඉසි - සාමිවරයා
වීති - වී
ජනතු - සත්තවයා
සනතු - සතුරා
හිකඩු - හිඤ්ඤ නම
වෙළ - උතගස
සෙතු - හේදංඬ
ධජ - ධවජය
සුසු - කුල්ල
කලහ - පොරය

සත්විලිංගික ශබ්ද

පනාකා - කොඩිය
සොහා - ශෝභාව

සකබරා - ගල්කැට
ගාථා - ගාථාව

නපුංසකලිංගික ශබ්ද

සමිප - ළග
කිරිට - කිරුළ, වොටුන්න
දුර - දුර
තෙල - තෙල්
ධන - මුදල
කොළු - කොස්ස, බුරුසුව
මුසල - මොහොල

කට්ඨ - ලිය
සීස - හිස
කැල - කැබැලින්න
පුප්ඵ - මල
විවර - සිවුර
සුසු - කුල්ල
මත්ත - මත්ත

විශේෂණ

සුකබ - වියැලි
දිස - දික්
ජෙක, සමත්ත - සමත්
නිල - නිල්
මධුර - මිහිරි

බහු - බොහෝ, හුගත්
නව - අළුත්
නානාවිධ - නන්වැද්දැම්
රතන - රතු
කිංකර - කිකරු

ක්‍රියාපද

අභිරුහති - නගී
ජාලෙති - දල්වයි
අපෙති - ඉවත් වෙයි

ඔලොකෙති - බලයි
සොහති - හොබී
අපෙචච - ඉවත් වැ

මුළුවනි - මිදෙයි
 අලංකාරොති - සරසයි
 බිපනි - හෙලයි, වීසිකරයි
 විනාසෙති - වනසයි
 වණ්ණෙති - වණයි
 විකකිණාති - විකුණයි
 ලහති - ලබාගනී
 පිහයති - කැමැති වෙයි
 විවරති - ගැවසෙයි

සොබෙති - සෝදයි
 කූපති - කැගායි (කුරුලුහඬින්)
 ආභිණ්ඩති - ඇවිදී
 ඉවජති - කැමැති වේ
 පලාපෙති - පලවාපියයි
 විකකිණිතො - විකුණා
 පුංජති - පිසදමයි
 කොට්ටති-කොටයි, කපාදමයි

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න :

1. සෙනාපති යොධෙහි සඳැසි නගරමහා නිකමෙති.
2. මුනි සද්දෙහි ගහපතීහි සඳැසි ගිරිමහිරුහති.
3. සුදො අග්නිනා ඔදනං පවති.
4. වණ්ණො කපි පාණිනා බුද්දකං සිසුං පහරති.
5. මයං පරසුවෙ අමහාකං ඤාතීහි සඳැසි නිධිං ඔලොකෙනුං ආවාටසස සමීපං ගවජසසාම.
6. භවනො දාරකා, භුමෙහ ගහපතීනො පුතෙහති සඳැසි වනං ගන්තො සුකකාති කට්ඨාති ආහරිතො ඉහ අග්නිං ජාලෙථ.
7. මණිහි කිරිටං ව කිරිටෙන භූපතීනො සීසං ව සොහති.
8. මුනො වණ්ණානං මනුසසානං ගාමා අපෙචච වනං ගවජනති.
9. කාරුණිකසස වෙජ්ජසස හෙසජෙජති බහවො ජනනවො රොගනො මුළුවනති.
10. සුවෙ සඳැසස ගහපතීනො කිංකරා දාසා වනපතීනො හෙට්ඨාහාගං සුද්දෙහි ජලෙන සොබෙතො සමානො ධජෙති ව පනාකාති ව අලංකරිසසනති.
11. අතිටීනො බුද්දකො සුසු මහලලකමහා කපිමහා හායිතො දුරං ධාවති.
12. විසාලෙ ආරාමෙ උච්චසු තරුසු බහවො සකුනා කූපනති.
13. දුබ්බිතීනා සුසවො කාසාරෙ මණ්ඩුකෙසු සකබරායො ව කයලෙ ව බිපනති.

(අ) පාලියට නගන්න

1. ආවායියා බොහෝ දරුවන් සමග පථනයෙහි ඇවිදී.
2. අපේ සෙනෙවියාගේ හටයෝ දික් කඩුවලින් පැහැර බොහෝ සතුරන් වනසත්.
3. තෙපි අපේ අළුත් හැල් මිලයට ගන්නට කැමැත්තහු ද?
4. සමත් කිවියෝ වේළවනයේ ගෝභාව නන්වැදෑරුම් ගාථායෙන් වණන්.
5. ගැහැවියාගේ නපුරු පුතා මිටින් පැහැර කෙට්ටු දැරිය පලවාපියයි.
6. අපි අද සැන්දෑවේ මලුන් තෙලුන් ගෙන සෘෂිහු දකින්නට යමෝ වා.
7. මිත්‍රය, මගේ නිල් මිණිද රතු මිණිද ගෙන ගොස් වෙළෙඳාට විකුණා හුගක් මුදල් ලබාගනුව.
8. හිසුනු තෙමේ සිටුවරෙහි දැලි දැක කොස්සෙන් පිසදමයි.
9. වැද්දෝ උල්වලින් ඇන මුවා මරන්.
10. ඇතා උක්ගසේ මිහිරි රසයට කැමැති වෙයි.
11. ගැහැවියාගේ කිකරු දැරිය වී අවිවේ දමා-වේලා කුල්ලෙන් පොළා වංගෙඩියේ ලා මොහොලින් කොටයි.
12. බල්ලෝ දෙදෙන ජදංඛ මත්තෙහි පොර කා (කලහ කොට) ගඟෙහි වැටෙති.
13. හිසුහු පිඬු පිණිස නුවර හැසිරෙත්.
14. උතගස් අතුරෙහි බොහෝ සපියෝ ගැවසෙත්.
15. සත්තවයෝ මරහුගෙන් තැති ගනිත්.

ඉකාරානන

	ඒක	බහු
පයමා විභතති	අටයි	අටයි, අටයිනි
	ඇටය	ඇට
ආලපන විභතති	අටයි	අටයි, අටයිනි
	ඇටය	ඇට
දුතියා විභතති	අටයිං	අටයි, අටයිනි
	ඇටය	ඇට

සෙසු විභතතින්හි පුංලිඛිතික ඉකාරානනයන් ගේ මෙහි.

උකාරානන

චකඛු (ඇස)

	ඒක	බහු
පයමා විභතති	චකඛු	චකඛු, චකඛුනි
	ඇස	ඇස්
ආලපන විභතති	චකඛු	චකඛු, චකඛුනි
	ඇස	ඇස්
දුතියා විභතති	චකඛුං	චකඛු, චකඛුනි
	ඇස	ඇස්

ඉතිරි විභතතින්හි පුංලිඛිතික උකාරානනයන් ගේ මෙහි.

ආබ්‍යාතික ක්‍රියා

අජ්ජනනී විභතති

	ඒක	බහු
පයම පුරිස	සො ගව්ඡි	තෙ ගව්ඡිංසු, ගව්ඡුං
	හේ ගියෙ ය	ඔහු ගියාහ
මජ්ඣම පුරිස	ආං (ගවේණා) ගව්ඡි	තුමෙන ගව්ඡිසා
	තෝ ගියෙහි	තෙපි ගියහු
උත්තම පුරිස	අහං ගව්ඡිං	මයං ගව්ඡිමහා
	මම් ගියෙමි	අපි ගියමු

39. මෙහි ඇති විභක්තිප්‍රත්‍යයයන් වෙන් කොට ගන්න.

	ඒක	බහු
පශ්‍යම පුරිස	ඊ	ඉංසු, උං
මජ්ඣම පුරිස	ඔ (ඊ)	(ඉ) තු
උත්තම පුරිස	ඉං	(ඉ) මහා

මේවා එක් ව හැඳෙන ක්‍රියාපදවල මූලට සමහර විට අ-කාරයෙක් ද එක් වී සිටී.

උත්තම පුරිස බහුවචන රූපය "මහ" යි ද සිටී.

අගවෂ්ඨි (ගියේය), අගවජුං - අගවෂ්ඨිංසු (ගියාහ) යන ආදි වශයෙනි.

40. ගවෂ්ඨ යන අංගය අ-කාරානන්‍යයි. එයට ඊ - උං ආදි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් ව අතීත ක්‍රියා හැඳෙන හැටි උඩ දැක්විණි. කරොති නනොති ආදියෙහි අතීත රූප අකරී අතනි ආදීන් සිටී.

41. අඛ්‍යය එ-කාරානන්‍ය හෝ ආ-කාරානන්‍ය වී නම් විභක්ති ප්‍රත්‍යයනට මූලින් ස් යන්නෙක් අමුතුවෙන් එක් ව සැකි වේ.

නිදර්ශන :

දෙසෙ + ඊ = දෙසෙ + ස් + ඊ = දෙසෙසි (දෙසී ය).

	ඒක	බහු
පශ්‍යම පුරිස	සො දෙසෙසි	තෙ දෙසෙසුං, දෙසෙසිංසු
මජ්ඣම පුරිස	තං දෙසෙසි	තුමෙහ දෙසෙසිතං
උත්තම පුරිස	අහං දෙසෙසිං	මයං දෙසෙසිමහා, දෙසෙසිමහා

42. මූලට අ-කාරය එක් කොට අදෙසෙසි, අදෙසෙසුං යන ආදිහු ද සැඳෙති.

ආකාරානන්‍ය ධාතුවෙන් හෝ අංගයෙන් හැඳෙන ක්‍රියා

සො	අදාසි	තෙ අදංසු, අදාසිංසු
තං	අදාසි	තුමෙහ අදතං, අදාසිතං
අහං	අදාසිං	මයං අදමහා, අදාසිමහා

සො අදාසි (හේ දුන්නේය), තෙ අදංසු (ඔහු දුන්න).

මෙබඳු තවත් ක්‍රියා කිහිපයක් :

ධාතුව	වච්ඡාන රූපය	අතීත රූපය
යා	නිට්‍යනි (සිටී)	අට්‍යාසි (සිටියේ ය)
යාර්	කරොති (කරයි)	අකාසි (කෙළේ ය)
පා	පිවති (බොයි)	අපාසි (පුයේ ය)
හර්	හරති (ගෙන යයි)	අහාසි (හැර ගෙන ගියේ ය)
ආ-බා	අකබාති (කියයි)	අකබාසි (කීයේ ය)
ඤා	ජානාති (දනී)	අඤ්ඤාසි (දූත ගත්තේ ය)

43. හොති (වෙයි) යන ක්‍රියාවේ අජ්ජනනීවිභතති රූප දෑත් දැක්වේ.

	ඒක	බහු
පශ්‍යම පුරිස	සො අහොසි හේ වී ය	තෙ අහොසුං ඔහු වූහ
මජ්ඣම පුරිස	තචං අහොසි තෝ වීහි	තුමෙහ අහොසිත්ථ, අහුවත්ථ තෙපි වූහු
උත්තම පුරිස	අහං අහොසිං මම් වීම්	මයං අහොසිමහා, අහුවමහා අපි වූමු

අත්ථි (ඇත, වෙයි) යන්නෙහි අජ්ජනනී රූප

	ඒක	බහු
පශ්‍යම පුරිස	සො ආසි හේ වී ය	තෙ ආසුං ඔහු වූහ
මජ්ඣම පුරිස	තචං ආසි තෝ වීහි	තුමෙහ ආසිත්ථ තෙපි වූහු
උත්තම පුරිස	අහං ආසිං මම් වීම්	මයං ආසිමහා අපි වූමු

උපසග්ගී මූලට සිටි ආබ්‍යාන

44. අතීත කාලික ක්‍රියා හැඳිමේදී සමහර තැන ධාතුවට මුලින් අ-යන්නක් එක් වන බව උඩ කීමු. එබඳු තැන එයට මුලින් සිටින උපසග්ගීය හා එය සත්‍ය විය යුතු. "පවදති" යන මෙහි ප-යනු උපසග්ගීය. මෙහි අතීතරූපය ප + අවදි යි වැ, සත්‍ය වීමෙන් පසු "පාවදි" කියා සිටී.

සකි

45. අසමාන ස්වරයට මුලින් සිටි ඉ-වණිය ය් කාරයෙන් වේ.
පනි + අ = පන්ය්අ = පත්ය, ත්‍ය යන්න වච වේ. ධ්‍ය යන්න ජකි වේ. ත්‍ය යන්න බිහ වේ.

පනි + අ + හාසි = පත්යහාසි, පච්චහාසි කියා වේ. මෙසේ ම,
අධි අහවි - අධ්‍යහවි - අජකිහවි. අති අක්කුදාසි = අත්‍යක්කුදාසි,
අබිහක්කුදාසි යැ යි පදසිද්ධිය වේ.

සකි

46. එ ඔ දෙකින් පර අ ඉ දෙක මැකියයි (ලොප් වේ).

පුබ්බෙ + අපි - පුබ්බෙ'පි
පාලො + ඉති - පාලො'ති

පර ස්වරය ලොප් වූ සමහර නැතෙක එයින් පූර්ව සිටි
ස්වරය දීඪි වේ.

පට්ඨග්ගාම ඉති = පට්ඨග්ගාමා'ති
කිං සු ඉධ = කිං සු'ධ.

47. පූර්ව ස්වරය ලොප් වූ කිසි නැතෙක පර ස්වරය දීඪි වේ.

සද්ධා ඉධ = සද්ධී'ධ
තථා උපමං = තද්ද'පමං.

48. යමක් නො කරව යි වැළැක්වීමෙහි අතීතකාලික ආඛ්‍යාත
සමග ද මා-නිපාතය යෙදේ.

උදාහරණ :

මා ගවජි (නො යව), මාගවජිත්ථ (නො යවු).

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛිතික ශබ්ද

මුසික - මීයා	මච්ජ - මත්ස්‍යයා
සායණික - සවස	තළාක - විල
තරඹා - රළ	සිසස - ශිෂ්‍යයා
කාසාර - විල	වස-වශය, අත්අඩංගුව, යටත්බව
වණ්ණ - වණිය	භමර - බමරා
කාරු - ශිල්පියා	යට්ඨි - සරයැටිය
මච්චු - මරු	

සරල පාලි ශික්ෂකය

79

නපුංසකලිඛිත ශබ්ද

උයන - උයන	ජාල - දෑල
ජල, උදක - දිය	මුඛ - මුහුණ
පද්ම - නෙලුම්	උප්පල - මානෙල්
ලවණ - ලුණු	සුඛ - සැපය
බල - බලය, ශක්තිය	තකක - මෝරු
දධි - දිගි	අසුචි - අගුචිය
සප්පි - ගිනෙල්	තිපු - ඊයම්
ජතු - ලහකඩ	වත්තු - ඉඩම, වාස්තුව
වායු - සුළඟ	වකඛු - ඇස

සත්විලිඛිත ශබ්ද

දායා - දළ	සංකලිතා - හැකිල්ල, මාංවුව.
සාඛා - අත්ත	පටිමා - පිළිමය, රූපය
පඤ්ඤා - ප්‍රඥාව	ලාඛා - ලහකඩ

විශේෂණ ශබ්ද

විසාල - ලොකු	උච්ච, තංග - උස්
පකක - පැසුණු	අපකක - නොපැසුණු
තිබිණ - තියුණු, මුවහත්	ගහිර - ගැඹුරු
විවිධ, නානා විධ - නන්වැද්දුරුම්	මඤ - මද
අප්ප - සුළු, කුඩා	වීර - බය නැති
සෙන - සුදු	සුඤ්ඤ - ශුද්ධ වූ
සුසීල - හික්මුණු, සිල්වත්	අමබිල - ඇඹුල්
තිත්ත - තිත්ත	රමණීය - සිත්කලු
විකසිත - පුබුදු වූ, පිපුණු	පබල - බලවත්, ශක්තිමත්
භිංසණ - බිහිසුණු	වණ්ඩ - නපුරු, සැඩ
සොහන - හොඳනා, ලස්සන	දීඝ - දික්
දළිඳු - දිළිඳු	අනිත - පෙර සිටි
අනෙකවිධ-නොයෙක් වැද්දුරුම්	රතන - රතු

ක්‍රියාපද

කතනති - කපයි	විචරති - හැසිරෙයි
උබ්භවති-මතු වේ, පහළවේ, නගියි	ආරාධෙති-(සිත)ගනී, සතුටුකරයි
ඉච්ඡති - කැමැති වෙයි	පරික්ෂාපති - වැළඳගනී
නසසති - නැසෙයි	කරොති - තනයි

ජාලෙති - දල්වයි	සකෙකානි - හැකි වෙයි
අසකබ්බි - හැකි විය	පහාය - හැර
වඩ්ඞති - වැඩෙයි	පග්ගරති - වැගිරෙයි
මනෙච්චි - මන්ගායි, පොඩ්ඞකරයි බිපති - බහාලයි	
සංවරති - ගැවසෙයි, හැසිරෙයි	ඡාදෙති - වසයි
සජ්ජති - සරසයි	පජහති - හැර දමයි

ඇබ්බෙයිය

(අ) පවති, මාරෙති යන ක්‍රියාවල අංගයන් වෙන් කරන්න.
වනනමානා පංචමී අජ්ජනනී යන විභක්තින්හි
වර්තමාන.

(ආ) අකබ්බි වායු ශබ්ද වර්තමාන.

(ඉ) සිංහලයට නැගන්න

1. විසාලෙ උය්‍යානෙ උච්චෙති තරුහි පකකානි ච අපකකානි ච ඵලානි පතිංසු.
2. මුසිකා තිබ්බිණාහි දායාහි ජාලං කතතිංසු.
3. ජලනිධිනො ගහිරෙ ජලෙ විවිධා විසාලා මච්ඡා විවරතති.
4. සායණෙහ තළාකසස් ජලෙ මනෙදන වායුනා අප්පා තරඞ්ගා උබ්භවතති.
5. වීරස්ස සෙනාපතිනො වීරා පුතනා සෙනෙ අසෙස් ආරුය්හ යොධෙහි සද්ධිං සංගාමං පවිසිංසු.
6. ඉදානියෙව ත්ථං තළාකං ගන්ත්වා සුද්ධෙත උදකෙන මුඛං ච හතෙව ච පාදෙ ච ධොවිත්වා ඉධාගච්ඡ.
7. සුසීලා සිස්සා සුසීලස්ස ආචරියස්ස චිත්තං ආරාධෙසුං.
8. නාහං අමබ්බානි වා තිත්තානි වා ඵලානි බාදිතුම්ච්ඡාමි.
9. භවනො කුමාරා, තත්තු රමණියෙ විසාලෙ කාසාරෙ විකසිතානි පද්මානි ච උප්පලානි ච පසස්ථ.
10. පබ්බා රාජපුරිසා හිංසණං වනං පවිසිත්වා චණ්ඩ වොරෙ ගගෙත්වා සංබලිකාහි බන්ධිත්වා ආනෙසුං.
11. සොහනා ලනා තුංගස්ස තරුනො දීඝා සාබායො පරිස්සජන්ති.
12. භාතිකෙන විනා මා තුමෙහ ඉතො නිකම්භිත්ථ.
13. මම පුතො දුකඛං මාගමී.

(ඊ) පාලියට නගන්න

1. නපුරු වෙදා ගේ බෙහෙතින් දිළිඳු සත්‍යයන් ඇස් නැසිණ.
2. තෝ ඊයමින් ඇතකු ගේ රූපයක් තැනුයෙහි ද ?
3. බමුණා ගිනෙල් ඉස ගින්න දැල්වී ය.
4. අතීත සත්ත්වයෝ ද මරණු ගේ වශයට ගියාහ.
5. දිය ඉස ද ගින්න නිවන්නට නොහැකි වීම.
6. බොජුන් දී ආයුෂයෙන් ද වණියෙන් ද සුවයෙන් ද බලයෙන් ද ප්‍රඥායෙන් ද වැඩෙන්නාහ.
7. කයින් නොයෙක් වැදෑරුම් අගුවි වැගිරෙයි.
8. දිය සමග දිගි පොඩි කොට (මත් ගා) ලුණු බහා මෝරු සාදන්න.
9. රතු වූ ද සුදු වූ ද පියුම්හි බමරු ගැවැසුණාහ.
10. ගැඹුරු ජලයෙහි නානාවිධ මත්ස්‍යයෝ හැසිරෙත්.
11. ශිල්පී තෙම සැරයටිය ලහකඩින් වසා සරසයි.
12. ඔකකාක නම් රජු ගේ පුත්තු රට හැරගොස් කපිල නම් සෘෂිහු ගේ ඉඩමෙහි නුවරක් කොට කපිලවත්තු යැ යි නම් කළාහ.
13. තෙපි ගමින් බැහැර නො වසවු.
14. මගේ උත්සාහය නොපට අවැඩ පිණිස නො වේවා.

ඊකාරාන්ත හත්ථි (ඇතා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පශ්ඨා විභතනි	හත්ථි	හත්ථි, හත්ථිනො
ආලපන විභතනි	හත්ථි	හත්ථි, හත්ථිනො
දුතියා විභතනි	හත්ථිං	හත්ථි, හත්ථිනො

සෙසු විභතනින්හි ඉහත 17 වැනි පාඨමෙහි දුන් කපි ශබ්දය මෙන් වර්තැගේ.

උභ්‍යාන්ත විදු (පණ්ඩිතයා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පශ්ඨා විභතනි	විදු	විදු, විදුනො
ආලපන විභතනි	විදු	විදු, විදුනො
දුතියා විභතනි	විදුං	විදු, විදුනො

ඉතිරි විභතනින්හි යට 17 වැනි පාඨමෙහි දුන් ගරු ශබ්දය මෙන් වර්තැගේ.

49. ඡනතී (ඡත්‍ර ඇත්තේ, අනින් ගන් කුඩයක් ඇත්තේ).

මාලී (මල්දමක් ඇත්තේ)

යොගී (යෝග වඩන්නේ)

සාමී (සවාමියා)

මනතී (මනත්‍ර දන්නේ, මනත්‍රණ ඇත්තේ)

වාගී (දෙන සුලු)

බලී (ශක්ති ඇත්තේ)

පාපකාරී (පවි කරන සුලු).

මේ ආදි ඊ-ප්‍රත්‍යය එක් වැ ගැඳෙන පද හත්ථි ශබ්දය මෙන් වර්තැගන්න.

සබ්බඤ්ඤා (සඵ්ඤ, සියල්ල දන්නා)

මග්ගඤ්ඤා (මග දන්නා)

පාරගු (පරිනෙරට යන්නා)

මේ ආදි උභ්‍යාන්ත ශබ්ද විදු ශබ්දය මෙන් වර්තැගන්න. මොහු තනිව ද අන් නාමයන්ට විශේෂණව ද වාක්‍යයෙහි යෙදෙත්.

තනි ව යෙදීම

ජනනි ගාමෙ වරනි (කුඩයක් අතින් ගත් තැනැත්තේ ගමේ ගැවිදි)

ජනනි පුරිසො ගාමෙ විවරනි (කුඩයක් අතින් ගත් මිනිසා ගමේ ඇවිදි)

විදු ඔවදනි (පණ්ඩිතයා අවවාද කරයි)

විදු පුරිසො ඔවදනි (පණ්ඩිත පුරුෂයා අවවාද කරයි).

ආබ්‍යාතික ක්‍රියා

සතනමිවිතනතිය

ගමි (ගවජ)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ගවේජ, ගවේජයා	තෙ ගවේජයානුං
මජ්ඣම පුරිස	තචං ගවේජයානාසි	තුමෙත ගවේජයානාථ
උතතම පුරිස	අහං ගවේජයාමි	මයං ගවේජයාමාම

මෙහි විතකති ප්‍රත්‍යයයෝ

පයම පුරිස	එ, එයා	එයානුං
මජ්ඣම පුරිස	එයානාසි	එයානාථ
උතතම පුරිස	එයාමි	එයාමාම

50. අනුමතිය (අනුදැනීම, අවසරදීම), පරිකල්පය, අනිශ්චයය, නියෝගය යන ආදි අථී ප්‍රකාශකිරීමෙහි මේ ක්‍රියාවෝ යෙදෙත්.

අනුමතියෙහි :	සො ගවේජයා (හේ යේ වා)	තෙ ගවේජයානුං (ඔහු යෙත් වා)
පරිකල්පයෙහි :	සො ගවේජයා (ඔහු යනවා ඇත)	තෙ ගවේජයානුං (ඔවුන් යනවා ඇත)

අනිශ්චයයෙහි :

යදි සො ගවේජයා
සචෙ සො ගවේජයා
සො ගවේජයා චෙ
(ඉදින් හේ යන්නේ නම්).

නියෝගයෙහි සො ගවේෂයා
(භේ යන්නේ ය, ඔහු යැ යුතු.)

ප්‍රාථමිකයෙහි අනොවන සො ගවේෂයා
අපේක්ෂාවනාම සො ගවේෂයා
යනනු න සො ගවේෂයා
භේ යන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකි! (ඔහු යනොත්
කොච්චර හොඳ ද !)

සකි

51. සවරයකට පර වූ එව ශබ්දයේ එ-කාරයට මුලින් බොහෝ
තැන ය-කාරයෙක් අමුතුවෙන් එක්ව (ආගම වී) සකි වෙයි.
තෙ එව = තෙ ය එව = තෙ යෙව.

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛනික

අයා - ආයීයා	නිරය - නිරය
පාණාතිපාත - ප්‍රාණවධය	සමණධම්ම - මහණදම
උපද්දව - උච්ඳුර	කාතාර - කාතනාරය
ගුණ - ගුණය	සාමී - සැමියා
ඔවාද - අවවාදය	දිට්ඨධම්ම - මේ අත්බව

නපුංසකලිංගික

සරණ - බුද්ධාදි සරණය(පිහිට)	සීල - සිල්
අභාසුක - අපහසුව	සීස - හිස
පාප - පව	අනගාරිය - සස්ත, පැවිදිබිම
අගාර - ගිහි ගෙය	වට්ටුකක - සසර දුක
බාලය - ළපැටි වයස	හිත - දියුණුව, යහපත
වාණිජ්‍ය - වෙළෙඳාම	කසිකම්ම - ගොවිතැන
ධන - ධනය, මුදල	ජීවිත - ජීවිතය

සත්‍රිලිඛනික ශබ්ද

වාවා - වචනය	හරියා - හායීව
වසුධා - පොළොව	පුඤ්ඤකිරියා - පුණ්‍යක්‍රියාව

විශේෂණ ශබ්ද

ඵවරූප - මෙබඳු	ගිලාන - ගිලන්
අසවව - බොරු	මගගඤ්ඤ - මග දන්නා
දණඩි - දඬුගත් අතැති	ගුණඤ්ඤ - ගුණදන්නා
ගුණි - ගුණවත්	ධම්මඤ්ඤ - දහම් දන්නා
කුට්ඨි - කුෂට ඇති	විදු - නුවණැති
සබ්බඤ්ඤ - සියල්ල දන්නා	ඊදිස - මෙ බඳු
නිව, ගින - පහත්	වාගි - ත්‍යාගවත්
ධම්මි - දැනැම්	ගුණි - ගුණැති, ගුණවත්
මච්ඡරි - මිසුරු	සුසිල - සිල්වත්
ඤාණි - නුවණැති	භාගි - හවුල්, කොටස් අයත්
සුර - ශූර වූ	දුක්ඛි - දුක් ඇති
සුඛි - සැප ඇති	සහභාගි - හවුල්

නිපාත පද

සබ්බදා - හැම කල්හි	ධූවං - ඒකාන්තයෙන්
කථං - කෙසේ ?	සන්තධා - සත් කඩකට
සයං - තෙමේ	සම්මා - මනා කොට
බිප්පං - වහා	අහො වන - ඉතා යෙහෙක !

පූර්වකියා

පුරකබන්ධා-පෙරටු කොටගෙන	නිකම්ම - නික්ම
අසලලකෙබන්ධා - නො තකා	පතිට්ඨාය - පිහිටා
ආගම්ම - අවුත්	

ආබ්‍යානික කියා

ගණ්ඨානි - ගනි	කථෙති - කියයි
ජානානි - දනී	ඵලති - පැලෙයි
විරමනි - වැළැකෙයි	පාලෙති - රකී
ජායනි - උපදී	සිකඛනි - උගනී
තරනි - ඉක්මැ යයි	පබ්බජනි-පැවිදිවෙයි, සසුන් වදී
වණ්ණනි-වණයි, පසසයි, ගුණකියයි	නිකකඛිසනි - බැහැර කරයි
පඤ්චනි - පනයි	නයනි - ගෙන යයි
පරාජෙති - පරදවයි	කම්පනි - සැලෙයි
අජෙජනි - උපයයි	පුජෙති - පුදයි
අතිකකම්මනි - ඉක්මැ යෙයි	පිනානි - දිනයි
අනුගවජනි - අනුව යයි	අනුකම්පනි, අනුගණ්ඨානි -
පහොනි, සකකුනානි-හැකිවෙයි	අනුකම්පා කරයි

ඇමුණි

(අ) ඡන්ති සබ්බඤ්ඤා ශබ්ද වර්තමාන.

(ආ) තිට්ඨති, කරොති, කිණාති යන ත්‍රියාවල අංග වෙන් කරන්න. වර්තමානා, පංචමී, සත්තමී, අස්ථතතී, හවිසසනතී යන ආබ්‍යාස විභක්තින්හි වර්තමාන.

(ඉ) සිංහලයට නගන්න

1. හනෙන්, සවේ අය්‍යා ඉඬ වසෙය්‍යුං, මයං සරණෙසු පතිට්ඨාය සීලානි ගණෙහය්‍යාම.
2. භාතික, සවේ අථාසුකං තෙ උප්පජ්ජය්‍ය අථ මය්‍හං කථෙය්‍යාසි.
3. කථං මයං තං ජානෙය්‍යාම ?
4. සවේ ඵවරුපස්ස අය්‍යස්ස සන්තිකං න ගවේජය්‍යාමි මම සීසං සත්තධා ඵලෙය්‍ය.
5. යනතුනාහං සයමෙව ගන්තවා වෙජ්ජමානෙසසාමීති ගිලානස්ස ගහපතිනො පුතෙනා විනෙන්සි.
6. සවේ ත්වං පාපානි කරෙය්‍යාසි, මරණා පරං නිරයෙ උප්පජ්ජෙය්‍යාසි.
7. භොනෙනා, බ්‍රහ්මා භුමෙහ පාණාතිපානා විරමෙය්‍යාථ.
8. හවිනෙනා උපාසකා, හීනං ධම්මං න සෙවෙය්‍යාථ.
9. නරපතයො ධම්මෙත වසුධං පාලෙය්‍යුං.
10. අහොවනාහං අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යාමි, සමණධම්මං ච සමමා පුරෙය්‍යාමි, වට්ඨකකම්මා ච මුලෙචය්‍යාමි.
11. අසච්චාති වාචාති බහවො උපඤ්චා ජායෙය්‍යුං.
12. යනතුන භුමෙහ බාලෙස්ව සීප්පං සිකෙකය්‍යාථ.
13. හෙ වාණිජා, භුමෙහ මග්ගඤ්ඤං පුරිසං පුරිකකච්චා දණ්ඩිති සෙවකෙති සද්ධිං නිකම්ම කන්තාරං තරෙය්‍යාථ.
14. ගුණඤ්ඤානො යෙව ගුණිනො ජනස්ස ගුණං වණ්ණන්ති.
15. දුට්ඨා හරියා ධම්මඤ්ඤානො සාමීනො ඔවාදම්සලලකෙකච්චා කුට්ඨිතං සෙවකං ගෙහමහා නිකකඩ්ඪි.
16. විදුතො ජනායෙව සබ්බඤ්ඤාමහි බුද්ධෙ පසිදෙය්‍යුං.

පාලියට නගන්න

1. ඔහු ඔබේ දියුණුව පතන්නාහු නම්, මෙබඳු පහත් මගෙකින් ඔබ ගෙන නො යන්නාහ.
2. දැනුම් ත්‍යාගවත් පුරුෂයා දානයෙන් මසුරු ජනයන් පරදවන්නේ ය.
3. ගුණ ඇතියන් ගේ මරණයෙහි පොළොව ද සැලෙනවා ඇත.
4. තෙපි හැකියහු නම්, වෙළෙඳාමෙන් හෝ ගොවිතැනින් හෝ ධනය උපයවූ.
5. නුවණැති ත්‍යාගවත් ජනයෝ ලෝකයා ගේ යහපත පිණිස ධනය ද ජීවිතය ද පුදන්නාහ.
6. සිල්වත් නුවණැති හික්කුහු සියල්ල දන්නා බුදුරජු ගේ වචනය නො ඉක්මෙන්නාහ.
7. ලොවැ ගුරු ජනයෝ ම හැම කල්හි සතුරන් දිනන්නාහ යි නුවණැත්තෝ කියත්.
8. ඉදින් තෙපි ගුණවත් ආවාදියා ගේ අවවාදය අනුව යන්නහු නම් ඒකාන්තයෙන් මේ අත්බව්හි ද මරණින් මත්තෙහි ද සැප ලබන්නහු ය.
9. තෙපි මෙහි අවුත් අපගේ පුණ්‍යක්‍රියාවට හවුල් වවු.
10. සැප ඇත්තෝ දුක් ඇත්තනට අනුකම්පා කරන්නාහු නම් ඉතා යෙහෙක.

ඉකාරානත
රනති (රාත්‍රිය)

	ඒක	බහු
පයමා විහතති	රනති	රනති, රනතියො
දුතියා විහතති	රනතිං	රනති, රනතියො
තතියා විහතති	රනතියා	රනතිහි, රනතිහි
චතුත්ථි විහතති	රනතියා	රනතිනං
පඤ්චමී විහතති	රනතියා	රනතිහි, රනතිහි
ෂට්ඨි විහතති	රනතියා	රනතිනං
සතතමී විහතති	රනතියා, රනතියං	රනතිසු, රනතිසු
ආලපන විහතති	රනති	රනති, රනතියො

උකාරානත
යාගු (කැඳ)

	ඒක	බහු
පයමා විහතති	යාගු	යාගු, යාගුයො
දුතියා විහතති	යාගුං	යාගු, යාගුයො
තතියා විහතති	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
චතුත්ථි විහතති	යාගුයා	යාගුනං
පඤ්චමී විහතති	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
ෂට්ඨි විහතති	යාගුයා	යාගුනං
සතතමී විහතති	යාගුයා, යාගුයං	යාගුසු, යාගුසු
ආලපන විහතති	යාගු	යාගු, යාගුයො

ඊකාරානත
නදි (නදිය, ගඟ)

	ඒක	බහු
පයමා විහතති	නදි	නදි, නදියො
දුතියා විහතති	නදිං	නදි, නදියො
තතියා විහතති	නදියා	නදිහි, නදිහි
චතුත්ථි විහතති	නදියා	නදිනං
පඤ්චමී විහතති	නදියා	නදිහි, නදිහි
ෂට්ඨි විහතති	නදියා	නදිනං
සතතමී විහතති	නදියා, නදියං	නදිසු
ආලපන විහතති	නදි	නදි, නදියො

උපකාරානන් වද්ද (විවාසන් සන්ති)

	ඒක	බහු
පයමා විහනනි	වද්ද	වද්ද, වද්දයෝ
දුතියා විහනනි	වද්දං	වද්ද, වද්දයෝ
තතියා විහනනි	වද්දයා	වද්දනි, වද්දනි
චතුස්සී විහනනි	වද්දයා	වද්දනං
පඤ්චමී විහනනි	වද්දයා	වද්දනි, වද්දනි
ඡට්ඨී විහනනි	වද්දයා	වද්දනං
ස්තනමී විහනනි	වද්දයා, වද්දයං	වද්දසු
ආලපන විහනනි	වද්ද	වද්ද, වද්දයෝ

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛිතික ශබ්ද

සෙට්ඨි - සිටුවරයා	ගබ්භ - දරුගබ
වණ්ණ - වේශය	අසසාරොහක - අසරුවා
පොතක - පැටවා	සමබ්බක - රන්වන් බෙල්ලා
වත්ථ - රෙද්ද	

නපුංසකලිඛිතික ශබ්ද

පාන - බීම	සුවණ්ණවුණ්ණ - රන්සුණු
සීල - සිල්	ලොම - ලොම්
බීර - කිරි	මසසු - රවුල
දුර - දුර	කාසායවත්ථ-කසටපෙට්ටි වසතුය

සත්විඛිතික ශබ්ද

කුළුඹි - කුසය	යකබ්බිණි - යකින්න
සහායිකා, සබ්බි - යෙහෙළි	මාතිකා - ඇල
සුනබ්බි - බැල්ල	පනති - පාබල සෙනග
යට්ඨි - සැරයටිය	කොට්ඨි - කොන
රජසු - ලනුව	ධෙතු - එළඳෙන
දොණි - ඔරුව	සසසු - නැන්දණියෝ
බුධා - බඩගින්න	ජමබ්බ - ජමබ්බ නදිය
මිඟි - මුව දෙන	වාසි - වැව
සට්ඨි - කළය	වාට්ඨි - සැළිය
බිළාලි, මජ්ජාරි - බැළැලි	රනති - රූ

කුකකුට් - කිකිළි
 කුලකුමාරි - කුලදූරිය
 වාසි - වැය
 අමාවසි - අමාවක
 සිප්පි - සිප්පි බෙල්ලා

දිපිති - දිවිදෙන
 කුයාරි - කෙටේරිය
 පුණ්ණමි - පසොළොස්වක
 පොකබරණි - පොකුණ
 අපි - එළු දෙන

විශේෂණ ශබ්ද

අවුෂ, පසනන - පහන්, පැදුණු මලින, කිලිටය - කිලිට්
 කිස - කෙට්ටු සුබ් - සුව පත්

නිපාත

පුරතො-ඉදිරියෙන්, පළමු කොට පවත්නො - පස්සෙන්
 සයං - නෙමේ, නොමෝ

පුච්ඡුයා

පෙසෙත්වා - යවා ආරුය්හ - නැග
 කාලංකත්වා-කලුරියකොට, මැරී දිසවා - දැක
 හංසෙත්වා - පුජ්ජා ඔහාරෙත්වා, ඔරොපෙත්වා -
 අවුෂාදෙත්වා - ඇද බහවා, ගාදමවා
 උද්දිසස - උදෙසා පාරුපිත්වා - පෙරෙව

ආබ්‍යාතික ක්‍රියා

පනිට්ඨාති - පිහිටයි පවිසති - පිවිසෙයි
 පසසමහති - සංසිඳෙයි පාවිසි (ප-අවිසි) - පිවිසියේ ය
 නිබ්බන්තති - උපදී සංහරති - එකතු කරයි
 නවුෂති - සසී පුරෙති - පුරාලයි
 ධොවති - සෝදයි සමාදියති - ගනී
 පබ්බසති - පැවිදි වෙයි විදංසෙති - නියවයි

ඇබ්‍යසිය

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. සෙටියිනො හරියාය කුළුයිං ගබ්භො පනිට්ඨාසි.
2. යකඩ්ණි සහායකාය වණ්ණනාගන්ත්වා ගෙහං පාවිසි.
3. කසසකා නදියා උදකං මානිකාහි බෙත්තං නයිංසු.
4. වණ්ණකා සුනබ්බො සුනබ්බො සද්ධිං සිගාලමතුබන්ධි.

5. සෙනාපති පනතිං පුරතො පෙසෙතො සයං අසසමාරුය්හ අසසාරොහකෙහි සද්ධිං පවජනො ගවජි.
6. සාමණේරො යට්ඨියා කොට්ඨං ගඟෙතො ථෙරසස පුරතො ගවජි.
7. කුමාරියො සබ්බි සද්ධිං නිකමම රජජුහි ධෙනුයො බන්ධිතො ආනෙසුං.
8. යාගුයා පානෙන සසසුයා බුධා පසසමි.
9. බහු වධුයො ජමබුං නදිං ඔනරිතො සුවණ්ණවුණ්ණානි සංහරිංසු.
10. මිගි කාලංකතො යකබ්බි හුතො නිබ්බතති.

(ආ)පාලියට නගන්න

1. යෙහෙළියෙනි, තෙපි වැවට ගොස් කළුවලින් දිය ගෙනවුත් සැළි පුරාලවු.
2. බැළැලි රෑ අවුත් කිකිළියගේ පැටවුත් කෑවාය.
3. දිව්දෙන මැරී සැවැත්නුවරැ කුලඳරියක් ව උපන්නි ය.
4. තෙපි ගොස් කෙටේරිවලින් ගස කපා හෙලා වැවලින් සසිවු.
5. පසොළොස්වක්හි ද අමාවක්හි ද උපාසකයෝත් උපාසිකාවෝත් වෙහෙරෙහි රැස් ව සිල් ගනිත්.
6. මෙහි පොකුණෙහි පහන් දියෙහි සිප්පිබෙල්ලන් ද රත්වත් බෙල්ලන් ද අපි දකිමු.
7. නොප වැවට ගොස් කිලිටි රෙදි සෝදා ගත යුතු.
8. බැළැලි බැල්ල දැක බියවැ ලොම් පුප්පා දත් නියැවී ය.
9. එළ දෙනගේ කිරි බීමෙන් කෙට්ටු දරුවා සුව පත් විය.
10. හේ කෙස් ද රවුල ද බහවා කසට පෙවු වසනු හැඳ පෙරෙව බුදුරජුන් උදෙසා පැවිදි විය.
11. අපි ගංගා නදියෙහි බොහෝ දුර ඔරුවෙකින් ගියමු.

නතතු (මුතුබුරා)

විභතති	ජික	බහු
පයමා	නතතා	නතතාරො
දුතියා	නතතාරං	නතතාරෙ, නතතාරො
තතියා	නතතාරා	නතතාරෙහි, නතතාරෙහි
චතුර්ථී	නතතු, නතතුනො, නතතුස්ස	නතතාරානං, නතතානං, නතතුනං
පඤ්චමී	නතතාරා	නතතාරෙහි, නතතාරෙහි, නතතුහි
ඡට්ඨී	නතතු, නතතුනො, නතතුස්ස	නතතාරානං, නතතානං, නතතුනං
සතතමී	නතතරී	නතතාරෙසු, නතතුසු
ආලපන	හෙ නතත, නතතා	භවනො නතතාරො

52. පිතු - භාතු ශබ්ද දෙක හැර ඉතිරි තුප්‍රත්‍යයාන්ත පුංලිඛිත ශබ්දයෝ නතතු ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්.

පිතු - භාතු ශබ්ද දෙක මදක් වෙනස් ව වරනැගේ.

විභතති	ජික	බහු
පයමා	පිතා	පිතරො
දුතියා	පිතරං	පිතරෙ, පිතරො
තතියා	පිතරා	පිතරෙහි, පිතරෙහි
චතුර්ථී	පිතු, පිතුනො, පිතුස්ස	පිතුහි, පිතුහි
පඤ්චමී	පිතරා	පිතරානං, පිතානං, පිතුනං
ඡට්ඨී	පිතු, පිතුනො, පිතුස්ස	පිතරෙහි, පිතරෙහි
සතතමී	පිතරී	පිතුහි, පිතුහි
ආලපන	හෙ පිත, පිතා	පිතරෙසු, පිතුසු
භාතු-ශබ්දය පිතු-ශබ්දය මෙන් වරනැගේ.		භවනො පිතරො

**සුඵලිඛිත ශබ්ද
මාතූ-ශබ්දය
මාතූ (මව)**

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	මාතා	මාතරෝ
දුතියා	මාතරං	මාතරේ, මාතරෝ
තතියා	මාතරා, මාතූයා	මාතරෙහි, මාතරෙහි මාතූහි, මාතූහි
චතුර්ථී	මාතූ, මාතූයා	මාතරානං, මාතානං, මාතූනං
පඤ්චමී	මාතරා, මාතූයා	මාතරෙහි, මාතරෙහි මාතූහි, මාතූහි
ෂට්ඨී	මාතූ, මාතූයා	මාතරානං, මාතානං, මාතූනං
සත්තමී	මාතරි	මාතූසු, මාතරෙසු
ආලපන	භොති මාත, මාතා	භොති මාතරෝ
දුහිතූ, ධීතූ (දු)-ශබ්දයෝ ද මාතූ-ශබ්දය මෙන් වර්තාගෙන්.		

53. තුප්පත්‍යයානනයන්ගේ යෙදීම

දානං දාතා, දානස්ස දාතා (දන් දෙන තැනැත්තා)
ධම්මං දෙසෙනා, ධම්මස්ස දෙසෙනා (දහම් දෙසන්නා).

ශබ්ද මාලාව

පතිණාති - යවයි	වණ්ණාති - වණයි, පසසයි
පරිපපති - ජපකරයි, මතූරයි	මිච්ඡා - නි. වරදවා, වැරදි ලෙස
පටිපජ්ජති - පිළිපදී	නිසංසයං - නිසැක ලෙස
මුච්චති - මිඳෙයි, වැගිරෙයි	පච්චාගච්ඡති-පෙරළාපයි, ආපසුපයි
සාමගති - ඉ. සමගිය	මුංචති - මුදයි, වගුරුවයි

පුංලිඛිත

සොතූ - අසන්නා	ජෙතූ - දිනන්නා
දාතූ - දෙන තැනැත්තා	කතතූ - කරන්නා
භතතූ - සැමියා	භාතූ - සහෝදරයා
භොතූ - හෝම කරන්නා	නෙතූ - නායකයා
ගතතූ - නසන්නා	ගතතූ - යන්නා
නතතූ - මුහුඹුරා	සත්ථූ - ශාසනයෙන් වහන්සේ
තිකඛතතූ - පු. නික්මෙන්නා	

ඡෙතනු-සිදින්නා, කපන්නා
 වෙනු - රැස්කරන්නා
 ඡාදෙනු - වසාලන්නා
 සංචාරෙනු, නිවාරෙනු-අවුරන්නා
 දෙසෙනු - දෙසන්නා
 කෙනු - මිළියට ගන්නා
 මොකක - නිවන
 පෙම - ප්‍රේමය, ආදරය
 මගග - මග
 පාණි - ප්‍රාණියා
 සංස - සංඝයා, සමුහය

හෙතනු - බිඳින්නා
 බුජකිතු, අධිගතනු -
 අවබෝධ කරන්නා
 නිකමතනු - නික්මෙන්නා
 විකෙකනු - විකුණන්නා
 පවිතු - පිසන්නා
 ඔකාස - අවසර, ඉඩ
 පසස - පැත්ත, පාර්ශ්වය
 සගග - සවරිය
 සිහලදීප - හෙළදිව

නපුංසකලිඛිතික

මනන - මන්ත්‍රය
 පුඤ්ඤ - පින
 අනතරාපණ - කඩමංඬිය
 හව්‍ය - හෝම ද්‍රව්‍ය

අසසු - කදුළු
 කාරුඤ්ඤ - කරුණාව
 ආපණ - කඩය
 හණ්ඩ - බඩු

සත්‍වලිඛිතික

විතති - සතුට
 සුතනු - මනා සිරුර ඇත්ති
 කරුණා - කරුණාව
 සද්ධා - සැදැහැව

කිතති - කිරිනිය
 පිති - ප්‍රීතිය
 සාමගි - සමගිය

නිපාත

මිවණ - වරදවා
 එව - ම

සුමමා - මනා ලෙස

ක්‍රියාපද

අධිගවජනි - අවබෝධ කරයි
 වණ්ණනි - වණයි
 පරිජපනි - ජප කරයි
 වඩ්ඝනි - වැඩෙයි
 නිලියනි - සැලෙවෙයි
 පච්චාගවජනි - පෙරළා එයි
 උපසංකමනි - වෙත එළැඹෙයි
 පටියාදෙනි - පිළියෙල කරයි

ලහනි - ලබයි
 පහිණානි - යවයි
 පටිපජනි - පිළිපදී, පවති
 මුළුවනි - මිඳෙයි, වැගිරෙයි
 අවජිතනි - පැහැර ගනී
 මුඤ්ඤනි - මුද්දයි, වගුරුවයි
 පසිදනි - පහදී
 නිකමනි - නික්ම යෙයි

ඇමැයි

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. ධම්මං සොනාරො මොකකං අධිගව්ඨංසු.
2. අරිතං ජෙනාරො චිතතිං ච කිතතිං ච ලභිංසු.
3. යාවකා දානාරාතං ගුණං වණ්ණංසු.
4. සෙට්ඨිනො මානා ගෙහස්ස කතතාරං ආනෙතුං සෙවකං පභිණි.
5. වට්ඨ හතතාරං උපසඬකම්භො භාතරා සද්ධිං ගාමං ගතතුං ඔකාසං යාවි.
6. හොතාරො මනතං පරිජපිත්වා හව්‍යාති අග්ගිමහි පකඛිපිංසු.
7. ගාමස්ස නෙතා මිගානං හතතාරං දිසවා කුජකිත්වා යට්ඨියා පහාරං අද්දාසි.
8. හෙ දුහිතා, සචෙ ත්වං මානරි වා පිතරි වා මිච්ඡා පටිපජ්ජෙය්‍යාසි, ධුචං ත්වං මරණා පරං නිරයෙ නිබ්බතෙය්‍යාසි.
9. කුමාරා ධම්මඤ්ඤානො ඔවාදං සුත්වා භාතරි සමමා පටිපජ්ජිංසු.
10. දුහිතරි මාතුයා ච පිතුනො ච පෙමො වඩ්ඪි.
11. මාතුයා මරණේ පුතතස්ස ච ධීතුයා ච අකඛිති අසසුති මුළුවිංසු.
12. චොරා මග්ගස්ස පසෙස රුක්කානමනතරෙ නිලීයිත්වා ගතතාරාතං ධනං අවජිජ්දිංසු.
13. සෙට්ඨිනො නතතා භාතරා ච ධීතුයා ච සද්ධිං විහාරං ගන්ත්වා සත්ථාරං දිසවා වජ්දිත්වා පුජෙත්වා ධම්මං ච සුත්වා පච්චාගව්ඨිංසු.
14. රුක්කස්ස ජෙනතා ච සට්ඨස්ස හෙනතා ච නෙතාරා භායිත්වා සරමා පලායිංසු.
15. මග්ගෙන ගතතාරාතං භොජනං දානාරො පුඤ්ඤස්ස චෙතාරො හවතති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ශ්‍රාවකයෝ ශාස්තෘහු ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා ධර්මය අසා දහම් දන්නෝ වූහ.
2. භායා තොමෝ සවාමියා දැක ප්‍රීතියෙන් කඳුළු වැගුරුවාය (මිදුවාය).
3. සහෝදරයාගේ ද මුතුබුරාගේ ද යහලුවෝ බණ අසන්නෝ ද නිවන අවබෝධ කරන්නෝ ද වන්නාහ.
4. සංඝයා ගේ සමගිය බිඳින්නෝ සවරියේ මග ද මෝක්කයේ මග ද අවුරන්නෝ වන්නාහ.
5. සැදැහැයෙන් හිඤ්ඤාව ද කරුණායෙන් දිළින්නට ද දන් දෙන්නෝ සවරියට යන්නෝ වන්නාහ.
6. මනා සිරුර ඇත්තිය ගේ සැමියා දියැණියන් ද මුතුබුරා ද කැටුව හෝම කරන්නහු වෙත ඵළැඹුණෝ ය.
7. දඹදිවට යන්නෝ නැවට නැග හෙළිදිවින් නික්මෙන්නෝ වූහ.
8. දහම් මනාකොට දෙසන්නන් කෙරෙහි අසන්නෝ පැහැදුණාහ.
9. කන්‍යාව ගේ යෙහෙළියෝ දහම් දෙසන්නවුනට බොජුන් පිළියෙල කළාහ.
10. සිටුහු ගේ පුතා ද දුව ද කඩමංඬියට ගොස් බඩු විකුණන්නවුන් ද මිලයට ගන්නවුන් ද වෙත ඵළැඹියාහ.
11. තරුණිය ගේ සවාමියා කඩයෙන් වසනයක් මිලයට ගෙන බත් පිසන්නහුට දුන්නේ ය.
12. ප්‍රාණීන් නසන්නාහට මෙහි වසන්නට ඉඩ දෙන්නෙහි නම්, අද ම මම මෙ තැනින් නික්ම යන්නෙමි.

54. සබ්බ, කතර, කතම, උභය, ඉතර, අසාද, අසාදතර, අසාදතම ආදිහු සථිනාම නම් වෙති. ඔවුන් අතුරෙන් පළමුවෙන් ත-ශබ්දය වර නැගෙන සැටි මෙහි දැක්වේ.

**ත-ශබ්දය
පුංලිඛශයෙහි**

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	සො (තේ)	තෙ, නෙ (ඔහු)
දුතියා	තං, නං (ඔහු)	තෙ, නෙ (ඔවුන්)
තතියා	තෙන, නෙන	තෙහි, නෙහි, තෙහි, නෙහි
චතුත්ථි	තස්ස, නස්ස	තෙසං, නෙසානං, තෙසං, නෙසානං
පඤ්චමී	තමහා, තස්මා, තමහා, තස්මා	තෙහි, තෙහි, තෙහි, නෙහි
ඡට්ඨි	තස්ස, නස්ස	තෙසං, නෙසානං, තෙසං, නෙසානං
සත්තමී	තමහි, තස්මිං, තමහි, තස්මිං	තෙසු, නෙසු

සත්විලිඛශයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	සා (ඔ)	තා, නා, නායො, නායො (ඔහු-ඒ සත්වු)
දුතියා	තං, නං (ඇය)	තා, නා, නායො, නායො (ඔවුන්)
තතියා	තාය, නාය	තාහි, නාහි, නාහි, නාහි
චතුත්ථි	තස්සා, තිස්සා, නාය, නාය තස්සාය, තිස්සාය	තාසං, නාසානං, තාසං, නාසානං
පඤ්චමී	තාය, නාය	තාහි, නාහි, නාහි, නාහි
ඡට්ඨි	තස්සා, තිස්සා, නාය, නාය තස්සාය, තිස්සාය	තාසං, නාසානං, තාසං, නාසානං
සත්තමී	තස්සං, නස්සං, තිස්සං, තායං, නායං, නාය, නාය	තාසු, නාසු

නපුංසක ලිඛශයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	තං (එය)	තෙ, තානි (ඒවා)
දුතියා	තං (එය)	තෙ, තානි (ඒවා)

සෙසු විබන්ධි පුමලිභ්ග්‍යෙහි මෙති

මේ සථනාම තනි ව ද අන් නාමයනට විශේෂණ ව ද වාක්‍යයෙහි යෙදේ.

එත-ශබ්දය ද ත-ශබ්දය මෙන් වර නැගේ. එසො, එතෙ, එතං, එතෙ ආදි වශයෙනි.

අථ

සො - හෙතෙම	තෙ - ඔහු, තුමු	එසො - මේ තෙම
සා - ඔ නොම	තා-ඔහු(ඒ සත්‍ය)තුමු	එසා - මෝ තොමෝ
තං - එය	තානි - ඒවා	එතං - මෙය
තමහි - එහි	තෙසු - ඒවායේ	

විශේෂණ වන විට

සො රුකෙකා - ඒ ගස	තෙ රුකකා - ඒ ගස්
සා ලතා - ඒ වැල	තා ලතායො - ඒ වැල්
තං ඵලං - ඒ ගෙඩිය	තානි ඵලානි - ඒ ගෙඩි

යනාදි වශයෙනි.

ඇබ්භිසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. සො රුකකං ඡිත්තං.
2. තෙ ගාමං ගව්‍යන්තං.
3. අහං තං ආනෙසාමි.
4. සා තෙන සද්ධිං විජ්ජාලයං ගව්‍යන්තං.
5. තුමෙහ තෙහි විනා තත්‍ර මා වසමි.
6. තා තස්ස කුප්පකන්ති.
7. මයං තෙසං න තුසාමි.
8. තස්සා පුතෙනා නගරෙ වසති.
9. තං ඵලං තමහා රුකකමහා ඉදානි පති.
10. තා ඉත්ථියො සුචෙ ඉතො නිකම්මස්සනති.
11. සා මානා නාය ධීතුයා ච තෙන පුතෙනා ච විනා වසිතුං න ඉව්ඡති.
12. තස්සා නදියා තිරෙ තෙ නාපසා අසාමං කරොතති.
13. තාසං විණානං මධුරො සරො තෙසං පුරිසානං තාසං ඉත්ථිනං ච විතනං පිණෙති.
14. තමහා ගාමමහා තෙ ජනා නිකම්මනති.
15. තෙසු රුකෙකසු නාසු ලතාසු ච පුජ්ජානි විකසනති.

(ආ) 17 වන අභ්‍යාසයේ (අ) කොටසෙහි පෙනෙන වාක්‍යවල සුදුසු තැන්වලට ත-ශබ්දයෙන් නිපන් පද යොදා සකස් කොට තේරුම් ද ලියනු.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. අපි ඔහුගේ කථාව අසන්නට යන්නමු.
  2. ඒ සෙනෙවියා ගේ බිරිය ඇගේ දුව ගේ ගුණ වණයි.
  3. ඒ නැවෙහි බොහෝ සතුන් ද පුරුෂයෝ ද වෙත්.
  4. ඒ ශාලායෙහි දැන් සතුන් ගේ සභාවක් පවතී.
  5. අර බැළැලිය ගෙන් බිය වැ ලෙහෙනා කැගායි.
  6. බලු තෙම අර එළ දෙනගේ පැටියා සමග සෙල්ලම් කරයි.
  7. අක්ක පුරුෂයා අර වළෙහි වැටුණේ ය.
  8. ඒ වේලායෙහි ඒ කාරණය සලකා ශාසනායන් වහන්සේ මෙසේ වදාරන සේක.
  9. ඒ කුමරහු වෙනෙහි ඒ ඒ නැතැ ඇවිදිති.
  10. ඒ එළදෙන ඇගේ පැටියා සමග ම ගෙන එවූ.
- (ඊ) නෙතු - ධීතු ශබ්ද වර නගනු. එත-ශබ්දය තුන් ලිහියෙහි ම වර නගා අරී දෙනු.

තදවග්ගානාදේශ සංකීය

55. වර්ගල අනන්ත අකුරු වර්ගානත නම්. බිත්තුවට පර ව වර්ගාකාරයක් වුවොත් ඒ බිත්තුව එකි අකුර අයත් වර්ගයේ අනන්ත අකුර බවට පෙරළේ (හෙවත් කවර්ගයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිත්තුව බි යන්නක් බවට පැමිණේ, වර්ගයේ අකුරකට මුලින් හිටි බිත්තුව කද්-යන්නෙක් වේ, ට-වර්ගයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිත්තුව හි-යන්නෙක් වේ, ත-වර්ගයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිත්තුව ත්-යන්නෙක් වේ, ප-වර්ගයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිත්තුව මි-යන්නෙක් වේ).

උදාහරණ

සං ගණනාති = සංගණනාති,
 සංජායති = සංඤ්ජායති,
 තං යානං = තණ්‍යානං,
 සං තිට්ඨති = සන්තිට්ඨති,
 තං ඵලං = තම්ඵලං.

නිගහිතයෙන් පර වූ සචරයට ලෝපය

56. බිත්තුවෙන් පසු ව සිටින හුසව් සචරය බොහෝ තැන ලොප් වේ. එවං අපි = එවං'පි, තං ඉති = තං'ති, තං ඉව = තං'ව. පරසචරය ලොප් ව වර්ගානාදේශ නොවූ තැන අවග්‍රාහ ලකුණ (') උඩින් ලියනු.

සන්ධි වූ පසු තදවග්ගානාදේශය විය හැකි තැනෙක නම් එය ද වේ. උඩ නිදසුනෙහි එවං'පි, තං'ති යන දෙපොලෙහි තදවග්ගානාදේශය වී එවමයි, තනති යි සිද්ධ වේ.

සථනාම
ඉදං ශබ්දය*
පුංලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පදමා	අයං	ඉමෙ
දුතියා	ඉමං	ඉමෙ
තතියා	අනෙන, ඉමිනා	එහි, එහි, ඉමෙහි, ඉමෙහි
චතුර්ථි	අසස, ඉමසස	එසං, එසානං, ඉමෙසං, ඉමෙසානං
පඤ්චමී	අසමා, අමහා, ඉමසමා, ඉමමහා	එහි, එහි, ඉමෙහි, ඉමෙහි
ඡට්ඨී	අසස, ඉමසස	එසං, එසානං, ඉමෙසං, ඉමෙසානං
සතතමී	අසමිං, අමහි, ඉමසමිං, ඉමමහි	එසු, ඉමෙසු

නපුංසකලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පදමා	ඉදං	ඉමෙ, ඉමානි
දුතියා	ඉදං, ඉමං	ඉමෙ, ඉමානි

ඉතිරි කොටස් පුංලිඛගයෙහි මෙති.

සත්විලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පදමා	අයං	ඉමා, ඉමායො
දුතියා	ඉමං	ඉමා, ඉමායො
තතියා	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
චතුර්ථි	අසසා, ඉමාය	ඉමාසං, ආසං
	ඉමිසසා, ඉමිසසාය	ඉමාසානං, ආසානං
පංචමී	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
ඡට්ඨී	අසසා, ඉමාය	ඉමාසං, ආසං
	ඉමිසසා, ඉමිසසාය	ඉමාසානං, ආසානං
සතතමී	අසසං, ඉමිසසං, ඉමායං	ඉමාසු, ආසු

* ඉදං ශබ්දයෙන් ළඟ සිටින අය හෝ දෑ දැක්වේ.

57. මේ සථිනාම විශේෂණ ව ද යෙදේ.

අථි

අයං - මේ නෙමේ

අයං පුරිසො - මේ පුරුෂ තෙම

අයං - මෝ නොමෝ

අයං ඉන්ද්‍රිය - මේ සත්‍රි නොමෝ

ඉදං - මෙය

ඉදං ඵලං - මේ ගෙඩිය

යනාදි වශයෙන් අථි ගත යුතු.

පුංලිඛිනික

අයා - ආයියා

අලිකවාදි - බොරු කියන්නා

අත්ත - යහපත, දියුණුව

උපද්ධව - විපත, උවදුර

පාණානිපාත - සතුන් මැරීම

අතිති - ආගන්තුකයා

සත්‍රිලිඛිනික

වසුධා - පොළොව

පක්කා - ප්‍රඥාව

දයා - කරුණාව

වඩ්ඪි, වුද්ධි - දියුණුව

නපුංසකලිඛිනික

නරක - නිරය

අනගාරිය - මහණකම

තෙමාස - තුන් මස

වට්ඨකක - සසර දුක

සරණ-(බුද්ධ ධම්ම සංඝ යන)

බාලය - බාල වයස්,

තුන් පිහිට

ලපැටි විය

අභාසුක - අපහසුව

ජිවිත - ජිවිතය

කදරිය - තද මසුරු බව

අගාර - ගිහි ගෙය

විශේෂණ

තදුපිය - එයට සුදුසු පමණ වූ සුර - ශූර වූ

කදරිය - තද මසුරු

සාධු - හොඳ

ඵවරූප - මෙ බඳු

හීන - පහත්

ගිලාන - ගිලන්, ලෙඩ වූ

පච්චාමිතත - සතුරු

අසාධු - නොහොඳ

ආබ්‍යාන

වඩ්ඪනි (වඩ්ඪ) - වැඩෙයි

පතිට්ඨානි (පති-ඨා) - පිහිටයි

ඵලනි (ඵල්) - පැළෙයි, පල දරයි

උත්තරනි (උ-තර්) - ගොඩ නගී

විරමනි (වි-රම්) - වළකී

ජිනානි (ජි) - දිනයි

අනුගවජනි (අනු-ගම්) - අනුව යයි, පිළිපදී

සරල පාලි ශික්ෂකය

103

Non-Commercial Distribution

පාපුනානි (ප-අජ) - පැමිණේ
 ජායනි (ජන්) - උපදී
 පබ්බජනි (ප-වජ්) - පැවිදි වෙයි
 නිස්සාදෙනි (නි - පද්) - නිපදවයි
 මුච්චනි (මුච්) - මිඳෙයි
 පරිච්චනි (පරි - වජ්) - පරිත්‍යාග කෙරෙයි, පුදයි
 අතිකකමනි (අති - කම්) - ඉක්මෙයි

නිපාත

සතතධා - සන් කඩකට   නත්ති - නැත
 අථ - එබැවින්, එකල්හි, ඉක්බිති   තථා - එසේ
 පච්ඡා - පසු වැ   සදා - හැම කල්හි
 අපි - පවා, ද

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. හතෙන්, සවේ අය්‍යා ඉමං තෙමාසං ඉධ වසෙය්‍යං, මයං සරණෙසු පතිට්ඨාය සිලානි ගණෙහය්‍යාම.
2. හතෙන්, සවේ අපාසුකං උපපජ්ජෙය්‍ය, අථ මයං හං කථෙය්‍යාම.
3. මයං කථං තං ජානෙය්‍යාම ?
4. සවේ ඵවරුපස්ස අය්‍යස්ස සන්තිකං න ගච්ඡිස්සාමි මම සීසං සතතධා ඵලෙය්‍ය.
5. හො පුරිස, සවේ සකෙකාසි, ත්වං ඉමිස්සං නදියං ඉමස්මිං යානෙ උදකෙ නිමුජ්ජිතො අක්කෙතො යානෙන උත්තරිතො ගච්ඡෙය්‍යාසි.
6. යනන්තූනාහං සයමෙව ගන්තො වෙජ්ජං ආනෙය්‍යාමිති තස්ස ගිලානස්ස ගහපතිනො පුත්තො චිත්තෙති.
7. ගච්ඡෙය්‍යාසි ත්වං පුත්ත පාඨසාලං ?
8. සවේ ත්වං පාපානි කරෙය්‍යාසි නරකෙ උපපජ්ජෙය්‍යාසි.
9. හොතෙනා, තුමෙහ පාණානිපානා චිරමෙය්‍යාම.
10. පණ්ඩිතො අකෙකාධෙන කොධං ව, සාධුනා අසාධුං ව, දානෙන කදරියං ව, සවේචන අලිකවාදිතං ව ජිනෙය්‍ය.
11. හිතං ධම්මං න සෙවෙය්‍ය.
12. නරපතයො ඉමං වසුධං ධම්මෙන පාලෙය්‍යං.
13. යෙ මාතුයා ව පිතුතොව ආචරියස්ස ව වචනමනුගච්ඡෙය්‍යං තෙ සුඛං විනෙදෙය්‍යං.

14. යදි තුමෙහ අසම්මයෙව බාලෙස සිසං සිකෙබය්‍යාථ අථ පච්ඡා අභිවුද්ධිං පාපුනෙය්‍යාථ.
15. අසච්චාහි වාචාහි බහවො උපද්දවා ජායෙය්‍යං.
16. හෙ සුද, ත්වං ඉම්බ්‍යා පුනෙතන සද්ධිං ගන්තවා එතෙසං අභිජිතමත්ථාය භතතං තදුපියං ච ව්‍යක්ඛන්තං පචෙය්‍යාසි.
17. අගොචතාහං අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බපේය්‍යාමි, සමණධම්මං ච සමමා සුරෙය්‍යාමි, තෙන ඉමම්හා වට්ඨකකම්මා මුචෙවය්‍යාමි.

(ආ) පාලියට නගන්ත

1. ඔහු ඔබේ දියුණුව කැමැත්තාහු නම්, මෙබඳු පහත් මගෙකින් ඔබ (ත්වං) නො ගෙන යන්නාහ.
2. "දෑහැමි රජ ඒ සතුරන් පරදවා වා"යි හේ නිතර පනයි.
3. ගුණවතුන් ගේ මරණයෙහි මේ පොළොව පවා සැලෙනවා ඇත.
4. හෝ හැක්කෙහි නම් වෙළෙඳාමෙන් හෝ ගොවිතැනින් හෝ අන් දෑහැමි උපායෙකින් ධනය උපයව.
5. යම් කෙනෙකුන්ගේ දානයෙක් ශිලයෙක් ඥානයෙක් ගුණයෙක් ධර්මයෙක් නැද්ද, ඔහු මිනිස් තිරිසන්තු (මනුසස්තිරච්ඡානා) ය.
6. සත්පුරුෂයෝ ධනය ද ජීවිතය ද අනුන්ගේ යහපත පිණිස පුදන්නාහ.
7. හික්මුණු ළමෝ මව ගේ හෝ පියා ගේ අවවාදය නො ඉක්මෙන්නාහ.
8. මේ සැඩ සුළඟින් ගෙවල් පවා වැටිය හැක්ක.
9. දයායෙන් ද ප්‍රඥායෙන් ද එසේම අන් බොහෝ හොඳ ගුණවලින් ද ඒ හික්මුණු ළමයා ගේ සිත වැඩෙන්නේ ය.
10. අපි අද මිතුරන් සමග නුවරින් නික්මැ නැවෙත් ගහ තරණය කොට ඒ සෘෂිහුගේ අසපුවට යමෝ වා.
11. මේ පොළොවෙහි ශූර පුරුෂයෝ ම හැම කල්හි දිනන්නාහ යි පඬිහු කියත්.
12. ඒ වීර සත්‍රීන් ගේ ශූර දරුවෝ රණ බිමට වැද දැන් සියලු සතුරන් පරදවන්නාහ.

සබ්බ - (සියලු)

පුංලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බො	සබ්බෙ
ආලපන	සබ්බ	සබ්බෙ
දුතියා	සබ්බං	සබ්බෙ
තතියා	සබ්බෙන	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
චතුර්ථී	සබ්බස්ස	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං
පංචමී	සබ්බස්මා, සබ්බස්මා	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
ඡට්ඨී	සබ්බස්සා	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං,
සතතමී	සබ්බස්මිං, සබ්බස්මි	සබ්බෙසු

සත්ථිලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බා	සබ්බා, සබ්බායො
ආලපන	සබ්බ	සබ්බා, සබ්බායො
දුතියා	සබ්බං	සබ්බා, සබ්බායො
තතියා	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
චතුර්ථී	සබ්බස්සා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
පංචමී	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
ඡට්ඨී	සබ්බස්සා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
සතතමී	සබ්බස්සං, සබ්බායං	සබ්බාසු

නපුංසක ලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බං	සබ්බෙ, සබ්බානි
ආලපන	සබ්බ	සබ්බෙ, සබ්බානි
දුතියා	සබ්බං	සබ්බෙ, සබ්බානි

ඉතිරි විබජ්ඣ පුංලිඛගයෙහි මෙති.

58. පුඛබ්බ, පර, අපර, දකඛිණ, උත්තර, අධර යන ශබ්දවල පංචමී ඒක වචනයෙහි පුඛබ්බා, පරා, අපරා, දකඛිණා, උත්තරා, අධරා යි ද සතනමී ඒකවචනයෙහි පුඛබ්බ, පරෙ, අපරෙ, දකඛිණෙ, උත්තරෙ, අධරෙ යි ද පුංලිඛා නපුංසකලිඛා දෙක්හි ම ශබ්ද රූප ඇති වේ. සෙසු සියලු රූප සබ්බ ශබ්දයේ මෙහි.

සබ්බ ශබ්දය සේ වර නැගෙන සථිනාම

කතර - (දෙදෙනකුන් ගෙන්) කොයි, කවර ?

කතම - (වැඩි දෙනකුන් ගෙන්) කොයි, කවර ?

අඤ්ඤ - අන්

අඤ්ඤතර - එක්තරා

අඤ්ඤතම - එක්තරා

උභය - දෙ දෙන

ඉතර - (දෙදෙනකුන් ගෙන්) අනෙක්

පුඛබ්බ - පෙර, පළමු, නැගෙන හිර

උත්තර - උතුරු

දකඛිණ - දකුණු

අධර - යට දෙසැ වූ

ය - යම්

කිං - කවර, කොයි ?

59. කිං-ශබ්දය ක-ශබ්දය මෙන් සලකා, "කො, කෙ, කං, කෙ, කෙන, කෙහි" යන ආදි වශයෙන් වර නගනු.

පුංලිඛා නපුංසකලිඛා දෙක්හි ම සතනමී ඒකවචනයෙහි කමහි කසමිං යන රූප දෙක සේ ම කිමහි කිසමිං යන රූප ද,

ඡට්ඨ ඒකවචනයෙහි කිසස යැ යි රූපයෙක් ද,

නපුංසක ලිඛිත පඨමා ඒකවචනයෙහි කං, කිං කියා රූප දෙකක් ද ඇත.

60. වී, වන, අපි. විභක්තාන්ත වූ (හෙවත් වර්තමාන) කිං-ශබ්දයට "වී, වන" හෝ "අපි" යන නිපාත එක් කරනු. එවිට "කිසි, කිසියම්, එක්තරා, සමහර, ඇතැම්" යන අර්ථ ලැබේ.

උදාහරණ :

කොව්, කෙව්, කංව්, කෙව්, කෙනව්, කෙහිව් . . . . .
කාව්, කායව්, කාහිව් . . . . . කංව්, කිංව්.

කොවන, කෙවන, කාවන, කංවන . . . . .

කො'පි (කො අපි) . . . . . කාපි . . . . .
කමපි, කිමපි, කමපි, කිමපි . . . . . යන ආදිය වේ.

මේ සඵනාම තනි වැද අන් ශබ්දයකට විශේෂණ වැද
වාක්‍යයෙහි යෙදේ.

අථී

සබ්බො - සියල්ල	සබ්බෙ - සියල්ලෝ
සබ්බා - සියලු (සත්‍රී)	සබ්බං - සියල්ල
පුබ්බො - පළමුවැන්නා	පුබ්බා-පළමුවැන්නි, පෙරවූ තැනැත්ති
කො - කවරේ ද ?	කා - කවර් ද ?
කොව් - කිසිවෙක්	කාව් - කිසි (තැනැත්තියක්)
කෙව්-සමහරු, ඇතැම් කෙනෙක්	කංව්, කිංව් - කිසිවක්
කිසමිව් - කිසිවකු කෙරෙහි	කොවන, කො'පි - කිසිවෙක්
කාවන (කා'පි)-කිසි(සත්‍රියක්)	

සබ්බො ජනො - සියලු දෙනා
සබ්බෙ ජනා - සියලු දෙනෝ
සබ්බා ඉත්ථි - සියලු සත්‍රී
සබ්බං ධනං - සියලු ධනය
පුබ්බො පුරිසො - පළමු මිනිසා
පුබ්බා දිසා - පෙර දිශාව
කො පුරිසො ? - කවර පුරුෂයෙක් ද ?
කා ඉත්ථි ? - කවර සත්‍රී ද ?
කොව් පුරිසො - කිසි පුරුෂයෙක්, එක්තරා පුරුෂයෙක්
කාව් ඉත්ථි - කිසි (එක්තරා) සත්‍රියක්
කෙව් පුරිසා - සමහර (ඇතැම්) මිනිස්සු
කංව් ධනං, කිංව් ධනං - කිසි (කිසියම්, එක්තරා) ධනයක්
කිසමිව් පුරිසෙ - කිසි මිනිසකු කෙරෙහි
කොවන (කොපි) පුරිසො - කිසි (එක්තරා) මිනිසෙක්
කාවන (කාපි) ඉත්ථි - කිසි සත්‍රියක්

යන ආදි වශයෙන් අථී ගත යුතු.

61. ය-ශබ්දය අනිශ්චයයෙන් යමක් කීමෙහි යෙදේ. එය එක් වැකියෙකු යෙදෙන විට එයට සමබන්ධ අනිත් වැකියෙහි, ත-ශබ්දය යෙදේ.

යො ඉවෂ්ඨි සො ගවෂතු - යමෙක් කැමැති වේ නම්, හේ යේ වා (කැමැති නැතැත්තේ යේ වා).

යො පුරිසො ඉවෂ්ඨි සො (පුරිසො) ගවෂතු - යම් මිනිසෙක් කැමැති නම් හේ යේ වා.

සො යසම්ඨං වසති අහං තං ධානං ගවෂාමි - හේ යම් තැනෙක වෙසේ ද මම එතැනට යෙමි (ඔහු වසන තැනට මම යමි).

62. වි, වන හෝ අපි යන නිපාත සමග යෙදුණු කිං ශබ්දය ය-ශබ්දය හා වාක්‍යයෙහි යෙදුණු විට "කවරෙක් නුමුත්, කවරෙක් හෝ, යම් කිසිවෙක්" යන අර්ථ ලැබේ.

උදාහරණ :

යො කොච්චි, යො කොචන, යො කොපි - කවරෙක් නුමුත්, කවරෙක් හෝ, යම් කිසිවෙක්.

යො කොච්චි පුරිසො, යො කොචන පුරිසො, යො කොපි පුරිසො - කවර පුරුෂයෙක් නුමුත්, කවර හෝ පුරුෂයෙක්, යම් කිසි පුරුෂයෙක්.

යසස කසසච්චි, යසස කසස වන, යසස කසසාපි - කාට නුමුත්, කාට හෝ, යම් කිසිවකුට.

යසස කසසච්චි පුරිසසස - කවර පුරුෂයකුට නුමුත්, කවර පුරුෂයකුට හෝ, යම් කිසි පුරුෂයකුට. කිංචි ධනං - කිසි ධනයක්, වස්තුව ටිකක්. මේ ආදී වශයෙන් යෙදෙන සැටි බලා අර්ථ කියැ යුතු.

ඇබ්භිසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. යෙ නව වඩිසිම්චෙෂය්‍යං න නෙ තං එවරුපෙන භිනෙන මගෙන නයෙය්‍යං.
2. අහො වන සො ධම්මකො භූපො යෙන කෙනච්චි ධම්මකෙන උපායෙන පච්චාමිතතං භූපං පරාජයානාති අයං තෙසං සබ්බෙසං පඤ්ඤා අහොසි.

3. යනනුනාහං ඉතො නිකමම අඤ්ඤං රට්ඨං ගන්තවා යෙන කෙනචි උපායෙන කිංචි ධනං නිජථාදෙය්‍යාමිති සො විනෙතසි.
4. යසස කසසචි දානං වා සීලං වා අඤ්ඤා වා පුඤ්ඤකිරියා නඤ්ඤා සො මනුසසතිරවජානො යෙව.
5. යො ධනං වා ජීවිතං වා පරෙසං හිතාය පරිවච්ඡෙය්‍ය සො සපුරිසො දුලලභො'ති පණ්ඩිතා වදන්ති.
6. යො සුතෙනා විනිතො හොති සො මාතුයා වා පිතුනො වා වචනං නාතිකකමති.
7. අප්පෙව නාම මයං සබ්බෙ යෙන (යම් නැතෙක) සත්ථා තෙන (එ නැතට) උපසංකමෙය්‍යාම, යං කිංචි ධම්මමපි සුභේය්‍යාම.
8. න සබ්බෙසු ධාතෙසු පුරිසො යෙව පණ්ඩිතො හොති, කාචි ඉත්ථිපි කිසම්චි'පි ධාතෙ පණ්ඩිතා භවෙය්‍ය.
9. යසම්. ධාතෙ සංගාමො වනනති නත්තු ඉමිසසා ඉත්ථියා පුතතා ගන්තවා ඉදාති සබ්බෙ අරයො පරාජෙන්නති.

පුංලිඛිත ඉබ්ද පු. යන්නෙන් ද, සත්ථිලිඛිත ඉබ්ද ඉ. යන්නෙන් ද, නපුංසක ලිඛිත ඉබ්ද න. යන්නෙන් ද මිත් පසු හැඳින්වෙයි. විශේෂණයනට කිසිම ලකුණක් නො යොදනු ලැබේ.

25 උත්තාරීපුරණය (ආබ්‍යාන පුරණය) හා ප්‍රමාණ ප්‍රමේය

63. හේ දක්‍ෂ වෙයි. "හේ වෙයි" කී විට අර්ථය අසම්පූර්ණයි. එ බැවින් හේ කෙබඳු වේද? (නැත හොත්) කවරෙක් වේද?" යන ප්‍රශ්නය නැගේ. හේ යන උක්ත-පදය පිළිබඳ අර්ථය සම්පූර්ණ කිරීමට පදයක් යෙදිය යුතුය. උඩ දුන් වැකියෙහි "දක්‍ෂ" යන්න යොදා තිබේ. හේ කවරෙක් වේද? හේ දක්‍ෂයෙක් වේ. හේ කෙබඳු වේද? හේ දක්‍ෂ වේ. මේ දෙ තැන ම පෙනෙන "දක්‍ෂයෙක්" "දක්‍ෂ" යන පද නිසා උක්ත පදයා හේ අර්ථය සම්පූර්ණ වෙයි. එ බැවින් එසේ යෙදුණු පද උක්තාරී පුරණ (හෝ ආබ්‍යාන පුරණ) නම් වේ. "වේ" යන අර්ථ ඇති ක්‍රියාවක් තිබෙන තැන මේ උක්තාරී-පුරණය යෙදෙයි. පාළියෙහි මෙය උක්තපදයට විභක්ති ආදියෙන් සමාන කොට තැබිය යුතුයි. උඩ දැක්වුණු වැකිය පාළියට නැගුණු කලා "සො දකෙඛා හොති"යි සිටී. හොති (වෙයි) යනු ක්‍රියායි. "සො" යනු එහි උක්තයයි. "දකෙඛා" යනු උක්තාරී පුරක පදයයි. මෙහි උක්ත පදය වූ "සො" යනු පුංලිඛික ප්‍රථමා විභක්ති ඒකවචනයි. දකෙඛා යනුත් පුංලිඛික ප්‍රථමා විභක්ති ඒකවචනයි. මෙ බඳු තත්හි වෙයි යන ක්‍රියාව නැති ව ද වැකිය යොදා ගත හැක්ක. එහෙත් ඒ ක්‍රියාවේ අර්ථය ඇති ලෙසට සිතා ගත යුතු. සො දකෙඛා (හේ දක්‍ෂයෙක්). මෙ සේ ම "එය ශෝභන වේ" (තං සොභනං හොති) යන්න "එය ශෝභනය" (තං සොභනං) යි යෙදේ. පහත දැක්වෙන වාක්‍ය ද සලකා බලනු.

කඤ්ඤා විනිතා (කන්‍යාව හික්මුණි ය)

සාලා විසාලා (ශාලාව විශාල ය)

දිපි චණ්ඩා (දිවියා නපුරු ය)

ගරු පුප්ඵයො (ගුරුවරයා පිදිය යුත්තෙක).

ප්‍රමාණ ප්‍රමේය සමබන්ධය

64. තෙල් කළය. තෙල් කොපමණ ද? තෙල් කළයෙකි. මෙහි කළය යන්නෙන් තෙල් ප්‍රමාණය දැක්විණි. ඒ කළය යනු ප්‍රමාණවාචක (පමණ හඟවන) පදයයි. පමණ දැක්වෙනුයේ යමෙක ද එය ප්‍රමේය නම්. මෙහි ප්‍රමේයය හඟවන පදය තෙල් යනු යි. මෙය ඡට්ඨි විභතියෙන් තැබිය යුතු. පාළියට නැගූ විට "තෙලස්ස සටො" යි සිටී. මෙසේ ම "පක්ඛිනං සමුහො (කුරුළු රැන), උදකස්ස බන්ධො (දිය කඳ), වාලුකාය රාසි (වැලි ගොඩ)" යන ආදිය ද යෙදී තිබෙන සැටි සිතට ගත යුතු.

65. තු, පන. "එහෙත්" "නුමුත්" යන අථයෙහි නාමයකට පසු වැ
තු හෝ පන යන නිපාත යෙදේ.

පිතෘ ධම්මිකො, පුතො තු (පුතො පන) අධම්මිකො (පියා
දැනැම් ය, එහෙත් පුතා නො දැනැම් ය.)

66. නො-ප්‍රත්‍යයය නාමයට එක් කිරීමෙන් "වශයෙන්" යන අථය
ඇති නිෂ්පන්න නිපාත සෑදේ.

අත්තනො (ආත්ම වශයෙන්)

නිව්වනො (නිත්‍ය වශයෙන්)

සාරනො (සාර වශයෙන්).

67. සන්ධි - අසමාන ස්වරයට පර වූ ස්වරය ලොප් වේ. පානො
එව - පානොව. බිත්තුවට පර වූ ස්වරය ද ඇතැම් තැන ලොප්
වේ. එ තැන අවග්‍රහ ලකුණ (') යෙදේ. මයං ඉදානි - මයං'දානි.

ශබ්ද

පුංලිඛිනික

පභාත - පාන්දොර	රද - දළ
සුත - පුතා	සුත - රියැදුරා
සුද - අරක්කැමියා	සට - කළය
කූප - ලිඳ	සමුහ - රංචුව, සමුහය, රැළ
බන්ධ - රාශිය, ගොඩ	රූප - රූපය
සාර - සාරය, හරය	අසාර - අසාරය
දොණ - ද්‍රෝණිය, නැලි හතර	සුප - මැල්ලුම, හොඳි නැති
ඔදන - බත	ව්‍යංජනය
පුංජ - මිටිය, රැස	පලාල - පිදුරු
පඤ්ඤා - පන, නැලි කාල	මුට්ඨි - මිට

නපුංසකලිඛිනික

දසසන - දැක්ම, පෙනීම	පාහන - පඬුරු, තැඟි
තෙල - තෙල්	ඵබක - පොකුර
තණ්ඩුල - සහල්	ව්‍යංජන - ව්‍යංජනය, මාලුව
හනන - බත	පුට - පොට්ටනිය, මුල
නිල - තල	පුලක - යව සහල්
කභාපණ - කහවණු	සත - සියය
රට්ඨ - රට	

සත්‍ය ලිඛිත

රංසි - රශ්මිය	ගීවා - බෙල්ල
සුභා - දුව	බොධි - බෝධිය, බුදු බව
විමුච්ඡි - නිවන	පරමපරා - පරමපරාව, වැල
පාති - නලිය, පිගාන	තකබසිලා - තක්සලාව

විශේෂණ

කොමල - මොළොක්	රසා - කොට
කයිත - දැඩි	සුසීල - හික්මුණු
පහුන - බොහෝ	විමුච්ඡි - මිදුණු
තදුපිය - එයට සැහෙන පමණ මහගස් - මහගු	
චතුර - දක්ෂ	

ආබාහ

ගණනාති (ගත්) - ගණි, පිළිගණි
 සයති (සී), නිපජ්ජති (නි-පද්) - ලගි
 අධිගවජ්ජති (අධි + ගම්) - අවබෝධ කරයි

තො-ප්‍රත්‍යයාන්ත

අසාරතො - අසාර වශයෙන්
 අත්තතො - අත්ම වශයෙන්

ඇබ්‍යසිය

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. පාඨසාලය දසසතං කලාණං හොති.
2. පහානෙ සුරියසස රංසියො කොමලා.
3. අසසසස ගීවා පාදා ව දීඝා, කණණා තු රසා.
4. ගජසස රදා සෙනා කයිතා ව.
5. පාඨසාලය සිසා සුසීලා.
6. මයං'දානි යං ආරාමං දට්ඨං ගවජාම, තං විසාලං රමණීයං ව.
7. එතිසසා දීඝාය ලතාය පහුනානි පුජ්ජානි පතනානි ව වණ්ඤන වායුනා පහනති.
8. සො ගහපති යසා චතුරාය දාරිකාය පහුනානි පාහනානි දෙති, තසා මාතා තසෙව හගිති ති ජානාති.
9. සුනාහි සුතෙති ව විතා සො සුතො ව එසො සුදො ව තං සභං ගතතුං න ඉවජනති.
10. නමඤ්ඤ බුද්ධානං නමඤ්ඤ බොධියා, නමො විමුච්ඡනානං නමො විමුච්ඡනියා.

11. දාසො තෙලසස පතනං සිසෙත වග්ගි.
12. සබ්බා කසාදායො පුප්ඵානං ඵබ්බානි ආදාය සත්ථාරං පසස්සිතුං විහාරං ගවජනති.
13. පසස, සා දාසී උදකසස සට්ඨාදාය තතො කුපතො ඉධාගවජති.
14. පකඛිනං සමුහො ගොවරාය අට්ඨියං රුකඛනො රුකඛං ලතානො ලතං ගවජති.
15. සත්තානං සරීරං රූපානං බන්ධො යෙව.

(ආ) පාලියට නැගන්න

1. අන්‍යයෝ චිත්තයන්ගේ පරමපරාව ආනම වශයෙන් පිළිගනිත්.
2. යම් කෙනෙක් සාරය අසාර වශයෙනුත් අසාරය සාර වශයෙනුත් දකිත් ද ඔහු කිසිම කලෙක සාර වූ නිවන අවබෝධ නොකෙරෙත්.
3. මේ දරුවා ද ඒ දැරිය ද හික්මුණෝ ය. මොවුන් දෙදෙනාට මේ නැගී දෙවු.
4. ඒ අරක්කැමි තෙම පස්නදි රජුට සහල් ද්‍රෝණයක් (නැලි සතරක්) ද එයට සැහෙන පමණ වූ සුප ද වෘංජන ද පිසිසි.
5. අර යාවකයාට බත් පිගානක් දෙව.
6. ඒ ගොනා පිදුරු ගොඩ දැක එහි ලගි.
7. ඒ බැමිණි සිය පුතුව බත් මුලක් දී තක්සලා නුවරට ඇදුරුහු වෙතට යවයි.
8. හැම දවස්හිම ඒ කුමර තෙම එ නැතින් නල මිටක් ගෙන යයි.
9. වෙළෙඳ තෙමේ යාවකයාට යථ සහල් පතක් දෙයි.
10. එක්තරා මිනිසෙක් නුවර කඩයකට ගොස් කහවණු සියයක් දී මහගු වසනයක් ලැබ එය ගෙනවුත් සිය හික්මුණු දුටු දුන්නේ ය.
11. යමෙක් දැහැමෙන් රට රකී ද ඒ රජුට සෙන් වේවා.

26 වත්තමානකාලවාචී කිතකන්ත(කෘදන්ත)

68. ධාතු විකෘතියට (අංගයට) මාන, අන්ත යන ප්‍රත්‍යයයන් එක් වීමෙන් වච්ඡාන කාලික කිතකන්ත සෑදේ.

නිදර්ශන :

පවමාන, පවන්ත

අන්ත-ප්‍රත්‍යයය පර තන්හි අංගයේ අග සිටි අ-කාර හෝ ආ-කාර ලොපට පැමිණේ. පව + අන්ත = පවන්ත, පිනා + අන්ත = පිනන්ත.

ආ-කාරාන්ත අංගයේ ඒ ආ-යන්න මාන ප්‍රත්‍යයය පර කල්හි හ්‍රස්ව වේ. නිදර්ශන : පිනාමාන = පිනමාන.

අංගයේ අග ස්වරය එ-කාර ඔ-කාර වී නම් එයට පර වැ සිටි අ-කාරයට ලොප් වේ. නිදර්ශන : දෙසෙ + අන්ත = දෙසෙන්න, කරො + අන්ත = කරොන්න.

මාන-ප්‍රත්‍යයය පර කල්හි අංගයේ අග එ-යන්න අය වේ. දෙසෙ + මාන = දෙසයමාන. කිසි නැනෙක අංගයේ අග එ-යන්න නො වෙනස්ව ද සිටී. උදාහරණ : සෙමාන.

විශේෂයක්

කර-ධාතුවට මාන ප්‍රත්‍යය එක් වීමේදී එහි අංගය කුරු, කුඛක කියා සිඳු වැ කුරුමාන, කුඛකමාන යැ යි ද කෘදන්ත ශබ්ද සෑදේ.

මේ දැක්වුණු කෘදන්ත ශබ්ද විශේෂණ වශයෙන් ද අභික්‍රියා වශයෙන් ද* මිශ්‍රක්‍රියා වශයෙන් ද යෙදේ. ඒවා තමන් හා සමබන්ධ නාමයනට ලිංගයෙන් ද විභක්තියෙන් ද සංඛ්‍යායෙන් ද සමාන වැ සිටිති. සත්‍රිලිංගික වන කල්හි මාන-භාගය "මානා" කියා සිටී. ආ-කාරාන්ත සත්‍රිලිංගිකයන් සේ වර නැගේ. නතභාගය -නි, -න්ති යි සිටී. ඊ-කාරාන්ත සත්‍රිලිංගිකයන් සේ වර නැගේ.

* අභික්‍රියා මිශ්‍රක්‍රියා මෙහි 23 පිට බලනු. විශේෂණ ගැන 18 පිට බලනු.

නිදහ්න :

පුංලිඛගයෙහි පවනන

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	පවං, පවනෙතා	පවනෙතා, පවනනා
ආලපන	පවං, පව, පවා	පවනෙතා, පවනනා
දුනියා	පවනනං	පවනෙත
තනියා	පවනෙතන	පවනෙතනි
චතුත්ථි	පවනනස්ස	පවනනානං
පංචමී	පවනනමනා, පවනනස්මා	පවනෙතනි
ඡට්ඨි	පවනනස්ස	පවනනානං
සත්තමී	පවනෙත, පවනනමනි, පවනනස්මිං	පවනෙතසු

සත්ථිලිඛගයෙහි පවනනි

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	පවනනී	පවනනී, පවනනියො
ආලපන	පවනනී	පවනනී, පවනනියො
දුනියා	පවනනිං	පවනනී, පවනනියො
තනියා	පවනනියා	පවනනීනි
චතුත්ථි	පවනනියා	පවනනීනං
පංචමී	පවනනියා	පවනනීනි
ඡට්ඨි	පවනනියා	පවනනීනං
සත්තමී	පවනනියං, පවනනියා	පවනනීසු

නපුංසක ලිඛගයෙහි

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	පවං	පවනනා, පවනනානි
ආලපන	පවං, පව, පවා	පවනනා, පවනනානි
දුනියා	පවනනං	පවනෙත, පවනනානි

පවනී-බබ්ඳය ද පවනී, පවනියො යන ආදීන් වර නැගේ.

සෙස්ස පුංලිඛගයෙහි මෙනි.

පුංනපුංසක ලිඛග දෙක්හි පයමා ඒකවචනයෙහි "පවං" කියා ද,

තනියා පංචමී ඒක වචනයන්හි "පවනා" කියා ද,

චතුත්ථි ඡට්ඨි ඒකවචනයන්හි "පවනො" කියා ද,

චතුත්ථි - ඡට්ඨි බහුවචනයන්හි "පවනං" කියා ද,

සත්තමී ඒකවචනයෙහි "පවනි" කියා ද විශේෂ රූප ඇත.

මාන-ප්‍රත්‍යයානනයෝ ආකාරානන පුංලිඛිකයන් මෙන්
 "පවමානො, පවමානා, පවමාන, පවමානා; පවමානං,
 පවමානෙ" යන ආදි වශයෙන් ද,

නපුංසක ලිංගයෙහි "පවමානං පවමානානි" යන ආදි
 වශයෙන් ද,

සත්‍යලිංගයෙහි "පවමානා, පවමානායෝ" යන ආදි වශයෙන් ද
 වර ගැනෙත්.

අථ - විශේෂණ වූ තත්ති :

පවනො පුරිසො, පවමානො පුරිසො - පිසන මිනිසා
 පවනා පුරිසා, පවමානා පුරිසා - පිසන මිනිස්සු
 පවනනස්ස පුරිසස්ස, පවමානස්ස පුරිසස්ස - පිසන මිනිසාගේ
 පවනනානං පුරිසානං, පවමානානං පුරිසානං - පිසන
 මිත්සුන් ගේ
 පවනති ඉත්ථි, පවමානා ඉත්ථි - පිසන සතු
 පවනතියො ඉත්ථියො, පවමානායො ඉත්ථියො - පිසන සතුහු
 පවනතියා ඉත්ථියා, පවමානාය ඉත්ථියා - පිසන සත්‍රිය ගේ
 පවනතිනං ඉත්ථිනං, පවමානානං ඉත්ථිනං - පිසන සතුන් ගේ
 පතං පතං, පතමානං පතං - වැටෙන කොළය
 පතනනානි පතනානි, පතමානානි පතනානි - වැටෙන කොළ.

69. අථික්ඛියා වශයෙන් යෙදුණු තත්ති :

පුරිසො පවනො, පුරිසො පවමානො - මිනිසා පිසන්නේ
 පුරිසා පවනා, පුරිසා පවමානා - මිනිස්සු පිසන්නේ
 ඉත්ථි පවනති, ඉත්ථි පවමානා - සතු පිසන්නී
 ඉත්ථියො පවනතියො, ඉත්ථියො පවමානායො-සතුහු පිසන්නේ
 පතං පතං, පතං පතමානං - කොළය වැටෙන්නේ.

70. මිශ්‍රක්ඛියා වශයෙන් යෙදුණු තත්ති :

පුරිසො පවනො, පුරිසො පවමානො = පුරුෂයා පිසමින්
 පුරිසා පවනා, පුරිසා පවමානා - පුරුෂයෝ පිසමින්
 ඉත්ථි පවනති, ඉත්ථි පවමානා - සතු පිසමින්
 ඉත්ථියො පවනතියො - සතුහු පිසමින්
 පතං පතං, පතං පතමානං - කොළය වැටෙමින්
 පතනානි පතනනානි, පතනානි පතමානානි - කොළ වැටෙමින්.

ශබ්ද

දාරු, නි. දර	ඉව, නි. සේ, මෙන්
පොත්ක, න. පොත	සස, පු. භාවා
කලහ, පු. කලහය	ලොම, න. ලොම්
දුගහන - දුප්පත්	හීන - පහත්
අනන, න. ආහාර	වීති, පු. ගොයම්
උච්චාසද්ද, පු. උස් හඬ	පණ්ණකුටි, ඉ. පැල
වාම - වම්	පටික, පු. මගියා
සප්ප, පු. සපියා	පසස, පු. පැත්ත, අද්දර

පුළුක්කියා

ගහෙනවා - ගෙන	උපසංකමම - එළැඹ

ආබ්‍යාන

උගහණ්ණානි (උ-ගහ්) - උගහ්	
උඳාරනි (උ-හර්) - උදාරයි, ඇහිඳියි	
විනෙනනි (වි-න්) - සිතයි	
රුදනි (රු-ද්) - හඬයි	
පච්චාගච්ඡනි (පනි-ආ-ගම්) - පෙරළා එයි	
අනුකම්පනි (අනු-කම්ප්) - අනුකම්පා කරයි	
පරාමසනි (පරා-මස්) - (අන) ගායි, ස්පර්ශ කරයි	
අසසාසෙනි (ආ-සස්) - සනසයි	
උතතරනි (උ-තර්) - ගොඩ එයි	
ඛසනි (ඛ-ස්) - හපයි, දෂට කරයි	
උපසංකමනි (උප-සං-කම්) - එළැඹෙයි	
හංසෙනි (හංස්) - පුප්පයි	
විකකන්දනි (වි-කන්ද්), විරවනි (වි-රු) - කැගායි, කැගසයි,	හඬලයි
ලුනානි (ලු) - කපයි	
කමපනි (කම්ප්) - සැලෙයි	
විලපනි (වි-ලප්) - වැලැපෙයි	
උප්පනනි (උ-පන්) - ඉහළ නගී	
උඬෙඬනි (උ-ඬි) - ඉහිළෙයි	
ජලවනි (ජලව්) - පැන යයි, පනී, පාවෙයි	
පරිබ්භමනි (පරි + හම්) - ච්චා යයි	

ඇබ්‍රේසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. මයං ආචාර්යස සන්නිකෙ ධම්මං උගගණ්හාම.
2. ඉතී දාරුනි උද්ධරනි ගිනං ගායති.
3. දාරකො ප්‍රතනනානි සබ්බානි ඵලානි විනොති.
4. බාලිකා පොඤ්ඤානි ආදාය රුද්ධනි පාඨසාලං ගවජති.
5. පුරිසො ගාමං ගවජනො පොකබරණිං දිස්වා නගායිතුං තමොනරි.
6. ඉතී මග්ගෙ කලහං කරොන්නානං මනුසසානං සද්දං සුඤ්ඤං මග්ගං ගහෙත්වා ගවජි.
7. පොකබරණිං ගන්ත්වා නගාත්වා පච්චාගවජනි කුටුම්භිකස්ස හරියා යංකිඤ්චි භොජනං යාවමානං තත්ත තත්ත විචරනං දුගගනං ඉතීං දිස්වා තං අනුකම්පමානා ඵකමහා ආපණ්ණා කිංචි අනතං කිණිත්වා අදාසි.
8. මාතා රුද්ධනියා ධීතුයා සීසං පරාමසනිති තං අසසාසෙතුං වායමති.
9. අනුබ්බතා සුතබ්බතා භායිත්වා පලායනො කුමාරො රුක්ඛං දිස්වා තමහිරුහි.
10. දාරකා කෙළිමණ්ඩලෙ ගෙණ්ඩුකෙහි කිළිනො උච්චාසද්දං කරොන්නි.
11. නදියං නගාත්වා උනතරතො දාරකස්ස වාමෙ පාදෙ සප්පො ඛසි.
12. බහවො කුලපුත්තා සත්ථාරං බාරාණසියං වසනනම්පසං-කම්ම ධම්මං සුඤ්ඤං පබ්බටිංසු.
13. සෙනාපති සකෙ යොධෙ අරීතං පහාරෙහි පනනො දිස්වා මහතා කොපෙන අග්ගිව පජ්ජලං උපායං විනොතොනො තස්සාවිදුරෙ ඉතො විතො විචරි.
14. බෙත්තො බලිවද්දමානොනො දාරකො මග්ගස්ස පසෙස දිට්ඨං දිස්වා "දිට්ඨි දිට්ඨි"ති උච්චාසද්දෙන සොසෙසි.
15. රුක්ඛොත්තො ප්‍රතනො ඵලස්ස සද්දෙන සසො පබුජ්ඣත්වා වෙගෙන තත්තු තත්තු ධාවි.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. ළඟට එන බල්ලා දැක බැළැලී ලොම් පුප්පමින් ගොරවයි.
2. පෘථිවි තොමෝ ඉරවටා යන්නී සදුහුන් ගෙන ම යෙයි.
3. පහන් ජනයන් සෙවුනා මිනිසා දියුණුවෙන් පිරිහෙයි.
4. සක්‍රීහු ගි ගයමින් ගොයම් කැපුහ.
5. අපි කෙත් රකින්නමෝ පැල්වල වුසුම්හ.
6. සුළඟින් සැලෙන අර ගසෙන් වැටෙන සියලු ම ගෙඩි රැස්කරවු (අවුලවු).
7. කුමර තෙමේ රියෙකින් යන්නේ පාරේ පැත්තෙක හෝනා ලෙඩ මිනිසකු දිවී.
8. අර ගෙයි දොරැ සිට කිසිවක් ඉල්ලමින් සිටිනා යාවකයාට සහල් ටිකක් දෙවු.
9. මැරෙන දුටු දැක (දුටු මැරෙන්නිය දැක) මව ශෝකයෙන් සැලෙන්නී වැලැපෙයි.
10. කිසි සඳියකු තුඩින් ගෙන අහසට නගින (ඉගිල්ලෙන) අර පක්ෂියා බලවු.
11. බොහෝ වසුරෝ ගසින් ගසට පැනයන්නෝ ගසක් මුල හෝනා මගියකු දැක එ තැනට ගියාහ.

71. (අ) බාහු යනු ක්‍රියාපදයේ මූලයි. පවති (පිසයි) යන ක්‍රියාපදයේ මූල පව් යනුයි. එයට අ-යන්නෙක් එක් ව "පව" යන්න සෑදී ඇති බව පෙනේ. ඒ පව යනු කිමෙක් ද? ඒ ක්‍රියාවේ අංගයයි හෙවත් බාහුවිකෘතියයි. එය හැඳෙන්නට එක් වුණු අ-යන්න කිමෙක් ද? එය විකරණප්‍රත්‍යය නම් වේ. ඒ පව යන අංගයට ති, අනති, සි, ට ආදි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් වී පවති, පවනති, පවසි, පවථ යන ආදි ආඛ්‍යාත ක්‍රියාපදයෝ හැඳෙත්.

මෙසේ අ-විකරණ ප්‍රත්‍යයය එකතු වන බාහු සමූහයට පළමුවැනි බාහුගණය යැයි නම් කරමු.

(ආ) මුඤ්චති (මුදයි). මේ ක්‍රියාපදයේ බාහුව මුච් යනුයි. මුඤ්ච යනු අඩනයයි. මේ අංගය කෙසේ හැදුණේ දැයි බලන්න. මුච් යන්නට අ-යන්නෙක් එක්වැ ඇත. එ පමණෙක් ද? මු - ච් යන අකුරු දෙක අතරට බිත්තුවෙක් ද එක් ව "මුංචි" යැයි සෑදී ඒ බිත්තුව සඳු යන්නෙක් වී ඇත. මේ වර්ගයේ බාහුන් ගේ මැදට බිත්තුවකුත් අගට අ-යන්නකුත් එක් වේ. ච-යන්න මුලින් සිටි බිත්තුව සඳු-යන්නක් වන්නේ සන්ධි විධියෙනි. මෙහි 23 වැනි පාඩමේ තදවර්ගීකරණය යන්න බලන්න. මේ දෙවෙනි බාහුගණයයි.

(ඉ) දිප්පති (බබළයි). මෙහි බාහුව දිප් යනුයි. දිප්ප යනු අංගයයි. මෙය හැදුනේ කෙසේ ද? ය-යන්න එක් වීමෙනි. දිප් + ය යැයි හැදී ජය යන්නට ප්‍ය වෙයි. ඉත්පසු ති අනති ආදීන් එක්වැ දිප්පති දිප්පනති ආදි ක්‍රියාපදයෝ හැඳෙත්. ය-විකරණය එකතු වන බාහුසමූහය තුන්වැනි බාහුගණය යැයි නම් කරමු.

(ඊ) පිනාති (දිනයි). මේ ක්‍රියාවේ බාහුව පි යනුයි. පිනා යනු අංගය (බාහුවිකෘතිය) යි. එය හැඳෙන්නට බාහුවට කිමෙක් එක් වී ඇත් ද? නා-යන්න එක්වී ඇත. එය ඒ වර්ගයේ බාහුවට එක් වන විකරණයයි. පිනාති පිනනති යන ආදි වශයෙන් ක්‍රියාවෝ සිද්ධ වෙත්. මේ නා-විකරණය එකතු වන බාහුසමූහය සතරවැනි බාහුගණය යැයි නම් කරමු.

(උ) තනොති (පතුරුවයි). මෙහි ධාතුව තත් යනුයි. තනො යනු අංගයයි. එය හැඳුණේ ධාතුවට ඔ-කාරය එක් වීමෙනි. එයින් පසු හි අනති ආදි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් වූ "තනොති තනොනති" ආදි ක්‍රියාපදයෝ සෑදෙත්. මේ ඔ-විකරණය එකතු වන ධාතු සමූහයට පස්වැනි ධාතුගණය යැයි නම් කරමු.

(ඌ) හිනොති (පිහිටයි). මෙහි හි යනු ධාතුවයි. නු යනු විකරණ ප්‍රත්‍යයයි. හිනු යැයි සිට, නු යන්නේ උ-යන්නට ගුණ වේ හෙවත් එය (ඔ-කාර බවට) පැමිණ "හිනො" යි අංගය සෑදෙයි. හිනොති හිනොනති ආදින් ක්‍රියාවෝ හැදෙත්. මේ නු-විකරණය එකතු වන ධාතු සමූහයට සවැනි ධාතුගණය යැයි නම් කරමු.

(ඍ) වොරෙති, වොරයති (සොරෙන් ගනී). මේ ක්‍රියාපද දෙකේ අංගයෝ කවුරුද? "වොරෙ, වොරය" යනුයි. ඒවා සෑදුණේ කෙසේද? ධාතුව චුර් යනුයි. එ, අය යනු විකරණ දෙකයි. ඒවා එක් වීමේදී ධාතුවේ මූල ස්වරයට ගුණ වේ (උ-යන්න ඔ-කාර වේ). එවිට චුර් + එ = වොරෙ, චුර් + අය = වොරය යි අංග දෙක සෑදේ. හි ආදින් එක්වූ වොරෙති, වොරෙනති, වොරයති, වොරයනති ආදින් ක්‍රියාපදයෝ සෑදෙත්. මේ වර්ගයේ ධාතු සමූහයට සත්වැනි ධාතුගණය යැයි නම් කරමු.

(ඎ) මේ හත්වැනි ධාතුගණයේ ධාතූන්ගේ මූලස්වරය අ-යන්නෙක් වී නම් සමහර විට එය ආ-කාර බවටද, ඉ-යන්නෙක් වී නම් එය ඵ-කාර බවටද, උ-යන්නෙක් වී නම් එය ඔ-කාර බවටද පැමිණේ.

ධර් - ධාරෙති, ධාරයති
 දිස් - දෙසෙති, දෙසයති
 චුර් - වොරෙති, වොරයති

විශේෂ ධාතු

72. ධාතු කීපයකට විකරණ එක් නොවේ. අත්ථි (ඇත) යන ක්‍රියාවේ ධාතුව අස් යනුයි. එයට විකරණයන් එක් නොවී කෙළින්ම හි යන විභක්ති ප්‍රත්‍යයය එක් විය. අස්ති යැයි වෙයි. එහි ස්‍රා යන්නට ස් වේ. එවිට අත්ථි යි සිද්ධ වේ.

හනනි (නසයි). මෙහි ධාතුව හන් යනුයි. එයට ද කෙළින් ම නි යන්න එක් ව හනනි යි සිද්ධ වේ.

මේ විකරණ එක් නොවන ධාතු කිහිපය ද පළමු ධාතුගණයෙහි ඇතුළත් ය.

73. පළමුවැනි ධාතුගණයේ ධාතුවල මූල ස්වරය ඉ-යන්න වුවොත් එය එ-යන්නක් බවට පත් වේ. ඉස් + අනි = එසනි (සොයයි). මූල ස්වරය උ-යන්න වුවොත් එය ඔ-යන්න බවට පැමිණේ.

රුද් + අ + නි = රොදනි (අඬයි)

නී + අ + නි = නෙ + අ + නි

භූ + අ + නි = හො + අ + නි.

ස්වරයා පර කල්හි එයට මූලින් සිටි එ-යන්නට අස් වේ. ඔ-යන්නට අවි වේ.

නය් + අ + නි = නයනි (පමුණුවයි)

භවී + අ + නි = භවනි (වෙයි)

නෙ + අ + නි යන්නෙහි අ-කාරයට සමහර තැන ලොප් වේ. නෙති කියා ද වේ.

භූ + අ + නි = හො + අ + නි = හොනි (වෙයි) යන තැන ද විකරණ අ-කාරයට ලොප් වී ඇත.

74. පළමු වැනි ධාතුගණයට අයත් ව ඇති සමහර ධාතුවෙක මූල සිටි ඉ-යන්නට හෝ උ-යන්නට වෙනසෙක් නො වේ. එහෙත් අ-විකරණය එක් වේ.

විස් + අ + නි = විසනි (ඇතුල් වේ)

කිර් + අ + නි = කිරනි (විසිරෙයි)

ගිල් + අ + නි = ගිලනි (ගිලී)

ලිබ් + අ + නි = ලිබනි (ලියයි)

තුද් + අ + නි = තුදනි (අනී)

රුජ් + අ + නි = රුජනි (රිදෙයි)

නුද් + අ + නි = නුදනි (දුරු කරයි).

1. මෙහි දැක්වෙන ක්‍රියාපදවල අංගය වෙන් කරන්න. එයින් ධාතුව ද විකරණය ද වෙන් කොට, ඒ ධාතුව කීවැනි ධාතු ගණයට අයත් ද ? යි දක්වන්න.

හසනි (සිනාසෙයි), හරනි (ගෙනයයි), පාලෙති (රකී), ජුටති (පිපෙයි), ජුරති (බබළයි), ජුවෂති (විවාරයි), කුෂ්ඨති (කිපෙයි), තුස්සති (සතුටු වෙයි), සුජ්ඣති (ගුදා වෙයි), පුජෙති (පුදයි), ඡාදයති (වසයි), තාළෙති (තළයි), ලාලයති (තලවයි), වඤ්ඤති (රවටයි), යාති (යයි), කරොති (කරයි), දුතොති (රිදවයි), ධුනාති (සොලොවයි), මිනාති (මනී), කිණාති (මිලයට ගනී), පුනාති (පිරිසිදු කරයි), යුක්ඡති (යොදයි), නිජුති (බිඳී), ඡිජුති (සිඳී), බොධති (දැන ගනී).

75. යමක් ඇති නැතැත්තහු ඇගවීමට අකාරාන්ත නාමයනට වත්තු-ප්‍රත්‍යය ද, ඉකාරාන්ත ඊකාරාන්ත උකාරාන්ත ඌකාරාන්ත නාමයනට මත්තු-ප්‍රත්‍යයය ද එක් කරනු ලැබේ.

ධනවත්තු - ධනය ඇති, ධනවත්
 සතිමත්තු - සිහි ඇති
 ගුණවත්තු - ගුණ ඇති, ගුණවත්
 පඤ්ඤාවත්තු - ප්‍රඥා ඇති, පැණවත්
 ධීමත්තු - නුවණැති
 චක්ඛුමත්තු - ඇස් ඇති.

මේවා විශේෂණ වැ යෙදෙත්. එ බැවින් තුන් ලිගුයෙහි ම වර නැගෙත්. සත්‍රිලිංගයෙහිදී මෙහි නතු-භාගය "තනී" කියාත් "නී" කියාත් දෙ පරිද්දෙකින් සිටිත්. ගුණවතනී, ගුණවතී, සතිමතනී, සතිමතී, චක්ඛුමතනී, චක්ඛුමතී ආදි වශයෙනි.

මේවා වර නැගෙන සැටි :

පුංලිඛගයෙහි

	එක	බහු
පශ්මා	ධනවා, ධනවනො	ධනවනො, ධනවතො
ආලපන	ධනවං, ධනව, ධනවා	ධනවනො, ධනවතො
දුතියා	ධනවතනං	ධනවනෙන

නපුංසක ලිඛගයෙහි

	එක	බහු
පශ්මා	ධනවං	ධනවතො, ධනවතානි
ආලපන	ධනවං, ධනව, ධනවා	ධනවතො, ධනවතානි
දුතියා	ධනවතනං	ධනවතෙන, ධනවතානි

සෙස්ස ගිය පාඩමෙහි දුන් "පවතන" ශබ්දයේ මෙනි.

සත්‍රි ලිඛගයෙහි වූ ධනවතී, ධනවතනී ආදි ඊ-කාරාන්තයෝ නදී-ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්. (මෙහි 98 පිට බලනු.)

මොවුහු වාක්‍යයෙහි තනිව ද වෙන නාමයකට විශේෂණ ව ද යෙදෙත්.

එක

බහු

ධනවා (ධනවතා)

ධනවතෙතා (ධනවත්තු)

ධනවා පුරිසො
(ධනය ඇති මිනිසා)

ධනවතෙතා පුරිසා
(ධනවත් මිනිස්සු)

හෙ ධනවං
(එම්බා ධනවත)

හවතෙතා ධනවතෙතා
(හවත් ධනවතුනි)

හෙ ධනවං පුරිස
(එම්බා ධනවත් මිනිස)

හවතෙතා ධනවතෙතා පුරිසා
(සිත්වත් ධනවත් මිනිසුනි)

ධනවතනසස
(ධනවතා ගේ)

ධනවතනානං
(ධනවතුන් ගේ)

ධනවතනසස(ධනවතො)පුරිසසස
(ධනවත් මිනිසා ගේ)

ධනවතනානං(ධනවතං)පුරිසානං
(ධනවත් මිනිසුන් ගේ)

ධනවති
(ධනවතා කෙරෙහි)

ධනවතෙතසු
(ධනවතුන් කෙරෙහි)

ධනවති පුරිසෙ
(ධනවත් මිනිසා කෙරෙහි)

ධනවතෙතසු පුරිසෙසු
(ධනවත් පුරුෂයන් කෙරෙහි)

ධනවං කුලං
(ධනවත් කුලය, පවුල)

ධනවතනාති කුලාති
(ධනවත් කුල, ධනවත් පවුල්)

ධනවති කුලෙ
(ධනවත් කුලයෙහි)

ධනවතෙතසු කුලෙසු
(ධනවත් කුලවල)

ධනවතනි (ධනවති) ඉත්ථි
(ධනවත් සතු)

ධනවතනියො(ධනවතියො)ඉත්ථියො
(ධනවත් සතු)

කුසුමවතියං ලතායං
(මල් ඇති වැලෙහි)

කුසුමවතීසු ලතාසු
(මල් ඇති වැල්වල)

මේ උඩ කී ක්‍රමයට මඳක් වෙනස් වූ ඉමනතු-ප්‍රත්‍යය එක් වැ හැදෙන ශබ්ද ද කිහිපයක් ඇත.

උදාහරණ :

වන්දිමනතු - සඳ පාපිමනතු - පව්වු
ආයුමනතු යැ යි වියයුත්ත ආයසමනතු කියා සැදේ

76. භාවසන්නම්

පුරිසෙ ගව්ජනෙන, පුරිසෙ ගව්ජමානෙ-
 (පුරුෂයා යන කල්හි, පුරුෂයා යද්දී)
 කඤ්ඤායං ගව්ජනතියං, කඤ්ඤායං ගව්ජමානායං
 (කතභාව යන කල්හි, කතභාව යද්දී)
 පනෙනසු පනනෙනසු, පනෙනසු පනමානෙසු
 (කොළ වැටෙන කල්හි, කොළ වැටෙද්දී).

මේ හැම තැනම ක්‍රියාව අගවන ගව්ජනෙන, ගව්ජමානෙ යන පද සන්නම් විභක්තියෙන් යෙදී ඇත. එසේම ඒ ක්‍රියාව කරන්නහු අගවන පදය ද පුරිසෙයි සන්නම් විභක්තියෙන්ම යොදා ඇත. මෙ පරිද්දෙන් ක්‍රියාව කරන්නහු අගවන පදයත් ක්‍රියාව පැවැසෙන කාදනන පදයත් එකම ලිංගයෙන් එකම සංඛ්‍යායෙන් සමාන කොට සන්නම් විභක්තියෙන් තබනු. මේ භාවසන්නම් යෝග්‍ය නම්.

මෙයට තවත් නිදර්ශන :

පුංලිංගයෙහි :	ථෙරෙ පරිත්තං භණ්ණෙන (භණ්ණමානෙ). තෙරභූ පිරිත් කියන කල්හි, පිරිත් කියද්දී. ථෙරෙසු පරිත්තං භණ්ණෙනසු (භණ්ණමානෙසු). තෙරුන් පිරිත් කියන කල්හි, පිරිත් කියද්දී.
සත්‍රිලිංගයෙහි	කඤ්ඤායං ධම්මං සිකඛනතියං (සිකඛමානායං) කතභාව ඛණ් උගන්නා කල්හි, ඛණ් උගනිද්දී. කඤ්ඤාසු ධම්මං සිකඛනනසු (සිකඛමානාසු) කතභාවත් ඛණ් උගන්නා කල්හි, ඛණ් උගනිද්දී.
නපුංසකලිංගයෙහි	පුජ්ථෙවි විකසනෙන (විකසමානෙ) මල පිපෙන කල්හි, පිපෙද්දී. පුජ්ථෙසු විකසනෙනසු (විකසමානෙසු) මල් පිපෙන කල්හි, පිපෙද්දී.

අනාදරයෙහි ඡට්ඨි යෝග්‍ය

77. අනාදරාථියෙහි ගෙවත් අනෙකකුට ඒ වේලාවෙහි හෝ මන්තට හෝ වන දුක ගණන් නොගෙන නොතකා යමක් කරන කල්හි, එහි කථා අගවන නාම පදයත් කාදනන පදයත් ඡට්ඨි විභක්තියෙන් තබනු ලැබේ. ලිංගයෙන් ද සංඛ්‍යාවෙන් ද සමාන ලෙස තැබිය යුතු.

ဘိဇ္ဇာ : ဗျူဟာဗေဒ

දාරකසය රුදනනසය,(දාරකසය රුදමානසය)මාතා නිකමති.
(දරුවා හඬදී, (ඒය නොනකා) මව නික්මෙයි.)

ଭେଦ

සජා ඉ. යටත් වැසියෝ
 තරංග පු. රළු
 රජපු ඉ. ලනුව
 අතිමුඛ න. ඉදිරිය
 ධරමාන - ජීවත් වැ සිටින
 නිබ්බාන න. නිවන
 සමණධම්ම පු. මහණදම
 බුද්ධ - කුඩා
 නෙල න. නෙල්
 ඵාණිත න. සකුරු
 මවජ පු. මනසායා
 කවජප පු. කැසුබුවා
 ආසන න. ආසනය
 පුතනවනතු - දරුවන් ඇති
 බගගවිසාණ පු. කගවෙහෙ
 දුගගත - දුප්පත්
 කුලාවක න. කැඳුල්ල
 නාදිස - එ බදු
 භාර පු. බර
 ලඝු - හැල්ලු
 බාලය න. බාල වියස
 වතද පු. සඳ
 පුප්ඵවනතු - මල් ඇති
 මාණව පු. මාණවකයා, තර

මාරුන පු. සුළුන
 රාජපුරිස පු. රාජපුරුෂයා,
 පොලිස් භටයා
 භගවතතු, භාග්‍යවත් පු.
 - භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
 වායාම පු. වැයම
 පොත පු. ඔරුව, නැව
 භානුමතතු පු. - රශ්මි ඇති, හිරු
 මධු න. මී පැණි
 වකඛුමතතු - ඇස් ඇති,
 ඇස් ඇත්තා
 ධනවතතු - ධනවත්
 අංගණ න. මිදුල
 එක - තනි
 අවණණ පු. අගුණ
 ධක්කු න. ධාන්‍ය
 බලවතතු - බලවත්
 ඊදිස - මෙ බඳු
 බුද්ධිමතතු - නුවණැති
 පෙටිකා ඉ. පෙට්ටිය
 පය්වි ඉ. පොළොව
 උතු ඉ. න. සතුට
 පරිබාෂක පු. පිරිවැටියා
 වණණ පු. ගුණ

නිපාත

ඉඩ - මෙන්

කර්ම නාම - කෙසේ නම් ?

සමමා - මනා කොට

ආබයාන ක්‍රියා

විකසනි (වි-කස්) - පිබිඳෙයි, පිපෙයි

සව්‍යේකරොති (සව්‍යේ-කර්) - ප්‍රත්‍යක්ෂ කරයි, නුවණින් දකී.

උඛ්භවනි (උ-භ) - මනුවෙයි, නැගි

විනෝද (විත්ත) - සිතයි

පජ්ජලනි (ප-ජල) - දිලිසෙයි
 ආරාධෙති (ආ + රාධි) - සතුටු කරයි, සිත් ගනී
 වහති (වහ්) - උසුලයි, ඔසොවා ගෙන යයි
 උදෙති (උ-ඉ) - උදාවෙයි, නගී
 ජනෙති (ජන්) - උපදවයි
 උධ්වහති (උ-ධා) - නැගී සිටී
 සංවරති (සං-වර්) - ගැවැසෙයි, හැසිරෙයි
 සුනනිපනති (සං-නි-පන්) - රැස් වෙයි
 ඔලොකෙති (අව-ලොක්) - බලයි

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. භූපාලෙ ධමමෙන රථං පාලෙනෙත පජායො සුඛං වසෙය්‍යං.
2. සමුද්දෙ වණ්ණකින මාරුතෙන මහනෙතසු තරංගෙසු උබ්භවනෙතසු බුද්ධා පොතා ජලෙ නිමජ්ජනති.
3. මාතුයා රුද්මානාය පුතො ගොහා නිකඛමති.
4. පිතුතො පසස්තො'ව රාජපුරිසා පුතං රජ්ජුති ඛන්ධිත්වා භූපතිතො අභිමුඛං නෙසුං.
5. භගවති ධරමානෙ යෙව නිබ්බානං සවජ්ජරිසසාමී'ති විනෙතනො එකො භික්ඛු මහතා වායාමෙන සමණධම්මං අකාසි.
6. යාවකා වත්ථං වා අඤ්ඤං වා යං කිංචි යාවමානා ගහපතිතො ගෙහස්ස ද්වාරෙ තිඨන්නති.
7. බලවනෙතසු යොධෙසු අරිතං පහාරෙති පනනෙතසු සෙනාපති කොපෙන අග්ගිව පජ්ජලති.
8. බුද්ධිමති කඤ්ඤා සදා මාතුයා ච පිතුතො ච ගරුතො ච චිත්තමාරාධෙසි.
9. තස්මිං බාලකෙ තාදිසං මහනං භාරං සීසෙන වහනෙත කථනනාම ත්වං ඊදිසං ලඝුං පෙට්ඨං වහිතුං න සුකෙකාසි ?
10. අයං බුද්ධිමති කඤ්ඤා සමමා සිකඛනී බාලෙය යෙව ආචරියෙ ආරාධෙසි.
11. සුප්පියෙ පරිබ්බාජකෙ භගවතො බුද්ධස්ස අවණ්ණං භාසනෙත තස්සෙව අනෙතවාසී බ්‍රමහදුතො මාණ්ඩො භගවතො චණ්ණමෙව භාසති.
12. පඨවියං සූරියං පරිබ්භමනනයං චන්දො පඨවිං පරිබ්භමති.
13. ඉමසමිං උතුමහි තරවො පුජ්ජවනො භවනති.

14. තරුසු පුජ්ජවනෙනසු හවනෙනසු අනෙකෙ විවිධා පකඛිනො තෙසු සංවරනති.
15. භානුමති උදෙනෙහ පොකඛරණිසු පදුමානි විකසනති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. සිල්වත් උපාසිකාවෝ සවස වෙහෙරට යන්නෝ තෙල් ද මල් ද පහන් ද මීපැණි ද සකුරු ද ගෙනම යත්.
2. ඇස් ඇති පුරුෂයා පොකුණ තෙරු සිට දිගේ ගැවැසෙන මසුන් ද කසබුවන් ද දකි.
3. ඉදින් තෙපි බුද්ධිමත් නොවන්නහු නම් ධනවත් වනු නොහැක්කහු ය.
4. අපි සිල්වත්තට ගුණවත්තට දන් දී මහත් පල උපදවන්නවු.
5. ගෙහි මිදුලේ කෙළනා කුමරහු අතින් පන්දුව බිම වැටිණ.
6. සිල්වත් හික්කුන් මාගියෙන් වඩනා කල්හි ගුණවත් මිනිස්සු ආසන කෙරෙන් නැගී සිටිත්.
7. පාසැලෙහි සිසුන් කලහ කරද්දී ඇඳුරා එහි ආයේ ය.
8. පුතුන් ඇත්තී පුතුන් කරණ කොට ගෙන සතුටු වෙයි.
9. සවසැ කුමරහු උයනැ සිට (උයනින්) රියෙන් එන කල්හි බොහෝ මිනිස්සු ඔහු දක්නට මග දෙපසැ රැස් වූහ.
10. ඉදින් සිල්වත් ගුණවත් මිතුරකු ලබන්නෙහි නම් ඔහු හා එක් වැ හැසිරෙව, ඉදින් නොලබන්නෙහි නම් කගවෙහෙනක්හු මෙන් තනි ව වසව (හැසිරෙව).
11. පියා බලා සිටිද්දී ම දරුවෝ කලහ කරත්.
12. දුජ්ජත් ගොවියා බලා සිටිද්දී ම ගමේ බලවත් නපුරු මිනිස්සු ඔහු ගේ ධාන්‍ය හැර ගෙන ගියහ.
13. අපි අද වෙහෙරට රැස් වැ බණ අසන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙක.
14. ඇඳුරු තෙමේ ගුණවත් ද සිල්වත් ද වූ සිසුන් කෙරේ පහදී.
15. ගෙඩි ඇති ගස වැටෙන කලැ එහි කැඳැලිවලින් කුරුල්ලෝ අහසට ඉහිල්ලෙති.

හිසතනි විභාගය

විභාග රූප

	එක	බහු
පශ්චාත් පරීක්ෂණ	ආ	උ
මධ්‍යම පරීක්ෂණ	ඔ	ආ
උපාධි පරීක්ෂණ	අ	මහා

නිදර්ශන

78. පටි (ධාතුව), පට (අංශය).

	එක	බහු
පශ්චාත් පරීක්ෂණ	සො අපවා	තෙ අපවු
මධ්‍යම පරීක්ෂණ	ආ අපවො	තුමො අපවිආ
උපාධි පරීක්ෂණ	අභං අපව	මයං අපවමහා

79. රියේ පටන් අතිරේක වූ කාලයේ කැරැණු ක්‍රියාවක් ඇගයීමෙහි හිසතනිවිභාගික ක්‍රියා යෙදේ.

අපි

සො අපවා - හේ (රියේ සිට ගත කාලයෙහි) පිසිය
තෙ අපවු - ඔහු (රියේ සිට ගත කාලයෙහි) පිසුන
යන ආදි ක්‍රමයෙන් අපි ගත යුතු.

ඇබ්බැසිය

- පහත දැක්වෙන ධාතූන් ඒවාට සුදුසු විකරණ ප්‍රත්‍යයයන් යොදා වචනමාතෘ, පංචමී, සතතමී, අස්ථතී, හිසතනි, හවිසසනි යන විභාගිනි වර්තමාන. ඒ ධාතූන්ට ම ආවා, තුං, අතන, මාන යන ප්‍රත්‍යයයන් යොදා කිතකතන (කාදතන) රූප ද තනන්න.
- (a) පළමු ගණයට අයත් විකරණ ගන්නා ධාතූ : හූ (වීමෙහි), ටඩක් (පැළීමෙහි), රක්ඛි (රැකීමෙහි), යාචි (ඉල්ලීමෙහි), සික්ඛි (ඉගෙන ගැනීමෙහි), කංඛි (සැක කිරීමෙහි), අග්ඝි (මිල කිරීමෙහි), රූචි (බැබැලීමෙහි), සුචි (ගෝක කිරීමෙහි), නච්චි (නැටීමෙහි), නච්ඡි (සැසීමෙහි), හඡ් (සේවනය කිරීමෙහි), ඉංඡ් (සැලීමෙහි).

පශ්ඨගණික (මූලස්ථරයට ගැණ නොවන) ධාතු : තුද් (ඇතිමෙහි), තුද් (දුරුකිරීමෙහි), ලිබ් (ලිවීමෙහි), කුච් (ගැකිලීමෙහි), හුජ් (චක්ච යෑමෙහි), රුජ් (රිදීමෙහි), විස් (ඇතුල්වීමෙහි).

පශ්ඨගණික (විකරණ නොගන්නා ධාතු) : හු (වීමෙහි), බ්‍යා (කීමෙහි), නි (පැමිණවීමෙහි, ගෙන යෑමෙහි), පි (දිනුම්හි), පා (රැක්කෙහි), ලා (ගැන්මෙහි), අස් (වීමෙහි).

- (b) දෙවෙනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : රුධ් (වැළැක්වීමෙහි), මුච් (මුදාලීමෙහි), සිච් (ඉසීමෙහි), යුජ් (යොදාලීමෙහි), හුජ් (වැළැඳීමෙහි), කත් (සිඳීමෙහි), පිද් (සිඳීමෙහි), හිද් (බිඳීමෙහි).
- (c) තුන්වැනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : බි (කෂයයට පැමිණීමෙහි), ගා (ගැසීමෙහි), සා (ආශ්‍රාණය කිරීමෙහි), රුච් (රිසි වීමෙහි), මුච් (මිදිගැන්මෙහි), යුජ් (යෙදීමෙහි), මද් (උමතු වීමෙහි), විද් (ඇති බව්හි).
- (d) සතර වැනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : කි (මිළයට ගැන්මෙහි), චි (රැස් කිරීමෙහි), පි (දිනීමෙහි), ජු (සතුති කිරීමෙහි), ධු (සොලවා ලීමෙහි), ජු (පිරිසිදු කිරීමෙහි), පි (පිණැවීමෙහි), මි (මැනීමෙහි), ලු (සිඳාලීමෙහි), අස් (කෑමෙහි).
- (e) පස්වැනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : තත් (පැතිරවීමෙහි), කර් (කිරීමෙහි).
- (f) සවැනි ගණයට අයත් ධාතු : සු (ඇසීමෙහි), සමතු (පැමිණීමෙහි), හි (යෑමෙහි), වු (හැවුරුමෙහි).
- (g) සත්වැනි ගණයට අයත් ධාතු : ලොක් (බැලීමෙහි), එක් (පියැවීමෙහි), තක්ක් (කල්පනා කිරීමෙහි), ලක්බ් (ඉලක්ක ඇල්ලීමෙහි), මක්බ් (ගැමෙහි, තැවරීමෙහි), සුබ් (සුවපත් කිරීමෙහි), දුක්බ් (දුක් දීමෙහි), චංචි (රැවැටීමෙහි), මුච් (මුදාලීමෙහි), සජ්ජ් (සැදීමෙහි, සැරැසීමෙහි), තජ්ජ් (තරවු කිරීමෙහි), චජ්ජ් (අත්හැරීමෙහි), සුජ් (පිදීමෙහි), නිජ් (මුවහත් කිරීමෙහි).

80. අතන (ආත්මය, තමා).

විභතති	ඒක	බහු
පද්මා	අතනා	අතනා, අතනානෝ
දුතියා	අතනානං, අතනං	අතනානෝ
තතියා	අතනනා, අතෙනන	අතනනෙහි, අතනනෙහි
චතුර්ථී	අතනනෝ	අතනානං
පඤ්චමී	අතනනා, අතනමහා, අතනසමා	අතනනෙහි, අතනනෙහි
ෂට්ඨී	අතනනෝ	අතනානං
සතතමී	අතනනි, අතනමහි, අතනසමිං	අතනනෙසු
ආලපන (හෙ)	අතන, අතනා	(භවනනා) අතනා, අතනානෝ

81. බ්‍රමහ (බ්‍රහ්මයා).

විභතති	ඒක	බහු
පද්මා	බ්‍රමහා	බ්‍රමහා, බ්‍රමහානෝ
දුතියා	බ්‍රමහානං, බ්‍රමහං	බ්‍රමහානෝ
තතියා	බ්‍රමහනා	බ්‍රමෙහි, බ්‍රමෙහි
චතුර්ථී	බ්‍රමහනෝ, බ්‍රමහසස	බ්‍රමහනි, බ්‍රමහනි
පඤ්චමී	බ්‍රමහනා	බ්‍රමෙහි, බ්‍රමෙහි
ෂට්ඨී	බ්‍රමහනෝ, බ්‍රමහසස	බ්‍රමහනං, බ්‍රමහනං
සතතමී	බ්‍රමහනි	බ්‍රමෙහසු
ආලපන	(හෙ) බ්‍රමහ, බ්‍රමෙහ	(භවනනා) බ්‍රමහානෝ

82. රාජ (රජ).

විභතති	ඒක	බහු
පද්මා	රාජා	රාජානෝ
දුතියා	රාජානං, රාජං	රාජානෝ
තතියා	රාජානා, රාජෙන	රාජෙහි, රාජෙහි
චතුර්ථී	රාජානෝ, රාජිනෝ	රාජ්‍යෙහි, රාජ්‍යෙහි
පඤ්චමී	රාජානා	රාජ්‍යෙහි, රාජ්‍යෙහි
ෂට්ඨී	රාජානෝ, රාජිනෝ	රාජ්‍යෙහි, රාජ්‍යෙහි
සතතමී	රාජ්‍යෙහි, රාජිනි	රාජ්‍යෙහි, රාජ්‍යෙහි
ආලපන	(හෙ) රාජ, රාජා	(භවනනා) රාජානෝ

83. සබ (යහලුවා).

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	සබා	සබානො, සබිනො, සබාරො
දුතියා	සබං, සබානං, සබාරං	සබානො, සබාරො
තතියා	සබිනා	සබෙති, සබෙති සබාරෙති, සබාරෙති
චතුර්ථී	සබිනො, සබිසස	සබානං, සබිනං, සබාරානං
පඤ්චමී	සබිනා, සබාරසමා, සබාරමා	සබෙති, සබෙති සබාරෙති, සබාරෙති
ෂට්ඨී	සබිනො, සබිසස	සබානං, සබිනං, සබාරානං
සත්තමී	සබෙ	සබෙසු, සබාරෙසු
ආලපන	(හෙ)සබ, සබා, සබි, සබෙ	(භවනො) සබිනො, සබානො, සබායො

84. අතන-ශබ්දයේ විශේෂ යෙදුම්

බොහෝ තැන බහුවචනය යෙදිය යුතු තන්හි අතන ශබ්දයේ ඒකචචන රූපයෝ යෙදෙත්.

නිදසුන් :

තානි (නකබනතානි). පන අතනනො ගමනවිටිං න විජහනති (ඒ නකත්තරුහු වනාහි තමන්ගේ ගමන් මග නොහරිත්). පයමා විභතතිය වෙනුවට තතියාව ද යෙදේ. අතනනා'ව අතනානං සමමනනති (තෙමේම තමා සමමන කෙරෙයි).

ගැටපදවිවරුව

යපෙත්වා - හැර, තබා

තිව්ව න. කෘතය

දුසස්සිල - සිල්නැති

දුසස්සිලා න. දුශ්ශීල බව

අනුසසරති (අනු + සර්) - සිහිකරයි

ව්‍යාබාධ පු. විපත, විනාශය

බො පන - වූකලී, වනාහි

උපගවජති (උප + ගම්) - සිතින් ගනී, ඵලඥයි

අත්ථකාම - දියුණුව කැමැති

මච්ච, පු. සත්ත්වයා

උපතිධාය - සසඳා, ආදර්ශයට ගෙන, ළං කොට තබා

උපසමපදා, ඉ. උපසප්පව

සමමනනි (සං + මන්) - සමමන කරයි
 සබ්බජ් - හැම තන්හි
 වමෙහනි (වමන්) - ගරහයි, හෙලාදකි
 මනත්ථි, පු. මනත්ථි
 ගරහනි (ගරන්) - ගරහයි
 රුවචනි (රුවි) - රිසියෙයි
 වෙසස, පු. වෙළෙඳ කුලයට අයත්තා, වෛශ්‍යයා
 ජායනි (ජන්) - උපදී
 ඊදිස - මෙබඳු
 කුසල - දක්‍ෂ
 පුගගල, පු. පුද්ගලයා, නැතැත්තා
 උපවදනි (උප + වද්) - දොස් නගයි
 විනෙහනි (වින්න්) - සිතයි
 ධම්ම, පු. දෑ
 පුපුජ්ජන, පු. ලෝකිකයා, පුහුදුනා
 උපනෙහි (උප + නි) - වෙත පමුණුවයි
 පච්චෙකකනි (පති + අච + ඉක්ඛි) - පස්විකයි, නුවණින්
 බලයි
 අපෙකකනි (අප + ඉක්ඛි) - බලාපොරොත්තු වෙයි, කැමැති
 වෙයි
 අත්ඛබාල - මෝඩ
 උකඛිපනි (උ + ඛිප්) - ඔසොවා තබයි
 පරිනතාණ, න. ආරක්‍ෂාව
 පසංසනි (ප + සංස්) - පසසයි
 නාදිස - එබඳු
 උර, න. ළය
 උරු, ඉ. කලවය
 සුඤ්ඤ, පු. ශුද්‍රයා, පහත් කුලයට අයත්තා
 කිර, නි. ලු
 බ්‍රමහ - ග්‍රෙෂ්ඨ වූ
 කිලෙස, පු. කෙලෙස්
 අජේය්‍ය - නොදිනිය හැක්කා, නො පැරැදවිය හැක්කා
 බිහෙති (හි) - බිය ගනී
 පිණ්ණ - මහලු
 හංස, පු. හංසයා
 අබ්බිණ් - නො පිරිහුණු
 කකකට්ඨ, පු. කකුළුවා

ගිවා, ඉ. බෙල්ල
 රුඳුනි (රුඳ) - හඬයි
 කසමා - කවර හෙයින් ?
 උප්පාදෙනු - උපදවන්නා
 තිසු - තුන අතුරෙන්
 පයමං - පළමු කොට
 නිවෙසයනි (නි + විස්) - පිහිටුවයි, තබයි
 නාථ, පු. නාථයා, පිහිට
 අථ, නි. එයට පසු, ඉක්බිති
 අසාධු - අයහපත් වූ
 සුකර - සුවසේ කටහැකි
 විසුජ්ඣනි (වි + සුධි) - පිරිසිදු වෙයි
 අසුද්ධි, ඉ. අපිරිසිදුව
 ලද්ධි, ඉ. ලබ්ධිය, විභාසය
 පෙකකි (ප + ඉක්බි) - දකී
 විමුච්චනි (වි + මුච්) - මිදෙයි
 පිනානි (පි) - දිනයි
 හරියා, ඉ. භායනීව, බිරිය
 හරනි (හර්) - පෝෂිත කරයි
 පාණ්වචය පු. පීචිනය නැසී යෑම
 බීණ - පිරිහුණු
 ජහනි (හා) - අත්හැරීමෙනි
 අළු, පු. අඬුව
 කපණ - අසරණ, දුප්පත්
 අරෙ සබෙ - එම්බා යහලුව
 පීචිකා, ඉ. පීචිකාව
 යාම, පු. යාමය, වයස
 අසාදනර - එක්තරා
 පතිරූප - සුදුසු
 අනුසාසනි (අනු + සාස්) - අනුශාසනා කරයි
 හි, නි. වනාහි
 බහිද්ධා, නි. පිටත්හි
 කමම, න. කමිය
 කිලිසසනි (කිලිස්) - කෙලෙසෙයි
 සුද්ධි, ඉ. පිරිසිදුව

ඇබ්සිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. "ශ්‍රීපෙත්වා මං කො අක්කොරා ඊදිසෙ කිවෙව් කුසලො"ඊ සො බාලො අත්තානං උකකංසෙති.
2. සො දුසසිලො පුගගලො අත්තනො දුසසිලං අනුසාරනො අත්තා'ව අත්තානං උපවදී.
3. අසපුරිසො පන අත්තනො ච පරෙසං ච ව්‍යාබාධාය විනෙති.
4. එතං බො පන යානං විජජති යං පුපුජජනො කංචි ධම්මං අත්තනො උපගවෙජය්‍ය.
5. ඉධ අත්තකාමො කුලපුතො සංසාරස්ස හයං පවච්චෙකකෙනො අත්තනා'ව අත්තානං වොදයනො අත්තනො විතතං නිබ්බානං උපනෙය්‍ය.
6. න පරස්ස මචචස්ස පාපකං කම්මං උපතිධාය අත්තනාපි තං සෙවෙය්‍ය.
7. සො හිකඤ්ඤ උපසම්පදං අපෙකඛමානං සාමණේරං ඔවදිතුං ඉච්ඡනො අත්තනා'ව අත්තානං සම්මනති.
8. අයමන්ධබාලො සබ්බත්ථ අත්තානමුකඛිපති පරෙ වම්මෙති.
9. එස ආපදං පටිබාහිතුං කුසලො'ති රාජානො අත්තනො පරිත්තානමපෙකඛමානා සුරං මනනිතම්චජනති.
10. යො අත්තානං පසංසති පරෙ ච ගරහති තාදිසො පුරිසො අමහාකං න රුච්චති.
11. බ්‍රාමහණා බ්‍රමහුනො මුඛනො, බ්‍රහ්මයා උරනො, වෙස්සා උරුහි, සුද්දා පාදනො ජායංසු'ති අයං කිර බ්‍රාමහණානං ලද්ධි.
12. යථා බ්‍රමහති බ්‍රාමහණානං ගාරවො, තථෙව මාතරි පිතරි ච පුත්තානං ගාරවො භොතු.
13. බ්‍රමහුනො බ්‍රහ්මස්ස පෙකඛමානස්සෙව මම විතතං කිලෙසනො විමුච්චි'ති ථෙරො ආහ.
14. න සො රාජා යො අජේය්‍යං පිනාති
න සො සබ්බා යො සබ්බාරං පිනාති
න සා හරියා යා පතීනො න බිහෙති
න තෙ පුත්තා යෙ න හරන්ති පිණ්ණං.
15. යෙ වෙ සබ්බිතං සබ්බාරො භවන්ති
පාණ්ඩවයෙ සුබ්බදුකෙබ්බු හංස
බිණ්ණං අබිණ්ණන්ති න තං ජහන්ති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ඒ කකුළු තෙම සිය යහළුවා රක්තේ අඩුවලින් නයා ගේ බෙල්ල අල්ලා ගනි.
2. සත්පුරුෂයෝ මරණයේදී ද "මෙ තෙමේ දුගියෙකැ" යි කියා තමන්ගේ යහලුවා අත්නාරිත්.
3. යහලුව, දියේ ඉන්නා මහ කකුළුවෙක් මගේ පය අල්ලා ගත්තේ ය. අසරණ ව හඬමි. එම්බා යහලුව, කවර ගෙයින් මා හැරදැමුයෙහි ද ?
4. යහලුව, තෝ යහලුවනට ජීවිකාව උපදවන්නා වෙහි. ඒ එසේ ම ය. තෝ අපට ඉසුරු (සම්පත්) ද දෙන නැතැන්නා වෙහි.
5. ඉදින් තමා තමහට ප්‍රිය එකක්හු කොට දන්නේ නම්, යාම (වයස්) තුන අතුරෙන් එක්තරා යාමයෙක ඒ තමා රක්තේ ය (රැක්ක යුතු).
6. පළමු කොට තමා ම සුදුසු ගුණයෙහි පිහිටුවන්නේ ය. එයට පසු අනුනට අනුශාසනා කළත්තේ ය (කළයුතු).
7. තෙමේ වනාහි තමා ගේ නාථයා (පිහිට) ය. තමා හැර පිටත්හි අන් කවරෙක් නම් තමාට පිහිටි වන්නේ ද ?
8. අයහපත් වූ තමහට අහිත වූ කම් සුවසේ කටහැකි ය.
9. තමා ගේ පාපයෙන් තෙමේ ම කෙලෙසෙන්නේ ය. තමා ගේ ම පිනෙන් තෙමේ පිරිසිදු වන්නේ ය. පිරිසිදුව ද අපිරිසිදුව ද තමා කෙරෙහි ම වේ.
10. සිල්වත් ගුණවත් පුද්ගලයනට දෙවියෝ ද බඹහු ද පසයන්.

- (ඉ) සත්වන ධාතුගණයට අයත් පහත දැක්වෙන ධාතූන් වචනමාතෘ පඤ්චමී සතනමී අජජනනී ගියනනනී භවිසසනනී යන විභතතිවල වර්තාගන්න. ඒවායින් ම වචනමාතෘ කාලික කිතකනන ද පූර්විකියා ද තුමනන පද ද සාදන්න.

පිත් (කැමැති වෙයි), හිළු (අගරු කිරීමෙහි), පිළු (පෙළීමෙහි), ලල් (නැලවීමෙහි), දිස් (දෙසීමෙහි), සුස් (හඬ නැගීමෙහි).

85. නපුංසකලිඛිත මන ශබ්දය සේ වර නැගෙන්නෝ මනෝගණිකයෝ නම් වෙති. මන-ශබ්දය වරනැගෙනුයේ මෙසේ ය :

මන (සිත)

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	මනං, මනෝ	මනානි, මනා
දුතියා	මනං	මනානි, මනෙ
තෛතියා	මනෙන, මනසා	මනෙහි, මනෙහි
කරණ	මනුන, මනසා	මනෙහි, මනෙහි
චතුර්ථි	මනස්ස, මනසො	මනාන්
පඤ්චමී	මනමහා, මනසමා, මනසා	මනෙහි, මනෙහි
ඡට්ඨි	මනස්ස, මනසො	මනානං
සත්තමී	මනෙ, මනස්මිං, මනමහි, මනසි	මනෙසු
ආලපන	(හෙ) මන	(හෙ) මනානි, මනා

මෙසේ වර නැගෙන ශබ්ද

සිර - සිරස	ඔජ - ඔද (ඔජස)
උර - ළය	සර - විල
තෙජ - තෙද	අය - යකඩ
තප - තපස	වය - වයස
තම - අඳුර	පය - කිරි, ජලය
රජ - දුලි	යස - කීර්තිය, පිරිවර

ක්‍රියාවිශේෂණ

86. ක්‍රියාවන් කරන අන්දම, කරන කාලය, කරන තැන අගවන පද ක්‍රියාවිශේෂණ නම්. ඒ නපුංසක ලිඛිත වූ දුතියා විභතතික ඒකවචනයෙන් සිටී. උදාහරණ : පුරිසො සුඛං වසති (පුරුෂයා සුවසේ වෙසේ),

මෙහි "සුඛං" යනු නපුංසක ලිඛිත දුතියා විභතතික ඒකවචන වැ සිටී. තතියා ආදි අනිත් විඛන්ති ඒක වචනයෙන් ද ක්‍රියාවිශේෂණ සිටිනු පෙනේ.

උදාහරණ :

සුඛෙන - සුවසේ	අත්තාය - පිණිස
ධමමෙන - දැනුමෙන්	දුරා - දුරින්
විරෙන - බොහෝ කලෙකින්	තසමා - එ හෙයින්
බණෙන - සැණින්	යානෙ - නිසි තැනැ
දුරෙ - දුරැ	සමීපෙ - ළඟැ

ක්‍රියාවිශේෂණවාචි නිදානයෝ ද ඇත

සමමා - මොනොවට,මනාසේ	මිවණා - වැරැදි ලෙස
බහි - පිටතැ	ආසු - වහා

යන ආදිහු ය.

ගැටපද විවරැව

ධිතිමනතු - ධෛර්යවත්
පසාදෙති - පහදවයි (පසිදති - යන්නේ ප්‍රයෝජ්‍යරූපයයි)
උසස්ගති (උ + සත්) - නැත් කරයි
ධාරණ, න. සිතැ දැරීම
වාචන, න. කියැවීම, ඉගැන්වීම
ඵවරූප - මෙ බඳු
පටිලහති (පටි + ලත්) - ලබයි
විජහති (වි + හා) - දුරු කරයි
මහලලක, පු. මහල්ලා
පසාරෙති (ප + සර්) - විඳහයි, දිගු කරයි
වසෙන - වශයෙන්
බෙතන, න. කෙන
සභාය, පු. යහළුවා
අයාවිච්චා - නොයැද
කාලං කරොති - කල්පය කරයි
අනුරූපෙන - සුදුසු ලෙසින්
කථන, න. කීම
ගන්ථධුර, න. ග්‍රන්ථධුරය

සමපනති - ඉ. සැපන
පසනන - පහන්, පැහැදුණු
දුබ්බිනිත - නො හික්මුණු
විකසිත - පිපුණු
සංවර, පු. සංවරය, හැවුරුම
ධම්මික - දැනුම
පමාණ, න. පමණ, තරම
පෙසෙති (ප + ඉස්) - යවයි
කිවච, න. කටයුතු
එකක - හුදෙකලා, තනි
වාසං කප්පෙති - වාසය කරයි
බ්‍රමහභතතික - බ්‍රහ්ම අදහන්නා
අභිභවති (අභි + භූ) - මැඩැ පවත්වයි
වසල, පු. සැබොලා
අවිදුර, න. නුදුර
සාධු - යහපති
සොධෙති (සුධි) - ශුද්ධ කෙරෙයි
නුදති (නුද්) - දුරු කෙරෙයි
සුබ්‍රම - සියුම්
බිපති (බිප්) - දමයි
අපේක්කසන, න. ඉල්ලීම
පටිගහභෙත්වා - පිළිගෙන
පටිච්ච - නිසා
ඉසිපතන, න. ඉසිපතනය
පයාති (ප + යා) - යයි, වඩයි
අප්පයොජෙත්වා - නොයොදා
වෙය්‍යාවච්ච, න. වතාවත්
එකකො'ව (එකකො එව) - හුදෙකලාව ම
මාපෙති (මි) - මවයි
ජාති, ඉ. ජාතිය, උත්පත්තිය
ජචා - ජාතියෙන්, උත්පත්තියෙන් (ජාති බබ්බදෙය්
තනියාවිභතති ඒක වචන යි)
පුරුසො දිසා, ඉ. නැගෙනහිර දෙස
සොර - නපුරු
උද්දති (උ + ඉ) - උදා වෙයි, නගී

පටිච්ඡාද, පු. උඩු සුළඟ

පව්වෙහි (පති + ඉ) - පෙරළා එයි, අදහයි

කාරුක්ෂ්ණ, න. කරුණාව

යෙන-බාරාණසී තෙන - බරණැස යම්තැනක ද එ තැනට

පායාසි (ප + අයාසි) - වැඩියේ ය, ගියේ ය

ගිලාන - ගිලන්.

ඇමැයිස

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. ධීවරා පුරිසො පරං ආයාච්ඡවා අතතනා යෙව අතතනො සබ්බාති කම්මාති කාතුමුසසහති.
2. අයං මාණවො මයි මනං පසාදෙච්චා කාලං කත්වා දෙවලොකෙ උප්පජ්ජිසසති.
3. අතතනො පඤ්ඤාය අනුරූපෙන ධම්මං උගගණ්හිත්වා තස්ස ධාරණං කථනං වාචනනති ඉදං ගතථධුරං නාම හොති.
4. පෙරො ගාථාහි අතතනො'ව ඔවාදං දත්වා ගබ්භං පච්ඡිත්වා සමණධම්මං අකාසි.
5. තෙ දුගගනා මනුෂ්‍යා සඤ්චරි මනං පසාදෙච්චා ඵවරූපං මහති. සමපතතිං පටිලභිංසු.
6. පුරිසො පසතෙන මනසා යං කම්මං කරොති තං ඡායා'ව තස්ස කම්මස්ස කාරකං න විජහති.
7. ආචුසො දුබ්බිනිත මහලලක, තං අතතනො පමාණං න ජානාසීති තෙ තං මහලලකං භික්ඛුං ගරහිංසු.
8. සො මාණවො අඤ්ඤාන කෙනච්ච පි සභායෙන විනා අතතනා'ව සරෙ'ව බෙනෙන ව කම්මාති කරොති.
9. සො අතතනො හරියං තස්සා මාතුයා ගෙහං පෙසෙත්වා සයමෙව සබ්බාති කිච්චාති කරොතෙනා එකකො'ව ගෙහෙ වාසං කප්පෙසි.
10. බුමහහනතිකා ලොකම්මං බුමහා මාපෙසීති වදන්ති.
11. ඉසි අතතනො තපසො තෙජ්ජා ඉතරෙ සබ්බෙ සතෙන අභිභවි.
12. න ජච්චා වසලො හොති, න ජච්චා හොති බ්‍රාමහණො.
13. කම්මනා වසලො හොති, කම්මනා හොති බ්‍රාමහණො.
14. කුමාරි සරසි නභායනති අවිදුරෙ විකසිතං පදුමං දිස්වා තං ගහෙතුං හත්ථං පසාරෙසි.
15. තුමෙහ කායෙන වා වචසා වා මනසා වා කිංචිපි අකුසලං මා කරිත්ථ.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. කයින් ද වචසින් ද මනසින් ද සංවරය යහපති.
2. ශීලයෙන් ද නුවණින් ද තෙදින් ද අන් ගුණවලින් ද බුදුරජුනට සම කිසිවෙක් කිසි ම ලොවෙක නැත.
3. බුදු රජ තෙමේ තම සිතින් අනුන් ගේ සිත දැක "මේ සත්ත්තු කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද - මෙ බඳු මෙ බඳු කම් කෙරෙහි. මොහු මරණින් මතු ඒ කම්යන් ගේ වශයෙන් මේ මේ තත්ති උපදින්නාහ"යි දැනගනී.
4. ඒ දැනුම රජ තෙමේ තපසින් ද වයසින් ද තේජසින් ද අන් හැම රජුන් ම මැඩා පැවැත්වී ය.
5. නුවණැත්තේ පළමු තමා දහමෙහි පිහිටා පසුව අනෙකාට අනුශාසනා කරන්නේ ය. මෙ සේ හේ නො කෙලෙසෙන්නේ ය.
6. තමා ගේ නාඨයා (පිහිට) තෙමේ ම ය. තමාගෙන් පිටත්හි කවර නම් පිහිටෙක් ඇති වන්නේ ද ?
7. තමා ගේ ම පාපයෙන් තෙමේ කෙලෙසෙයි. තමා ගේ ම පිනෙන් තෙමේ පිරිසිදු වෙයි. අනෙකෙක් අනෙකකු නො ම ගුදා කළ හැකි වේ.
8. සථවිර තෙමේ තමා ගේ තේජසින් නපුරු වූ නාගයා ගේ තේජස මැඩලී ය.
9. හිරු තෙමේ තමාගේ තේජසින් අඳුර දුරු කෙරෙමින් නැගෙනහිරින් උදා වෙයි.
10. යමෙක් සියුම් දූවිලි උඩු සුළඟට දමන්නේ ද එය පෙරැළී ඔහු කරා ම එයි.
11. භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ තෙමේ බඹහුගේ ද ඉල්ලීම පිළිගෙන සතුන් කෙරෙහි ද කරුණාව නිසා බරණැස යම් තැනෙක ද ඉසිපතනය යම් තැනෙක ද එහි වැඩි සේක.
12. දේවී අන් කිසිවකු නොයොදා ගිලන් රජුට නොමෝ ම සියලු වතාවත් කළා ය.

එක	1	එකතිංසති	31
ද්වි	2	ද්විතිංසති, බිතිංසති	32
ති	3	තෙතිංසති	33
චතු	4	චතුර්තිංසති	34
පඤ්ච	5	පංචතිංසති	35
ෂ්	6	ෂ්ඨතිංසති	36
සතත	7	සතතිංසති	37
අධ්‍ය	8	අධ්‍යතිංසති	38
නව	9	එකුනවතාලීසති	39
දස	10	විනාලීසති, වනාලීසා	40
එකාදස	11	එකවනාලීසති	41
ද්වාදස, බාරස	12	ද්වාවනාලීසති	42
තෙරස, තෙලස	13	තිවනාලීසති	43
චතුර්දස, චුර්දස	14	චතුර්වනාලීසති	44
පංචදස, පණ්ණරස	15	පංචවනාලීසති	45
සොලස	16	ෂ්වනාලීසති	46
සතදස	17	සත, වනාලීසති	47
අධාරස	18	අධ්‍ය වනාලීසති	48
එකුනවීසති	19	එකුනපඤ්ඤාසා	49
වීසති	20	පඤ්ඤාසා	50
එකවීසති	21	සට්ඨි	60
ද්වාවීසති, බාවීසති	22	සතති	70
තෙවීසති	23	අසීති	80
චතුර්වීසති	24	නවුති	90
පංචවීසති	25	සත	100
ෂ්වවීසති	26	සතසස	1000
සතවීසති	27	දසසතසස	10000
අධ්‍යවීසති	28	සතසතසස	100000
එකුනතිංසති	29	කොටි	1000000
තිංසති	30		

වීසති යන්න වෙනුවට වීසා යැයි ද, තිංසති යන්න වෙනුවට තිංසා කියා ද, වනාලීසති යන්න වෙනුවට වනාලීසා කියා ද යෙදේ.

වර නැගීම
 "එක" ශබ්දය තුන් ලිංගයෙහි ම වර නැගේ.
 පුංලිංගයෙහි

87.

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	එකො	එකෙ
දුතියා	එකං	එකෙ
තතියා	එකෙන	එකෙහි, එකෙහි
චතුර්ථී	එකස්ස	එකෙසං, එකෙසානං
පඤ්චමී	එකස්මා	එකෙහි, එකෙහි
ඡට්ඨී	එකස්ස	එකෙසං, එකෙසානං
සතතමී	එකස්මිං, එකමහි	එකෙසු
ආලපන	එක	එකෙ

නපුංසක ලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	එකං	එකෙ, එකාහි
ආලපන	එක	එකෙ, එකාහි
දුතියා	එකං	එකෙ, එකාහි

සෙස්ස පුමලිගයෙහි මෙනි.

සත්ථි ලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	එකා	එකා, එකායො
දුතියා	එකං	එකා, එකායො
තතියා	එකාය	එකාහි, එකාහි
චතුර්ථී	එකිස්සා, එකාය	එකාසං, එකාසානං
පඤ්චමී	එකාය	එකාහි, එකාහි
ඡට්ඨී	එකිස්සා, එකාය	එකාසං, එකාසානං
සතතමී	එකායං, එකිස්සං	එකාසු
ආලපන	එක	එකා, එකායො

"ද්වි" ශබ්දය

බහු වචනයෙහි ම වර නැගේ.

පයමා	දෙව	චතුර්ථී	ද්විතනං
ආලපන	දෙව	පංචමී	ද්විහි, ද්විහි
දුතියා	දෙව	ඡට්ඨී	ද්විතනං
තතියා	ද්විහි, ද්විහි	සතතමී	ද්විසු

සරල පාලි ශික්ෂකය

145

88. මෙය තුන් ලිංගයෙහි ම මෙසේ ය. මෙයින් එහා "අට්ඨාරස" ශබ්දය තෙක් සියලු සංඛ්‍යා ශබ්ද බහුවචනයෙහි පමණක් වර නැගේ.

**"ති" ශබ්දය
පුංලිඛයෙහි**

පද්මා	තයෝ	පංචමී	තිහි
දුතියා	තයෝ	ඡට්ඨි	තිණ්ණං
තතියා	තිහි	සතතමී	තිසු
චතුර්ථී	තිණ්ණං	ආලපන	තයෝ

නපුංසක ලිඛයෙහි

පද්මා	තිණි
දුතියා	තිණි
ආලපන	තිණි

සෙස්ස පුංලිඛයෙහි මෙහි.

සත්‍රීලිඛයෙහි

පද්මා	තිසෙසා	පංචමී	තිහි
දුතියා	තිසෙසා	ඡට්ඨි	තිස්සතනං
තතියා	තිහි	සතතමී	තිසු
චතුර්ථී	තිස්සතනං	ආලපන	තිසෙසා

"චතු" ශබ්දය

පුංලිඛයෙහි

පද්මා	චතතාරෝ, චතුරෝ	පංචමී	චතුහි
දුතියා	චතතාරෝ, චතුරෝ	ඡට්ඨි	චතුතනං
තතියා	චතුහි	සතතමී	චතුසු
චතුර්ථී	චතුතනං	ආලපන	චතතාරෝ, චතුරෝ

නපුංසක ලිඛයෙහි

පද්මා	චතතාරි
දුතියා	චතතාරි
ආලපන	චතතාරි

සත්‍යලිඛනයෙහි

පයමා	වනසෙසා	පංචමී	වතුසු
දුතියා	වනසෙසා	ජංඨි	වනසසනනං
තතියා	වතුහි	සතතමී	වතුසු
වතුන්ද්‍රියා	වනසසනනං	ආලපන	වනසෙසා

"පංච" ශබ්දය

පයමා	පංච	පංචමී	පංචහි
දුතියා	පංච	ජංඨි	පංචනනං
තතියා	පංචහි	සතතමී	පංචසු
වතුන්ද්‍රියා	පංචනනං	ආලපන	පංච

මේ තුන් ලිඛනයෙහි ම සම යි.

89. "ජ" ශබ්දයේ පටන් "අධාරස" ශබ්දය තෙක් සියලු ශබ්ද මේ "පංච" ශබ්දය සේ වර නගනු.

මේවා වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

- එකො පුරිසා - එක් පුරුෂයෙක්
- එකා ඉත්ථි - එක් සත්‍රියක්
- එකං ඵලං - එක් ගෙඩියක්
- දෙව පුරිසා - පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක්
- දෙව ඉත්ථියො - සත්‍රීහු දෙදෙනෙක්
- දෙව ඵලානි - ගෙඩි දෙකක්
- තයො පුරිසා - පුරුෂයෝ තිදෙනෙක්
- තිසෙසා ඉත්ථියො - සත්‍රීහු තිදෙනෙක්
- තිනි ඵලානි - ගෙඩි තුනක්
- වනනාරො පුරිසා - පුරුෂයෝ සතරදෙනෙක්
- වනසෙසා ඉත්ථියො - සත්‍රීහු සතරදෙනෙක්
- වනනාරි ඵලානි - ගෙඩි සතරක්
- පංච පුරිසා - පුරුෂයෝ පස්දෙනෙක්
- පංච ඉත්ථියො - සත්‍රීහු පස්දෙනෙක්
- පංච ඵලානි - ගෙඩි පස්.

90. "වීසති"-ශබ්දය පටන් නවුති-ශබ්දය තෙක් සියලු ශබ්ද සත්‍යලිඛක යි. එකනවීසති (19), වීසති (20), එකවීසති (21), ද්වාවීසති (22) ආදි ඉකාරානන ශබ්ද රතනි ශබ්දය මෙන් වර නගන්න.

වීසා (20), තිංසා (30), චන්ද්‍රාලීසා (40), පක්කාසා (50) යන
 ශබ්ද "කක්කා" ශබ්දය මෙන් වර නගනු. මේ සියලු ශබ්ද වර
 නැගෙනුයේ ඒකවචනයෙහි පමණි. එහෙත් බහුවචයක් දෙන
 බැවින් බහුවචනාත්මක නාමයන්ට විශේෂණ වැ යෙදෙති. මෙසේ යි :

- (පයමා) වීසති පුරිසා - වීසිදෙනෙක් පුරුෂයෝ.
- (දුතියා) වීසතිං පුරිසෙ - වීසි දෙනෙකුත් පුරුෂයන්.
- (තතියා) වීසතියා පුරිසෙහි
 - වීසි දෙනෙකුත් පුරුෂයන් කරණ කොට ගෙන.
- (චතුත්ථි) වීසතියා පුරිසානං - වීසි දෙනෙකුත් පුරුෂයන්ට.
- (පංචමී) වීසතියා පුරිසෙහි
 - වීසි දෙනෙකුත් පුරුෂයන් කෙරෙන්.
- (ෂට්ඨි) වීසතියා පුරිසානං - වීසි දෙනෙකුත් පුරුෂයන් ගේ.
- (සත්තමී) වීසතියං පුරිසෙසු
 - වීසි දෙනෙකුත් පුරුෂයන් කෙරෙහි.
- (ආලපන) භවනෙතා වීසති පුරිසා
 - සිත්වත් වීසිදෙනෙක් පුරුෂයෙකි.

91. සත, සහස්ස, ලක්ඛ ශබ්ද නපුංසක ලිංගික යි.
 "විතත" ශබ්දය සේ වර නැගේ (මෙහි 58 වන පිට බලනු).
 මොවුන් ද ඒක වචනයෙහි වර නගනු. එහෙත් වාක්‍යයෙහිදී
 මොහු බහුවචනාත්මකයන්ට විශේෂණ වැ සිටිති.

92. දෙසියය, තුන්සියය, සාරසියය, පන්සියය යන ආදිය
 හැඟවුවමනා වීට "සත" ශබ්දයට මුලින් ද්වි, ත්, චතු, පංච ආදි
 ශබ්ද එක් කොට ද්විසත, තියත, චතුසත, පංචසත යන ආදි
 වශයෙන් ශබ්ද යොදා ගත යුතු.

චතු-ශබ්දයෙන් පර වූ ව්‍යංජනය ද්විත්ව වේ. එ බැවින්
 "චතු-සත" යන්න "චතුසසත" යැ යි සැදේ.

මෙසේ ම ද්විසහස්ස (2000), තිසහස්ස (3000), චතුසසහස්ස
 (4000) යන ආදිය ද සාදා ගත යුතු.

උදාහරණ :

සතං මනුසසා - සියයක් මිනිස්සු.

සතෙන මනුසෙසගි - සියයක් මිනිසුන් විසින්,
මිනිසුන් කරණ කොට ගෙන.

සතසස මනුසසානං - සියයක් මිනිස්සුන්ට.

සතමහා මනුසෙසගි - සියයක් මිනිසුන් කෙරෙන්.

සතසස මනුසසානං - සියයක් මිනිසුන් ගේ.

සතෙ මනුසෙසසු - සියයක් මිනිසුන් කෙරෙහි.

විශේෂ ශබ්ද කිහිපයක්

93. දියඩ්ඪ, 1 1/2 (එකකුත් අඩක්).

අඩ්ඪනිය, 2 1/2 (දෙකකුත් අඩක්).

අඩ්ඪුඩ්ඪ, 3 1/2 (තුනකුත් අඩක්).

දියඩ්ඪසතං, 150 (1 1/2 X 100).

අඩ්ඪ නියසහසං, 2500 (2 1/2 X 1000).

අඩ්ඪුඩ්ඪසහසං, 3500 (3 1/2 X 1000).

නිධාරණය

94. වැඩි දෙනෙකුගෙන් එකකු හෝ කිහිප දෙනෙකු හෝරා ගැන්මෙහි ඡට්ඨි සතතමී-යන විභක්ති දෙකම යෙදේ.

උදාහරණ :

(ඡට්ඨි) ඡතනං පුරිසානං පයමො
(මිනිසුන් සඳහා ගෙන් පළමුවැන්නා).

(සතතමී) ඡසු පුරිසෙසු පයමො
(මිනිසුන් සඳහා ගෙන් පළමුවැන්නා).

ගැටපද විවරුව

සත්ථිලිංගික

සෙණි, කවණා - පඩික්තිය

දාසී - දාසිය

මහාපයවි - මහ පොළොව

මහාවාලිකා - මහවාලි නදිය

කදලී - කෙසෙල් ගස

රජ්ජු - ලනුව, කඹය

කුටණ්ණා - කුටේණිය

ගාථා - ගාථාව, ගය

සරල පාලි ශික්ෂකය

149

Non-Commercial Distribution

පුංලිංගික

පව්වාමිනන - පසමිතුරා, සතුරා
 උපහාර - තැගිහ
 භාග - කොටස, පංගුව
 සත්කෘත් - ශාස්ත්‍රඥයා
 චමුපති - සෙනෙවියා
 උපට්ඨාක - උපසථායකයා
 භගවතතු - භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
 මහාසාවක - මහාශ්‍රාවකයා
 ගහ - ග්‍රහයා
 රාජපුරිස - පොලිස් භටයා
 අකබ්ධුනන - සුදුකාරයා
 ලකබණ්ඩායක - ලක්ෂණපායකයා

(ඇඟ ලකුණු බලා සුබ අසුබ කියන්නා)

සිද්ධස් - සිදුහත්
 වගා - පංක්තිය.

නපුංසකලිංගික ශබ්ද

ඵල - ගොඩබිම
 සමනනකුට - සමනොළ කන්ද
 රූපිය - රූපියල •
 වර - වරය
 ලංකාදීප - ලක්දිව
 සාහය්‍ය - උදව්ව
 රජ්ජ - රජබව
 යාන - නැන
 ධම්මාධිකරණ - නඩු හල
 අගාර - ගිහි ගෙය

විශේෂණ ශබ්ද

දුගහන - දුගි
 දීඝතම - දික් ම
 සදොස - දොස් ඇති, වැරැදි

ආබාහන

පයිති (පය්) - පාඩම් කරයි.
 පරාජෙති (පරා-ජී) - පරදවයි.
 පහවති (ප-හු) - උපදී, ගලයි.

පසොනි (ප-අජ) - පැමිණෙයි.
 පාපුනානි (ප-අජ) - පැමිණෙයි.
 මාරෙති (මථ) - මරයි.
 රවයති (රච්) - රසයයි, ගොතයි.
 පරිබ්භමති (පරි-භම) - වටා යයි.
 පාපෙති (ප-අජ) - පමුණුවයි.
 පබ්බජති (ප-වජ්) - පැවිදි වෙයි.

නිපාත

පුරතො - ඉදිරියෙන්
 පච්ඡතො - පස්සෙන්
 සමන්තා - වටේට
 හියො - ඊයේ

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. තස්සා ඉත්ථියා පුතෙනසු දෙව ජනා පායසාලායං පයමායං කච්ඡායං පයනති.
2. යෙ සංගාමෙ පච්චාමිතෙන පරාජෙසුං තෙසං පඤ්චනනං සෙනාපතිනං රාජා උපහාරෙ අදාසි.
3. පුරතො තිස්සො ච පච්ඡතො තිස්සො චා'ති ඡ දාසියො ගහපතිනො භරියාය සද්ධං ගච්ඡංසු.
4. ඉමිස්සා මහාපයවියා තිසු භාගෙසු දෙව ජලං, එකො භාගො ඵලනති සංඝානුතො වදන්ති.
5. තස්සා ඉත්ථියා භාගිනෙයො ගාමං ගන්ත්වා තිස්සො කුකකුටියො කිණි.
6. සමන්තකුටතො චතස්සො නදියො පභවනති. නාසං පයමා මහාවාලිකා නදී දීඝනමා.
7. කදලියො ලංකායං නවසු'පි පදෙසෙසු රොහනති.
8. තුමෙහ අමුහි රජ්ජුහි ඉමා දෙව ධේනුයො බන්ධිත්වා ගාමං නෙථ.
9. අමම, ඉමිස්සා දුගගනාය ඉත්ථියා පංච රුපියානි දෙති.
10. තෙසු අසීතියං වොරෙසු තිංස ජනා ඉදානි වධං පසොනති.
11. එතෙසං සත්තනනං සෙනාපතිනං දෙව ජනා සංගාමං පච්ඡිතුං භායංසු.
12. දසරථො රාජා අත්තනො තිසු දෙවීසු දුතියාය වරං අදාසි.

13. වමුපති අඛිසුඛිසෙන සහසෙසන හටෙහි සද්ධිං නගරමහා නිකබ්බි.
14. මයං දො ජනා අරක්කං ගන්තවා තෙසං දව්නනං භික්ඛුනං දො කුටියො කරොම.
15. යෙ අමෙහස්ස සතතස්ස භාතුස්ස සරෙ බිපිතුං උසස්සෙය්‍යං තෙ තත්තෙව මරණං පාපුත්තෙය්‍යං.

(ආ) පාලියට නැගන්න

1. උපසථායකයන් අතුරෙහි ආනන්ද සථවිර තෙමේ අග්‍ර යැ යි දවසෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.
2. බුදුරජාණන් අසුවක් මහා ශ්‍රාවකයන් අතුරෙහි සාරිපුත්ත ද මොග්ගලලාන ද යන දෙ නම අග්‍ර වූහ.
3. විජය කුමරු සත්සියයක් ජනයන් හා ලක්දිව් අවුත් කුවේණිය ගේ උදව්වෙන් යතුන් ගේ සියලු රජුන් මරා එහි රජ බවට පැමිණියේ ය.
4. මේ පංකතියෙහි බාලිකාවන් තිස් දෙනා ගෙන් කාට මේ තැග්ග දෙමි ද? යි මා ඇසුවොත් පංකතියේ ආචාර්ය වූ ඔබ කුමක් කියන්නෝ ද?
5. ඔබ යම් ගාථා දසයක් රැසැසුහු ද එයින් පළමු ගාථායෙහි ම වැරැදි තැන් දසයෙකි.
6. අර අඹගෙඩි සතලිස් තුනෙන් විසිහතක් ඔබ ගන්න. එකොළොස් කට දෙන්න. සෙස්ස කාට හෝ දෙන්න.
7. ග්‍රහයෝ සත්දෙනෙක් ඉර වටා යෙත්.
8. ඊයේ රෑ රාජපුරුෂයෝ (පොලිස් භටයෝ) අවුත් අප ගමේ ගෙයකදී සුදුකාරයන් පසොළොස් දෙනෙකුත් අල්ලා ගෙන අද නඩුහලට පැමිණවූහ.
9. ලක්ෂණපායක බමුණන් සත් දෙනා ගෙන් පස් දෙනෙක් සිදුහත් කුමරු ගේ කයෙහි ලකුණු බලා "මෙතෙම ගිහි ගෙයි නො වසන්නේ ම ය. ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වැ බුදු වන්නේ ම යැ" යි කීහ.

පුංලිංග, තපුංසකලිංග	සත්‍රිලිංග	තේරුම
පයම	පයමා	පළමු වන
දුතිය	දුතියා	දෙවෙනි
තතිය	තතියා	තෙවෙනි
චතුස්	චතුසී, චතුසා	සිවුවන
පංචම	පංචමී, පංචමා	පස්වන
ෂට්ඨ	ෂට්ඨී, ෂට්ඨා	සවන
සතතම	සතතමී, සතතමා	සත්වන
අට්ඨම	අට්ඨමී, අට්ඨමා	අටවන
නවම	නවමී, නවමා	නවවන
දසම	දසමී, දසමා	දසවන
එකාදස, එකාදසම	එකාදසී, එකාදසමී	එකොළොස්වන
ද්වාදස, ද්වාදසම	ද්වාදසී, ද්වාදසමී	දොළොස්වන
බාරස, බාරසම	බාරසී, බාරසමී	
තෙරස, තෙරසම	තෙරසී, තෙරසමී	තෙළෙස්වන
චුද්දස, චුද්දසම	චුද්දසී, චුද්දසමී	තුද්දස්වන
චතුද්දස, චතුද්දසම	චතුද්දසී, චතුද්දසමී	
පංචදස, පංචදසම	පංචදසී, පංචදසමී	පසළොස්වන
පණණරස, පණණරසම	පණණරසී, පණණරසමී	
සොළස, සොළසම	සොළසී, සොළසමී	සොළොස්වන
එකුනවීසතිම,	එකුනවීසතිමී,	දසනවවන
එකුනවීසතිනම	එකුනවීසතිනමී	
විසතිම, විසතිනම	විසතිමී, විසතිනමී	විසිවන
නවුතිම, නවුතිනම	නවුතිමී, නවුතිනමී	අනුවන
සතම, සතනම	සතමී, සතනමී	සියවන
සහසසම, සහසසනම	සහසසමී, සහසසනමී	දහස්වන

95. මෙහි පයම, දුතිය, තතිය ආදිය පුංලිඛයෙහි "බුද්ධ" ශබ්දය මෙන් ද, නපුංසක ලිඛයෙහි "ඵල" ශබ්දය මෙන් ද, සත්විඛයෙහි "පයමා දුතියා" ආදි ආකාරානන් ශබ්ද "කක්කා" ශබ්දය මෙන් ද "චතුර්ථී" ආදී ඊකාරානන් "තදී" ශබ්දය මෙන් ද වර නැගිය යුතු.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

දසසු පුරිසෙසු පයමො ඡෙකො.

(පුරුෂයන් දස දෙනා ගෙන් පළමු වැන්නා දක්‍ෂ ය.)

දසසු කාරණෙසු පයමං පටිගගණාමි.

(කරුණු දසයෙන් පළමුවැන්න පිළිගනිමි.)

දසසු ඉන්ද්‍රියා දුතියා ඡෙකා.

(සත්‍රින් දස දෙනා අතුරෙන් දෙවැන්නි දක්‍ෂ ය.)

සංඛ්‍යාශබ්දවලින් නිපැයෙන ක්‍රියා විශේෂණ
(විභාගාථයෙහි)

96. එකධා - එක් පරිද්දෙකින්

ද්විධා - දෙකොටසකට, දෙකට, දෙ පරිද්දෙන්

තිධා - තුනට, තුන් කොටසකට, තුන් පරිද්දෙන්

චතුර්ධා - හතර කොටසකට, හතරට, සතර පරිද්දෙන්

සහස්සධා - දහස් කොටසකට, දහසකට, දහස් පරිද්දෙන්.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

සො ධනං ද්විධා භාජෙති (හේ ධනය දෙකට බෙදයි).

සො ධක්කං චතුර්ධා භාජෙති (හේ ධාන්‍යය සතර කොටසකට බෙදයි).

97. සො-ප්‍රත්‍යයය ප්‍රකාරාථී විභාගාථීයන්හි සංඛ්‍යාශබ්දවලට එක් වේ.

උදාහරණ

එකසො (එකින් එක)

පංචසො (පසක් බැගින්, පසෙන් පස, පස් පරිද්දෙන්)

98. බ්‍යත්තං-ප්‍රත්‍යයය වාරාඡීයෙහි යෙදේ. මෙයට මුලින් සංඛ්‍යා ශබ්දයක් සිටි විට ප්‍රත්‍යයේ මුලකුර වූ "ඛ" යනු "කඛ" වේ.

ද්විකකතනං (දෙවරක්, දෙගුණයක්).
 ත්‍රිකකතනං (තෙවරක්, තෙගුණයක්).
 පංචකකතනං (පස්වරක්, පස්ගුණයක්).
 සහස්සකකතනං (දහස් වරක්, දහස් ගුණයක්).

ගැටපද විවරුව සත්‍ය ලිංගික

සුරතා (ශුර බව)
 ජාති (උපත)
 පුණ්ණමි (පුණ්ණ පෝදා)

පුංලිංගික

හොග (දරණ වැල)
 සෙන (උකුස්සා)
 කලියුග (කලියුගය)
 එණ (පෙණය)
 කාප (කඳ)
 කප්ප (කල්පය)
 චිතක (දරසැය)
 වසස (වජ්‍ය)
 වෙසාබ්මාස (වෙසක් මස)
 මුද්ධ, මුද්දන, හිස (අන්ත ශබ්දය මෙනි)

නපුංසක ලිංගික

අරක්කු (වනය)

ආබාහන පද

ආරාධෙති (ආ-රාධි) - සිත් ගනී, සතුටු කරයි
 වෙයෙති (වෙය) - වෙළයි
 දාරෙති (දරී) - පළයි, ඉරා ලයි
 ධාරෙති (ධරී) - දරයි
 ආහිණ්වති (ආ-හිංචි) - ඇවිදී
 නිමජ්ජති (නි-මජ්ජ) - ගිලෙයි
 ඩය්හති (දත්) - දෑවෙයි

නිපාත

අනිච්ච (ඉතා ම)
 අනතමසො (අඩු ම ගණනේ, යටත් පිරිසෙයින්)
 උපරි (මත්තෙහි)

ඇමුණුම

(අ) සිංහලයට නැගිත්ත

1. තැන්පත් ඉදිකිරීමේ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව විස්තරයෙන් පැහැදිලි කරන ලදී.
2. තෙසු නවුනියම් වෙරළ වතුසැත්කම්වලට ව්‍යවස්ථාපිතව පැමිණීමට අවස්ථාවක් ලෙස ඉදිකිරීමට පටන් ගත්තේය.
3. ඉමෙසං පුරිසානං පංචමො දසමො වීසතිමො වා'ති තයො ජනා එකිසසා යෙව මාතුයා පුතතා හොනති.
4. ඉමෙසු අට්ඨසු සෙනාපතීසු පංචමො අතතනො සුරතාය රක්ෂෙතො චිතතං ආරාධෙසි.
5. දසරථො රාජා අතතනො දුතියාය හරියාය එකං වරං අදාසි.
6. තැන්පත් පුනෙතසු පංචමො අතතනො මාතරි අතිව සිතිස්සති.
7. මුච්චිතො නාගරාජා හගච්ඡො කායං සතතකම්මතො හොගෙහි වෙදෙත්වා උපරි මුද්ධිති* එණං කත්වා අට්ඨාසි.
8. දෙව වඩ්ඪකිනො කකචෙත රුක්ඛං ද්විධා දාරෙසුං.
9. ලුද්දකො අතතනො පුනෙති සද්ධිං අරක්ඛෙතො ආභිඤ්ඤානො දෙව මිගෙ මාරෙත්වා තෙසං මංසං කාජෙහි ආදාය නගරං ආගච්ඡි.
10. ඉමසමිං කප්පෙ පංච බුද්ධා හොනති. තෙසං චතුසො අමහාකං හගවා සිද්ධිත්වා ගොතමො නාම සමමාසමබ්බුද්ධො.

---

* මුද්ධිති = මුද්ධිති, හිසමත්තෙහි.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. සිදුහත් කුමරු උපතින් නවවිසි වන වසැ සියලු නැයන් ද රජය ද හැරූ දමා නික්මූ පැවිදි වී ය.
2. "මගේ දෙවැනි පුතු උකුස්සෙක් ගෙන ගියේ ය. පළමු පුතා දියේ ගිලුණේ ය. සැමියා මගදී මළේ ය. පියාත් මවත් සොහොයුරාත් එක ම දරසැයෙහි දෑවෙන් යැ" යි වැලැපෙමින් ඒ සත්‍රී ඒ ඒ තැන දිව්වා ය.
3. අර අඹගෙඩි සතලිස් පහෙන් විස්සක් තෝ ගනුව.
4. 2504 වන කලියුග වර්ෂයෙහි වෙසක් මසැ පුණ්‍ර පොහොදා සිද්ධාචාර්ය ගෞතම තාපස තෙම සමාස්තමොක්ඛියට පැමිණියේ ය.
5. මේ පොතේ 75 වන ගාථාව කියවන්න.
6. දරුව, තෝ මේ පාඩම අඩු ම ගණනේ විසිවරක් කියවව.
7. ළමයිනි, මේ පොල් ගොඩවල් පසකට බෙදවු.
8. මේ ශිෂ්‍යයන් අතුරෙහි යම් කෙනෙක්, මනා වැ උගනිත් ද, ඔවුනට මම තැගි දෙන්නෙමි.
9. මේ පාසැලෙහි සිසුන් 500 යෙන් 300 යක් පිරිමි ළමෝ ය. සෙස්සෝ බාලිකාවෝ ය.
10. මේ උයනෙහි ගස් විස්සෙක ගෙඩින් වැල් දහයක මලුන් දකිමි.

99. එකකු හෝ එකක් අනෙකට වැඩි තරම් බව හැඟවීමෙහි විශේෂණ බැඳියට තර-ප්‍රත්‍යයය එක් කැරේ. කිහිපයෙකින් වැඩි ම එක තෝරා ගැනීමෙහි විශේෂණයට තම-ප්‍රත්‍යයය එක් වේ.

නිදසුන් :

උච්ච - උස්	උච්චතර - වඩා උස්	උච්චතම - උස් ම
දීඝ - දික්	දීඝතර - වඩා දික්	දීඝතම - දික් ම
ගරු - බර	ගරුතර - වඩා බර	ගරුතම - බර ම
සුවි - ශුද්ධ	සුවිතර - වඩා ශුද්ධ	සුවිතම - ශුද්ධ ම
පාප - ලාමක	පාපතර - වඩා ලාමක	පාපතම - ලාමක ම
සම්ප - ළං	සම්පතර - වඩා ළං	සම්පතම - ළං ම
සුවච - කිකරු	සුවචතර-වඩා කිකරු	සුවචතම-කිකරු ම

මෙයට වෙනස් වැ හැඳෙන විශේෂණ ද කීපයෙක් ඇත

අනනික - ළං	නෙදිය - වඩා ළං	නෙදිය - ළං ම
බාළුහ - දැඩි	සාධිය - වඩා දැඩි	සාදිය - දැඩි ම
යුව - වයසින් බාල කණිය - වඩා බාල		කණිය - බාල ම
වුද්ධ - මහලු	ජෙය්‍ය - වඩා මහලු	ජෙය්‍ය - මහලු ම
පසස් - ප්‍රශස්ත	සෙය්‍ය - වඩා ප්‍රශස්ත	සෙය්‍ය - ප්‍රශස්ත ම
ගරු - බර	ගරිය - වඩා බර	ගරිය - බර ම

100. කිසිවෙක් උස් බව ආදියෙන් වැඩි වූයේ යමකුට ද ඔහු පංචමී විභකතියෙන් තබා උච්චතර ආදිය සුදුසු පරිදි යොදනු.

නිදසුන් :

හිමාලයෝ විඤ්ඤානෝ උච්චතරෝ

- හිමවත විඤ්ඤාවට වඩා උස් ය.

ලකබණ්ණා රාමසමා කණියෝ

- ලක්ෂමණියා රාමයාට වඩා බාල ය.

මහාවාලිකා නදී කලාණියා නදියා දීඝතරා

- මහවාලි ගඟ කැළණි ගඟට වඩා දික් ය.

101. කිහිපයෙකින් එකකු තෝරාගැනීමේදී ඒ කිහිපය අගවන පදය ජර්‍යවිභතතික හෝ සතනම්විභතතික බහු වචනයෙන් තබන්න. (32 පාඨමෙහි අංක 93 ද බලනු.)

උදාහරණ :

සබ්බෙසං පබ්බතානං හිමාලයො උච්චතමො

- හැම පථිත අතුරෙන් හිමාලය උස් ම එක ය.

රාමො සබ්බෙසං කුමාරානං ජෙට්ඨො

- රාම තෙමේ සියලු කුමරුවන් අතුරෙන් දෙටු ම තැනැත්තා ය.

මහාවාලිකා ලඛකායං නදීසු දීඝතමා

- මහවාලි ගඟ ලක්දිවැ නදීන් අතුරෙහි දික් ම එක ය.

විශේෂ පුංලිංගික ශබ්ද

ඔකාරානත

ගො (ගවයා)

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	ගො	ගාවො
දුතියා	ගාචුං, ගාවං, ගවං	ගාවො
තතියා	ගාවෙන, ගවෙන	ගොහි, ගොහි
චතුස්ථි	ගාවස්ස, ගවස්ස	ගවං, ගුනනං, ගොනං
පඤ්චමී	ගාවා, ගවා, ගාවමනා, ගවමනා, ගාවසමා, ගවසමා	ගොහි, ගොහි
ජර්‍ය	ගාවස්ස, ගවස්ස	ගවං, ගුනනං, ගොනං
සතනම්	ගාවෙ, ගවෙ, ගාවමහි, ගවමහි, ගාවසමිං, ගවසමිං	ගාවෙසු, ගවෙසු, ගොසු
ආලපන	(හෙ) ගො	(භවනො) ගාවො

ගැටපද විවරුව

විරාග, පු. රහත්පලය, නිවන	සෙට්ඨ - ශ්‍රෙෂ්ඨ, උතුම්
චතුස්සද, පු. සිවුපාවා	ජෙට්ඨ - ජ්‍යෙෂ්ඨ, වැඩිමාලු
පවාහ, පු. දියදහර	සීඝ - වේගවත්
බලිවද්ද, පු. ගොනා	පීචර - තර, මහත්
මහාපයවි, ඉ. මහපොළොව	දුස්සීල - දුස්සිල් වූ, දුස්සීලයා

හිමාලය, පු. හිමවු පව්ව
 පව්වය, පු. සිවුපසය
 සංවව්ජර, පු. හවුරුද්ද
 විහිසණ, පු. විහිසණයා
 ගොපාල, පු. ගොපල්ලා
 නිබිණ - නිසුණු
 සිඛන, න. අඟ

කිස - කෙට්ටු
 බුද්දක, අප්ප - කුඩා
 උජුං - කෙලින්, සෘජු ලෙස
 ගාවී, ඉ. දෙන
 පුඛගව, පු. ගවයා
 සෙන, ධවල - සුදු
 පහාර, පු. පහර

අබ්බේසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. ජමබුද්දිපෙ සබ්බාසු නදීසු ගංගා දීඝතමා.
2. ධම්මානං විරාගො සෙට්ඨා.
3. රාමො නාම කුමාරො දසරථසස නාම භූපතිනො පුත්තානං ජෙට්ඨා අහොසි.
4. චතුස්සදෙසු සීහො සෙට්ඨා.
5. අයං බාලකො ඵතස්මා බාලකතො උචචතරො.
6. යමුත්තාය නදියා පවාහතො ගංගාය පවාහො සීඝතරො.
7. අයං බලිවද්දො ඵතස්මා බලිවද්දමහා පිට්ඨතරො.
8. ඉමිසසං මහාපඨවියං සබ්බෙසු පබ්බතෙසු හිමාලයො උචචතමො.
9. යො මාතරි වා පිතරි වා විරජ්ඣති අයං සබ්බෙසු මනුසෙසසු පාපතමො.
10. යං දුස්සීලො පරෙසං පව්වයං භුඤ්ජෙය්‍ය, තතො වරතරං යදි සො තතනං අයොගුලං භංජෙය්‍ය.
11. ආනන්තරියං පාපකමමං සබ්බෙසු පාපකමෙමසු ගරිඨං.
12. නන්දො කුමාරො නන්දාය කුමාරියා කණීයා, නන්දා කුමාරි නන්දතො ජෙය්‍යා.
13. මධුරා නාම නගරී බාරාණ්සියා නගරියා සිංහලදීපසස සමීපතරා.
14. සිංහලදීපෙ සබ්බාසු නදීසු මහාවාලුකා නාම නදී දීඝතමා, කෙසුචි යානෙසු ගමනීරතමා ච.
15. මම සිසෙසසු යො සුවචතමො සො පංචදසනනං සංවච්ඡරානං මත්තකෙ කාලමකාසි.
16. සථෙ නදිං තරමානානං ගුනනං පුඛගවො උජුං ගව්ජති සබ්බා ගාවී පි උජුං ගව්ජනති.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. මේ පොත අර පොතට වඩා බර ය.
2. ඇගේ දු වූ මාලිතී කුසුමාවට වඩා කෙටිවූ ය.
3. මේ පාසැලේ සිසුන් අතුරෙහි ජයසේන දක්ෂ ම නැතැත්තාය.
4. අර ගසේ ගෙඩි අතුරෙන් ලොකු ම ඒවා කඩමු (පාතෙම).
5. එදා ලොවැ දේවදත්තයාට වඩා පාපයෙක් නො වී ය.
6. මෙ ලොවෙහි හිරුට වඩා විශාල වස්තුවෙක් නැත.
7. රාවණයා විභීෂණයාට වඩා මහලු ය.
8. කවුඩා හැම පක්ෂීන් අතුරෙහි හීන ම එකා ය.
9. සඳ පොළොවට වඩා කුඩා ය.
10. ප්‍රාණඝාතය අදත්තාදානයට වඩා දැඩිය (දරුණු ය).
11. නොප ගේ ගෙට වඩා අපේ ගේ පිරිසිදු ය.
12. මේ වත්තෙහි සියලු රුක් අතුරෙහි බෝරුක උසස් ම එක ය.
13. මේ ගවයන් අතුරෙන් සුදු ගොනා මගේ ය. අන්හු මගේ සහෝදරයා ගේ ය.
14. මේ ගොනුන් ගේ තියුණු අංවල පහරින් දිවියා මළේ ය.
15. ගොපල්ලෝ ගවයන් කරණ කොට ගෙන සතුටු වෙති.

පරික්ෂණපද + අනන්‍යනාමපද

102. ආබ්‍යාසික ක්‍රියාපද හැඳීමට එකතු වන විභක්ති ප්‍රත්‍යය දෙවගෙකි. පරික්ෂණපද පවචය (පරික්ෂණපද ප්‍රත්‍යය) අනන්‍යනාමපද පවචය (අනන්‍යනාමපද ප්‍රත්‍යය) යන දෙවගය යි. මෙතෙක් දුර ඔබ ඉගෙන ගත්තේ පරික්ෂණපද පවචයෙන් පමණි. දැන් ඒ දෙවගයම ඔබ විසින් උගත යුතු. පාලියෙහිදී අපි වගයෙන් වෙනසක් නැතිව මේ දෙවගෙන් කවර වගයක් වුවද එක් වී ක්‍රියාපද සෑදේ.

103.

වචනමානා විභක්ති

	පරික්ෂණපද පවචය		අනන්‍යනාමපද පවචය	
	එක	බහු	එක	බහු
පඨම පුරිස	නි	අනි	තෙ	අනෙත
මජ්ඣම පුරිස	සි	ථ	සෙ	විහෙ
උත්තම පුරිස	මි	ම	එ	මෙහ

පඤ්චමි විභක්ති

	නු	අනතු	නං	අනතං
පඨම පුරිස	නු	අනතු	නං	අනතං
මජ්ඣම පුරිස	නි	ථ	සු	විහො
උත්තම පුරිස	මි	ම	එ	ආමසෙ

සත්තමි විභක්ති

පඨම පුරිස	එයා	එයාං	එථ	එරං
මජ්ඣම පුරිස	එයාසි	එයාථ	එථො	එයාවිහො
උත්තම පුරිස	එයාමි	එයාම	එයාං	එයාමෙහ

අජ්ජනනි විභක්ති

	ඊ	උං(ඉංසු)	ආ	ඌ
පඨම පුරිස	ඊ	උං(ඉංසු)	ආ	ඌ
මජ්ඣම පුරිස	ඔ	ආ	සෙ	විහං
උත්තම පුරිස	ඉං	මහා	අං	මෙහ

162

සරල ආලි ගිණිකය

Non-Commercial Distribution

ගියනනි විභනනි

පයම පුරිස	ආ	උ	ආ	ආ
මජ්ඣම පුරිස	ආ	ආ	ආ	ආ
උතතම පුරිස	ආ,ආ	මහා	ආ	මහසෙ

භවිසසනනි විභනනි

පයම පුරිස	සසනි	සසනනි	සසනෙ	සසනෙන
මජ්ඣම පුරිස	සසසි	සසථ	සසසෙ	සසචිතෙ
උතතම පුරිස	සසාමි	සසාම	සසං	සසාමෙත

මේ ප්‍රත්‍යයයන් එක් වැ හැදුණු ක්‍රියා දැක්වේ.

ධාතුව පච් (අංගය - පච්)

වනනමානා විභනනි

	පරසසපද		අනතනොපද	
	එක	බහු	එක	බහු
ප. පු.	පචනි	පචනනි	පචතෙ	පචතෙන
ම. පු.	පචසි	පචථ	පචසෙ	පචචිතෙ
උ. පු.	පචාමි	පචාම	පචෙ	පචාමෙත

පඤ්චමි විභනනි

ප. පු.	පචතු	පචනතු	පචනං	පචනනං
ම. පු.	පච,පචාහි	පචථ	පචසසු	පචචිතො
උ. පු.	පචාමි	පචාම	පචෙ	පචාමසෙ

සනනමි විභනනි

ප. පු.	පචෙ,පචෙය්‍ය	පචෙය්‍යං	පචෙථ	පචෙරං
ම. පු.	පචෙය්‍යසි	පචෙය්‍යථ	පචෙථො	පචෙය්‍යචිතො
උ. පු.	පචෙය්‍යමි	පචෙය්‍යාම	පචෙය්‍යං	පචෙය්‍යාමෙත

අප්පනනි විභනනි

ප. පු.	අපචි	අපච්චං,අපච්චසු	අපචා	අපච්ච
ම. පු.	අපචො(අපචි)	අපචිසා	අපචිසෙ	අපචිචිතං
උ. පු.	අපචං	අපචිමහා	අපචං	අපචිමෙත

භියතනනි විභතනි

ප. පු.	අපවා	අපවු	අපවත	අපවතුව
ම. පු.	අපවො	අපවත	අපවසෙ	අපවවිත
උ. පු.	අපව, අපවං	අපවමතා	අපවිං	අපවමතසෙ

පවිසසනනි විභතනි

ප. පු.	පවිසසනි	පවිසසනනි	පවිසසනෙ	පවිසසනෙන
ම. පු.	පවිසසසි	පවිසසප	පවිසසසෙ	පවිසසවිතෙ
උ. පු.	පවිසසාමි	පවිසසාම	පවිසසං	පවිසසාමෙන

අථි

පවති, පවතෙ - පිසයි

පවතෙ, පවතෙන - පිසත්

පවතු, පවතං - පිසා වා

පවනතු, පවනතං - පිසත් වා

පවෙය්‍ය, පවෙථ - පිසන්නේ

පවෙය්‍යං, පවෙරං - පිසන්නාහු

අපවි, අපවා - පිසී ය (අදින් පෙර)

අපවිංසු, අපවි - පිසූහ (අදින් පෙර)

අපවා - පිසී (ඊයේ සිට අනිත්තයෙනි)

අපවුං - පිසූහ (ඊයේ සිට අනිත්තයෙනි)

පවිසසනි, පවිසසනෙ - (මතු) පිසන්නේ ය

පවිසසනනි, පවිසසනෙන - (මතු) පිසන්නාහු ය.

මේ ක්‍රමයෙන් අථි කියන්නට පුරුදු විය යුතු.

ඇබ්‍යසිය

වරති, ධුනාති, හිඤ්ඤාති, යුජ්ජති, නනොති, පාලෙති - මේ ක්‍රියාවල අංග ද බාහු ද සොයනු. මේ පාඨමේ දැක්වුණු සියලු විභතනිත්ති වර නගනු.

උකතානුකත හෙදය

104. මේ පොතේ ප්‍රාරම්භ පාඨ කොටසෙහි 14 වන පිටේ 13 වැනි පාඨම යලිත් කියවන්න. එය හොඳට සිතට ගෙන එයට පසු මේ පාඨම ඉගෙනගන්න.

"මම් බත පිසම්" (අහං ඔදනං පවාමි). මේ වාක්‍යයේ පිසම් (පවාමි) යනු උකතම පූර්ව ඒකවචන ක්‍රියාවයි. එයින් උකත වූයේ (කියැවුණේ) "මම් (අහං)" යන්නයි. "පිසමු (පවාම)" කියා තුබුණාත් එහි උකත පදය වනුයේ "අපි (මයං)" යන්නයි. "පිසෙහි (පවසි)" යි තුබුණේ නම් උකත පදය වනුයේ "තෝ (ඤං)" යන්නයි. "පිසහු (පවථ)" කියා වී නම් එහි උකත පදය "තෙපි (තුමො)" යන්නයි. "පිසයි" හෝ "පිසෙයි" (පවති) යි තිබෙන විට එහි උකත පදය වන්නේ හේ (සො) හෝ "ඕ (සා)" යන්නයි. නැතහොත් "මම් තෝ නුඹ" යන මොවුන් ගෙන් පිටාර අන් එකෙක් ය. හේ පිසයි (සො පවති) "ඕ පිසයි (සා පවති)", "පුරුෂයා පිසයි (පුරිසො පවති)", "සනී පිසයි (ඉඤ්චි පවති)" කියා සිටින හැකිය. "පිසත් (පවනති)" යි කිවොත් නොප අප දෙපසින්ම පිටාර "බොහෝ අය" ඒ පිසීම කරන බව හැඟේ. එවිට "ඔහු පිසත් (තෙ පවනති)", "ඒ සනීහු පිසත් (තා පවනති)", "පුරුෂයෝ පිසත් (පුරිසා පවනති)", "සනීහු පිසත් (ඉඤ්චියෝ පවනති)" යි යෙදිය හැක්කේ.

"මම් බත පිසම් (අහං ඔදනං පවාමි)" යි කී තැන පිසීමට යටත් වූ හසු වූ දෑය "බත (ඔදනං)" යන්නෙන් දැක්වේ. එයත් ක්‍රියාවෙන් උකත ද (අසුවල් පුරුෂයෙක් හෝ අසුවල් සංඛ්‍යායෙන් සිටී යැ යි හැඟේ ද?) නැත. "හේ මා දකි (සො මං පසසති)" යි කී තැන දකි (පසසති) යන්නෙන් කතෘ වූ හේ (සො) යනු ඒ ක්‍රියායෙන් උකත ය. එහෙත් මා (මං) යනු උකත නොවේ. එබැවින් "මා (මං)" යන්න වෙනුවට "තා (තං)" කියා හෝ "ඔවුන් (තෙ)" කියා හෝ "අප (අමො)" කියා හෝ යොදන හැකිය. දකි (පසසති) යන ක්‍රියායෙන් ඒ කතෘ අනුතත (උකත නොවූ) බැවිනි.

105. යම් ක්‍රියාවෙකින් කතෘ කියැවේ (හැඟැවේ) නම් ඒ කතෘචාලක (කතෘචාලක) හෝ කතෘකාරක (කතෘකාරක) ක්‍රියා නම් වේ. එහි කතෘ චුත්තකතෘ (උත්තකතෘ) නම්. එහි කම්ය අචුත්තකමම (අචුත්තකම්) නම්.

දැන් මේ නීතිය සිත තබා ගන්න. "හැම විටම කතෘචාලක ක්‍රියායෙන් කතෘ උත්තවෙයි. කම්ය අචුත්ත වෙයි. උත්ත වූ පදය පශ්චාත්තතාව සිටී. අචුත්ත පදය කම්ය වී නම් එය දුතියා විභක්තියෙන් සිටී."

106. "මා විසින් බත පිසේ (පිසිනු ලැබේ)" යන තැන පිසේ යනු පශ්චාත්තතා ඒකවචනයි. "පිසේ (පිසිනු ලැබේ)" යි කි කල පිසෙනුයේ (පිසීම ලබනුයේ, පිසීමට යටත් වනුයේ) කිමෙක්ද? යි ප්‍රශ්නය නැගේ. බත ය යනු උත්තරයයි. මෙහි පිසේ යනු පශ්චාත්තතා ඒක. වචනයි. බත යනුද පශ්චාත්ත පූර්ව ඒක වචනයි. එය ක්‍රියාව හා හැඟැවී සමබන්ධ ව සිටී. මෙහි ක්‍රියායෙන් කම්ය හැඟැවේ (උත්ත වේ). කතෘත් හැඟැවේද (උත්ත වේද?) නැත. මා විසින් හෝ තා විසින් හෝ අප විසින් හෝ නොප විසින් හෝ ඔහු විසින් හෝ ඔවුන් විසින් එය පිසේ යැයි කියන හැකියි. එබැවින් "පිසේ යන ක්‍රියාව කරන්නා කවර කවර පුරුෂයකට අයත් කෙනෙක්ද? එකෙක්ද, බොහෝ දෙනෙක්ද?" යි ඒ ක්‍රියාවෙන් නොහැඟැවේ (උත්ත නොවේ). එහෙත් පිසේ යන්න කියන විටම ඒ පිසෙන දෑ "මම අපි හෝ තෝ තෙපි හෝ ඔව්හු" හේ නොව හේ හෝ එය යැයිම හැඟේ. හේ එය යනු පිසේ යන ක්‍රියාව මෙන්ම පශ්චාත්ත පූර්ව ඒකවචන ව සිටින බැවිනි. මෙසේ "මා විසින් හෝ තා විසින් හෝ ඔහු විසින් හෝ එය (ඒ බත) පිසේ" යි කි තැන පිසේ යන ක්‍රියායෙන් කම්ය වූ එය යන්න උත්තයි. මා විසින්, තා විසින්, ඔහු විසින්, ඔවුන් විසින් යන ආදි කතෘහු අචුත්තහ (නොහැඟැවෙත්). මෙසේ ක්‍රියාවෙන් උත්ත නොවූ අචුත්ත වූ කතෘ තනියා විභක්තියෙන් තැබිය යුතු.

107. මේ නීතිය සිත තබා ගත යුතු: යම් ක්‍රියාවෙකින් කම්ය උත්ත වේ නම් එය කම්චාලක (කම්කාරක) ක්‍රියා නම්. ඒ ක්‍රියායෙන් උත්තවන කම්ය පශ්චාත්තතාවෙන් සිටී. උත්ත වේ. එයින් උත්ත නොවන (අචුත්ත වන) කතෘ තනියා විභක්තියෙන් සිටී. මා විසින් බත පිසේ (පිසිනු ලැබේ). මෙය පාලියට නැගූ

විට "මයා ඔදනො පවියනෙ" යි සිටී. එහි මයා යනු තනියා විභතතික ඒක වචන යි. අනුක්ත කථා යි. ඔදනො යනු පයමා විභතතික ඒකවචන උක්ත කථා යි. පවියනෙ යනු පයම පුරිස ඒකවචන කථිකාරක ක්‍රියාව යි.

ගත වූ පාඩම්වල දී ඇත්තේ කථිකාරක ආබ්‍යාන ක්‍රියා යි. දැන් කථිකාරක ක්‍රියා හඳුනා හැටි ඉගැන්වේ.

108. කවර ගණයෙක වුව ද ධාතුවට කෙළින්ම "ය" යන්න එක් කරන්න. කථිකාරක ආබ්‍යානාඩගය සෑදේ. එයට නෙ අනෙත ආදි ආබ්‍යාන ප්‍රත්‍යයයන් එක් කරන්න. කථිකාරක ආබ්‍යාන රූපය නැනෙයි. ය යන්න එයට මුලින් වූ ව්‍යංජනයක් (හල් අකුරක්) හා එක් වීමේදී වන වෙනස ද මෙතැන්දී දැන යුතු වේ.

විය යන්න වච වේ. උදා: පවියනෙ=පවචනෙ-පිසේ,පිසනු ලැබේ
 ජය යන්න ජජ වේ. උදා: රජයනෙ=රජජනෙ-රැඳුවේ,රඳවනු ලැබේ
 ණය යන්න ඤඤ වේ. උ:හණියනෙ=හඤඤනෙ-කියැවේ,කියනුලැබේ
 නය යන්න ඤඤ වේ. උදා: හන්යනෙ=හඤඤනෙ-නසනු ලැබේ
 දය යන්න ජජ වේ. උදා: හිදයනෙ=හිජජනෙ-බිඳිනු ලැබේ
 ධිය යන්න ජක වේ. උදා: බධියනෙ=බජකනෙ-බඳිනු ලැබේ
 ජය යන්න පප වේ. උදා: වජයනෙ=වජපනෙ-වජුරනු ලැබේ
 හය යන්න බිහ වේ. උදා: ලහයනෙ=ලබිහනෙ-ලබනු ලැබේ
 මිය යන්න මම වේ. උදා: දමියනෙ=දමමනෙ-මට්ටුකරනු ලැබේ
 විය යන්න බබ වේ. උදා: සිවියනෙ=සිබබනෙ-මහනු ලැබේ
 සය යන්න සස වේ. උදා: දිස්යනෙ=දිසසනෙ-දක්නා ලැබේ
 හය යන්න යහ වේ. උදා: ගහයනෙ=ගයහනෙ-ගනු ලැබේ

109. ය ප්‍රත්‍යයයට මුලින් ඊ යන්නක් එක් වැද කථිකාර ක්‍රියා නැනේ.

පව් + ඊය + නෙ = පවියනෙ
 දම් + ඊය + නෙ = දමියනෙ
 ගහ් + ඊය + නෙ = ගහියනෙ

110. ය-ප්‍රත්‍යය පර වූ විට එයට මුලින් වූ ධාතුවේ අග සිටි ඉකාර උකාර දීඪී බවට පැමිණේ.

වි + ය නෙ = වියනෙ, රැස් කරනු ලැබේ.

ලූ + ය නෙ = ලූයනෙ, සිඳිනු ලැබේ.

111. ය-ප්‍රත්‍යයය පර තුන්හි දා-ආදි ධාතූන් ගේ අනන්‍ය ආ-කාරය ඊ-කාර බවට පැමිණෙයි.

දා + ය නෙ = දියනෙ, දෙනු ලැබේ.

පා + ය නෙ = පියනෙ, බොනු ලැබේ.

මා + ය නෙ = මියනෙ, මනිනු ලැබේ.

112. ඊ-කාරානන උ-කාරානන ධාතූන් ගේ අනන ඊ-උ-කාරයෝ වෙනස් නොවී එසේ ම සිටිත්.

නි + ය නෙ = නියනෙ, පමුණුවනු ලැබේ.

ධූ + ය නෙ = ධූයනෙ, සොලොවනු ලැබේ.

113. සත්වන ධාතු ගණයට අයත් ධාතූන් ගේ මුල සවරයට (කම්කාරකයේදී ද) ගුණ වේ.

දිස් + ඊය නෙ = දෙස් + ඊය නෙ

= දෙසියනෙ, දෙසනු ලැබේ.

වුර් + ඊය නෙ = වොර් + ඊය නෙ

= වොරියනෙ, සොරෙන් ගනු ලැබේ.

114. පච්-ධාතුව කම්කාරකයෙහි වර්තාගෙන සැටි පහත දැක්වේ.

වනතමානා විභතති

කමමකාරකයෙහි

අනනනොපදයෙහි

පරසසපදයෙහි

එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පවචනෙ	පවචනෙන	පවචති	පවචනති
ම. පු. පවචසෙ	පවචචිනෙ	පවචසි	පවචච
උ. පු. පවච	පවචාමෙන	පවචාමි	පවචාම

පඤ්චමි විභතති

ප. පු. පච්චනං	පච්චනනං	පච්චතු	පච්චනතු
ම. පු. පච්චස්සු	පච්චචිනො	පච්චාහි,පචච	පච්චථ
උ. පු. පච්චෙ	පච්චාමසෙ	පච්චාමි	පච්චාම

සතතමි විභතති

ප. පු. පච්චෙථ	පච්චෙරං	පච්චෙ,පච්චෙය්‍ය පච්චෙය්‍යං	
ම. පු. පච්චෙථො	පච්චෙය්‍යචිනො	පච්චෙය්‍යාසි	පච්චෙය්‍යාථ
උ. පු. පච්චෙය්‍යං	පච්චෙය්‍යාමෙහ	පච්චෙය්‍යාමි	පච්චෙය්‍යාම

භියතතමි විභතති

ප. පු. අපච්චන්	අපච්චන්තං	අපච්චා	අපච්චු
ම. පු. අපච්චසෙ	අපච්චචිනං	අපච්චො	අපච්චන්
උ. පු. අපච්චිං	අපච්චිමහසෙ	අපච්ච	අපච්චමා

අප්පතති විභතති

ප. පු. අපච්චා	අපච්චු	අපච්චි	අපච්චං,අපච්චිංසු
ම. පු. අපච්චිසෙ	අපච්චිචිනෙ	අපච්චො	අපච්චන්
උ. පු. අපච්ච	අපච්චිමෙහ	අපච්චිං	අපච්චමා

භවිස්සතති විභතති

ප. පු. පච්චිස්සනෙ	පච්චිස්සනෙන	පච්චිස්සති	පච්චිස්සන්ති
ම. පු. පච්චිස්සසෙ	පච්චිස්සචිනෙ	පච්චිස්සසි	පච්චිස්සථ
උ. පු. පච්චිස්සං	පච්චිස්සාමෙහ	පච්චිස්සාමි	පච්චිස්සාම

අථ

පච්චනෙ - පිසනු ලැබේ.

පච්චනං - පිසනු ලැබේ වා.

පච්චෙථ - පිසනු ලබන්නේය, ...

අපච්චන් - පිසනු ලැබේ (ඊයේ සිට අතිතයෙහි)

අපච්චා - පිසනු ලැබේ (අද සිට අතිතයෙහි)

පච්චිස්සං - පිසනු ලබන්නෙමි.

ව්‍යවහාරයෙහි අතනතොපද පරස්සපද දෙකේ වෙසෙසෙක් නැත.

කතීෂකාරක ක්‍රියා සහිත වැකියක් කතීෂකාරක ක්‍රියා සහිත වැකියක් බවට පැමිණුවීම.

කතීෂකාරක

කතීෂ	කතී	ක්‍රියා
බුද්ධෝ	ධම්මං	දෙසෙති
බුද්ධරජ	දහම්	දෙසයි
දාසෝ	දීපං	ආහරතු
දාසයා	පහන	ගෙනේ වා
ආටං	පාපකෙ මිතෙන න භජෙය්‍යාසි	
තෝ	පට්ටු මිතුරන්	නො බජන්නෙති(නො බැජියයුතු)
සෝ	තුමෙහ	පහරී
හේ	නොපට	ගැසී
අහං	නං	රකබ්බසාමි
මමි	ඔහු	රකින්නෙමි

කතීෂකාරක

කතීෂ	කතී	ක්‍රියා
බුද්ධෙන	ධම්මො	දෙසියතෙ
බුද්ධරජු විසින්	දහම්	දෙසනු ලැබේ
දාසෙන	දීපො	ආහරියනං
දාසයා විසින්	පහන	ගෙනෙනු ලැබේ වා
ආටයා	පාපකා මිතනා	න භජියෙරං
නා විසින්	පට්ටු මිතුරෝ	නො බජනු ලබන්නෝ (නො බජනු ලැබිය යුත්තාහ)
තෙන	තුමෙහ	පහරියිත්ථ (පහරියිවිහං)
ඔහු විසින්	තෙපි	ගසන ලදුහු
මයා	සෝ	රකබ්බසසනෙ(රකබ්බසසති)
මා විසින්	හේ	රක්නා ලබන්නේ ය

116. මේ උඩ දැක්වුණු වාක්‍යවල විභත්‍යන්ත පද යෙදී ඇති සැටිය සලකා බලන්න.

කතෘකාරක පක්‍ෂයෙහි කතෘ පදමා විභත්තියෙන් සිටින විට කම්කාරක පක්‍ෂයෙහි ඒ කතෘ ම තනියා විභත්‍යන්ත පදයෙන් සිටී.

කතෘකාරක පක්‍ෂයේ කම්ය දුතියාවිභත්‍යන්ත පදයෙන් සිටියත් කම්කාරක පක්‍ෂයෙහි ඒ කම්ය ම පදමාවිභත්‍යන්ත පදයෙන් සිටී.

කතෘකාරක පක්‍ෂයෙහි ක්‍රියාව කතෘකාරක ව සිටී. කම්කාරක පක්‍ෂයෙහි එය කම්කාරක ව සිටී.

කතෘකාරක ක්‍රියායෙන් කතෘ උක්ත ව පදමාවිභත්තික ව සිටී. කම්ය අනුක්ත ව දුතියාවිභත්තියෙන් සිටී.

කම්කාරක ක්‍රියායෙන් කතෘ අනුක්ත ව තනියාවිභත්තියෙන් සිටී. කම්ය උක්ත ව පදමාවිභත්තියෙන් සිටී.

ගැටපද විවරුව

මහාසකකාර, පු. මහත් සත්කාරය

අකබ්, න. ඇස

ජෙතවා (ජිද්) - සිඳ

සුද, පු. අරක්කැමියා

එවං, නි. මෙසේ

ආසිංවති (ආ-සිව්) - (දිය) වත්කරයි

මාතිකා, ඉ. ඇල

මුඤ්ඤති (මුච්) - මුදයි

මඤ්ඤති (මන්) - සිතයි, හඟිය

බධිර - බිහිර

බංජ - කොර

සමණධම්ම, පු. මහණදම.

මොක්ක, පු. නිවන

කුටුමබ්බ, පු. කෙළෙඹියා

පඤ්ඤා, ඉ. පැතුම

උප්පාටෙති (උ + පාට්) - උපුටයි

පටියාදෙතුං - පිළියෙල කරන්නට

ආණාපෙති - අණ කෙරේ

නාසිකා, ඉ. නාසය
 භවන - පින්වතා
 නිලීයනී (නි + ලි) - හැඟවෙයි
 පති, නි. - දෙසට, කරා
 සුවෙ, නි. සෙට
 මූග - ගොථ
 අප්පෙවනාම, අහොවන, නි. ඉතා යෙහෙකි
 දිට්ඨධම්ම, පු. මේ අත් බව
 අධි + ගම් - අවබෝධ කිරීමෙනි, අධිගව්ශනි.
 ගුමබ, පු. පඳුර
 ඔවාද, පු. අවවාදය
 අනුනිට්ඨනි (අනු + ඨා), පටිපජ්ජනි (පටි + පද්) - පිළිපදී
 කරොති (කර්) - පිළිපදී
 වාණිජ්ජ, න. වෙළෙඳාම
 ධම්මක - දැනුම
 පරිච්ඡේදන, (පරි + චජ්) - පරික්ෂාගත කරයි
 පවනති, ඉ. පුවන
 පරාජෙති, (පරා + ජි) - පරදවයි
 කරොති, මාපෙති - කරයි, තනයි, ගොඩනගයි, ඉදිකරයි
 අත්ථ, පු., වුඩ්ඩි ඉ., හිත, න. - අභිවෘද්ධිය, යහපත
 කසිකම්ම, න. ගොවිතැන
 අප්පෙති (අප්ජ්), නිජ්ජාදෙති (නි + පද්) - උපයයි
 කසා, ඉ. කසය
 සුණාති, (සු) - අසයි

ඇබ්බැසිය

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. පුතනං වා ධීතරං වා ලභිතො තුමහාකං මහාසකකාරං කරිසාමිති කුටුම්භිකෙන එකා පත්තා කරිසි.
2. තෙන යොධෙන අකම්භිති උපපාටෙතො හතෙච පාදෙ ච ඡෙතො වොරො මාරිසි.
3. අතිටිං දිසවා හොජනං පටියාදෙතුං සෙට්ඨිතා සුදො ආණ්ඩියතෙ.
4. ගහපතිනො ධීතුයා ධෙතු රජ්ජුයා බජ්ඣති (බජ්ඣයි).
5. හතෙන, තුමෙහි එවං නිසිදිතො තෙලං නාසිකායං මා ආසිංචියතු.

6. හෙ දාස, හවතා මානිකායෝ සොබෙතො නාහි උදකං බෙනතානි පති නියතු.
7. අමහාකං යොධෙහි සබ්බෙ අරයෝ පහරියෙරනති මඤ්ඤාම.
8. සුථෙ අමෙහි අනධානං බධිරානං මුගානං බඤ්ඤානඤ්ඤා අනනං දිශිසසනෙ.
9. අප්පෙව නාම ඉමෙහි රාජුහි අයං වසුධා ධමෙමන පාලියෙව.
10. අහො වත තෙහි භික්ඛුහි සමණධමෙමා සමමා පුරියෙව, මොකෙබ්බා ච දිට්ඨධමෙම යෙව අධිගමියෙව.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. වහන්ස, මෙ ගමෙහි අප විසින් විහාරයෙක් තැනෙන්නේ ය (තනනු ලබන්නේ ය).
2. ඉදින් නොප විසින් මේ සියලු ගස් කපා දමනු ලබන්නේ නම්, මෙ තන්හි මා විසින් ගෙයෙක් ඉදි කැරෙන්නේ ය.
3. මේ සියලු සේවකයනට අද මෙහි බත් ද එයට සුදුසු වාංඡන ද පිසනු ලැබේ වා.
4. ඉදින් නොප විසින් මවගේ ද පියාගේ ද ගුරුහුගේ ද අවවාද පිළිපදිනු ලබන්නේ නම් අභිවාද්ධිය නොප ගෙන් ඇත්ති නො වන්නේ ය.
5. සත්පුරුෂයන් විසින් ධනය ද ජීවිතය ද අනුන්ගේ යහපත පිණිස පරිත්‍යාග කරනු ලැබේ.
6. වෙළෙඳාමෙන් හෝ ගොවිතැනින් හෝ අන් යම් දැහැමි මගෙකින් නොප විසින් ධනය උපයනු ලැබේ වා.
7. වීර සත්‍රින්ගේ ශූර පුතුන් විසින් රණබිමෙහිදී ප්‍රබල සතුරෝ පරදවන ලද්දාහ.
8. නපුරු රියැදුරා විසින් නිතරම අභවයෝ කසයෙන් තළනු ලැබෙත්.
9. තෝ ඊයේ සතුරන් විසින් පහරින ලද්දෙහි යැ යි මෙ පුවන මා විසින් අසන ලද්දේ ය.
10. මේ පිතින් කිසිම කලෙක මම් අනුන් විසින් නො පරදවනු ලබමි වා.

(ඉ) පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල ඇති ක්‍රියාපද කථිකාරකයට හරවා එයට ගැළපෙන සේ සකස් කොට ලියන්න. ඒවායේ තේරුම් ද දෙන්න.

1. සාමණේරෝ සුවේ ධම්මං කථෙසසති.
2. තියෙතා මයං විහාරං ධජෙති අලඛකරිමහා.
3. තෙ අජජ යාවකානං දානං දසසනති.
4. හො කසසක, ඉදානි වජමහා ගොතෙ වා ධෙනුයො වා මා නිහර.
5. තුමෙහ දුද්ධං පිච්චො පොඤ්ඤානි පඨථ.
6. වොරො එකසමිං ගුමෙඛ නිලියිතො ධෙත්තුං අපහරිතුං උපායං විනෙතසි.
7. සො පුත්තං පඤ්චො දෙවෙ පුපෙසි.
8. සො යට්ඨිනා මං පහරි.
9. සුවෙ අහං තචං තච ගෙහං නෙසසාමි.
10. අහො වත තෙ තුමෙහ ඉතො දුක්ඛතො මුඤ්ඤෙවයසුං.

කමමවාචක කිහිකන්න (කම්වාචක කෘදන්ත)
(වභතමානකාලිකයෝ) :

117. අන්ත මාන යන ප්‍රත්‍යයෙන් යෙදී හැඳෙන කම්වාචක වච්ඡාන කාලික කිහිකන්න (කෘදන්ත) පද මෙහි 26 වැනි පාඨමෙහි ඉගැන්විණි.

මේ පාඨමෙන් කම්වාචක ව හැඳෙන වච්ඡානකාලික කෘදන්ත පදත් ඒවායේ යෙදීමත් ඉගැන්වේ.

අන්ත මාන යන ප්‍රත්‍යය දෙකක් ම කම්කාරකයෙහි යෙදෙනත් කම්කාරකයෙහි බෙහෙවින් යෙදෙනුයේ මානප්‍රත්‍යය යි.

කම්කාරක ආබ්‍යාතික අංගය සාදා ගන්න. එයට මාන ප්‍රත්‍යය යොදන්න. කම්වාචක වච්ඡානකාලවාචී කිහිකන්න (කෘදන්ත) පදය සෑදේ.

නිදර්ශන :

ධාතුව කම්වාචක අංගය කම්වාචක කෘදන්තය

පව් පව්වය, පවිය පව්වමාන, පවියමාන - පිසෙන,
පිසනු ලබන

පිඳි පිප්ප, පිප්පිය පිප්පමාන, පිප්පියමාන - සිඳෙන,
සිඳිනු ලබන

කර් කර්ය*(කයිර), කර්ය කයිරමාන, කර්යමාන - කරනු ලබන

118. පුංලිඛයෙහි පව්වමානෝ පව්වමානා ආදි වශයෙන් ද, සත්විඛයෙහි පව්වමානා පව්වමානායෝ ආදි වශයෙන් ද, නපුංසකලිඛයෙහි පව්වමානං පව්වමානානි ආදි වශයෙන් ද මොහු වර නැගෙති.

119. මොහු කම්පදයට ලිංග විභතති සංඛ්‍යා යන තුනින් ම තමන් විසින් වෙසෙසනු ලබන පදයට සමාන වැ යෙදෙත්. මොවුන් ගේ කම් පතිතා විභතතියෙන් නැබිය යුතු.

* ර්ය යන්න කීමේ පහසුව පිණිස යිර වේ.

නිදසුන් :

තෙන ඔදනො පවවමානො,
 තෙන ඔදනො පවියමානො,
 ඔහු විසින් බත පිසනු ලබන්නේ.
 තෙන ධීනා පකෙකාසියමානා,
 ඔහු විසින් දුටු කැඳවනු ලබන්නී.
 අමෙහගි රුකකා ඡිජජමානා,
 අප විසින් රුක්හු සිඳිනු ලබන්නෝ.
 අමෙහගි ලනායො ඡිජජමානායො,
 අප විසින් වැලිහු සිඳිනු ලබන්නෝ.

120. විශේෂණ ව ද මේ කිතකනනයෝ යෙදෙත්

උදාහරණ :

තෙන පවවමානො ඔදනො - ඔහු විසින් පිසනු ලබන බත.
 තෙන ඡිජජමානා රුකකා - ඔහු විසින් සිඳිනු ලබන ගස්.

වචන මාලාව

තාළියමාන - තළනු ලබන
 දියමාන - දෙනු ලබන
 පාස, පු. උගුල
 ආතියමාන - ගෙනෙනු ලබන
 ආසායනි (ආ + සා) - ආඝ්‍රාණය කෙරෙයි, ඉව කෙරෙයි
 හිත, න. දියුණුව
 පසංසියමාන - පසසනු ලබන
 තුජජමාන - අතිනු ලබන
 කියමාන - මිලයට ගනු ලබන
 අමඩුර - නොමිහිරි
 ඡිජජමාන - කපනු ලබන
 පහරියමාන - පහරිනු ලබන
 වුය්හමාන - උසුලා ගෙන යනු ලබන, ඇඳගෙන යනු ලබන
 අනුබජ්ඣමාන, අනුබජ්ඣියමාන - ලුහුබඳිනු ලබන
 අලංකරියමාන - සරසනු ලබන
 සස, පු. හාවා
 මුච්චමාන, මොචියමාන - මුදිනු ලබන, මිදෙන
 ආහරියමාන - ගෙනෙනු ලබන
 සුයමාන - අසනු ලබන

සංවනනති (සං-වත්ත) - පවති
 තුට්ඨි, ඉ. සතුට
 පවිසති (ප-විස්) - පිවිසෙයි, වදි
 තිජ්ජති (තිජ) - බිඳේ, බිඳිනු ලැබේ
 පාලියමාන - රක්තා ලබන
 වුවමාන - කියනු ලබන
 පටියාදියමාන - පිළියෙල කරනු ලබන

ඇමුසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. කසසකෙන දණ්ණංක පහරියමානං නං බලිවද්දං අහං පසසිං.
2. කුටුම්භිකෙන වෙතෙන වොරො නාලියමානො භූමියං පති.
3. තෙති රුකෙකා ධජෙති ච පනාකාති ච අලංකරියමානො අහොසි.
4. මයා දියමානං ආහාරං සො යාවකො න පටිගගණ්ඨාති.
5. සසො පාසනො මුච්චමානො මං දිසවා දුරං පලායි.
6. තෙන සකටතො මොවියමානා ගොනා තුමෙහිති වජං නියනතං.
7. සෙනාපතිනා හතෙව ධාරියමානං අසිං දිසවා වොරා භායිත්වා පලායිංසු.
8. දාරකෙන හතෙව ගය්හමානො සුවො භූමියං පති.
9. කසසකෙන ගාමනො ආනියමානා ගොනා දිපිතො ගතං ආසායිත්වා කමපමානා ඉතො චිතො ධාවිංසු.
10. ගෙහං නිමමාපෙතුං වඩ්ඪිකිති අටචිතො ආහරියමානාති දාරුති රතතියං වොරා හරන්ති.
11. පණ්ඩිතෙන සුයමානො ධමෙමා තසස හිතාය සංවනනති.
12. රකෙකා දෙවියා පසංසියමානා සෙට්ඨිතො හරියා මහතිං තුට්ඨිං පාපුණි.
13. රාජපුරිසෙන අනුබජ්ඣමානසස වොරසස හතමනා මණි භූමියං පති.
14. දුබ්බිනිතායු දාරිකාය දණ්ණංක තුජ්ජමානා ගාවී පලායිත්වා අටචිං පාවිසි.

(ආ) පාලියට නැගිත්ත

1. ඔහු විසින් කෝපපය අතින් ගනු ලබන්නේ බිම වැටී බිඳුණේ ය.
2. ඔබ විසින් සිය අතින් දෙනු ලබන නොමිතිරි වූ ද බොජුන මට ප්‍රිය ය.
3. ඔවුන් විසින් කපනු ලබන ගස ගෙය මත වැටුණේ ය.
4. ඒ ධනවතා විසින් දිළිත්තට දෙනු ලබන වසනු සොරු පැහැර ගනිත්.
5. දැනුම් රජතු විසින් රක්තා ලබන රටෙහි ජනයෝ සුව සේ වෙසෙත්.
6. ඔවුන් විසින් සිඳිනු ලබන ගසෙන් බොහෝ කුරුල්ලෝ ඉගිල්ලුණහ.
7. ඒ දුෂ්ට සත්‍රිය විසින් දංඛෙන් පහරිනු ලබන අර බැල්ලගේ කුසෙහි දරු ගැබෙක් වෙයි.
8. "එසේ නොකරව" යි පියා විසින් කියනු ලබන්නේද ඒ නොහික්මුණු දරුවා කුරුල්ලාට ගල් ගැසී ය.
9. දාසයා විසින් හිසින් උසුලා ගෙන යනු ලබන කළයෙන් තෙල් වැගිරෙයි.
10. අරක්කැමියා විසින් සහල් ද්‍රෝණයෙකින් (නැලි සතරෙකින්) පිළියෙල කරනු ලබන සියලු ම බොජුන පසේනදී කොසොල් රජ වළඳයි.
11. අරක්කැමියා විසින් පිළියෙල කරනු ලබන බොජුනෙන් මා විසින් අමුත්තෝ පුදනු ලැබූහ.
12. ඒ බළලා බල්ලා විසින් ලුහු බඳිනු ලබනුයේ ගසක් දැක එයට නැංගේය.

අතීතකාලවාචී කිතකන්ත

121. ත-ප්‍රත්‍යයාදිය ධාතුවට එක් වූ හැඳෙන අතීතකාලික කිතකන්තයෝ පළමු කොට දැක්වෙත්.

භූ, න්, මි, ඊ යන අකුරු අගට ඇති ධාතූන්ගේ ඒ අග අකුරු ත-ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ලොප් වේ.

උදාහරණ :

බන් + ත = බත - සාරන ලද, සැරුණු

හන් + ත = හත - නසන ලද, නැසුණු

නම් + ත = නත - නැමුණු

ගම් + ත = ගත - ගිය

කර් + ත = කත - කරන ලද, කැරුණු

තන් + ත = තත - පතුරුවන ලද, පැතුරුණු

මන් + ත = මත - දන්නා ලද

රම් + ත = රත - ඇලුණු

වර් + ත = වුත¹ - වැසුණු

122. සමහර ධාතූන්ගේ අනන්ත මි-කාරය ත-ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි "න්" වේ.

සම් + ත = සතන - සංහිඳුණු

වම් + ත = වතන - වමාරන ලද

දම් + ත = දතන - දැමුණු

හම් + ත = හතන - භ්‍රාතන

¹ සමහර ධාතූන්ගේ මුල සිටි වයන්න මෙබඳු තැන්හි වුයන්නෙක් වේ.

123. ධීන, හිත, හිත යන මොවුනට සමහර නැත දඩ ආදේශය වේ.

බුධි + න = බුද්ධ - දැන ගත්
 සුධි + න = සුද්ධ - සෝදන ලද
 ලභි + න = ලබ්ධි - ලත්
 නභි + න = නබ්ධි - බඳනා ලද
 සිධි + න = සිද්ධි - සිදු කරන ලද
 විධි + න = විද්ධි - විදුනා ලද
 ආ-රභි + න = ආරබ්ධි - අරඹන ලද
 දුභි + න = දුබ්ධි - දෝනා ලද

124. සන යන්නට ධය ආදේශය වේ.

දිස් + න = දිට්ඨි - දක්නා ලද
 තුස් + න = තුට්ඨි - සතුටු වූ
 ඉස් + න = ඉට්ඨි - රිසි වූ
 දංස් + න = දට්ඨි² - ඩසිනා ලද
 හංස් + න = හට්ඨි - සතුටු වූ
 සාස් + න = සිට්ඨි - අනුශාසනය කැරැණු

125. වි, ජි, දි, ජි යන මොහු න-කාරය පර කල්හි පර රූප ගනිත්.

සිවි + න = සිතන - ඉසින ලද, ඉසුණු
 වවි + න = වුතන³ - කියන ලද
 රජි + න = රතන - රැඳවුණු, ඇලුණු
 දදි + න = දතන - දෙන ලද
 ලුජි + න = ලුතන - ලොජි කැරැණු
 මුචි + න = මුතන - මුදන ලද, මිදුණු
 චජි + න = චතන - හරනා ලද
 මදි + න = මතන - මත් වූ
 තජි + න = තතන - රත් කැරැණු, උණු වූ
 වජි + න = වුතන³ - වසුරන ලද

² ධාතුව මැද වූ බිත්තුවට ලොප් වේ.

³ ධාතුවේ මුලකුර වූ වයන්නට වූ විය.

126. ර්-කාරානන ධාතුහු ගෙන් පර ත-ප්‍රත්‍යයයට ට ආදේශය වේ. ර් කාරයට ලොප් වේ.

හර් + ත = හට - හැර ගෙන යන ලද

වි-සර් + ත = විසට - පැතුරුණු

ප-ථර් + ත = පථර් + ත = පථට - පැතුරුණු

ප-හර් + ත = පහට - ගසන ලද, පැහැරුණු

ඵර් + ත = ඵට - පැතුරුණු

උ + හර් + ත = උද්හර්ත = උඬර් + ත = උඬට - උදුරන ලද

වස් + ත = වුස් - වුසු

127. ත-ප්‍රත්‍යයයා පර කලා පා, ගෙ යන ධාතූන් ගේ සචරය ර් වේ.

පා + ත = පිත - බොන ලද

ගෙ + ත = ගිත - ගයන ලද

128. ති ආදි ධාතූන් කෙරෙන් පර ත-ප්‍රත්‍යයය නො වෙනස් වැ සිටී.

ති + ත = තිත - පමුණුවන ලද

කි + ත = කිත - මිලයට ගන්නා ලද

පි + ත = පිත - දිනන ලද

හි + ත = හිත - බිය පත්

වි + ත = විත - වියන ලද

චු + ත = චුත - මැරුණු

මිලා(මිලා) + ත = මිලාත - මැලවුණු

න්හා + ත = න්හාත - නාගත්

129. ඇතැම් ර් කාරානන ධාතු කෙරෙන් පර ත ප්‍රත්‍යයයට ණ ආදේශ වේ. එසේ වූ තන්හි අර්ණ හෝ ඉර්ණ යනු ඉණ්ණ වේ.

වර් + ත = වර්ණ = විණ්ණ - පුරුදු කැරුණු

ජර් + ත = ජර්ණ = පිණ්ණ - දිරා ගිය

තර් + ත = තර්ණ = තිණ්ණ - තරණය කැරුණු

කිර් + ත = කිර්ණ = කිණ්ණ - විසිර ගිය

130. ද්ත යන්නට නන ආදේශය වේ.

හිද් + ත = හිනන - බිඳුණු

පද් + ත = පනන - පැමුණුණු

ඡද් + ත = ඡනන - වැසුණු

නි + සද් + ත = නි + සිද් + ත = නිසිනන - හුන්

131. විශේෂ රූප

සුස් + න = සුක්ක - වියලුණු
 සත් + න = සාල්ත - ඉවසන ලද
 අව-ගාත් + න = ඔගාල්ත - බැස ගත්
 (මෙහි අව යන්නට ඔ කාරාදේශ විය.)
 මුත් + න = මුල්ත - මුළු වූ
 දත් + න = දඩ්ඪ - දා ගිය
 පව් + න = පක්ක - පැසුණු
 වඩ්ඪ් + න = වුඩ්ඪ - වැඩුණු

132. බොහෝ ධාතූන් ගෙන් පර වැ න-ප්‍රත්‍යයට මුලින් ඉ ආගමය වේ.

කථ් + ඉ + න = කථිත - කියන ලද
 පුච්ඡ් + ඉ + න = පුච්ඡිත - විචාරන ලද
 පව් + ඉ + න = පවිත - පිසන ලද
 වද් + ඉ + න = උදිත - කියන ලද

133. මෙසේ හැදෙන මේ කිතකන්න පද තුන් ලිංගයෙහි ම වේ. පුංලිඛගයෙහි අකාරාන්ත පුංලිඛිකයන් සේ ද, සත්‍රිලිංගයෙහි ආකාරාන්ත සත්‍රි ලිංගිකයන් සේ ද, නපුංසක ලිංගයෙහි අකාරාන්ත නපුංසක ලිංගිකයන් සේ ද වර නැගේ. පතින යන්න

පුංලිඛගයෙහි (පයමා එක) පතිනො, (පයමා බහු) පතිනා,
 (ආලපන) පතිත, (ආලපන බහු) පතිතා.
 (දුතියා එක) පතිනං, (දුතියා බහු) පතිනෙ
 යන ආදීන් ද,

සත්‍රි ලිංගයෙහි (පයමා එක) පතිනා, (පයම බහු) පතිනා,
 පතිනායො යන ආදීන් ද,

නපුංසක ලිංගයෙහි (පයමා එක) පතිනං, (පයමා බහු) පතිනා,
 පතිනානි යන ආදීන් ද වර නැගෙන සැටි
 සලකා ගත යුතු.

134. අකම්භ ධාතුවෙන් හැදෙන කිතකන්නයෝ කථිකාරක-
 යෙහි යෙදෙත්. කථිකට ලිංග විභක්ති සංඛ්‍යාවලින් සමාන වෙත්.
 සකම්භ ධාතුවෙන් පර ව (කම්කාරකයෙහි) න-ප්‍රත්‍යය වී
 හැදුණු කිතකන්නයෝ කම්කාරකයෙහි වෙත්. ලිංග විභක්ති
 සංඛ්‍යා යන මෙයින් කම්යට සමාන වැ සිටිත්.

135. අකමික ධාතුචෙන් හැදුණු කිතකතනයනට (කතීෂ සාධන කිතකතනයනට) නිදසුන් :

ධාතුච	ත-ප්‍රත්‍යයානනය
පත්	පතිත - වැටුණු
නි + සද්	නිසින්න - හුන්
භූ	භූත - වූ
මර්	මත - මැරුණු
යා	යිත - සිටි
ජන් (ජා)	ජාත - උපන්

සකමික ධාතුවෙන් නිපන් (කමිසාධන) කිතකතනයනට නිදසුන් :

ධාතුච	ත-ප්‍රත්‍යයානනය
කර්	කත - කරන ලද
හන්	හත - නසන ලද, නැසුණු
හර්	හට - ගෙන යන ලද
ඡිද්	ඡින්න - සිඳින ලද

මොවුන් වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

136. කතීෂසාධන කෘදන්තය (කිතකතනය) ලිංග විභක්ති සංඛ්‍යා යන මෙයින් කතීෂට සමාන වැ සිටී.

පුරිසො රුකඛමහා පතීනො (හොති).

මිනිසා ගසින් වැටුණේ (වේ).

ඉත්ථි ආසනෙ නිසින්නා (හොති).

සත්ථි අසුනෙහි උන්නී (වේ).

එලං රුකඛනො පතීනං (හොති).

ගෙඩිය ගසින් වැටුණේ (වේ).

137. කමිසාධන කෘදන්තය (කිතකතනය) ලිංගාදියෙන් කමීයට සමාන වැ සිටී.

පුරිසෙන රුකෙඛා ඡින්නො (හොති).

මිනිසා විසින් ගස කපන ලද්දේ (මේ).

පුරිසෙන ලතා ඡින්නා (හොති).

මිනිසා විසින් වැල කපන ලද්දේ (වේ).

පුරිසෙන එලං ඛාදිතං (හොති).

මිනිසා විසින් එලය කන ලද්දේ (වේ).

138. කතෘසාධන කෘදන්තය කතෘපදයට විශේෂණ වේ.
 රුකකමා පනිතො පුරිසො - ගසෙන් වැටුණු මිනිසා.
 ආසනෙ නිසින්නා ඉඟි - අස්තෙහි උන් සිටී.
 රුකකමා පනිතං ඵලං - ගසෙන් වැටුණු ගෙඩිය.

139. කම්සාධන කෘදන්තය කම්යට විශේෂණ වේ.
 පුරිසෙන ඡින්නො රුකෙකා - මිනිසා විසින් කැපූ ගස.
 පුරිසෙන ඡින්නා ලතා - මිනිසා විසින් කැපූ වැල.
 පුරිසෙන බාදිතං ඵලං - මිනිසා විසින් කන ලද ඵලය.

කන්තුලාවක කිතකන්ත

140. තවනතු ප්‍රත්‍යයය එක් වූ කල්හි කතෘලාවක අතිත කාලික.
 කෘදන්ත සෑදේ. එසේ හැදෙන පද ගුණවනතු ශබ්දය සේ වර
 නැගේ.

පවිතවනතු - පිඬු, ගතවනතු - ගිය, කතවනතු - කළ,
 ඡින්නවනතු - කැපූ.

මොවුන් ගේ සත්‍ය ලිංගික රූප :

පවිතවනි, පවිතවතී, ගතවනි, ගතවති යන ආදීන්
 සෑදේ. "නදී" ශබ්දය සේ වර නැගේ.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි :

පයමා පුඤ්ඤං කතවා පුරිසො - පින් කළ මිනිසා,
 පුඤ්ඤං කතවනො පුරිසා - පින් කළ මිනිස්සු.

දුතියා පුඤ්ඤං කතවනං පුරිසං - පින් කළ මිනිසා,
 පුඤ්ඤං කතවනෙ පුරිසෙ - පින් කළ මිනිසුන්.

තතියා පුඤ්ඤං කතවතා පුරිසෙන - පින්කළ මිනිසා විසින්,
 පුඤ්ඤං කතවනෙහි පුරිසෙහි - පින් කළ මිනිසුන් විසින්.
 යනාදි වශයෙන් විශේෂණ වැ යෙදේ.

පුරිසො පුඤ්ඤං කතවා - මිනිසා පින් කළේ.
 පුරිසා පුඤ්ඤං කතවනො - මිනිස්සු පින් කළාහු.
 ඉඟි පුඤ්ඤං කතවනි/කතවති - සත්‍ය පින් කළා.
 ඉඟියො පුඤ්ඤං කතවනියො - සත්‍ය පින් කළේ.
 පුඤ්ඤං කතවනි/කතවති ඉඟි - පින් කළ සත්‍ය.
 පුඤ්ඤං කතවනියො(කතවතියො)ඉඟියො-පින් කළ සත්‍ය.

141. "තාවි"-ප්‍රත්‍යයය එක්වීමෙන් ද කථිකාවක අතිතකාලික කෘදන්ත (කිතකන්ත) පද සෑදේ.

ගතාවි = ගිය

කතාවි = කළ

භූතතාවි = වැළැඳු

සුතාවි = ඇසූ.

මොවුන් වර නැගෙන සැටි :

පුංලිඛගයෙහි හත් ශබ්දය මෙන් වර නැගේ. (මෙහි 19 වන පාඨමෙහි එහි වර නැගීම දක්වා ඇත.) පුරිසො ගතාවි (පුරුෂයා ගියේ ය).

142. මොවුනට සිහි ලිංගයෙහිදී ඉති ප්‍රත්‍යයය එක් වේ. ගතාවිති ආදිය වේ. (නදී ශබ්දය මෙන් වර නැගෙයි. මෙහි 20 වන පාඨම බලන්න.)

නපුංසක ලිංගයෙහි

පඨමා ගතාවි ගතාවිති

ආලපන ගතාවි ගතාවිති

දුතියා ගතාවි. ගතාවිති

සෙස්ස පුංලිඛික හත් ශබ්දයේ මෙනි.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි :

පුරිසො කමම කතාවි - මිනිසා වැඩය කෙළේ ය.

කමම කතාවි පුරිසො - වැඩය කළ මිනිසා.

පුරිසා කමම කතාවිනො - මිනිස්සු වැඩය කළාහු.

කමම කතාවිනො පුරිසා - වැඩය කළ මිනිස්සු.

ඉත් හතනං භූතතාවිති - සිහි බත් කැවා.

හතනං භූතතාවිති ඉත් - බත් කෑ සිහි.

ගැටපද විවරුව

පරිහිණ (පරි-හා) - පිරිහුණු

ගහින (ගත්) - ගන්නා ලද, පිළිගන්නා ලද

තිණණ (තර්) - තරණය කරන ලද, ඉක්මවන ලද

උච්චිත (උ-චි) - අවුලන ලද, රැස් කරන ලද

සනතික - සමීපය

දිනන (දද්) - දෙන ලද
 කන (කර්) - කරන ලද
 කට්ත (කප්) - කියන ලද
 විනිත - හික්මුණු
 නිමුගන (නි-මපප්) - ගිලුණු
 විරන (වි-රම්) - වැළැකුණු
 පාලිත (පා) - රක්නා ලද
 පවිත (පව්) - පිසින ලද
 මුතන (මුච්) - මිදුණු
 කුපිත (කුප්), කුදා (කුධ්) - කිපුණු
 කමපිත (කම්ප්) - සැලුණු
 සිකබිත (සික්බි) - හික්මුණු
 වුතන (වච්) - කියන ලද
 ආරොවෙති (ආ-රැව්) - දන්වයි
 උමමුප්පති (උ-මප්ප්) - මතු වෙයි
 රන (රම්) - ඇලුණු
 පතන (ප-අප්) - පැමිණි
 අනගාරියං පබ්බපිතො - සසුන් වන්නේ
 පෙසිත (පෙස්) - යවන ලද
 උතතරති (උ-තර) - ගොඩනැගෙයි (මුහුදු ආදියෙකින්)
 අනුභූත (අනු-භූ), විඤ්ඤිත (විඤ්) - විඤ්ඤා ලද
 නිලිත (නි-ලි) - සැලෙවුණු
 නිකබනත¹ (නි-කම්) - හික්මුණු
 දිට්ඨ (දිස්) - දක්නා ලද
 ආහට (අ-හර්) - ගෙනෙන ලද
 පරිචචනත (පරි-චප්) - පරිත්‍යාග කරන ලද, දෙන ලද
 ආනිත (ආ-නි) - ගෙනෙන ලද
 අනුගත (අනු-ගම්) - අනුවැ ගිය
 පබ්බජිත (ප-චප්) - පැවිදි වූ
 පලිත (පල්) - දිලුණු
 සනතුට්ඨ (සං-තුස්) - සතුටු වූ

¹ නි-නිපාතයට පර වූ කම් බාතුවේ කයන්තට බ-ආදේශය වේ

ඇමැසිය

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. සො හිනෙ ජනෙ සෙවිතවා පුරිසො යසසා පරිහිණො.
2. වායුනා කමපිතමා තමා රුකකමා පතිනාති සකකාති ඵලාති තෙහි දාරකෙහි උච්චිනාති.
3. රථෙන ගවජනෙනා කුමාරෙන මගගස්ස පසෙස සයනෙනා ගිලානො පුරිසො දිට්ඨො.
4. මියනතිං ධීතරං දිසවා මානා සොකෙන කමපිනා විලපි.
5. නෙ වාතරා රුකකතො රුකකං ජලවතනා රුකකස්ස මුලෙ සයනනං පුරිසං දිසවා තස්ස සනතිකං ගතා.
6. කෙහිවි චිත්තානං පරමපරා අතතනො ගහිනා.
7. අයං ච දාරකො එසා ච දාරිකා විනිනා හොනති.
8. සො ඉදානෙව තස්ස යාවකස්ස භතතස්ස පාතිං දතතවා.
9. තෙන නගරං ගන්තවා අතතනො පුත්තානං ලෙබ්බියො ච පොඤ්ඤාති ච ආගටාති.
10. තෙහි සකෙබ්බි එකායෙව නාවාය සා නදී තිණණා.
11. අයං පයවී ච ඉතරෙ සකෙබ්බෙ ගතා ච සුරියං පරිබ්භමනතිති විදුහි චුත්තං.
12. යෙහි ධමමො දිට්ඨො තෙහි බුද්ධො'පි දිට්ඨො.
13. "සො ධමමිකො කුමාරො රජජං පාපුණාතු"ති සකකදා තෙන අමචෙචිත පඤ්ඤා කතා.
14. භගවතො බුද්ධස්ස පරිනිබ්බානෙ අයං මහති පයවී'පි කමපිනා.
15. නෙ සප්පුරිසා අතතමනා ධනං ච ජීවිතං ච පරෙසං අත්ථාය පරිචචිත්තාවිතො අහෙසුං.

(ආ) පාලියට නැගන්න

1. වහන්ස, අපහසුවක් උපන්නොත් මට දන්වන සේක්ව'යි මේ වචනය වෙදා තෙරුනට කියේ ය.
2. හේ තෙමේ එක්තැනෙක දියෙහි ගැලී අත් තැනෙකින් මතු වී දියෙන් ගොඩ නැගී ගියේ ය.

3. හේ තෙමේ ම ගොස් වෙදකු ගෙනායේ ය.
4. ඕ තොමෝ පවින් වැළකුණා ය. පිණේහි ඇලුණා ය.
5. පෙර බොහෝ රජුන් විසින් මේ පොළොව දැනුමෙන් රක්නා ලදී.
6. යම් කෙනෙක් මවුගෙන් පියාගෙන් වචන අනුව ගියෝ ද ඔවුන් විසින් සුව විඳින ලද්දේ ය.
7. ඔහු ළපැටි වියෙහි මනා වැ ගිල්ප ඉගෙන පසු ව දියුණුවට පැමිණියාහ.
8. අරක්කැමියා විසින් අමුත්තන් සඳහා බත් ද එයට ම සුදුසු වූ වෘංජන ද යුතු වැ පිසන ලදී.
9. ඔහු ගිහි ගෙන් නික්මැ සසුන් වන්නෝ මහණ දම් පුරා සසර දුකින් මිදුණාහ.
10. ඒ අධිපති නැත අප දැක කෝපයෙන් දිලුණේ ය.
11. අපේ දැරියෝ ද ඒ සත්ව් ගේ සභාවට අද ගියහ.
12. වදුරා ලොකු කලු බල්ලා දැක බිය ගෙන ගසේ අතු අතරැ සැඟවුණේ ය.
13. මා විසින් මගේ දරුවෝ ඔහු ගේ ඒ විදුහලට යවන ලදහ.
14. මම ඔහුට කරුණක් නැති වැ කිපුණෙමි වීම්.
15. අපි ඔවුනට සතුටු නො වමු.
16. ඒ සියලු සත්ව් මෙයින් නික්මුණාහ.

(මේ වාක්‍යවල අවසාන ක්‍රියාවශයෙන් බතකනන ම යොදන්න. අන් සුදුසු තැන්වලට ද කිතකනන ක්‍රියා ම යොදනු.)

භාවචාලක කිහිකන්හ

143. ධාතුවට හෝ ධාතුවිකෘතියට "අන" යන්න එක් කරන්න. භාවචාලක කෘදන්ත සෑදේ.

(අ) ස්වරාන්ත ධාතුව ඉ-වර්ණයෙන් හෝ උ-වර්ණයෙන් අන්ත වේ නම්, ඒ අන්තයස්වරයට වෘද්ධි වේ. ස්වරයාගෙන් පූර්ව වූ එ-යන්න අය් බවට ද, ඔ යන්න අච් බවට ද පැමිණේ. මෙසේ සෑදෙන කෘදන්ත වැඩිම කොටස නපුංසකලිංගික යි. කිහිපයෙක් ම සත්විලිංගික යි.

සී + අන = සෙ + අන = සය් + අන = සයන - වැද්දිම

හූ + අන = හො + අන = හච් + අන = හචන - වීම

දා + අන = දාන - දීම

පච් + අන = පචන - පිසීම

කර් + අන = කරණ - කිරීම

(ර යන්නෙන් පර නයන්න ණයන්නෙන් වේ.)

භාස් + අන = භාසන - කීම

144. අන-ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාතුවිකෘතියේ අන්තයස්වරයට ලොප් වේ.

කිණා + අන = කිණන - මිල දී ගැනීම

මාරෙ + අන = මාරණ - මැරීම

මොහු හැම නපුංසකලිංගික හ. චිත්ත ශබ්දය සේ වර නගන්න. (14 පාඨම බලන්න.)

දෙසනා - දෙසීම

වෙදනා - විදීම

භාවනා - වැඩීම

සෙවනා - සෙවීම

යනාදි ශබ්ද කිහිපයෙක් සත්විලිංගිකහ. කඤ්ඤා ශබ්දය සේ වර නැගෙන්න. (මෙහි 15 පාඨම බලන්න.)

කතනුවාචක කිතකතන

145. තු-ප්‍රත්‍යයය ධාතුවට හෝ කථිකවචක ක්‍රියාංගයට (ධාතුවිකෘතියට) හෝ එක් වීමෙන් කථිකවචක නාම පද සෑදේ. මොවුන් වර නැගෙනුයේ නතනු ශබ්දය මෙනි. (මෙහි 21 පාඨම බලන්න.)

(අ) ඉ-වණිනන උ-වණිනන ධාතූහු ගේ අග ස්වරයට වෘද්ධි වේ.

(ආ) කිසි නැතෙක ධාතුවේ මූලකුරෙහි වූ ඉ හෝ උ වණි ද වෘද්ධියට පැමිණේ.

(ඉ) ධාතුවිකෘතිය කෙරෙන් ද හලනන ධාතූහු කෙරෙන් ද පර වැ තු-ප්‍රත්‍යයයට මුලින් බොහෝ විට ඉ-කාරාගමය වේ.

(ඊ) ධාතුවිකෘතිය එ-කාරානන වී නම්, ධාතුව ආ-කාරනන හෝ වී නම් එය නො වෙනස් වී සිටී.

නිදසුන් :

(අ) නි + තු = නෙනතු - මග පෙන්වන්නා, පමුණුවන්නා, නායකයා
පි + තු = පෙනතු - දිනන්නා
සු + තු = සොනතු - අසන්නා

(ආ) හුඪ් + තු = හොනතු - අනුභව කරන්නා

(ඉ) හව + ඉ + තු = හවිතු - වන්නා
දෙසය + ඉ + තු = දෙසයිතු - දෙසන්නා
ගහ් + ඉ + තු = ගහිතු - ගන්නා
පව් + ඉ + තු = පවිතු - පිසන්නා

(ඊ) දෙසෙ + තු = දෙසෙනතු - දෙසන්නා
භාවෙ + තු = භාවෙනතු - වඩන්නා
දා + තු = දාතු - දෙන්නා
ඤා + තු = ඤාතු - දන්නා

වාක්‍යයෙහි යෙදීම

දුතියාවිභත්‍යනන පද සමග ද ඡට්ඨිවිභත්‍යනන පද සමග ද මොහු යෙදෙත්.

ධම්මං සොනා - බණ අසන්නා

ධම්මස්ස සොනා - බණ අසන්නා

ධම්මං සොනාරො - බණ අසන්නෝ

ධම්මස්ස සොනාරො - බණ අසන්නෝ

භාවසතනම් යෝගය

146. මෙහි 127 පිටේ අංක 76 වන්නෙහි කතෘචාවක වර්ණන කෘදන්ත පදයන් ගෙන් හැඳෙන භාවසතනම් යෝගය දැක්විණි.

කමමචාවක කිතකන්තයන් ගෙන් ද භාවසතනම් යෝගය යෙදේ. කමමචාවක කිතකන්තය සතනම් විභතතික වැ සිටින කලැ එහි කමමචාවක නාමය ද සතනම් විභතතික වෙයි. කතෘ තනියාවිභතතියෙන් සිටී.

නිදසුන් මෙසේ ය :

පේරෙන පරිතෙන භඤ්ඤාමානෙ

- තෙරහු විසින් පිරින කියනු ලබන කල්හි

පේරෙහි පරිතෙන භඤ්ඤාමානෙ

- තෙරුන් විසින් පිරින කියනු ලබන කල්හි

කඤ්ඤාය පුඤ්ඤා කයිරමානෙ

- කන්‍යාව විසින් පින් කරනු ලබන කල්හි

කඤ්ඤාහි පුඤ්ඤාසු කයිරමානෙසු

- කන්‍යාවන් විසින් පින් කරනු ලබන කල්හි.

147. කතෘචාවක කම්චාවක අතිත කාලික කිතකන්ත පද හා භාවසතනම් යෝගය.

කිතකන්තය කතෘචාවක කල්හි

පුරිසෙ ගතෙ - පුරුෂයා ගිය කල්හි

ඉත්ථියා ගතාය - සත්‍රිය ගිය කල්හි

එලෙ පතිතෙ - ගෙඩිය වැටුණ කල්හි

එලෙසු පතිතෙසු - ගෙඩි වැටුණු කල්හි

සුදෙ හතනං පච්චතවති (පච්චතවතො)

- අරක්කැමියා බත පිසූ කල්හි

සුදෙසු හතනං පච්චතවතෙසු

- අරක්කැමියන් බත පිසූ කල්හි

කඤ්ඤාය හතනං පච්චතවතියං (පච්චතවතියං)

- කන්‍යාව බත පිසූ කල්හි

කිතකන්තය කමමචාවක කල්හි

සුදෙන හතෙන පච්චතෙ

- අරක්කැමියා විසින් බත පිසන ලද කල්හි

සුදෙහි ව්‍යංජනෙසු පච්චතෙසු

- අරක්කැමියා විසින් ව්‍යංජන පිසන ලද කල්හි

මයා ලතාය ඡිත්තායං - මා විසින් වැල සිඳින ලද කල්හි

සනඬි

148. සවරය පර කල්හි පුඵ වූ උකාරයට ද ඔකාරයට ද වි-කාර වේ. ඉන් පසු පරව සිටි සවරය හා බැඳේ.

සු + ආගත = ස්උ + ආගත = ස්වි + ආගත = සවාගත
බො + අසස = බිඕ + අසස = බිව් + අසස = බිවසස

නිපාත

149. නු බො - මෙය බොහෝ සේ ප්‍රශ්නාථයෙහි යෙදේ.
කො නු බො = කවරෙක් ද ?

කිර, ලු - මෙය පදයකට පර ව පදපුරුණයෙහි ද ආරංචියක් කීමෙහි ද යෙදේ.

සො කිර = හේ වනාහි, හේ වූකලී

හගවා කිර ජෙනවනෙ, විහරති = භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවිරම්භි වසන සේක් ලු.

ගැටපද විවරුව

සගගමගග, පු. සවග්ගමග්ග

භාතික, පු. සොභොයුරා

විරවති (වි + රු) - හඬයි

තෙපිටක - තෙවළා (තුන්පිටකයට අයත්)

ආවුසො - ඇවැත්නි, ඕයි

නිපජ්ජති (නි + පඳ්) - වැදහෙයි

බාහා, ඉ. අත

පකකතත (ප + කම්) - නික්ම ගියේ

පාණක, පු. පණ්ණවා

දිට්ඨ (දිස් + ත) - දක්නා ලද

වහති (වහ්) - උසුලාගෙන යයි

අථ බො, නි. වැලිදු, එතෙකුදු වුවත්, ඉක්බිත්තෙන්,

එ කල්හි වනාහි

පතිට්ඨාපයති - පිහිටුවයි

මත (මර් + ත) - මළ

නිකාය, පු. සඟ්ගය

කථන, න. කීම

උඤ්ඤති (උ + භර) - උදුරයි, අවුලයි

සර, පු. කටහඬ

පවට්ඨති (ප + වට්) - පෙරළෙයි

වතසණ්ඨ, පු. වතලැහැබ

උටයින - නැගුණු
 යෙහුයෙහන, නි. බොහෝ සෙයින්
 යථාපි - යම්සේ ම
 අඛිසමාස, පු. අඛිමස
 පුරතො, නි. ඉදිරියට, ඉදිරියෙන්
 ගිවා, ඉ. බෙල්ල
 උතුරුමංස, නි. කලවාමස්
 ලඳුබාව, පු. ලත්බව
 අත්, පු. ප්‍රයෝජනය
 මොකබ්මගහ, පු. මොක්මග
 විහරති - වෙසෙයි
 සනතික, න. සම්පය
 ධාරණ, න. දැරීම
 ගිතසඳු, පු. ගිතඬ
 අපරාපරං - ඔබමොබ
 කන්දති (කන්ද්) - වැලැපෙයි
 නවවටය - අළුත වැසි වට
 විපජ්ජති (වි + පජ්) - නැසෙයි, විපතට පැමිණෙයි
 අනුගවජ්ජති (අනු + ගම්) - අනුව යයි, පසුපස යයි
 අභිකකමති (අභි + කම්) - ඉදිරියට යයි
 පටිගතති (පති + ගත්) - පෙළෙයි
 පසාද, පු. පැහැදීම
 උණේභාදක, න. උණුදිය
 වොරොපෙති (වි + අව + රැග්) - තොර කරයි
 කාසාව, පු. කසාවත්
 භූමිප්පදෙස, පු. බිම්පෙදෙස
 පරිවුත - පිරිවරන ලද
 කතිකා, ඉ. කතිකාව
 දිසා, ඉ. දිශාව
 රජ්ජ, න. රජය
 බහි, නි. පිටතට
 පායමාන - (කිරි) පොවමින්
 පවජ්ජතො, නි. පිටුපසින්
 උපධාරෙති (උප + ධර්) - නුවණින් බලයි
 සනත - ඇත්තා වූ
 විහරී, විහාසි¹ (වි + හරී) - විසි ය
 ලඳුබ - ලත්

¹ (හර්-ධාතු වට හා-ආදේශය වූ නැනෙහි.)

සකල - සියලු
 වාචන, න. කියැවීම
 නිමිත්ත, න. නිමිත්ත
 මරනි (මර්) - මැරෙයි
 පකඛන්දනි (ප + ඛද්) - පනියි, පැන යයි
 ඉන්ද්‍රගොපක, පු. රත්නද්‍රගොව්වා
 මාරෙති - මරයි
 ධුර, පු. වියගහ
 නිවනෙනති (නි + වන්) - නවනය, පෙරළා යවයි
 බාධති (බාධි) - පෙළයි, බාධා කරයි
 පටිකකමති (පති - කම්) - පෙරළා ඇත්තෙයි, පිටුපසට
 ඇදෙයි, පස්ස ගහයි
 සිනොදක, න. සිසිල් දිය
 පටියාදෙති - පිළියෙල කරයි
 පවෙතභුද්ධා, පු. පසේ බුදුරජ
 ඔරුහති (අව + රුහ්) - බසී
 ථෙතෙති (ථෙත්) - සොරෙන් ගනී
 පටිකඛිපති (පති + ඛිප්) - පිළිකෙටු කරයි
 බාරාණසී, ඉ. බරණැස් නුවර
 හිමවනන, පු. හිමවන
 පතිට්ඨන - පිහිටි
 යකඛිති, ඉ. යකිති
 මිච්ඡාදිට්ඨක, පු. මිසදිටුවා
 පසිදති (පසද්) - පහදී
 පසාදෙති (ප + සද්) - පහදයි
 ගණනා, ඉ. ගණන
 උට්ඨාය - නැගී සිට
 අභිසෙක මංගල, න. අඛිසෙස් මහල
 උප්පජ්ජති (උ + පද්) - උපදී
 සමපන්න - පැමිණි
 පත්තා - පැමිණි
 ගිජ්ඣකුට, පු. ගිජුකුළු
 අභිරුප - විශිෂ්ට රූ ඇති
 දුඛිහති (දුභ්) - දුක් කරයි
 නහායති (න්හා) - නායි
 පාරුපති (ප + ආ + වර්) - පොරොවයි
 සාවක පු. සව්වා
 ඵලං, නි. මෙසේ
 පිණ්ඩ, පු. පිඬු

කාරෙති - කරවයි
 රොදති (රුද්) - හඬයි
 ආරොචෙති (ආ + රුචි) - දන්වයි
 පරිපූරති (පරි + පූර්) - පිරෙයි
 එතතක - මෙතෙක්
 පරිච්ඡිදති (පරි + ඡිද්) - පිරිසිඳී, සීමා කෙරෙයි
 විවාහ-මංගල, න. විවාමගුල
 පතිධයිත - පිහිටී
 සොනාපතති-එල, න. සෝවාන් එලය
 අභිරුහති (අභි + රුහ්) - නගී
 දසසනීය - දැකුම්කලු
 විහෙසෙති (වි + හිස්) - වෙහෙසයි
 සකෙකාති (සක්) - හැක්කේ ය
 පචතනති (ප + චන්ත්) - පවති
 පයොජෙති (ප + යුජ්) - යොදයි
 පච්ඡක්කති (ප + චිධි) - පෙරළයි, විද හරි
 ජාතස්සර, පු. චිල
 උතතරාසඛග, පු. තනිපට සිවුර
 බිම්බිසාර, පු. බිම්බර (රජ)
 පෙසෙති - යවයි
 බාරාණසී-රාජ, පු. බරණැස් රජ
 ගබ්භ, පු. දරුගබ
 යිත - සිටී
 පඤ්භ-පුවඡා, ඉ. ප්‍රශ්න විචාරීම
 පච්චුගගමන, න. පෙරගමන
 පාසාද, පු. මාලිගාව
 වධ, පු. වධය
 නිවතනති (නි + චන්ත්) - පෙරළා එයි
 අච්ඡරා, ඉ. දෙවගන

ඇමැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. තදා හගවා මහාජනං සගගමගෙහ ච මොක්ඛමගෙහ ච පතිධයාපයමානො සාවතියං ජෙනවනෙ විහාසි.
2. භාතික, ත්වං මම මාතරි මනාය මාතා විය ච පිතරි මනෙ පිතා විය ච ලද්ධො.
3. සො තස්ස විරවනතස්සෙව සත්ථු සත්තිකං ගන්තවා පබ්බජ්ජං යාවි.

4. එකං වා දෙව වා නිකායෙ සකලං වා පන තෙපිටකං බුද්ධවචනං උගගණ්හිත්වා තස්ස ධාරණං කථනං වාවනන්ති ඉදං ගන්ථධුරං නාම.
5. සො පෙරෙන සහ ගවජනො අරක්ඛො ගායිත්වා ගායිත්වා දාරුති උද්ධරනියා එකිසසා ඉත්තියා ගීතසද්දං සුත්වා සරෙ නිමිත්තං ගණ්හි.
6. ආචුසො මා එවං විනතයි, ඉධෙව මෙ නිපජ්ජිත්වා රෙන්නසසාපි අපරාපරං පවට්ඨනතසසාපි තයා සද්ධිං ගමනං නාම නත්ථිති පෙරො ආහ.
7. සො ච බාහා පගගස්ස කන්දනො වනසණ්ඨං පකබන්දිත්වා තථා පකකනොව අහොසි.
8. නවට්ඨයාය භුමියා උට්ඨිතා බහු ඉන්ද්‍රියාපකා පෙරෙ ච්ඛිකමනෙන යෙභුයෙත්ත විපජ්ජිංසු.
9. නිමපන සො පාණකෙ මාරෙනො තුමෙහි දිට්ඨො?'ති හගවා තෙ හිකඛු පුච්ඡි.
10. පාපකමමං හි නාමෙනං ධුරං වහනො බලිවද්දස්ස පදං චකකං විය අනුගවජ්ජිති.
11. යථාපි සො බලිවද්දො එකමපි දිවසං දො'පි පඤ්චපි දස පි දිවසෙ අඛිසමාසමපි මාසමපි වහනො චකකං නිවනෙනතුං ජහිතුං වා න සකෙකාති, අචබ්බස්ස පුරතො අහිකකමනතස්ස යුගං ගීවං බාධති, පච්ඡනො පටිකකමනතස්ස චකකං උරුමංසං පටිහනති.
12. කෙන නුබො කමෙමන මයා අයං සමපනති ලද්ධා'ති සො උපධාරෙනො හගවති පසාදෙන ලද්ධතාවං අද්දකම්.
13. සාමණොරා මහලලකස්ස පෙරස්ස සීනොදකෙන අත්ථෙ සති සීනොදකං ච උණ්ණාදකෙන අත්ථෙ සති උණ්ණාදකං ච පටියාදෙසුං.
14. අනතා පීඨිතා වොරොපියමානො'පි සප්පුරිසො මිත්තෙසු න දුබ්බති.
15. සො වොරො එකස්ස පචෙවකබුද්ධස්ස ජාතස්සරං ඔරුස්ස නහායනතස්ස කාසාවෙසු උත්තරාසංගං පෙනෙත්වා තං පාරුචිත්වා පලායි.

(ආ) පාලියට නැගන්න

1. සුමෙධ තවුසා විසින් ඒ බිම් පෙදෙස ශුද්ධ කරන්නට කලින් ම, ශුද්ධ නො කළ කල්හි ම, දීපංකර ශාසනයන් වහන්සේ තම සවිවන් විසින් පිරිවරන ලදුව එතැනට වැඩි සේක.
2. බිම්සර රජතු විසින් රජයෙන් නිමනන ලද්දේ ද (රජය බාර ගන්නා යි කියන ලද්දේ ද) බෝසත් තෙම එය පිළිකෙවු කොට එතැනින් නික්මියේ ය.
3. මෙසේ කතිකාවක් කොට ඔවුන් වසන කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දිසාවනට (දිසාවන්හි) යවන ලද හික්කුන් අතුරෙන් අසසප්පි නම් හික්කු තෙම දවසෙක රජගහ නුවර වැඩ පිඬුපිණිස හැසුරුණේ ය.
4. අතිත කාලයෙහි බරණැස් නුවරෙහි බරණැස් රජතු රජය කරවන කල්හි එක් දවසෙක නාරද නම් තවුසෙක් හිමවතින් නික්ම එ නුවරට පැමිණියේ ය.
5. දේවලයා හඬද්දී ම නාරද තාපස තෙම පිටතට නික්මියේ ය.
6. ඔි නොමෝ දරුගබ පිහිටි කල්හි යෙහෙලියට දැන්වූවා ය.
7. ඒ සත්‍රී දරුවාට කිරි පොවමින් සිටියා එන්නාවූ යකින්න දැක හැඳින "හිමිය, හිමිය, තෙල යකිනි එයි" කියමින් දරුවා ගෙන දිව්වා ය.
8. ඔහු එ පවත් කියත් කියත් ම බමුණාගේ සියලු සිරුර ප්‍රීතියෙන් පිරුණේ ය.
9. මිසදිටුවකු විසින් බුදුරජතු නිමනන ලද කල්හි අද ප්‍රශ්න විචාරීමෙන් වෙහෙසතු ලබන ශ්‍රමණ ගෞතමයා දකිමු යි බොහෝ මිසදිටුවෝ එහි රැස්වෙත් ලු.
10. බමුණ, එක්සියයෙක් ද නො වේ, දෙසියයෙක් ද නො වේ, පන්සියයෙක් ද නො වේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි සිත පහදා දෙව්ලොවට ගියාහු මෙතෙකැ යි ගණනින් පිරිසිඳින්නට නම් නො හැක්කමු.
11. තිස්සය, එන්නාවූ මේ හික්කුහු තොප විසින් දක්නා ලද්දේ ද? ඔවුන් දැක නැගිසිට තොප විසින් පෙරගමන් කරන ලද්දේ ද?

12. අබ්සෙස්මගුල ද විවෘතමගුල ද පවත්නා කල්හි නන්දකුමරා ගේ මාලිගාවට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩිසේක.
13. රහල් කුමරු පැවිදි වූ කල්හි සුද්ධෝදන රජුගේ සිත්හි මහත් ගෝකයෙක් උපන්නේ වී ය.
14. අජාසත්ත රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි "දැන් කාලය පැමිණියේ යැ" යි කියා දෙව්දත් තෙම බුදුරජුන්ට වඩ පිණිස පුරුෂයන් යොදා, ඔවුන් සෝවාන් පලයට පැමිණ පෙරළා ආ කල්හි තෙමේ ම ගිජුකුළ නැග ගලක් පෙරැළී ය.
15. නන්දය, නා විසින් දක්නා ලද දෙවගනෝ ද නැතහොත් ජනපදකලාණී ද වඩා විශිෂ්ට රූ ඇත්තෝ, වඩා දැකුම්කලුවෝ?
16. ගොවියා කුඹුර සෑ කල්හි ඔහු ගේ පුත්තු අවුත් එහි වී වසුළුහ.
17. දහම් දෙසන්නෝ* සැදැහැවතුන් විසින් පුදනු ලබන්නෝ වෙත්.
18. ගෙය කරන්නෝ* වෙනෙහි හැවිද ගස් කපා හෙලූහ.
19. පව් කරන්නෝ* මරණින් මතු නිරයෙහි උපදනාහ.
20. දන් දෙන්නෝ* මහත් ප්‍රීතියක් විඳිත්.

---

* මේ ලකුණින් දැක්වෙන පද තු-ප්‍රත්‍යයානන් යොදා පාලියට නගන්න.

කිවචසවචයන

150. තබබ, අතිය, ණය (ය) යන ප්‍රත්‍යයයෝ "යුතු ය" (සුදුසු ය), "හැකිය" යන අරුත්හි ධාතුව කෙරෙන් පර වැ යෙදෙත්.

(අ) තබබ ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ධාතුවර වැ සිටි ඉවණි උ-වණියනට වෘද්ධි වේ.

නි + තබබ = නෙතබබ - පැමිණැවියැ යුතු, පැමිණැවියැ හැකි

කි + තබබ = කෙතබබ - මිලයට ගත යුතු, මිලයට ගත හැකි

සු + තබබ = සොතබබ - ඇසියැ යුතු, ඇසියැ හැකි

(ආ) සමහර තැනෙක ධාතුවන ව්‍යංජනය පර රූප ගනී.

කර් + තබබ = කතතබබ - කළ යුතු, කළ හැකි

කර් + තබබ = කාතබබ* - කළ යුතු, කළ හැකි

භුජ් + තබබ = භොතතබබ - අනුභව කළ යුතු, අනුභව කළ හැකි

වචි + තබබ = වතතබබ - කියැ යුතු, කියැ හැකි

ප + අජ් + තබබ = පතතබබ - පැමිණියැ යුතු, පැමිණියැ හැකි.

(ඉ) බොහෝ ආකාරානන ධාතුවු තබබ-ප්‍රත්‍යයයා පර තන්හි නො වෙනස් වැ සිටිත්.

දා + තබබ = දාතබබ - දියැ යුතු, දියැ හැකි

පා + තබබ = පාතබබ - පියැ යුතු, පියැ හැකි

(ඊ) ආකාරානන ධාතූන් හැර සෙස්සන් කෙරෙන් පර වැ තබබ ප්‍රත්‍යයයා සිටි විටැ ධාතුවට අගින් ඉකාරාගම වේ. ධාතුව ඉකාරානන හෝ උකාරානන වී නම් එයට වෘද්ධි වේ. සවරයා පර කල්හි එ-කාරය අය් වේ. ඔ කාරය අච් වේ.

* කර් යන්නට කා වූ තැනෙකි.

වී + ඉ + තබා = වේ + ඉ + තබා = වය් + ඉ + තබා
= වයිතබා - රැස් කළ යුතු, රැස් කළ හැකි.

තු + ඉ + තබා = හො + ඉ + තබා = හව් + ඉ + තබා
= හව්තබා - විය යුතු, විය හැකි.

පව් + ඉ + තබා = පව්තබා - පිසිය යුතු, පිසිය හැකි.

හර් + ඉ + තබා = හර්තබා - ගෙන ය යුතු, ගෙන ය හැකි.

151. (අ) අනියානන. අනිය ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාතුවෙහි වූ ඉවණ් උවණ් වාද්‍යයට පැමිණේ.

නි + අනිය = නෙ + අනිය = නය් + අනිය = නයනිය
- පැමිණැවිය යුතු, පැමිණැවිය හැකි.

සු + අනිය = සො + අනිය = සව් + අනිය = සවනිය
- ඇසිය යුතු, ඇසිය හැකි.

කර් + අනිය = කරනිය = කරණිය* - කළ යුතු, කළ හැකි

පව් + අනිය = පවනිය - පිසිය යුතු, පිසිය හැකි.

දා + අනිය = දානිය - දිය යුතු, දිය හැකි.

පා + අනිය = පානිය - පිය යුතු, පිය හැකි.

152. ණ්‍ය ප්‍රත්‍යයයෙහි ණ් යන්න එය එක් වන ධාතුව ගේ මූල ස්වරය වාද්‍ය වන බව හඟවන ලකුණක් වා පමණෙකි. එහි ප්‍රත්‍යය "ය" යන්න ය.

(අ) මෙය හා එක් වන ආකාරානන ධාතුව ගේ අග ආ යන්න එ-කාර බවට පැමිණේ. ය-යන්නට ද්විත්ව වේ.

(ආ) ඉවණ්‍යානන උවණ්‍යානන ධාතුව ගේ ඒ ධාතුවනියට වාද්‍ය වේ. මේ දෙ තැන ම ප්‍රත්‍යය වූ ය යන්නට ද්විත්ව වේ.

(ඉ) ය-යන්න එක්වැ හැඳුණු ව්‍ය යන්න වච්ඡා හෝ ක්‍ය වේ. ජ්‍ය යන්න ජජ් හෝ ග්‍ය හෝ ග්‍ය වේ. ද්‍ය යන්න ජජ් වේ. ම්‍ය යන්න මම වේ. ව්‍ය යන්න කිසි තැනෙක බව වේ. හ්‍ය යන්න ය්‍හ වේ.

(ඊ) ඇතැම් තැන ය යන්නට මූලින් ඉ ආගමය වේ.* (මූල ස්වරයට වාද්‍ය වේ.)

* මේ තත්හි රකාරයෙන් පර න යන්න ණ් කාර බවට පැමිණේ.

නිදහ්න :

- (අ) පා+ය=පෙය=(පෙය්ය) පෙය් - පියැ යුතු, පියැ හැකි
 දා + ය = දෙය = දෙය් - දියැ යුතු, දියැ හැකි
 කදා + ය = කෙදය = කෙදය් - දත යුතු, දත හැකි
 මා + ය = මෙය = මෙය් - මිණියැ යුතු, මිණියැ හැකි
 හා + ය = හෙය = හෙය් - හළ යුතු, හළ හැකි.
- (ආ) නි + ය = නෙය = නෙය්
 - පැමිණැවියැ යුතු, පැමිණැවියැ හැකි, හික්මවියැ හැකි.
 කි + ය = කෙය = කෙය්
 - මිලයට ගත යුතු, මිලයට ගත හැකි
 ගි + ය = ගෙය = ගෙය් - ගැයියැ යුතු, ගැයියැ හැකි.
 වි + ය = වෙය = වෙය් - රැස් කළ යුතු, රැස් කළ හැකි.
 පී + ය = පෙය = පෙය් - දිනියැ යුතු, දිනියැ හැකි.
 හි + ය = හෙය = හවිය = හව් - වියැ හැකි, වියැ යුතු.
 ලි + ය = ලෙය = ලවිය = ලව් - සිත්දැ යුතු, සිත්දැ හැකි.
- (ඉ) වචි + ය = වච්ච - කියැ යුතු, කියැ හැකි.
 වජ්ජි + ය = වජ්ජ - හළ යුතු, හළ හැකි.
 හජ්ජි + ය = හජ්ජ - බෙදියැ යුතු, බෙදිය හැකි.
 හුජ්ජි + ය = හොජ්ජ - වැළැඳියැ යුතු, වැළැඳියැ හැකි.
 යුජ්ජි + ය = යොජ්ජ - යොග්ග - යෙදියැ යුතු, යෙදියැ හැකි.
 වද්දි + ය = වද්ද - කියැ යුතු, කියැ හැකි.
 ගම්මි + ය = ගම්ම - යැ යුතු, යැ හැකි, වටහා ගත හැකි
 ගර්භ් + ය = ගාර්භ් + ය = ගාර්භ් - ගැරැහියැ යුතු, ගැරැහියැ හැකි.
- (ඊ) කර් + ඉ + ය = කාර් + ඉ + ය = කාරිය
 - කටයුතු, කටහැකි.
 හර් + ඉ + ය = හාර් + ඉ + ය = හාරිය
 - පෝෂණය කටයුතු, පෝෂණය කළ හැකි.
 හර් + ඉ + ය = හාර් + ඉ + ය = හාරිය
 - ගෙන යැ යුතු, ගෙන යැ හැකි.
 නින්ද් + ඉ + ය = නින්දිය - ගැරැහිය යුතු, ගැරැහිය හැකි.
 ප + සංස් + ඉ + ය = පසංසිය
 - පැසැසිය යුතු, පැසැසිය හැකි.

153. (අ) මේ තබාදි ප්‍රත්‍යයයන් එක් වැ හැදුණු කෘදන්තයෝ ලිංග විභක්ති සංඛ්‍යාවලින් කම්යට සමාන වැ සිටිත්. එහි කතෘ තනියා හෝ ඡට්ඨි විභතියෙන් සිටී.

උදාහරණ :

ගරු තෙන පුපේතබ්බො (පුප්ථියො, පුප්ථියො).

ගරු තෙම ඔහු විසින් පිදියැ යුතු.

ගරු තසස පුපේතබ්බො (පුප්ථියො, පුප්ථියො).

ගරු තෙම ඔහු විසින් පිදියැ යුතු.

පොඤ්ඤං තයා (තව) පඨිතබ්බං (පඨිතියං).

පොත නා විසින් කියැ යුතු.

(ආ) අනියමින් කිව මනා තන්හි මේ කිතකන්තය නපුංසකලිංගික ඒක වචනයෙන් සිටී.

මයා ඉදානි ගන්තබ්බං - මා දැන් යැ යුතු යි.

එවං තයා න හසිතබ්බං - මෙසේ නා සිතහ නො සියැ යුතු.

(ඉ) භවිතබ්බ ශබ්දය හා යෙදීමේදී කතෘ ද ක්‍රීඩී පුරක පදය ද තනියායෙන් සිටී.

තෙන වොරෙන භවිතබ්බං - ඔහු සොරකු වියැ යුතු.

තෙහි ගුණවනෙතහි භවිතබ්බං - ඔවුන් ගුණවතුන් වියැ යුතු.

ගැටපද විවරූච

උග්ගහණ, න. ඉගැන්ම

පමන්ත - පමා වූ

විධෙය්‍ය - වලංගු

පසිද්ධි (ප-සද්) - පහදී

පසාදෙති - පහදවයි

පඤ්ඤා - පැනියැ යුතු

පඤ්ඤා (ප-අඤ්ඤා) - පනයි

පතිට්ඨානි (පති-ඨා) - පිහිටයි

පතිට්ඨාපෙති - පිහිටුවයි

අනුසාරති (අනු-සර්) - සිහි කරයි

සුත - අසන ලද

භුතතාථී - වැළැඳු නැතැත්තා

ධාවන, න. දිවීම

අක්කුතු - දැන ගන්නා
 වා - හෝ, නොහොත්
 යදි වා, උදවා - නොහොත්, නැතහොත්
 විතකක, පු. විතකිය, කල්පනාව
 විතකෙකති (වි-තක්ක්) - කල්පනා කරයි
 සොතු - අසන්නා, අසන
 කුමමගග, පු. වැරදි මග
 පටිපනන (පති-පද්) - පිළිපත්, බැස්ස
 මුළුප්ප - මුස-පත්
 තාදිස - එබඳු
 සමෙබාධි, ඉ. සත්‍යාවබෝධය
 පතනබබ (ප-අප් + තබබ) - පැමිණිය හැකි
 පමොවන, න. මිදීම
 හන - පෝෂණය කරන ලද
 හවව - පෝෂණය කළයුත්තා, මෙහෙකරුවා
 අපො, නි. නැවත, තව ද
 සු - පද පුරණයෙහි නිපාතයි. ඒ හැර අමුතු අර්ථයක්
 මෙ තැනට නැත.

බුමහවාරි - බඹසර රක්තා, පැවිද්දා
 අත්ථ, පු. ප්‍රයෝජනය, බලාපොරොත්තු දෑ
 අනුතාපිය - පසුතැවිල්ල ඇති කරන
 ලුනාති, (ලු) - කපයි
 සමම, පු. ග්‍රීෂ්මය
 තතන (තප් + ත) - තැවුණු
 ගහෙනබබ - ගත යුතු
 හණ්ඩ, න. බඩුව
 වහති (වත්) - උසුලාගෙන යයි, අදි
 රතනතනය, න. තෙරුවන
 වීරමති (වි-රම්) - වෙන් වෙයි, වැළැකෙයි
 ගෙහතිසසිත - ගිහි ගෙය ඇසුරු කළ
 මොහනෙය්‍ය - මුළු බව උපදවන (දෑ)
 අහබබ, අහව්‍ය - නො හැකි
 පුට්ඨං (පුස් + තුං) - ස්පර්ශී කරන්නට, ලබන්නට
 අප්පඤ්චා (න + ප-අප් + ඤා) - නො පැමිණි
 හොග, පු. සම්පත්, ධනය, පස්කම් සුව
 උදධගග - උසස් විපාක දෙන
 දකඛණා, ඉ. දක්ෂණාව, දානය

බලි, ඉ. සුජාව

විනිශ්ණ (වි-තර්) - තරණය කරන ලද, ඉක්මනින් ලද

සඤ්ඤා - සංයත වූ, සිල්වත්

යද්‍යං - යමක් පිණිස

සරං ආවසනො - ගිහිගෙයි වසන

අනුප්පන (අනු-ප-අප් + න) - පැමිණි, ලබන ලද

වීරි, පු. ගෝයමි, වී

සංකඛ්ඝති (සං-කඛ්ඝ්) - රැස් කරයි

උට්ඨ, පු. ගෙපැල

උසසාහ, පු. - උත්සාහය

භාජෙති (භජ්) - බෙදයි

සාරථි, පු. රියැදුරා

භජති (භජ්) - බජයි

ඇමැයිස

(අ) සිංහලයට නැගන්න

1. ධම්මසා උග්ගහණේ තුමෙහි පමනෙහි න භවිතබ්බං.
2. සචෙ චෙජ්ඣං ආනෙසාමි තස්ස චෙතනං දාතබ්බං භවිසාති.
3. සො ගිලානො බ්‍රාමහණො භගවතනං ආගතං දිසවා "ඉදාති, හතා 'පි මෙ න විධෙය්‍යා අසාදං කාතබ්බං නත්ති"ති මනමෙව පසාදෙසි.
4. තං අපත්තියං පත්තියෙස.
5. සතා තෙ උභො'පි සරණෙසු සීලෙසු ච පතිට්ඨාපෙතවා එවමාහ "කදාපි චො දුකෙක උප්පන්නෙ තථාගතො අනුසාරිතබ්බො"ති.
6. අප්පසා භාතා හරියං පනෙකාසිතවා ආහ "හද්දෙ, ඉමිසසා සබ්බං කාතබ්බං කරොගි"ති.
7. තුමෙහි දවිති ඉදාති අනු ගිතාති ගායිතබ්බාති.
8. සපුරිසෙහි දාතං දාතබ්බං සීලං රකඛිතබ්බං.
9. බෙතෙන කමමං කතාවීතමෙතෙසං චෙතනං දාතබ්බං භවිසාති.
10. ධම්මං සොනාරෙහි තුමෙහි යං යං සුතං තං සමමා මනසි කාතබ්බං.
11. භොජනං භුතතාවිතා ධාවනං න කාතබ්බං.
12. දෙසයසු භගවා ධම්මං අසාදානාරො භවිසානති.

13. වරං වා යදි වා තිංශං නිසින්නො උදවා සයං
යො විතකකං විතකෙකති පාපකං ගෙහනිසසිතං
කුමමගං පටිපන්නො සො මොහනෙයෙසසු මුළුතො
අභබ්බො තාදිසො තිකඛු පුට්ඨං සමෙබ්බාධිමුත්තමං
14. ගමනෙන ත පත්තබ්බො ලොකසසන්නො කුදාවන
ත ව අප්පථා ලොකනතං දුක්ඛා අත්ථ පමොවනං
15. භුත්තා භොගා භතා භවවා විනිශ්ඡා ආපදා සු මෙ
උදධගගා දක්ඛිණා දින්නා අථො පංච බලී කතා
උපට්ඨිතා සීලවන්නො සංක්ඛාතා බ්‍රමහචාරයො
යදත්ථං භොගමිචෙජ්ජය පණ්ඩිතො සරමාවසං
සො මෙ අත්ථො අනුප්පන්නො කතං අනනුතාපියං

(ආ) පාලියට නගන්න

1. නොප විසින් ගුරුහු සමීපයෙහි දහම් උගත යුතු.
2. පින්වත් සතුිති, ගොයම් කපන නොප විසින් ගී ගැයීමත් කට යුතු ය.
3. පින්වත් දරුවනි, සුළගින් සැලෙන අර ගසින් වැටෙන සියලු ගෙඩි නොප විසින් රැස් කළ යුතු.
4. පින්වත් දැරිය, මෙසේ තී හඬමින් පාසලට නො යෑ යුතු.
5. ග්‍රීෂ්මයෙන් තැවුණු තෙපි පොකුණක් දැකත් එයට බැස නෑ යුතු යැ යි කවර හෙයින් නො සිතවු ද ?
6. දරුවනි, ඇදුරන් උගන්වන කල්හි නොප විසින් මෙසේ උස් හඬින් කථා නො කළ යුතු.
7. නොප මේ කෙන රකිමින් අර පැලෙහි අද විසියැ යුතු.
8. ගෙයි දොර සිටින අර යාවකයාට කන්නට කිසිවක් දියැ යුතු.
9. ගෙට ආ අමුත්තනට නොප විසින් සත්කාර කට යුතු.
10. සාරය අසාර වශයෙනුත් අසාරය සාර වශයෙනුත් නො ගත යුතු.
11. පින්වත්, උපාසකවරුනි, පිය පුතු රක්තා මවක මෙන් නොප විසින් මහත් උත්සාහයෙන් සිල් රැක්ක යුතු.
12. මෙහි වසන නොප විසින් මගේ වචනය කළ යුතු.
13. සොරුන් විසින් බඩු බෙදනු ලබන කල්හි රාජ පුරුෂයෝ එහි ආහ.
14. අසුන් විසින් වේගයෙන් අදිනු ලබන රියෙන් රියැදුරා වැටුණේ ය.
15. තේරුවන් බජන්තවුන් විසින් පවින් වෙන් වියැ යුතු.

154. ශබ්ද කිහිපයක් එක් කොට එක් ශබ්දයක් වන සේ ගැළැපීම සමාස නම්. මෙසේ ගැළැපීමේදී සන්ධි විය හැකි නැත සන්ධිය කළ යුතු. සමාස වීමේදී ශබ්දයන්ගේ විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් හැර දමා ඒවායේ ප්‍රකෘති රූප පමණක් ගෙන එක් කළ යුතු යි. එයින් පසු අග ශබ්දයට පමණක් විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් කොට (අග ශබ්දය විභක්ති අනුව වර නගා) නැතට සුදුසු පරිදි පද සකස් කැර ගත යුතු.

සමාස වන්නට පෙර

සමාස වූ පසු

1. නිලං උප්පලං	නිලං+උප්පලං=නිලුප්පල(නිල්මානෙල්)
දිසො මගො	දිසමග - දිග් මග
ගාමං ගතො	ගාමගත - ගමට ගිය
ගජොත කතං	ගජාකත - අනිත් කරන ලද
බුද්ධොත දෙසිතො	බුද්ධදෙසිත-බුදුරජුන් විසින් දෙසනලද
2. මාතුයා සමො	මාතුසම - මවුට සම
විවරාය වජං	විවරවජ - සිවුරු පිණිස රෙදි
රුකඛමහා පතිතො	රුකඛපතිත - ගසෙන් වැටුණු
සෙට්ඨිතො පුතෙනා	සෙට්ඨිපුතත - සිටුහු ගේ පුත්
කූපෙ මණ්ඩුකො	කූපමණ්ඩුක - ලිඳේ මැඬියා
3. චන්දො ච සුරියො ච	චන්දසුරිය - සඳුන් හිරුන්
4. තයො ලොකා	තිලොක - තුන් ලෝ
5. කතංපාපං යෙන සො	කතපාප - කළේ පව් යමකු
	විසින් ද හේ, පව් කළ
6. රථස්ස පච්ඡා	අනුරථං - රිය පස්සෙන්

දැන් උඩ දැක්වුණු සමාස පද කවර කොටසකට අයත් දැයි දැක්වනු ලැබේ.

155. අංක 1. නිලං උප්පලං (නිල් වූ මහනෙල්) යන නැත නිලං යනු උප්පලං යන්නට, විශේෂණ යි. මේ දෙපද එක් වැ නිල උප්පල යි සිට, සන්ධි වී නිලුප්පල යි ශබ්දය සෑදේ. මෙහි අග අවයවය වූ උප්පල යන්න නපුංසක ලිංගික ශබ්දයෙකි. එය

අනුව නපුංසකලිංගික. ශබ්දයක් වැ "නිලුප්පලං, නිලුප්පලානි" යන ආදි වශයෙන් වර නැගේ. මේ ක්‍රමයට විශේෂණ විශේෂ පද එක් වැ ශබ්ද. ගැළැපීම කම්මධාරයසමාස නමින් පාලියෙන් ද වෙසෙසුන් සමස් නමින් සිංහලයෙන් ද බැවහර වේ.

අංක 2. ගාමං ගතො යන තැන ගාමං යනු දුතියා විහතති (කම් විබන්) වේ. එය පසු පදය හා ගැළැපීමේදී විබන් ලොප් වැ ගාම යැ යි ප්‍රකෘතිය ම සිටී. මේ ගැළැපීම පාලියෙහි තසුරිස සමාස නමින් ද සිංහලයෙහි විබන්සමස් නමින් ද බැවහර වේ. හඤ්ඤා කතං යන්නෙහි හඤ්ඤා යනු තුතියා විහතත්තා යි. එහි විබන් ලොප් වැ හඤ් යැ යි සිටී. විවරාය වචනං යන තැන විවරාය යන්නෙහි, වතුරු විහතතිය ද රුකබමහා පනිතො යන තැන රුකබමහා යන්නෙහි පංචමී විහතතිය ද, කූපෙ මණ්ඩුකො යන තැන කූපෙ යන්නෙහි සතතමී විහතතිය ද ලොප් වැ ප්‍රකෘතිය පමණක් සිට පසු පදයේ ප්‍රකෘතිය හා එක් වූ බව සැලකිය යුතු. මෙසේ මේ සමාසයේදී දුතියාවේ පටන් සතතමිය දක්වා ඇති ස විබන් ම ලොප්වේ. කිසි විටෙක මේ සමාසයෙහි විහතති ප්‍රත්‍යය ද ලොප් නොවී සිටී. දෙවානං ඉඤ්ඤා = දෙවානම්ඤ්ඤා (දෙවිඳු) අනෙතවාසි (අනවැසි) යනු එයට නිදසුනි.

අංක 3. වඤ්ඤා ව සුරියො ව (සඳු ද හිරු ද) යන තන්හි ව යන නිපාතයෙන් සමබන්ධ වූ නාමපද දෙකක් එක ශබ්දයක් මෙන් ගැළැපී වඤ්ඤුරිය යැ යි සෑදේ. ව යන නිපාතයෙන් සමබන්ධ වූ පද එකට ගැළැපීමක් වූ බැවින් මෙයට වාඤ්ඤා සමාස යැ යි පාලියෙන් ද, දඳුරුන් සමස් යැ යි සිංහලයෙන් ද බැවහර වේ. වඤ්ඤා සමාස යනු ද මෙය ම ය. මෙසේ ගැළැපී හැඳුණු සමහර ශබ්ද බහුවචනයෙහි ද සමහරෙක් ඒකවචනයෙහි ද වර නැගෙත්. වඤ්ඤා ව සුරියො ව යනු සමාස වැ වරනැගෙන විට වඤ්ඤුරියා, වඤ්ඤුරියෙ, වඤ්ඤුරියෙහි, වඤ්ඤුරියානං යන ආදි වශයෙන් යෙදේ. ගීතං ව වාදිතං ව (ගැයුම් ද වැයුම් ද) ගීත වාදිත යි සමාස වැ ගීතවාදිතං, ගීතවාදිතෙන, ගීතවාදිතස්ස යන ආදීන් ඒකවචනයෙහි ම වර නැගේ.

අංක 4. සංඛ්‍යාවාවක (ගණන් අගවන) ශබ්ද මූලට යෙදී එක් ශබ්දයක් වැ ගැළැපීම දිගුසමාස නම්. මේ සමාසයෙහි සමහර ශබ්ද සමාස වූ පසු නපුංසකලිංගික ඒකවචන බවට පැමිණේ. තයො ලොකා (තුන් ලෝ) යන්න සමාස වූ පසු

තිලෝක කියා සිටී. වාක්‍යයෙහි යෙදෙන විට නපුංසකලිංගික ව එක වචනයෙන්ම යෙදෙයි. තිලෝකං, තිලෝකෙන, තිලෝකස්ස යන ආදී වශයෙනි. සමහර තැනෙක පර පදයේ ලිංගයෙන්ම සිට බහුවචනානත වේ. නයො හවා (හව තුන) යනු තිහව යි සිඬු වැ තිහවා, තිහවෙ, තිහවෙහි, තිහවානං, තිහවෙසු යි වර නැගේ.

අංක 5. සමාස වන පදවලින් හැඟෙන අර්ථය තිබියදී එයින් වෙසෙසෙන අනෙකක් හුම හැඟැවේ නම් එයට බහුබේහිසමාස යැයි පාලියෙන් ද අත් ඇරැන් සමස් (අනාර්ථ සමාස) යැයි සිංහලයෙන් ද බැවහර වේ. කතපාප යැයි කී විට එක් වරටම හැඟෙන්නේ "කළ පව්" බවයි. එහෙත් අනෙකකු අපේක්ෂා කොට, කතපාපො පුරිසො (කළ පව් ඇති පුරුෂයා), කතපාපෙන පුරිසෙන (කළ පව් ඇති පුරුෂයා විසින්) යන ආදීන් කළ පව් ඇත්තෙක්ම හැඟැවෙයි. පංචවකඤ්ඤා යන්නෙන් ඇස් පසක් නොවැ ඇස් පසක් ඇත්තෙක්ම ඇඟැවෙයි. සමාස වන්නට පෙර කතං පාපං යෙන සො කතපාපො (කරන ලද්දේ පව් යමකු විසින් ද හෙ තෙමේ කතපාප නම්) යන ආදීන් ය ශබ්දය යොදා වාක්‍යය සකස් කරනු ලැබේ. මෙසේ ම :

ආරුළුහො වානරො යං සො (රුකේඛා) ආරුළුහවානරො (වඳුරා නැගුණේ යමකට ද එය ඒ (ගස) ආරුළුහවානර (වඳුරා නැගුණු) නම්.

පතිතො වානරො යසමා සො (රුකේඛා), (වැටුණේ වඳුරා යමෙකින් ද ඒ (ගස), පතිතවානර (වඳුරා වැටුණු) නම්.

දීඝා බාහු යසස සො දීඝබාහු (දික් අත් ඇති මිනිසා).

පුලලානි කුසුමානි යසසං ලතායං සා පුලලකුසුමා (පිපුණු මල් ඇති වැල) යන ආදිය ද බලා මෙය යෙදෙන සැටි සිතට ගත යුතු.

අංක 6. මුලට අව්‍යය පද (උපසර්ගී හෝ නිපාත) යෙදී සමහර සමාස පද සෑදේ. ඒ අව්‍යය පදයන්ගේ අර්ථය ප්‍රධාන කොටැති පද එකට ගැළැපීම අව්‍යයීභාව සමාස නම් වේ. මෙසේ සමාස වූ ශබ්දයේ අග අකාරය වී නම් එයට අං වේ. අගට ආකාරානත ශබ්දයක් සිටියොත් එහි ආකාරය හුස්ව වී අං වේ. ඉකාරානතාදිය නො වෙනස් වැ සිටී.

සමාස වන්නට පෙර

සමාස වූ පසු

රථසස පච්ඡා (- අනු)

ගාමසස අනෙතා

කූපසස සමීපෙ(- උප)

දිනෙ දිනෙ (- පති)

බලං යථා

සතති යථා

ගංගාය පාරං

අනුරථං - රියට පස්සෙන්

අනෙතාගාමං - ගම ඇතුළත

උපකූපං - ලිඳු ලඟ

පතිදිනං - දින පතා

යථාබලං - ශක්ති පරිදි

යථාසතති-ශක්තිය නොඉක්ම, ශක්තිපරිදි

පාරගංගං - ගඟින් එ ගොඩ

ගැටපඳු විවරුව

මානාපිනරො - මාපියෝ

උපගඩ්ගං - ගංගා නදිය අද්දර

වනනතෙ - පවතී, ඇත

පරොපකාර, පු. අනුනට උපකාරය

දසාහං, දස අහං - දස දිනක්

සුවණ්ණමාලිදුප - රුවන්මාලි සැය

ධූමයාන - දුම්රිය

පච්චාගච්ඡති (පති-ආ-ගම්) - ආපසු එයි

වායති, (වා) හමයි

ආරෝග්‍ය, න. සනීපය

මහාකණ්ණ - මහ කන් ඇති

ජනතු - සත්තවයා

ඔට්ඨ, පු. ඔටුවා

උනනන - උස්

කඤ්ඤ, පු. බෙල්ල

පකති, ඉ. සචභාවය

පහට්ඨ - සතුටු

ජානො - වූයේ ය

වාපි, ඉ. වැව

පොකබරණි, ඉ. පොකුණ

උතු, ඉ. සෘතුව

යොබබන, න. තරුණ බව

සමභව, පු. උත්පත්තිය

කිංසුක, පු. කැල

නිගග්‍ඤ - සුවඳ නැති

සරල පාලි ශික්ෂකය

209

Non-Commercial Distribution

ඇමැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. මම මානාපිතරො නගරං ගතා.
2. උපගඬගං බාරාණසී වතතතෙ.
3. සබ්බෙති යථාසතති පරොපකාරො කතතබ්බො.
4. සො පුරිසො අනුරාධපුරෙ දසාහං වසිත්වා සිරිමහාබොධිං සුවණ්ණමාලිද්දපං ව පුපේත්වා ධූමයානෙන කොළමබනගරං පච්චාගච්ඡි.
5. යනු සුද්ධවානො වායති, තනු ජනානමාරොග්ගං වතතතෙ.
6. රාමො පිතුච්චනෙන රජං පහාය වනමගච්ඡි.
7. ගජො මහාකණ්ණො ජනතු.
8. ඔට්ඨා පකතියා උනනතකක්ඛරා ජනතවො.
9. පිතා පච්චාගතං පුතං දිස්වා පහට්ඨමනො ජානො.
10. ගිමෙහ උතුමිති වාපිපොකබ්ථණියො සුකබ්ජලා භවතති.
11. සබ්බාති අතතනො කිච්චාති යථාසතති කාතබ්බාති.
12. යෙ රූපයොබ්බතසම්පන්නා'පි විසාලකුලසමභවා'පි සචෙ විජ්ජාහිතා භවෙය්‍යං නිගග්ඛා කිංසුකා විය තෙ න සොහනති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ලක්දිවැ අනුරාධපුරයෙහි ඒළාල නම් මහබලැති දෙමළ රජෙක් විය.
  2. එ කලිනි ම සිංහලද්වීපයේ දකුණු දිශායෙහි රුහුණු රටැ දුට්ඨගාමිනී නම් සිංහල රජෙක් ද විය.
  3. "දෙමළ සසුන වතසති එ බැවින් දෙමළ බලය නසා සස්ත බබුළුවන්නට ගගින් එගොඩ යමි" යි එ රජ සිතී ය.
  4. එ රජ තමාගේ සේනාව හා රුහුණු රටින් නික්මැ අනුරාධපුරයට පැමිණියේ ය.
  5. ඒළාල රජුගේ ද ගාමිනී රජුගේ ද බිහිසුණු යුද්ධයෙක් විය.
  6. ගාමිනී රජ දෙමළන්ගේ රජුහු මරා රාජ්‍යය අත් පත් කොට ගෙන සිංහල වංශය ද බුද්ධශාසනය ද බැබැළැවී ය.
- (මෙහි යටින් ඉරක් යොදා ඇති තැන් සමාස කොට යෙදිය යුතු.)

(ඉ) මේවා සමාස කොට යොදා වාක්‍ය තනනු :

ගජ්චිතං සමුහො, රුකබ්ඝ්‍ය මූලං, අග්ගිනා දඩ්ඨං,
නානාවිධාති ඵලානි, බුද්ධො දෙසිනො, අද්ධමාසෙ
අද්ධමාසෙ, කතාති පුඤ්ඤාති යෙන.

කාලාභිපත්ති විභක්තිය

156. කළ හැකි ව තුබුණ ක්‍රියාවක් නිසියම් අවහිරයක් බාදාවක් නිසා නො කෙළේ වී නම් එය ඇගවීමෙහි පාලියෙහි කාලාභිපත්ති විභක්තිය යෙදේ. "හෙතෙම උපකරණ ලැබී නම් බත පිසිය" (බත පිසන්නට තුබුණි). එහෙත් ඒවා නොලත් බැවින් බත නො පිසුයේ ය. මේ අවහිරයත්, බාදාවත් නිසා ක්‍රියාව නොකිරීම යි. "උපකරණ ලැබීනම් බත පිසන්නට තුබුණි" යන මෙහි "ලැබී නම්" යන්න ද "පිසන්නට තුබුණි" යන්න ද පාලියේදී කාලාභිපත්ති විභක්තික ක්‍රියායෙන් දැක්වෙයි.

157. දෑත් කාලාභිපත්ති විභක්තියෙහි විභක්තිපථවයයෝ (විභක්තිප්‍රත්‍යයයෝ) මෙහි දැක්වෙත්.

පරස්පද		අත්තනොපද	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. ස්‍යා	ස්‍යංස්‍ය	ස්‍යථ	ස්‍යංස්‍ය
ම. පු. සෙස	ස්‍යථ	ස්‍යසෙ	ස්‍යවිහෙ
උ. පු. ස්‍යං	ස්‍යමහා	ස්‍යෙ	ස්‍යාමහසෙ

පථි (ධාතුව)
(කතතුකාරකයෙහි)

ප. පු. අපථිස්‍යා	අපථිස්‍යංස්‍ය	අපථිස්‍යථ	අපථිස්‍යංස්‍ය
ම. පු. අපථිස්‍යෙ	අපථිස්‍යථ	අපථිස්‍යසෙ	අපථිස්‍යවිහෙ
උ. පු. අපථිස්‍යං	අපථිස්‍යමහා	අපථිස්‍යෙ	අපථිස්‍යාමහසෙ

158. කම්කාරකයෙහි "අපථිස්‍යෙ, අපථිස්‍යංස්‍ය" යන ආදීන් වර්තාගේ.

159. මෙහි ධාතුවට මුලින් අකාරයක් එක්වේ. අපථිස්‍යා යන්නෙහි මෙහි. සමහර තැනෙක ඒ අකාරය නැතිව ද යෙදේ. "පථිස්‍යා, පථිස්‍යංස්‍ය" ආදි වශයෙනි.

සො වෙ යානං අලභිස්සා අගච්ඡිස්සා.
 හේ ඉදිත් යානය ලැබුයේ නම් ගියේ ය
 (යන්නට තුබුණේ ය).

සවාහං න ගම්ඝසං මහාජාතිකො අභවිස්සං.
 ඉදිත් මම් නොගියෙම් නම් මහත් පිරිහීම ඇත්තෙම්
 වන්නෙම් (වන්නට තුබුණි).

සන්ධි

160. සවරයක් පර කලභි ය වී මි ද් න් ත් ර් ලු හ් යන අකුරු
 සවරයකට මුලින් ආගම වේ (අමුතුවෙන් එක් වේ).

න + ඉමස්ස = නයිමස්ස	ති + අංගිකං = තිවංගිකං
අනත + අත්ථ = අනතදත්ථ	ඉතො ආයති = ඉතො නායති
සබ්බි + එව = සබ්බිතරෙව	ජ + අභිඤ්ඤා = ඡලභිඤ්ඤා
සමණ් + අවල = සමණ්මවල.	අජජ් + අගගෙ = අජජනගෙ
සුඋජ්ඣ ව = සුහුජ්ඣ ව	

(ආ) නිගහිතයන් යකාරයන් (ංය) දෙකට "ඤ්ඤ" ආදේශ වේ (ඒ
 දෙක ඉවත් කොට ඒ වෙනුවට පැමිණේ).

සංයොග = සඤ්ඤාග.

(ඉ) සවරයකට පර වූ සමහර නැනෙක ව්‍යංජනයට අවිත්ත
 (දෙකක් බව) වේ. ඒ ව්‍යංජන දෙක ම ධනිත (මහාප්‍රාණ) වී
 නම් එයින් මුල එක සිපිල (අල්පප්‍රාණ) වේ.

විර + යිති = විරය්යිති = විරධිති.

(ඊ) කිඤ්චාපි යන්න ක්‍රියාවට මුලින් සිට අසංභාව්‍යථීයක්
 දෙයි. කිංවාපි සො පාපකං කමමං කරොති (ඔහු ලාමක
 කම්යක් කළත්, කරන්නෝ නුමුත්).

කරභුයෝගයෙහි ඊ-ප්‍රත්‍යයය

161. කලින් නොකළ නොවූ දෑයක් කිරීම වීම ඇගවීමට කරභු
 යන ධාතුවට මුලින් (නාමයේ අගට) ඊ-ප්‍රත්‍යයය එක් වේ.

මලිත + ඊ + කරොති = මලිතීකරොති - කිලිටි කරයි.

මලිත + ඊ + භවති = මලිතීභවති - කිලිටි වෙයි.

ගැටපද විවරූච

මාදිස - මා බඳු
 කාක, පු. කවුඩා
 ඉතතර - ලාමක, එසේ මෙසේ වූ, සුලුපටු
 ඉසස, පු. වලසා
 කප්පට්ඨිනික - කපක් පවත්නා
 යාවමහනන - ඉතා මහත්.
 භාරියං - බරපතළ
 පච්චය, පු. උපකාරය
 ධම්මරාජ - ධර්මිෂ්ඨ රජ
 භොග, පු. වස්තුව, දේපොල
 අරහනන, න. රහත් බව
 වකකවාල, පු. සක්වළ
 තථාගත - බුදුරජ
 මහාජාතික, පු. මහත් භාතිය ඇති
 සෙව, නි. හෙට
 එතදන, පු. කොළොම් රුක
 වෙර, න. වෙරය
 යාන, න. කාරණය, නැත
 ධම්මික - දැනුම්
 ධම්මචක්ඛු, න. දහම් ඇස
 අනාගාමිඵල, න. අනාගාමී ඵලය
 මාතුගාම, පු. සත්වී
 අංගුලි, ඉ. ඇඟිල්ල
 හියෙයා, නි. ඊයේ
 ලොහිත, න. ලේ
 ආතුර - ගිලන්
 අනාතුර - නොගිලන්
 පග්ගරණ, න. වැගිරීම
 ධන, මූල, න. මුදල
 අනගාරික - අනගාරික, ගිහිගෙන් වෙන් වූ
 අජ්ජාපි - අදත්
 මොහොට්ටිවනන ගාමජ - මොහොට්ටිවත්ත නම් ගම, උපන්
 ධම්මාරාම, පු. දම්රම්
 පරියෙසන, න. සෙවීම
 අනුසංඝක - උත්සාහ නැති
 සිසු, න. ශිල්ප

දුට්ඨගාමිනී - දුට්ඨගැමුණු, (ධෘෂට) අතිත ගැමුණු
 ආබාධ, පු. ලෙඩ
 වීතමල - පහ වූ කෙලෙස් මල ඇති (කෙලෙස් මල නැති)
 අගාර, න. ගිහිගෙය
 රජ්ජ, න. රාජ්‍යය, රජකම
 ධම්මවිනය, පු. ශාසනය
 යාන, න. යානය, රථය
 සමමුඛිභාව, පු. හමු වීම
 උප්පාදා, පු. මහමුහුණා
 ඵවරුප - මෙබඳු
 ආයතිභව, පු. අනාගත භවය
 විරජ - කෙලෙස් දුලි නැති
 හික්කා, ඉ. සිගමන
 පරිනායකරතන, න. පුත්රුවන
 පවෙදිත - දන්වන ලද, දෙසන ලද
 අත්ථංගත - අවරට ගිය
 අයුතන, න. නොසුදුසු දෑ
 කිලෙසාතුර - කෙලෙසුන් ගෙන් ගිලන් වූ
 බාලය, න. ළපැටි වයස
 ඡනන, පටිවඡනන, ආවුන - වැසුණු
 ජාති, ඉ. ජාතිය
 කාමගුණ, පු. කාම කොටස
 හික්කඩුවගාමජ - හික්කඩුව ගම උපන්
 සත්ථ, න. ශාස්ත්‍රය
 උසසුක - උත්සුක, උත්සාහවත්
 පරිබ්බය, පු. වියදම
 මෙතෙනය්‍ය, පු. මෙමතෙය්‍ය බුදුරජ
 සිහල - සිංහල
 අජ්ජ, නි. අද
 ථෙර, පු. තෙර
 අප්පොසුසුකක - මරු උත්සාහ ඇති
 ආහරති (ආ + හර්) - ගෙන හැර පායි
 බෙපෙති (බී) - ඤායයට පමුණුවයි, විනාශ කරයි,
 නොකරුණේ වියදම් කරයි
 උසසහති (උ + සහ්) - උත්සාහ කරයි
 නිපතති (නි + පත්) - වැදගෙයි, වැටෙයි
 සකඛිසසති - හැකි වන්නේය

ආදේති, ආදදාති (ආ-දා) - ගතී
 ආදාය - ගෙන
 දේති, දදාති - දෙයි
 අනතරධායති (අනතර + ධා) - අතුරුදහන් වෙයි
 ධමමපාල, පු. ධම්පාල
 පරාධීන - අනුනට යටත්
 සිරිසුමංගල, පු. සිරිසුමගුල්
 චිරසසං - බොහෝ කලෙකින්
 පබ්බාපේති - පැවිදි කරයි
 සංචතතති (සං + චත්ත) - යමක් පිණිස පවතී, හේතු වෙයි
 පයොපේති (ප + යුජ් + ජ) - යොදයි
 කිණාති (කි) - මිලයට ගනී
 පබොධෙති (ප + බුධි) - පුබුදුවයි
 සකෙකාති (සක්) - හැකි වෙයි
 චොරොපේති (චි + අව + රුජ්) - තොර කරයි
 සමාගවෂ්ති (සං + ආ + ගම්) - හමු වෙයි
 පඤ්චති (ප + ථර්) - පැතිරෙයි

ඇබැසිය

(අ) කිණාති (කි) - මිල දී ගනී, දෙසෙති (දිස්) - දෙසයි.
 මේවා චතතමානා, පංචමී, සභතමී, අජ්ජතතී,
 ගියතතතී, හවිසසතතී, කාලාතිපතති යන සත් විඛත්ති
 වර්තාගන්න.

(ආ) සිංහලයට නගන්න

1. සචෙ තුමො මාදිසසස බුද්ධසස සමමුඛිභාවං නාගමිසසථ,
 ඉසසථන්දනානං විය කකොථැකානං විය ච කස්සට්ඨිතිකං
 චො වෙරං අභවිසස.
2. "සවායං පුරිසො ඉතතරසතො අභවිසස නාමනාකං
 ආචරියො ඵචරුපං උපමං ආහරිසසති යාවමහා වනායං
 පුරිසො හවිසසති"ති සබ්බෙව බුද්ධසස පාදෙසු තිපතිත්වා
 සිරසා වන්දිංසු.
3. ඉදං කිර යානං දිසවා නථාගතො දෙවදත්තං පබ්බාපේසි :
 සචෙ හි සො න පබ්බපිසස ගිහී භුත්වා කමමං ච භාරියං
 අකරිසස, ආයතිභවසස පච්චයං කාතුං න සකඛිසස
 පබ්බපිත්වා පන කිංචාපි කමමං භාරියං කරිසසති
 ආයතිභවසස පච්චයං කාතුං සකඛිසසති ති.

4. රූපං ච හිදං භික්ඛවෙ අනතා අභවික්ඛ නයිදං රූපං ආබාධාය සංවතෙනය්‍ය.
5. සවාය භික්ඛවෙ රාජා පිතරං ධම්මිකං ධම්මරාජානං පීථිතා න වොරොපෙසස්ථ, ඉමස්මිං යෙව ආසනෙ වීරජං වීතමලං ධම්මචක්ඛු උප්පජ්ජිස්සථ.
6. පසසානන්ද ඉමං මහාධනසෙට්ඨපුතතං ඉමස්මිං යෙව නගරෙ දොඅසීතිකොට්ඨනං බෙපෙඤා හරියං ආදාය භික්ඛාය වරතනං. සවෙ හි අයං පඨමවයෙ භොගෙ අබෙපෙඤා කම්මතෙන පයොජයිස්සා, ඉමස්මිං නගරෙ අගගසෙට්ඨි අභවික්ඛා, සවෙ පන භික්ඛමිඤ්ඤා පබ්බජිස්සා අරහතනං පාපුතිස්සා හරියාපිස්ස අනාගාමිථලෙ පතිට්ඨතිස්සා.
7. සවෙ සඤා අගාරං අජ්ඣාචයිස්සා, චක්ඛවත්තිරාජා අභවික්ඛා, රාහුලසාමණේරො පරිනායකරතනං, ථෙරී ඉත්ථිරතනං, සකලචක්ඛවාළුරජ්ජං එතෙසඤ්ඤුච.
8. සවෙ ආනන්ද නාලභිස්ස මාතුගාමො තථාගතප්පවේදිතෙ ධම්ම වීතයෙ අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජ්ජං, වීරධීතිකං ආනන්ද බ්‍රමහවරියං අභවික්ඛා.
9. අයමඛගුලිමාලස්ස මාතා අංගුලිමාලං ආනෙස්සාමිති ගවජති, සවෙ සමාගමිස්සති, අංගුලිමාලො අංගුලිසහස්සං සුරෙස්සාමිති මාතරං මාරෙස්සති.
10. සවෙ'හං න ගමිස්සාමි මහාජාති අභවික්ඛා.
11. සො වෙ හියේ‍යා යානං අලභිස්සා අගච්ඡිස්සා, සො වෙ අජ්ජ අනන්දංගතෙ සුරියෙ යානං අලභිස්සා අගච්ඡිස්සා, සො වෙ සෙව යානං අලභිස්සා අගච්ඡිස්සා.
12. අථ තෙ සඤා ආමනෙඤ්ඤා "කස්මා මහාරාජානො එවරූපං කරොථ? මයි අසනෙන අජ්ජ ලොභිතන්දී පචන්තිස්සථ, අයුතනං වො කතං, තුමෙහ පංචති වෙරෙහි සවෙරා විහරථ අහං අවෙරො විහරාමි, තුමෙහ කිලෙසාතුරා හුඤ්ඤා විහරථ, අහං අනාතුරො, තුමෙහ කාමගුණෙ පරියෙසනුසස්සකා හුඤ්ඤා විහරථ, අහං අනුසස්සකො විහරාමි"ති චඤා ඉමං ගාථං අභාසි.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. මිම් ඊයේ එහි නොගියෙම් නම් මහ ලේවැගිරීමක් වන්නට තුබුණි.
2. ගමනට වියදම ලැබීම් නම් හෙට මා එනු ඇත.
3. ළපැටි වියේදී මම් ශිල්ප ඉගැන්මට උත්සාහ කෙළෙම් වීම් නම්, අද මෙබඳු පිරිහීමක් නො වන්නේ ය.
4. ඉදින් ඔබ මට මුදල් දුන්නාහු නම් මේ ගෙය මිලයට ගන්නට තුබුණි.
5. තෙපි පින් කරන්නහු නම් මතු මෙමනෙය බුදුරජුන් දක්නහු ය.
6. ශාසනඥන් වහන්සේ පහළ නොවූසේක් නම් මෙලොව අඳුරෙන් වැසුණු එකක් වන්නට තුබුණි.
7. එදා දුටුගැමුණු රජ පහළ නොවී නම් සිංහල නම් වූ මනුෂ්‍යජාතියක් අද ඇති නොවන්නට තුබුණි.
8. අනගාරික ධම්පාල තුමා සිංහලයන් නො පිබිදුවී නම් තව ම (අදත්) අපි අනුතට යටත් අය වනු ඇත.
9. මොහොට්ටිවන්නේ (උපන්) ගුණානන්ද තෙර පහළ නොවී නම් නොබෝ කලෙකින් ම බුදුසස්න මෙ දිවයිනෙන් අතුරුදන් වන්නට තුබුණි.
10. හික්කඩුවේ (උපන්) සිරිසුමගල්තෙරණුවොත් (රත්මලානේ) දම්රම්තෙරණුවොත් මන්දෝත්සාහ වූහු නම් මේසා මහත් ශාස්ත්‍රාලෝකයෙක් මෙ දිවයිනෙහි නො පැතිරෙන්නේ ය.

162. අනුන් ලවා කරවනු ලබන ක්‍රියාව ප්‍රයෝජ්‍යක්‍රියා නම්. ධාතුට එ, අය, ආපෙ, ආපය යන සතර ප්‍රත්‍යයයන් සුදුසු පරිදි එක් කිරීමෙන් ප්‍රයෝජ්‍යක්‍රියාභ්‍යාස සෑදෙයි. එයට පසුව "ති අනති" ආදි ආඛ්‍යාත විභතියවචයයන් එක් කළ යුතු ය.

පව් ආදි හලන ධාතූනට එ අය ආදි සතරෙන් කොයි එකක් වුව ද එක් වෙයි.

ආ-කාරානන ධාතූනට ආපෙ, ආපය යන දෙකෙන් එකක් එක් කළ යුතු.

උ-වණ්ණානන ධාතූනට එ, අය දෙකෙන් එකක් එක් කළ යුතු.

ඉ-වණ්ණානන ධාතූනට එ ආදි සතරින් කවර එකක් හෝ එක් වෙයි.

වුරාදි ගණයේ ධාතූනට ආපෙ, ආපය යන ප්‍රත්‍යයයෝ එක් වෙති.

මේවා එක් වූ කල, ධාතුවේ මූල ස්වරය අයත්තෙක් වී නම් එය ආ වේ. ඉයත්තෙක් වී නම් ඒකාර වී පසුව ආය් බවට පැමිණේ.

ධාතූස්වරය උයන්න වී නම් එය ඔ කාර වේ. පසුව එය ආව් බවට පැමිණේ.

නිදසුන් :

ධාතුව	ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය	තේරුම
පව්	පාවෙති, පාවයති, පාවාපෙති, පාවාපයති	පිසවයි
ලිබ්	ලෙබෙති, ලෙබයති, ලෙබාපෙති, ලෙබාපයති	ලියවයි
දා	දාපෙති, දාපයති	දෙවයි
සි	සායෙති, සායයති, සායාපෙති, සායාපයති	හොවයි
සු	සාවෙති, සාවයති	අස්වයි
හු	භාවෙති, භාවයති	චඩයි
වුර්	වොරාපෙති, වොරාපයති	සොරකම් කරවයි

163. ලවා යන අථයෙහි බොහෝ සෙයින් තනියා විභතතිය යෙදේ.

උදාහරණ :

සො සුදෙන ඔදනං පාවෙති.

(හේ අරක්කැමියා ලවා බත පිසවයි)

සො දාසෙන කටං කාරෙති.

(හේ දාසයා ලවා කළාලය කරවයි.)

164. යැවීම, ඉගැන්වීම ආදි අථ ඇති ක්‍රියා සහිත වාක්‍යයෙහි ලවා යන අථයෙහි දුතියා විභතතිය යෙදේ.

සො ජනෙ සගං ගමෙති. (හේ ජනයන් සවරියට යවයි. ජනයන් ලවා සවරියට යෑම කරවයි.)

සො සිසෙස ධම්මං අජක්‍කාපෙති. (හේ සිසුනට දහම් උගන්වයි. සිසුන් ලවා දහම් ඉගැන්වීම කරවයි.)

සො පුතනං අතනං භොජාපෙති. (හේ පුතුට කෑම කවයි. පුතු ලවා අහර වැළැඳීම කරවයි.)

කම්චාවක රූප

165. ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාවේ කම්චාවක රූප සෑදීමට එහි අංගයට ඊය යන්න හා නෙ අනෙක ආදිය එක්කරන්න.

උදාහරණ :

පාවෙ + ඊය + නෙ (පුරීසවර ලෝපයෙන් සන්ධි වී) පාවියනෙ, පාවියති (පිසවනු ලැබේ).

ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියා සහිත වාසගම් කම්කාරකයට පෙරැළීමේදී ලවා යන අථය ලැබූ පදය තනියා විභතතියෙන් සිටී.

උදාහරණ :

තෙන සුදෙන ඔදනො පාවියනෙ, පාවියති.

(ඔහු විසින් අරක්කැමියා ලවා බත පිසවනු ලැබේ.)

තෙන දාසෙන කටො කාරියනෙ, කාරියති.

(ඔහු විසින් දාසයා ලවා කළාලය කරවනු ලැබේ.)

අකම්භ සකම්භ

166. අකම්භ ධාතුනට ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය දීමෙන් සකම්භ ක්‍රියා සෑදේ. මරති (මැරෙයි). මෙයට ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය දුන් විට මාරෙති (මරයි) කියා සිද්ධ වේ.

ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාවන්ගේ කෘදන්ත රූප

167. ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාංගයට කෘදන්ත ප්‍රත්‍යයයන් එක් කිරීමෙන් ඒවායේ කෘදන්ත රූප සෑදේ.

උදාහරණ :

පාචෙ (ඉ) න = පාචන (පිසවන ලද)

පාචෙ + අන්ත = පාචෙන්න, පාචයන්න (පිසවන)

පාචෙ + රිය + මාන = පාචියමාන (පිසවනු ලබන)

පාචෙ + ඤා = පාචෙඤා (පිසවා)

පාචෙ + ඉ + ඤා = පාචයිඤා (පිසවා)

පාචෙ + තුං = පාචෙතුං (පිසවන්නට)

පාචෙ (ඉ) තුං = පාචයිතුං (පිසවන්නට)

පාචෙ + තු = පාචෙතු (පිසවන්නා)

(පාචෙතා, පාචෙතාරො යන ආදීන් වර නැගේ.)

පාචෙ + ඉ + තු = පාචයිතු (පිසවන්නා)

පාචෙ + අන්ත = පාචන (පිසැවීම)

පාචෙ + තබ්බ = පාචෙතබ්බ (පිසැවිය යුතු)

පාචෙ + ඉ + තබ්බ (පාචය + ඉ + තබ්බ)

= පාචයිතබ්බ (පිසැවිය යුතු)

පාචෙ + අනිය = පාචයනිය (පිසැවිය යුතු).

ගැටපද විවරුව

පටිග්‍රහාභයනෙ - පිළිගන්වයි

මාතලී - එනම් රියැදුරා

ගුත්තිලපණ්ඩිතො - ගුත්තිල පඬි

නායයති - පමුණුවයි

ආණාපිත - අණවන ලද

යාචාපෙති - ඉල්ලවයි

බොධෙති - උගන්වයි

ආනාපෙති - ගෙන්වයි

ජාතභූමි - උපන්බිම

අනුභාවෙති - විඳවයි.

අතිලුඤා - ඉතා ලොහොබී, ඉතා ගිජු

චාරෙති - තණ කවයි

පායෙති - පොවයි

ජමබ්‍රත - සිවලා

භොජයති - වළඳවයි

දළිඤා - දිළින්නා

දාපෙති - දෙවයි

පරිව්චිකිත - හාත්පසින් වැඩුණු

දාවගි - ලැව් ගින්න

වතුප්පද - සිවුපාවා

උබ්බපිත - නැති ගත්වන ලද

ඇබ්බැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. යාවකො පුතෙහි අනන්තං පටිග්ගාහයනෙ.
2. සකෙකා මානලිනා ගුනලිපණ්ඩිතං නාවනිංසභවනමානාපයි.
3. පිතරා ආණාපිතො එස කුමාරො පතිදිනං ගොනෙ වනෙ වාරෙසි ජලං ව පායෙසි.
4. අසප්පුරිසා සයමපි පාපානි කරොනති පරෙහි පි කාරයනති.
5. සො පාතො'ව ආරාමං ගත්තො පංච භික්ඛු අහොජයි.
6. පිතා පුතෙතන දලිද්දානං ධනං දාපෙසි.
7. සො බ්‍රාමහණෙන රාජානං ධනං යාවාපෙති.
8. පණ්ඩිතෙන භික්ඛුනා කුමාරො ධම්මං බොධීයනෙ.
9. රාජා භික්ඛුං පාසාදමානාපෙතො වන්දිතො පුජෙතො මහනං සකකාරමකාසි.
10. ජාතභූමියා දසසනං මං සුඛමනුභාවෙති.
11. වනෙ සිහොසභානං වඩ්ඪිමානො මිත්තධම්මො අතිලුද්ධන ජමබුකෙන විනාසිතො.
12. වායුනා පරිව්චිකිතෙන දාවගිනා වනෙ සබ්බෙ වතුප්පදාදයො උබ්බපිතා.

(ආ) දෙති, කරොති, හරති, වසති, ගායති, ඡිත්ති යන ක්‍රියාවල ප්‍රයෝජ්‍ය රූප දෙන්න.

(ඉ) භාවෙති, සාවෙති, දාපෙති, නහාපෙති යන මොවුන්ගේ කම්චාවක රූප ද මොවුන්ගේ අංගයනට -න, -නබ්බ, -තො, -තුං, -තු, -අන, -මාන යන ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී සෑදෙන කෘදන්ත රූප ද දෙනු. ඔවුන් යොදා වාක්‍ය දෙක බැගින් සාදන්න.

(ඊ) කර ධාතු වෙන් හැඳෙන ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාව, වත්තමානා, පංචමී, සත්තමී, අජජනතී, හවිසසනතී යන විභතතිවල කතීකාරක කම්කාරක දෙකහි වර නගන්න.

පද සෑදීම

168. නාමයට ප්‍රත්‍යයයන් එක් වැ සෑදෙනුයේ තද්ධිතන්ත නම්.

නාමය	ප්‍රත්‍යය හා ප්‍රත්‍යයාථීය	තද්ධිතන්ත පදය	තේරුම
වසිටය	ණ (පරම්පරා ගතයා)	වාසිටය	වගිෂ්‍ය පරපුරේ වූ තැනැත්තා
කචච	ණාන(පරම්පරාගතයා)	කචචාන	කචච පරපුරේ වූ තැනැත්තා
කචච	ණායන(පරම්පරාගතයා)	කචචායන	කචච පරපුරේ වූ තැනැත්තා
විනතා ¹	ණෙය්‍ය(පරම්පරාගතයා)	වෙනතෙය්‍ය	විනතාවගේ පුර
දකඛිණා	ණෙය්‍ය(ලබන්නට සුදුසු)	දකඛිණෙය්‍ය	දානය ලබන්නට සුදුසු
සත්‍යපුතන	ණික (පුත්‍රයා)	සත්‍යපුතනික	ශාක්‍ය පුත්‍රයා (බුදුරජුගේ) පුර
මත්තු ²	ණව (පරම්පරා ගතයා)	මානව	මත්තුගේ පරපුරේ වූ තැනැත්තා
සමණ	ණෙර (පුත්‍රයා, ගිෂ්‍යයා)	සාමණෙර	ග්‍රමණියාගේ පුර (ගිෂ්‍ය)
සත	ණක (මිශ්‍ර වූ දෑ)	සාතික	ගිතෙලින් අනන්ත ලද්ද
සකට	ණික (ඇවිදින්නා)	සාකටික	ගැලින් ඇවිදින්නා
සිස	ණික (උසුලන්නා)	සිසික	ගිසින් බර උසුලන්නා
වම්පා ¹	ණෙය්‍යක (වසන්නා)	වමෙපය්‍යක	වම්පානුවර වසන්නා
බාරාණසී ¹	ණෙය්‍යක (වසන්නා)	බාරාණසෙ- ය්‍යක	බරණැස වසන්නා

¹ "ණෙය්‍ය ණෙය්‍යක" යන ප්‍රත්‍යයයෝ සක්‍රීලිංගික බබ්‍දවලට එක්වෙත්.

² "ණව" ප්‍රත්‍යයය උකාරන්ත නාම කෙරෙත් යෙදේ.

කුසිනාරා	ණික (වසන්තා)	කොසිනාරක	කුසිනාරායෙහි වසන්තා
මගධ	ණික (වසන්තා)	මාගධක	මගධරට වසන්තා
අගග	ඤ (දතයුත්ත)	අගගඤඤ	අග්‍ර යැයි දත යුත්ත
අභිධමම	ණික (පුහුණු කරන්නා)	ආභිධමමික	අභිධම්ම හදාරන්නා
චච ¹	ණික (කරන ලද)	චාචසික	චචනයෙන් කරන ලද්ද
සරිර	ණික (හටගත්)	සාරිරික	ගරිරයෙහි හටගත්
වීණා	ණික(ශිල්පය කොටගත්)වෙණික		වීණා වයන්නා
මගධ	ණික (වසන්තා)	මාගධික	මගද රට වැසියා
කසාව	ණ (රඳන ලද්ද)	කාසාව	කසට පොවන ලද්ද
පුරිස	ණ (අයත්)	පොරිස	පුරුෂයාට අයත්
මගධ	ණ (අයත්, එයින් ආ)	මාගධ	මගධරටට අයත් මගධ රටින් ආ
සද්ධා	ණ (ඇති)	සද්ධ	ශ්‍රද්ධාව ඇති

ණායන, ණාන, ණික, ණා ආදී ප්‍රත්‍යයන්ගේ ණී යන්න නොගත යුතු යි. එය සහිත ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි එය හා යෙදුණු නාමයේ මූල ස්වරය වාද්‍යයට පැමිණෙන බව ඇගවීමටයි ඒ ණී යන්න ප්‍රත්‍යය හා බැඳ දක්වා ඇත්තේ. ණික යන්නෙන් ගත යුත්තේ "ඉක" යන්න පමණි. "ණ" (ණි අ) යන්නෙන් ගත යුත්තේ "අ" යන්න පමණි.

¹ චච, තම, රජ, තප, තෙජ, ඔජ, උර, සිර ආදී මනෝගුණයට අයත් ශබ්දවලට පර ච ස්වරයකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයන් වුවොත් ස්-යන්නක් එක් කරනු ලැබේ. මනණික = මනස් ඉක = මානසික.

169. උඩ දක්වන ලද ණ, ණාන ආදි සියලුම ප්‍රත්‍යයයන් යෙදුණ විට නාමයේ මූල ස්වරයට වෘද්ධි වේ. බැඳි අකුරුවලට මුලින් වූ ස්වරයට වෘද්ධි නොවේ.

වෘද්ධි නම් :

අ යන්න ආ යන්න වීම යි.

ඉ යන්න ඵ යන්න වීම යි.

උ යන්න ඔ යන්න වීම යි.

ඇබූසිය

වච්ඡායන, නාරායන, දීඝකාරායණ, කණ්ඩරායණ, වාසව, දානව, තෙලික, හත්තික, සිප්පික, ගන්ධික යන පද කවර නාමපදවලට කවර ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී සෑදිණිද? ඒවායේ අඵ කෙසේ දෑ? යි දක්වන්න

නාමය ප්‍රත්‍යය	ප්‍රත්‍යයාචී	සෑදුණු පදය	හේරුම
සුවණ්ණ + මය	(එයින්	සුවණ්ණමය	රතීන් කරන ලද
මන + මය	කරනලද)	මනොමය	සිහිත් කරන ලද
පණ්ඩිත + ණය(ය)	බව	පණ්ඩිත	පණ්ඩිත බව
නිපක + ණය(ය)	බව	නෙපකක	සානෝචිත
			නුවණ ඇති බව

170. මේ ණය-ප්‍රත්‍යය යෙදුණ විට ද පදයේ මූල ස්වරයට වෘද්ධි වේ. (බැඳි අකුරුවලට මූලින් සිටි ස්වරයට වෘද්ධි නොවේ.)

171. මන තම තප ආදී මනො ගණයට අයත් ශබ්දවලට ව්‍යංජනයකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයක් එක් වන විට ඒ ශබ්දයේ අග "අ" යන්න "ඔ" කාර බවට පැමිණේ.

මන + මය = මනොමය.

172. "ණය(ය)" ප්‍රත්‍යය එක් වන විට ඉන් මූල පදයේ අග සිටි "අ" යන්න ලොප් වේ.

පණ්ඩිත + ණය = පණ්ඩිත් + ය = පණ්ඩිතය.

මෙබඳු නැත :

තය යන්නට වච වේ

දය යන්නට ජය වේ

කය යන්නට කක වේ

පය යන්නට පප වේ

බය යන්නට බබ වේ

භය යන්නට බිභ වේ

ලය යන්නට ලල වේ

සය යන්නට සස වේ

මය යන්නට මම වේ

173. ස්වාච්ඡෙති ද ය-ප්‍රත්‍යය වේ. උපමාව ම ඔපමම කියා වේ.

උපමා + ණය = උපමී + ය = ඔපමය = ඔපමම.

ඇබ්බේසය

1. පඤ්ඤා, චිත්ත, දෙසනා, ඤාණ, රජත, දාන, සීල, භාවනා යන පදවලට මය-ප්‍රත්‍යය එක්කර පද සාදා ඒවායේ අභි දක්වනු.
2. කුසල, සමණ, සුහද, පුරිස, නිපක, සංඥා, කරුණා යන ශබ්දවලට ණය(ය)-ප්‍රත්‍යයය යොදා පද සාදා අභි දෙනු.

ශබ්දය	ප්‍රත්‍යය	අථය	සෑදුණු පදය	තේරුම
පවණ	ඉම	උපන්, වූ	පවම	පසු ව උපන්
බන්ධන	රිය	කාරණය	බන්ධනිය	බැඳීමට කාරණය
දයා	ආලු	බහුල	දයාලු	කරුණා බහුල
තප*	සී	ඇති	තපසී	තපස් ඇති
පංච	ම	පුරණ	පංචම	පස්වන
සබ්බ	ථා	ප්‍රකාරයෙන්	සබ්බථා	සර්වප්‍රකාරයෙන්

174. සංඛ්‍යා ශබ්දවලට සමූහය යන අර්ථයෙහි ක ප්‍රත්‍යය එක්වේ.
 ද්වි + ක = ද්වික. දෙදෙනෙකුන්ගේ සමූහය.

175. ද්වි, ති ශබ්ද දෙකට සමූහාර්ථයෙහි "අ" ප්‍රත්‍යය යොදා මුල
 "ඉ" යන්නට අය් යන ආදේශය කරනු. ද්විය තය යන ශබ්ද
 නිපැයේ.

176. අඩ්ඨ චතුස් යන්න අඩ්ඨඩ්ඨ කියා වේ. තුනහමාර ය.
 අඩ්ඨ ද්‍රතිය යන්න දියඩ්ඨ කියා වේ. එකහමාර යි.
 අඩ්ඨ තතිය යන්න අඩ්ඨතිය කියා වේ. දෙකහමාර යි.

177. දෙව-ශබ්දයට ස්වාර්ථයෙහි තා ප්‍රත්‍යය එක් වේ. දෙවතා.
 දෙවියා ම දෙවතා නම්.

178. ථං-ප්‍රත්‍යය සථිනාම කෙරෙන් "සේ, මෙන්" යන අර්ථයේ
 යෙදේ. කථං (කෙසේ), ඉත්ථං (මෙසේ), බහුත්ථං (බොහෝ සේ).
 මෙ තන්ති කිං යන්නට "ක" යන්න ද, ඉදං යන්නට "ඉ" යන්න ද
 ආදේශ වී තිබේ.

---

* තප, මන ආදි මනෝගුණයට අයත් ශබ්ද සමග සී ප්‍රත්‍යය යෙදේ. එහි
 "ස" යන්නට ද්විත්ව වේ.

179.

බාහුව	ප්‍රත්‍යය	සෑදුණ පදය	අර්ථය
කර්	ණක (කරන්තා)	කාරක	කරන්නා
පච්*	ණ (කිරීම, වීම)	පාක	පිසීම
සුස්	අන (කරන)	සොසන	සෝෂ කරන
	සවභාවය ඇති)		සවභාවය ඇති

මේ අක ආදි ප්‍රත්‍යයයන් යෙදුණ විට බාහුවේ මූල ස්වරයට වෘද්ධි වේ.

180. නාම පද කෙරෙන් පරව බාහුව සිට, එයට පසු වැ සිටි ප්‍රත්‍යයය හා එක් වේ.

පුඤ්ඤ + කර් + (ණ)අ = "පුඤ්ඤකාර" (පින් කරන්නා)

බ්‍රමහ + වර් + (ණි)ඊ = "බ්‍රමහවාරි" (බ්‍රමසර හැසිරෙන්නා)

මෙහි අ, ඉ යන ප්‍රත්‍යයයෙන් පර ව සිටි කල බාහුවේ මූල ස්වරයට වෘද්ධිය වේ.

බාහුව	ප්‍රත්‍යය	පදය	පදාර්ථය
කර්	අණිය	කරණිය	කටයුත්ත
කර්	තබ්බ	කතතබ්බ	කටයුත්ත
වද්	ය(වද්‍ය)	වජ්ජ	කියයුත්ත
ගත්	අන	ගහණ	ගැන්ම
ජර්	ආ	ජරා	දිරීම
වස් (+ අ)	මාන	වසමාන	වසන
වස් (+ අ)	අනත	වසනත	වසන

ඇබ්‍රේසිය

- අනතිම, අභිජක්කාලු, තෙජස්සී, දසම, අඤ්ඤාථා යන පද කවර ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී කවර අර්ථයන්හි සෑදිණි දැ යි දක්වනු.
- පාචක, චාග, සොහන, ධම්මවාරි, ගමනිය, වතතබ්බ, බජ්ජ, මරණ, බමා, හසමාන, ධාවනත යන පද සෑදුණ සැටි දක්වා ඒවායේ අර්ථ ද ලියනු.

* අ ප්‍රත්‍යයය පර ව සිටි කල ව යන්නට ක යන්නත්, ජ යන්නට ග යන්නත් ආදේශ වේ.

කතෘ, කම්, කරණ, සම්ප්‍රදාන, අවධි, ආධාර යැයි කාරක සයෙකි.

181. ක්‍රියාපද ද්විවිධයි. සකම්ක අකම්ක වශයෙනි. කම්යක් ගන්නා ක්‍රියා සකම්කයි. කම්යක් නොගන්නා ක්‍රියා අකම්කයි.

සො ඔදනං පවති (හේ බත පිසයි). මෙහි පවති (පිසයි) යනු සකම්ක ක්‍රියායි. එහි කම්ය පිසෙන දෑයි. එනම් ඔදනං යන්නෙන් අඟවන බතයි.

සො තවති (හේ වෙයි). මෙහි තවති යන්නෙහි කම්යෙක් නැත. එබැවින් ඒ අකම්ක ක්‍රියායි.

182. ක්‍රියා පදයෙන් කතෘ කියැවේ (උකත වේ) නම් හේ උකත කතෘ නම්. කම්ය කියැවේ නම් උකත කම් නම්. මෙසේ උකත වූ කතෘද උකත වූ කම්යද ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී. කතෘ උකත වන කල ක්‍රියාව කතෘසාධනයෙන් සිටී. කම්ය උකත වන කල ක්‍රියාව කම්සාධනයෙන් සිටී.

සො ඔදනං පවති (හේ බත පිසයි). මෙහි පවති යනු කතෘ සාධනයි. ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනයි. එසේම එයින් උකත කතෘ වූ සො යන්නද ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනයෙන් සිටී. මෙසේ කතෘ උකත ව ප්‍රථමයෙන් සිටින විට කම්ය අනුක්‍රම ව ද්විතියයෙන් සිටී. ඔදනං යනු අනුක්‍රම කම්යි. ද්විතියා (දුතියා) විභක්තියයි.

මයා ඔදනො පවියතෙ (මා විසින් බත පිසනු ලැබේ). මෙහි පවියතෙ යනු කම්සාධනයි. ඒ ප්‍රථමපුරුෂ ඒකවචනයි. ඉන් උකත වූ කම්ය ඔදනො (බත) යන ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනයි. ඒ ප්‍රථමාවිභක්තික ව සිටී. මෙහි "මයා" යන කතෘ අනුක්‍රමයි. අනුක්‍රම කතෘ තෘතියා විභක්තික (තතියා විභක්තික) ව සිටී.

183. සමහර ක්‍රියා කම් දෙකක් ගනී. ඒ ද්විකම්ක ක්‍රියා නම්. උදාහරණ : ගොපාලො ගාවිං බිරං දොහති (ගොපල්ලා දෙනගෙන් කිරි දොවයි). මෙහි ගාවිං යනු ද බිරං යනු ද කම් යි. මෙසේ කම් දෙකක් ගන්නා තවත් ක්‍රියාවෝ නම් යාවති, පුවජති, හිකඛති, සාසති, වාවෙති, නයති, වහති, හරති යන මොහු ය.

184. දොහති, යාවති, පුවජති, හිකඛති, සාසති, වාවෙති යන මේ ක්‍රියා යෙදෙන තත්ති කම්සාධනයේදී අප්‍රධාන කම්ය උක්ත වේ. "ගොපාලෙන ගාවි බිරං දුස්ගතෙ" ගොපල්ලා විසින් ඵලදෙන කිරි දොවිනු ලැබේ. කම්සාධනයේ ගාවිං බිරං යි යෙදුණ කම් දෙකින් අප්‍රධාන කම්ය වූ ගාවිං යන්න මේ කම්සාධනයේදී උක්ත ව පශ්චාත්තත්තියෙන් සිටී. නයති ආදී ක්‍රියාවල කම් දෙකින් ප්‍රධාන කම්යම කම් සාධනයේදී උක්ත වේ හෙවත් පශ්චාත්තත්තියක ව සිටී. තෙන ගාමං භාරො නියති. මෙහි ප්‍රධාන කම්ය වූ භාරො යන්න උක්ත යි.

185. අකම්ක ක්‍රියාවකට ප්‍රයෝජ්‍යරූපය දුන් කල සකම්ක වේ. සකම්ක ක්‍රියාවකට ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය දුන් කල ද්විකම්ක වේ.

සයති (වැදගෙයි)- අකම්ක.

සයාපෙති (හොවයි, නිදි කරවයි) - සකම්ක.

සො සයති - හේ වැද ගෙයි (අකම්ක).

අහං නං සයාපෙමි - මම ඔහු හොවමි (සකම්ක).

සො කමමං කරොති - හේ වැඩය කරයි (ඒකකම්ක).

සො පුරිසං කමමං කාරෙති

- හේ මිනිසා ලවා වැඩ කරවයි (ද්විකම්ක).

186. අත්‍යන්ත සංයෝගයෙහි ද්විතීයාවිභක්තිය (ද්‍රවිතීය විභතිය) වේ. සො මාසං කමමං කරොති (හේ මාසයක් කම්නතය කරයි). සො යොජනං ධාවති (හේ යොදුනක් ද්‍රවයි).

187. සහ, සද්ධිං, අලං, කිං යන පද සමග තතියා විභතිය යෙදේ.

තෙන සහ, තෙන සද්ධිං - ඔහු හා.

අලං මෙ සුවණ්ණෙන - මට රනින් ප්‍රයෝජන නැත.

කිං මෙ සුවණ්ණෙන ? මට රනින් කවර ප්‍රයෝජන ද !

188. අංගවිකාරයක් ඇගවීමේදී තනියාව යෙදේ.

අකඛ්‍යා කාණූ - ඇසු කණ වූ

පාදෙන බංජො - පා කොර වූ.

189. කාලාචයෙහි තනියාව යෙදේ.

එකෙන දිවසෙන බාරාණසි පායාසි.

(එක් දවසින් බරණසට ගියේ ය.)

190. සුදුසු කාලය ඇගවීමේ දුතියාව වේ. කාලෙන

ධමමසවණං - සුදුසු කලෙහි බණ ඇසීම.

191. ක්‍රියා විශේෂණය දුතියායෙන් සිටී. දුකඛ ජීවති (දුක සේ ජීවත් වේ). සමහර විට තනියා ආදියෙන් සිටී. දුකෙකු ජීවති.

192. දීමක් ලබන්නා චතුර්ධයෙන් සිටී. යාවකසස හනනං දෙනි - (සිගන්නා හට බත් දෙයි).

193. යමකුට කිපේ නම්, ඊෂ්ඨා කෙරේ නම්, පසසා නම් හේ චතුර්ධයෙන් සිටී.

තසස කුජකති (ඔහුට කිපේ), මය්හං උසුයනති (මට ඊෂ්ඨා කෙරෙන්න), බුද්ධසස සිලාසතො (බුදුරජුට ප්‍රශංසා කරයි).

194. "නමො" යන නිපාතය යෙදෙන විට ද, චතුර්ධය වේ. නමො හගවතො - භාග්‍යවත් හට නමස්කාර වේ වා.

195. "පිණ්ස" යන අභියෝගි ද, චතුර්ධය යෙදේ. යුද්ධාය ගවජති - යුද්ධය පිණ්ස යේ.

196. යමෙකින් ඉවත් වේ නම් එය පංචමිච්ඡනනික ව සිටී. ගාමමගා අපෙන්නි (ගමෙන් ඉවත් වෙන්න).

197. යමකු ගෙන් බියෙන් වේ - නම් හේ ද පංචමියෙන් සිටී. සිහසමා භායාමි (සිංහයාට බියෙමි).

198. ඊතෙ යන නිපාතය සමග යෙදෙන පද පංචමිච්ඡනනික ව සිටී. ඊතෙ ධම්මා (ධම්ම හැර, ධම්මෙන් තොර ව). විනා යන්න දුතියාවිභ්‍යාසනා, තනියා විභ්‍යාසනා පංචමි විභ්‍යාසනා පද සමග යෙදේ. ධමමං විනා, ධමමෙන විනා, ධමමා විනා - ධම්ම හැර, ධම්මෙන් තොර ව.

199. දක්ෂ වූයේ යමකට ද එය ඡට්ඨි විඛතින් සිටී. කුසලා තවච්චිතස්ස (නැවුමට ගි කීමට දක්ෂයෝ).

200. තර, තම යෝගයෙහි ද ඡට්ඨි විභතතිය වේ. නරානං ඛතතියො සුරතරො, සුරතමො (ක්ෂත්‍රියයා මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා ශූර යි, ශූර ම තැනැත්තෙ ය).

201. යම් ක්‍රියාවක් කරන කල එය නොසලකා හැරීම ඇඟවීමට ද ඡට්ඨි විභතතිය ද සතනම් විභතතිය ද යෙදේ. රුදනතස්ස දාරකස්ස, රුදනතමහි දාරකමහි සො පබ්බපී (හේ දරුවා අඬද්දී (දරුවාගේ ඇඬුම නොසලකා) පැවිදි විය.

202. යමකුට පැහැදුණේ ද ඒ ඡට්ඨි විභතතිය ගනි. බුද්ධස්ස පසනෙනා (බුදුරජුට පැහැදුණේ).

203. චතුත්ථි විභතතියේ අථයෙහි දීමක් ලබන්නා සතනම්යෙන් සිටී. සංඝෙ දානං දෙනි (සංඝයාට දන් දෙයි).

204. "යමක් කරන කල්හි හෝ කළ කල්හි" යන්න ඇඟවීමට ඒ ක්‍රියාව අඟවන කෘදන්ත පදයත් ක්‍රියාව කරන්නා හඟවන පදයත් සතනම්විභතතියෙන් සිටී. මේ භාවසතනම් නම්.

පුරිසෙ ගවජනෙත - පුරුෂයා යන කල්හි

පුරිසෙ ගතෙ - පුරුෂයා ගිය කල්හි

කෘදන්ත පදය කම්සාධන වූ තන්හි එයත් කම්යත් සතනම්යෙන් සිටී.

කමෙම කයිරමානෙ (කම්ය කරනු ලබන කල්හි).

මේ දුන් උපදෙස් සවල්පය මනා ව සිතට ගත යුතු ය.

ඇබ්භිය

1. සමාස කි වර්ගයක් ඇත් ද? ඒ මොනවා ද?
2. තද්ධිත නම් කිම?
3. කෘදන්ත (කිතක) නම් කිම?
4. ආඛ්‍යාත ක්‍රියා කි වර්ගයක් ද?
5. ආඛ්‍යාත විභතති කවුරු ද?
6. අකම්ක ක්‍රියාවෙක් කෙසේ සකම්ක වේ ද?

පුළුලිංගික අකාරන්ත - බුද්ධ

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	බුද්ධො	බුද්ධා
ආලපන	බුද්ධ	බුද්ධා
දුතියා	බුද්ධං	බුද්ධෙ
තතියා	බුද්ධෙන	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
චතුස්ථි	බුද්ධාය, බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
පඤ්චමි	බුද්ධා,බුද්ධමහා,බුද්ධසමා	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
ෂට්ඨි	බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
සත්තමි	බුද්ධෙ,බුද්ධමහි,බුද්ධසමි.	බුද්ධෙසු

ඉකාරන්ත - මුනි

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	මුනි	මුනී, මුනියො
ආලපන	මුනි	මුනී, මුනියො
දුතියා	මුනිං	මුනී, මුනියො
තතියා	මුනිනා	මුනිහි, මුනිහි
චතුස්ථි	මුනිනො, මුනිස්ස	මුනිනං
පඤ්චමි	මුනිනා,මුනිමහා,මුනිසමා	මුනිහි, මුනිහි
ෂට්ඨි	මුනිනො, මුනිස්ස	මුනිනං
සත්තමි	මුනිමහි, මුනිසමි.	මුනිසු, මුනිසු

උකාරන්ත - තරු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	තරු	තරු, තරවො
ආලපන	තරු	තරු, තරවො
දුතියා	තරුං	තරු, තරවො
තතියා	තරුනා	තරුහි, තරුහි
චතුස්ථි	තරුනො, තරුස්ස	තරුනං
පඤ්චමි	තරුනා,තරුමහා,තරුසමා	තරුහි, තරුහි
ෂට්ඨි	තරුනො, තරුස්ස	තරුනං
සත්තමි	තරුමහි, තරුසමි.	තරුසු, තරුසු

ඊකාරන්ත - සාමී

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	සාමී	සාමී, සාමීනෝ
ආලපන	සාමී	සාමී, සාමීනෝ
දුතියා	සාමීං	සාමී, සාමීනෝ
තතියා	සාමීනා	සාමීහි, සාමීහි
චතුස්ථි	සාමීනෝ, සාමීසස්	සාමීනං
පඤ්චමී	සාමීනා, සාමීමහා, සාමීසමා	සාමීහි, සාමීහි
ඡට්ඨි	සාමීනෝ, සාමීසස්	සාමීනං
සත්තමී	සාමීනි, සාමීමහි, සාමීසමිං	සාමීසු

උාකාරන්ත - විදු

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	විදු	විදු, විදුනෝ
ආලපන	විදු	විදු, විදුනෝ
දුතියා	විදුං	විදු, විදුනෝ
තතියා	විදුනා	විදුහි, විදුහි
චතුස්ථි	විදුනෝ, විදුසස්	විදුනං
පඤ්චමී	විදුනා, විදුමහා, විදුසමා	විදුහි, විදුහි
ඡට්ඨි	විදුනෝ, විදුසස්	විදුනං
සත්තමී	විදුමහි, විදුසමිං	විදුසු

ඔකාරන්ත - ගෝ

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	ගෝ	ගාවෝ
ආලපන	ගෝ	ගාවෝ
දුතියා	ගාචුං, ගාවං, ගචං	ගාවෝ
තතියා	ගාවෙන, ගවෙන	ගාවෙනි, ගවෙනි, ගාවෙනි
		ගවෙනි, ගොහි, ගොහි
චතුස්ථි	ගාවසස්, ගවසස්	ගචං, ගුනනං, ගොනං
පඤ්චමී	ගාවමහා, ගවමහා, ගාවසමා, ගවසමා	ගාවෙනි, ගවෙනි, ගාවෙනි
		ගවෙනි, ගොහි, ගොහි
ඡට්ඨි	ගාවසස්, ගවසස්	ගචං, ගුනනං, ගොනං
සත්තමී	ගාවෙ, ගවෙ, ගාවමහි ගවමහි, ගාවසමිං, ගවසමිං	ගාවෙසු, ගවෙසු, ගොසු

නුප්පච්චයන්ත - නන්තු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	නතනා	නතනාරො
ආලපන	නතන, නතනා	නතනාරො
දුතියා	නතනාරං	නතනාරො, නතනාරෙ
තතියා	නතනාරා	නතනාරෙහි, නතනාරෙහි
චතුස්ථි	නතතු, නතතුනො, නතතුසස	නතනාරානං, නතනානං, නතතුනං
පඤ්චමී	නතනාරා	නතනාරෙහි, නතනාරෙහි
ෂට්ඨි	නතතු, නතතුනො, නතතුසස	නතනාරානං, නතනානං, නතතුනං
සත්තමී	නතනරි	නතනාරෙසු, නතතුසු

පිතු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	පිතා	පිතරො
ආලපන	පිත, පිතා	පිතරො
දුතියා	පිතරං	පිතරො, පිතරෙ
තතියා	පිතරා	පිතරෙහි, පිතරෙහි, පිතුහි, පිතුහි
චතුස්ථි	පිතු, පිතුනො, පිතුසස	පිතරානං, පිතානං, පිතුනං
පඤ්චමී	පිතරා	පිතරෙහි, පිතරෙහි, පිතුහි, පිතුහි
ෂට්ඨි	පිතු, පිතුනො, පිතුසස	පිතරානං, පිතානං, පිතුනං
සත්තමී	පිතරි	පිතරෙසු, පිතුසු

චන්තූප්පච්චයන්ත - ගුණචන්තූ

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	ගුණවා, ගුණවනො	ගුණවනො, ගුණවනා
ආලපන	ගුණවං, ගුණව, ගුණවා	ගුණවනො, ගුණවනා
දුතියා	ගුණවනං	ගුණවනෙත
තතියා	ගුණවතා, ගුණවනෙතන	ගුණවනෙතහි, ගුණවනෙතහි
චතුස්ථි	ගුණවනො, ගුණවනනසස	ගුණවනං, ගුණවනනානං
පඤ්චමී	ගුණවතා, ගුණවනනමා, ගුණවනනසමා	ගුණවනෙතහි, ගුණවනෙතහි
ෂට්ඨි	ගුණවනො, ගුණවනනසස	ගුණවනං, ගුණවනනානං
සත්තමී	ගුණවති, ගුණවනෙත, ගුණවනනමහි, ගුණවනනසමිං	ගුණවනෙතසු

අන්තස්ථවිධයන්ත - ගවිජන්ත

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	ගවජං	ගවජනො, ගවජනා
ආලපන	ගවජං, ගවජ, ගවජා	ගවජනො, ගවජනා
දුතියා	ගවජන්තං	ගවජනෙත
තතියා	ගවජනා, ගවජනෙනත	ගවජනෙති, ගවජනෙති
චතුර්ථී	ගවජනො, ගවජනන්තසා	ගවජනං, ගවජනන්තං
පඤ්චමී	ගවජනා, ගවජනන්තමා, ගවජනන්තසා	ගවජනෙති, ගවජනෙති
ෂට්ඨී	ගවජනො, ගවජනන්තසා	ගවජනං, ගවජනන්තං
සත්තමී	ගවජති, ගවජනෙත, ගවජනන්ති, ගවජනන්තසම්	ගවජනෙත්සු

විශේෂ ශබ්ද - අන්ත

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	අන්තා	අන්තානො
ආලපන	අන්ත, අන්තා	අන්තානො
දුතියා	අන්තං, අන්තානං	අන්තානො
තතියා	අන්තනා, අන්තෙනත	අන්තනෙති, අන්තනෙති
චතුර්ථී	අන්තනො	අන්තානං
පඤ්චමී	අන්තනා	අන්තනෙති, අන්තනෙති
ෂට්ඨී	අන්තනො	අන්තානං
සත්තමී	අන්තති	අන්තනෙත්සු

රාජ

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	රාජා	රාජානො
ආලපන	රාජ, රාජා	රාජානො
දුතියා	රාජානං, රාජං	රාජානො
තතියා	රඤ්ඤා, රාජෙන, රාජිනා	රාජෙති, රාජෙති, රාජුති, රාජුති
චතුර්ථී	රඤ්ඤා, රාජිනො	රඤ්ඤං, රාජානං, රාජුනං
පඤ්චමී	රඤ්ඤා, රාජිනා, රාජසමා, රාජමා	රාජෙති, රාජෙති, රාජුති, රාජුති
ෂට්ඨී	රඤ්ඤා, රාජිනො	රඤ්ඤං, රාජානං, රාජුනං
සත්තමී	රඤ්ඤා, රාජිති, රාජමති, රාජසමි	රාජුත්සු, රාජෙත්සු

නපුංසකලිංගික

අකාරාන්ත - වින්ත

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	වින්තං	වින්තා, වින්තානි
ආලපන	වින්ත	වින්තා, වින්තානි
දුතියා	වින්තං	වින්තෙහු, වින්තානි

සෙස්ස බුද්ධි ශබ්දය සේ වර නැගේ.

ඉකාරාන්ත - අට්ඨි

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	අට්ඨි	අට්ඨි, අට්ඨිනි
ආලපන	අට්ඨි	අට්ඨි, අට්ඨිනි
දුතියා	අට්ඨිං	අට්ඨි, අට්ඨිනි

සෙස්ස මුනි ශබ්දයේ මෙනි.

උකාරාන්ත - ආයු

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	ආයු	ආයු, ආයුනි
ආලපන	ආයු	ආයු, ආයුනි
දුතියා	ආයුං	ආයු, ආයුනි

සෙස්ස තරු ශබ්දයේ මෙනි.

ඊකාරාන්ත - දණ්ඨි

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	දණ්ඨි	දණ්ඨි, දණ්ඨිනි
ආලපන	දණ්ඨි	දණ්ඨි, දණ්ඨිනි
දුතියා	දණ්ඨිනං, දණ්ඨිං	දණ්ඨි, දණ්ඨිනි

සෙස්ස පුංලිංගික දණ්ඨි ශබ්දයේ මෙනි.

ඌකාරාන්ත - ගොත්තු

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	ගොත්තු	ගොත්තු, ගොත්තුනි
ආලපන	ගොත්තු	ගොත්තු, ගොත්තුනි
දුතියා	ගොත්තුං	ගොත්තු, ගොත්තුනි

සෙස්ස ඌකාරාන්ත පුංලිංගිකයන් ගේ මෙනි.

මනොගණිත ශබ්ද - මන

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	මනං, මනෝ	මනා, මනානි
ආලපන	මන	මනා, මනානි
දුතියා	මනං	මනෙ, මනානි
තතියා	මනසා, මනෙන	මනෙහි, මනෙහි
චතුර්ථි	මනසො, මනසස්	මනසං, මනානං
පඤ්චමී	මනසා, මනමහා, මනසමා	මනෙහි, මනෙහි
ඡට්ඨි	මනසො, මනසස්	මනසං, මනානං
සත්තමී	මනසි, මනෙ,	මනෙසු
	මනමහි, මනසමිං.	

ඉත්ථිලිංගික

ආකාරන්ත - කඤ්ඤා

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	කඤ්ඤා	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො
ආලපන	කඤ්ඤ	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො
දුතියා	කඤ්ඤං	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො
තතියා	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි
චතුර්ථි	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤානං
පඤ්චමී	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි
ඡට්ඨි	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤානං
සත්තමී	කඤ්ඤාය, කඤ්ඤායං	කඤ්ඤාසු

ඉකාරන්ත - රන්ති

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	රන්ති	රන්ති, රන්තියො
ආලපන	රන්ති	රන්ති, රන්තියො
දුතියා	රන්තිං	රන්ති, රන්තියො
තතියා	රන්තියා	රන්තිහි, රන්තිහි
චතුර්ථි	රන්තියා	රන්තිනං
පඤ්චමී	රන්තියා	රන්තිහි, රන්තිහි
ඡට්ඨි	රන්තියා	රන්තිනං
සත්තමී	රන්තියං, රන්තියා	රන්තිසු, රන්තිසු

ඊකාරාන්ත - නදී

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	නදී	නදී, නදියෝ
ආලපන	නදි	නදී, නදියෝ
දුතියා	නදිං	නදී, නදියෝ
තතියා	නදියා	නදීහි, නදීහි
චතුර්ථී	නදියා	නදීනං
පඤ්චමී	නදියා	නදීහි, නදීහි
ඡට්ඨී	නදියා	නදීනං
සත්තමී	නදියං, නදියා	නදීසු

පයමා බහු වචනයෙහි නඡ්ජා යි ද, තතියා චතුර්ථී පංචමී ඡට්ඨී ඒකවචනවල නඡ්ජා යි ද, සත්තමී ඒකවචනයෙහි නඡ්ජා, නඡ්ජං යි ද විශේෂ රූප ඇති බව සැලකිය යුතු.

උකාරාන්ත - යාගු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	යාගු	යාගු, යාගුයෝ
ආලපන	යාගු	යාගු, යාගුයෝ
දුතියා	යාගුං	යාගු, යාගුයෝ
තතියා	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
චතුර්ථී	යාගුයා	යාගුනං
පඤ්චමී	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
ඡට්ඨී	යාගුයා	යාගුනං
සත්තමී	යාගුයා, යාගුයං	යාගුසු

සබ්බන්තම - සබ්බ

(පුල්ලිකනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	සබ්බො	සබ්බෙ
ආලපන	සබ්බ	සබ්බෙ
දුතියා	සබ්බං	සබ්බෙ
තතියා	සබ්බෙන	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
චතුර්ථී	සබ්බස්ස	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං
පඤ්චමී	සබ්බස්මා, සබ්බම්මා	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
ඡට්ඨී	සබ්බස්ස	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං
සත්තමී	සබ්බම්මි, සබ්බසම්මි	සබ්බෙසු

(නපුංසක ලිඛනයෙනි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	සබ්බං	සබ්බානි
ආලපන	සබ්බ	සබ්බානි
දුතියා	සබ්බං	සබ්බානි

සෙස්ස පුලලිඛනයෙනි මෙනි.

(සත්විලිඛනයෙනි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	සබ්බා	සබ්බා, සබ්බායො
ආලපන	සබ්බ	සබ්බා, සබ්බායො
දුතියා	සබ්බං	සබ්බා, සබ්බායො
තතියා	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
චතුත්ථි	සබ්බස්සා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
පඤ්චමී	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
ෂට්ඨි	සබ්බස්සා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
සත්තමී	සබ්බස්සං, සබ්බායං	සබ්බාසු

ත

(පුල්ලිඛනයෙනි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	සො	තෙ, තෙ
දුතියා	තං, තං	තෙ, තෙ
තතියා	තෙන, තෙන	තෙහි, තෙහි, තෙහි, තෙහි
චතුත්ථි	තස්ස, තස්ස	තෙසං, තෙසානං, තෙසං, තෙසානං
පඤ්චමී	තමහා, තස්මා, තමහා, තස්මා	තෙහි, තෙහි, තෙහි, තෙහි
ෂට්ඨි	තස්ස, තස්ස	තෙසං, තෙසානං, තෙසං, තෙසානං
සත්තමී	තමහි, තස්මිං, තමහි, තස්මිං	තෙසු, තෙසු

(නපුංසක ලිඛනයෙනි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	තං, තං	තානි, තානි
දුතියා	තං, තං	තානි, තානි

සෙස්ස පුලලිඛනයෙනි මෙනි.

(සත්‍යලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	සා	තා, තායො, නා, නායො
දුතියා	තං, නං	තා, තායො, නා, නායො
තතියා	තාය, නාය	තාහි, තාහි, නාහි, නාහි
චතුර්ථී	තස්සා, තාය, නස්සා, නාය	තාසං, තාසානං, නාසං, නාසානං
පඤ්චමී	තාය, නාය	තාහි, තාහි, නාහි, නාහි
ෂට්ඨී	තස්සා, තාය, නස්සා, නාය	තාසං, තාසානං, නාසං, නාසානං
සතතමී	තස්සං, තායං, නස්සං, නායං	තාස්සු, නාස්සු

ඉදං

(පුලිලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	අයං	ඉමෙ
දුතියා	ඉමං	ඉමෙ
තතියා	ඉමිනා, අනෙත	ඉමෙහි, ඉමෙහි, එහි, එහි
චතුර්ථී	ඉමස්ස, අස්ස	ඉමෙසං, ඉමෙසානං, එසං, එසානං
පඤ්චමී	ඉමමනා, ඉමස්මා, අමනා, අස්මා	ඉමෙහි, ඉමෙහි, එහි, එහි
ෂට්ඨී	ඉමස්ස, අස්ස	ඉමෙසං, ඉමෙසානං, එසං, එසානං
සතතමී	ඉමස්මිං, ඉමමහි, අස්මං, අමහි	ඉමෙස්ස, එස්ස

(නපුංසක ලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	ඉදං, ඉමං	ඉමානි
දුතියා	ඉදං, ඉමං	ඉමානි

සෙස්ස පුලිලිඛනයෙහි මෙති.

(සත්‍යලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	අයං	ඉමා, ඉමායෝ
දුතියා	ඉමං	ඉමා, ඉමායෝ
තතියා	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
චතුර්ථී	ඉමිසසා, ඉමාය	ඉමාසං, ඉමාසානං
පඤ්චමී	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
ඡර්ධී	ඉමිසසා, ඉමාය	ඉමාසං, ඉමාසානං
සතතමී	ඉමිසසං, ඉමායං	ඉමාසු

තුමහ

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	තථං	තුමෙහ, වො
දුතියා	තථං, තං, තුවං	තුමෙහ, තුමහාකං, වො
තතියා	තථයා, තයා, තෙ	තුමෙහි, තුමෙහි, වො
චතුර්ථී	තථ, තුය්හං, තථං	තුමහාකං, තුමහං, වො
පඤ්චමී	තථයා, තයා	තුමෙහි, තුමෙහි
ඡර්ධී	තථ, තුය්හං, තෙ	තුමහාකං, තුමහං, වො
සතතමී	තථයි, තයි	තුමෙහසු

අමහ

විභක්ති	ඒක	බහු
පද්මා	අහං	මයං, අමෙහ, නො
දුතියා	මං	අමෙහ, අමහාකං, නො
තතියා	මයා, මෙ	අමෙහි, අමෙහි, නො
චතුර්ථී	මම, මය්හං, මමං, මෙ	අමහාකං, අමහං, නො
පඤ්චමී	මයා	අමෙහි, අමෙහි
ඡර්ධී	මම, මය්හං, මමං, මෙ	අමහාකං, අමහං, වො
සතතමී	මයි	අමෙහසු

සංඛ්‍යා

එක ශබ්දය සබඛ ශබ්දය මෙති.

ද්වි ශබ්දය පටන් අටඨාරස ශබ්දය තෙක් ශබ්දයෝ බහු වචනයේ පමණක් වර නැගෙත්.

ද්වි

විභක්ති   ඒක
පයමා   දෙව, දුවෙ
දුතියා   දෙව, දුවෙ
තතියා   ද්විති, ද්විති
චතුර්ථී   ද්විතනං, දුවිතනං
පඤ්චමී   ද්විති, ද්විති
ෂට්ඨී   ද්විතනං, දුවිතනං
සතතමී   ද්විසු

ති

පුංලිංගයෙහි	නපුංසක ලිංගයෙහි	සත්‍රීලිංගයෙහි
ප. තයො	තිනී	තිසෙසා
දු. තයො	තිනී	තිසෙසා
ත. තිති, තිති	තිති, තිති	තිති, තිති
ච. තිතනං, තිතනනනං	තිතනං, තිතනනනං	තිසසනනං
ප. තිති, තිති	තිති, තිති	තිති, තිති
ෂ. තිතනං, තිතනනනං	තිතනං, තිතනනනං	තිසසනනං
ස. තිසු	තිසු	තිසු

චතු ශබ්දය

පුංලිංගයෙහි	නපුංසක ලිංගයෙහි	සත්‍රීලිංගයෙහි
ප. චතනාරො, චතුරො	චතනාරි	චතසෙසා
දු. චතනාරො, චතුරො	චතනාරි	චතසෙසා
ත. චතුති, චතුති	චතුති, චතුති	චතුති, චතුති
ච. චතුතනං	චතුතනං	චතසසනනං
ප. චතුති, චතුති	චතුති, චතුති	චතුති, චතුති
ෂ. චතුතනං	චතුතනං	චතසසනනං
ස. චතුසු	චතුසු	චතුසු

පශ්ඨා	පංච
දුතියා	පංච
තතියා	පඤ්චභි, පඤ්චභි
චතුර්ථී	පඤ්චනනං
පඤ්චමී	පඤ්චභි, පඤ්චභි
ඡට්ඨී	පඤ්චනනං
සතතමී	පඤ්චසු

එකුනවීසති ශබ්දය පටන් කොට නවුති ශබ්දය තෙක් ස්ත්‍රීලිඛිතය යි. ඒකච්චනයෙහි ම වර නැගේ. එහි ඉකාරානනයෝ රතති ශබ්දයේ ඒකච්චන මෙන් ද, ආකාරානනයෝ කඤ්ඤාශබ්දයේ ඒක ච්චන මෙන් ද වර නැගෙති. සත ශබ්දය පටන් අසංඛෙය්‍ය ශබ්දය තෙක් වූ අකාරානනයෝ නපුංසකලිඛිත ව ඒකච්චනයේ වර නැගෙත්. විතත ශබ්දයේ ඒකච්චන මෙති. කොටි ආදි ඉකාරානනයෝ ස්ත්‍රීලිඛිතයි. ඒකච්චනයෙහි ම (රතති ශබ්දයේ ඒකච්චන සේ) වර නැගෙත්.

පච්චි (ධාතුව)
වත්තමානා විහත්ති

වත්තමානා : නි, අනනි - සි, ට - මි, ම - නෙ, අනෙන - සෙ, විහෙ - එ, මෙහ. වත්තමානා පවච්චපනෙන.

කතනරි පරසසපදෙ		කතනරි අනතනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පචනි	පචනනි	පචනෙ	පචනෙන
ම. පු. පචසි	පචථ	පචසෙ	පචචිහෙ
උ. පු. පචාමි	පචාම	පචෙ	පචාමෙහ

කමමනි පරසසපදෙ		කමමනි අනතනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පචියනි	පචියනනි	පචියනෙ	පචියනෙන
ම. පු. පචියසි	පචියථ	පචියසෙ	පචියචිහෙ
උ. පු. පචියාමි	පචියාම	පචියෙ	පචියාමෙහ

කම්කාරක - පචියනි ආදිය පචචනි ආදි වශයෙනුත් යෙදේ.

පඤ්චමි විහත්ති

පඤ්චමි : හු, අනතු - හි, ට - මි, ම - නං, අනනං - සසු, විහො - එ, ආමසෙ. ආණ්ණාසිට්ඨෙනුත්තකාලෙ පඤ්චමි.

කතනරි පරසසපදෙ		කතනරි අනතනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පචතු	පචනතු	පචනං	පචනනං
ම. පු. පච,පචාහි	පචථ	පචසසු	පචචිහො
උ. පු. පචාමි	පචාම	පචෙ	පචාමසෙ

කමමනි පරසසපදෙ		කමමනි අනතනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පචියතු	පචියනතු	පචියනං	පචියනනං
ම. පු. පචිය,පචියාහි	පචියථ	පචියසසු	පචියචිහො
උ. පු. පචියාමි	පචියාම	පචියෙ	පචියාමසෙ

සන්නම් විහන්ති

සන්නම් : එයය, එයයුං - එයයායි, එයයාථ - එයයාමි, එයයාම - එථ, එරං - එථො, එයයවිහො - එයයං, එයයාමෙහ.

අනුමතිපරිකප්පකොසු සන්නම්.

කානනරි පරසසපඳෙ		කානනරි අනනනොපඳෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පවෙයය	පවෙයයුං	පවෙථ	පවෙරං
ම. පු. පවෙයයායි	පවෙයයාථ	පවෙථො	පවෙයයවිහො
උ. පු. පවෙයයාමි	පවෙයයාම	පවෙයයං	පවෙයයාමෙහ

කාමමනි පරසසපඳෙ		කාමමනි අනනනොපඳෙ	
ප. පු. පච්චෙයය	පච්චෙයයුං	පච්චෙථ	පච්චෙරං
ම. පු. පච්චෙයයායි	පච්චෙයයාථ	පච්චෙථො	පච්චෙයයවිහො
උ. පු. පච්චෙයයාමි	පච්චෙයයාම	පච්චෙයයං	පච්චෙයයාමෙහ

පරොක්ඛා

පරොක්ඛා : අ, උ - එ, ආ - අ, මහ, ආ, රෙ - ඥො, විහො - ඉ, මෙහ. අපචචකෙක පරොක්ඛාතිතෙ.

කානනරි පරසසපඳෙ		කානනරි අනනනොපඳෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පපච	පපචු	පපචිඤ	පපචිරෙ
ම. පු. පපචෙ	පපචිඤ	පපචිඤො	පපචිචිහො
උ. පු. පපච	පපචිමහ	පපචි	පපචිමෙහ

කාමමනි පරසසපඳෙ		කාමමනි අනනනොපඳෙ	
ප. පු. පපචිය	පපචියු	පපචියිඤ	පපචියිරෙ
ම. පු. පපචියෙ	පපචියිඤ	පපචියිඤො	පපචියිචිහො
උ. පු. පපචිය	පපචියිමහ	පපචියි	පපචියිමෙහ

භියන්තනි විහන්ති

භියන්තනි : ආ, උච්ච - ඔ, ආ - අ, මහා - ආ, ආ - ඤ, විහං - ඉං මහඤ. භියෙයාප්පහුති පචචකෙක අතිතෙ භියන්තනි.

කානනරි පරසසපඳෙ	
එක	බහු
ප. පු. අපචා	අපචු
ම. පු. අපචො	අපචිඤ
උ. පු. අපච	අපචිමහ

අතනනොපදෙ

ප. පු.	අපවත්	අපවත්තු
ම. පු.	අපවසෙ	අපවවිහං
උ. පු.	අපවිං	අපවමහසෙ

කමමනි අතනනොපදෙ

	එක	බහු
ප. පු.	අපවියා	අපවියු
ම. පු.	අපවියො	අපවියත්
උ. පු.	අපවිය	අපවියමහා

පරසසපදෙ

ප. පු.	අපවියත්	අපවියත්තු
ම. පු.	අපවියසෙ	අපවියවිහං
උ. පු.	අපවියිං	අපවියමහසෙ

අප්පනනි විහන්ති

අප්පනනි : ඊ, උං - ඔ, ත් - ඉං, මහා - ආ, උඃ - සෙ, විහං - අ, මෙහ. සමිපෙ'ප්පනනි.

කතනරි පරසසපදෙ

	එක	බහු
ප. පු.	අපවි	අපවුං, අපවිංසු
ම. පු.	අපවො	අපවිත්
උ. පු.	අපවිං	අපවිමහා

අතනනොපදෙ

ප. පු.	අපවා	අපවු
ම. පු.	අපවිසෙ	අපවිවිහං
උ. පු.	අපව	අපවමෙහ

කමමනි අතනනොපදෙ

	එක	බහු
ප. පු.	අපවියි	අපවියුං, අපවියිංසු
ම. පු.	අපවියො	අපවියිත්
උ. පු.	අපවියිං	අපවියිමහා

පරසසපදෙ

ප. පු.	අපවියා	අපවියු
ම. පු.	අපවියිසෙ	අපවියිවිහං
උ. පු.	අපවිය	අපවියිමෙහ

හවිස්සන්ති විභන්ති

හවිස්සන්ති : සසති, සසන්ති - සසසි, සසථ - සසාමි, සසාම, සසනෙ, සසනෙන - සසසෙ, සසවිහෙ - සසං, සසාමෙහ.

කතනරි පරසසපදෙ

	එක	බහු
ප. පු.	පවිසසති	පවිසසන්ති
ම. පු.	පවිසසසි	පවිසසථ
උ. පු.	පවිසසාමි	පවිසසාම

අතනනොපදෙ

ප. පු.	පවිසසනෙ	පවිසසනෙන
ම. පු.	පවිසසසෙ	පවිසසවිහෙ
උ. පු.	පවිසසං	පවිසසාමෙහ

කමමති අතනනොපදෙ

	එක	බහු
ප. පු.	පවිසිසසති	පවිසිසසන්ති
ම. පු.	පවිසිසසසි	පවිසිසසථ
උ. පු.	පවිසිසසාමි	පවිසිසසාම

අතනනොපදෙ

ප. පු.	පවිසිසසනෙ	පවිසිසසනෙන
ම. පු.	පවිසිසසසෙ	පවිසිසසවිහෙ
උ. පු.	පවිසිසසං	පවිසිසසාමෙහ

කාලාතිපන්ති විභන්ති

කාලාතිපන්ති : සසා, සසංසු - සෙස, සසථ - සසං, සසමහා - සසථ, සසිංසු - සසසෙ, සසවිහෙ - සසං, සසාමහසෙ. ක්‍රියාතිපනෙන් තිනෙ කාලාතිපන්ති.

කතනරි පරසසපදෙ

	එක	බහු
ප. පු.	අපවිසසා	අපවිසසංසු
ම. පු.	අපවිසෙස	අපවිසසථ
උ. පු.	අපවිසසං	අපවිසසමහා

අනුනාමය

ප. පු.	අපවිසය	අපවිසයංසු
ම. පු.	අපවිසයසෙ	අපවිසයවිහෙ
උ. පු.	අපවිසයං	අපවිසයාමහසෙ

කමමති අනුනාමය

	එක	බහු
ප. පු.	අපවිසයා	අපවිසයංසු
ම. පු.	අපවිසයෙස	අපවිසයප
උ. පු.	අපවිසයං	අපවිසයාමහ

අනුනාමය

ප. පු.	අපවිසය	අපවිසයංසු
ම. පු.	අපවිසයෙස	අපවිසයවිහෙ
උ. පු.	අපවිසයං	අපවිසයාමහසෙ

ගෙවුම

ධාතූහි ණ ණය ණාපෙ ණාපයා කාරිතාහි. ගෙවුමෙ පාලෙහි පාලෙහිතයාදි.

ගණනා

භවති	භවතිතයාදි	භවාදි
රුක්ඛති	රුක්ඛතිතයාදි	රුක්ඛාදි
දිබ්බති	දිබ්බතිතයාදි	දිබ්බාදි
සුභෙති	සුභෙතිතයාදි	සුභාදි
කිණාති	කිණාතිතයාදි	කිණාදි
ගණනාති	ගණනාතිතයාදි	ගණාදි
තනොති	තනොතිතයාදි	තනාදි
වොරෙති	වොරෙතිතයාදි	වුරාදි

විකරණපථවයා

භවාදිතො අ	කියාදිතො නා
රුක්ඛාදිතො (අ) නිගහිතපුබ්බසාදි	ගණාදිතො ප්‍ර ණා
දිබ්බාදිතො යො	තනාදිතො ඔ යිරා
සුභාදිතො ණ ණා උණා ව	වුරාදිතො ණ ණයා

නිමි.